

TER GEDACHTENIS

TIENTAL PREKEN

van

DS. JOH. VAN DER POEL

**EN ENKELE HERINNERINGSBIJDRAGEN
UITGESPROKEN BIJ ZIJN BEGRAFENIS
AUGUSTUS 1982**

**PREDIKANT VAN DE
OUD GEREFORMEERDE GEMEENTE (IN NEDERLAND)
TE EDE**

**UITGAVE VAN DE KERKERAAD
DER OUD GEREFORMEERDE GEMEENTE IN NED.
TE EDE**

**STICHTING GIHONBRON
MIDDELBURG
2012**

INHOUD

Ter herinnering, door ds. D.L. Aangeenbrug

Aanschouwende de uitkomst hunner wandeling, door ds. W.C. Lamain

Rouwdiensten op 14 oktober 1981

Toespraken ds. E. du Marchie van Voorthuysen, ds. M. van de Ketterij, ds. A. van der Meer en de heer A.P. van der Meer, ds. W. Kamp en ds. M. Pronk, ds. J. van Prooijen en zoon P. van der Poel niet aanwezig op deze digitale versie.

Begrafenisplechtigheid, Toespraak ds. C. Smits en ouderling G. van Dam

15 Predicaties ds. Joh. van der Poel

1. Heidelberger Catechismus, Zondagsafdeling 10, vraag 28

Predicatie gehouden op zondag 6 mei 1979

Vraag. "Waartoe dient ons, dat wij weten, dat God alles geschapen heeft en nog door Zijn Voorzienigheid onderhoudt?"

Antwoord. *"Dat wij in allen tegenspoed geduldig, in voorspoed dankbaar zijn mogen, en in alles, dat ons nog toekomen kan, een goed toevoorzicht hebben op onzen getrouwen God en Vader, dat ons geen schepsel van Zijn liefde scheiden zal, aangezien alle schepselen also in Zijn hand zijn, dat zij tegen Zijn wil zich noch roeren, noch bewegen kunnen".*

2. De waarachtige bekering; Zondag 33 Catechismus (vraag en antwoord 88, t/m 91)

3. Hanna's bede verhoord (I)

En zij zeide: Och, mijn heer! Zo waarachtig als uw ziel leeft, mijn heer! Ik ben die vrouw, die hier bij u stond, om den HEERE te bidden. Ik bad om dit kind, en de HEERE heeft mij mijn bede gegeven, die ik van Hem gebeden heb. Daarom heb ik hem ook den HEERE overgegeven al de dagen, die hij wezen zal; hij is van den HEERE gebeden. En hij bad aldaar den HEERE aan. 1 Samuël 1 : 26, 27 en 28

4. Hanna's bede verhoord (II)

5. Hanna's bede verhoord (III)

6. Saul en Jonathan; of de onschuldige verloren en de schuldige behouden.

"Saul dan zeide tot Jonathan: Geef mij te kennen, wat gij gedaan hebt Toen gaf Jonathan het hem te kennen en zeide: Ik heb maar een weinig honig geproefd, met het uiterste des stafs, dien ik in mijne hand had; zie hier ben ik, moet ik sterven?"

1 Samuël 14 vers 43

7. Preek t.g.v. de zeventigste verjaardag

"Verwerp mij niet in den tijd des ouderdoms, en verlaat mij niet, terwijl mijne kracht vergaat." Psalm 71:9

8. Hiskia's ziek-zijn. Biddagspredicatie. I

Gelijk een kraan of zwaluw, alzo piepte ik; ik kirde als een duif; mijn ogen verhieven zich omhoog; o HEERE, ik word onderdrukt, wees Gij mijn Borg. Jesaja 38:14

9. Hiskia's ziek-zijn. Biddagspredicatie. II

10. Een ontvangen biddag

Wie weet, God mocht zich wenden, en berouw hebben; en Hij mocht Zich wenden van de hittigheid Zijns toorns, dat wij niet vergingen. Jona 3: 9

11. De voetwassing van de Heere Jezus

Maar Hij zeide tot de vrouw: Uw geloof heeft u behouden; ga heen in vrede.
Lukas 7 : 36 t/m 50

12. ***Mijn Heere en Mijn God.*** Johannes 20 : 24 t/m 29

13. De Hemelvaart van Christus

De Heere dan, nadat Hij tot hen gesproken had, is opgenomen in de hemel en is gezeten aan de rechterhand Gods. En zij uitgegaan zijnde, predikten overal. En de Heere wrocht mede en bevestigde het woord door tekenen die daarop volgden.
Markus 16: 19 en 20.

14. De waarachtige bekering van Saulus

En ter aarde gevallen zijnde, hoorde hij een stem, die tot hem zeide: Saul, Saul! wat vervolgt gij Mij? En hij zeide: Wie zijt Gij, Heere? En de Heere zeide: Ik ben Jezus, Dien gij vervolgt. Het is u hard, de verzenen tegen de prikkels te slaan.
Handelingen 9 : 4 en 5

15. Het Lam op de berg Sion met de verzegelden

En ik zag en ziet, het Lam stond op de berg Sion en met Hem honderd vierenveertig duizend, hebbende de naam Zijns vaders geschreven aan hun voorhoofden.
Openbaring 14: 1

Ter herinnering

Als mij door de kerkenraad van Ede is gevraagd hier enige herinneringen weer te geven ter gedachtenis aan ds. Van der Poel, dan ben ik daartoe gaarne bereid vanwege de innige verbondenheid die er was met deze zielsvriend. Er gaat ook vrijwel geen zondag voorbij of ik noem zijn naam nog in mijn preken.

Ik moet wel zeggen dat onze vriendschap is gegroeid door moeilijke wegen. Die moeilijke wegen betroffen dan voornamelijk de pogingen van de Geref. Gem. in Ned. en de Oud Geref. Gem. in Ned. om samen te gaan. Het was in de tijd dat ik nog in Rijssen stond. Aan de vooravond van de vergadering waar een samenspreking zou worden gehouden, moest ds. Van der Poel in Rijssen voorgaan en kwam hij vooraf bij mij op visite. Het was één van de eerste keren dat wij elkander ontmoeten. 't Zat die avond niet mee. Ik ben nog met hem mee geweest en heb die kerkdienst ook bijgewoond. Maar het gesprek ging niet zo erg.

Ds. Van der Poel drong me ook dat ik mee zou gaan naar Utrecht waar de besprekingen werden gehouden. De volgende dag waren we daar ook allemaal. Ds. Ligtenberg was voorzitter. Hij vroeg mij - als oudste - een begin met de besprekingen te maken. Toen heb ik gezegd dat ds. Van der Poel mij gedrongen had naar deze vergadering te komen. En als ik dan beginnen moest, dan wilde ik eerlijk zeggen dat het bezoek van ds. Van der Poel de vorige avond niet was meegefallen.

Ds. Du Marchie van Voorthuysen - die ik ook reeds van jongsaf ken - vroeg naar de reden waarom het bezoek niet was gevallen. 'k Moest er toen op wijzen dat het gesprek voornamelijk was gegaan over kerken en niet over de Waarheid. En als het over kerkmuren gaat en niet over de Waarheid, dan moet men op mijn stem niet rekenen. Er is maar één Kerk. Ik heb het over geen kerkmuren. Als de Waarheid goed is, staat de deur bij mij voor iedereen open.

Het verheugd me dan ook dat wij elkander in later tijden anders hebben ontmoet. Ds. Van der Poel lag toen heel ernstig ziek in het Diaconessenziekenhuis te Utrecht. Hij was zo ernstig ziek dat geen bezoek bij zijn bed werd toegelaten. Ik kreeg echter permissie van mevr. Van der Poel haar man te bezoeken. Toen ik daar bij hem kwam, zag ik dat hij zeer slecht was. We hebben dan ook maar enkele ogenblikken met elkander gesproken. Daar is toen echter een band gevallen die de eeuwigheid zal verduren. Dat mag ik vast geloven.

Het is niet de enige maal geweest dat we aan zijn ziekbed gestaan hebben. Hij heeft totaal wel 26 keer in het ziekenhuis gelegen en ik 15 keer. In die omstandigheden - evenals in blijde dagen - hebben we elkaar steeds bezocht.

Ik herinner mij nog een bezoek op een avond - zo'n anderhalf jaar geleden - terwijl ik hier een doopdienst moest leiden. Ds. Van der Poel woonde ook deze kerkdienst bij en na afloop van de dienst vroeg onze broeder of er nog plaats was om een versje te zingen. Dat hebben we toen mogen doen. We hebben toen waarlijk in de geest mogen zingen uit Psalm 133:

*Waar liefde woont, gebiedt de Heer' de Zegen;
Daar woont Hij Zelf, daar wordt Zijn heil verkregen,
En 't leven tot in eeuwigheid.*

De laatste tijd heb ik hem zoveel keren opgezocht als mijn zwakke lichaam het toeliet. Voordat hij naar 's Gravenpolder vertrok om enigszins aan te sterken, kwam hij hier gedag zeggen. Daarna is hij in het ziekenhuis in Bennekom opgenomen en hebben wij hem mogen opzoeken. Toen we zijn ziekenkamer opkwamen, vroeg hij me: *Wat kom*

jij bij een misvormd mens doen?

Misvormd zoekt misvormd, zei ik, maar we moeten hervormd worden.

We hebben daar ook nog - uit de volheid van het gemoed - een versje mogen zingen.

Het was Psalm 118: 7:

*De Heer' is mij tot hulp en sterkte;
Hij is mijn lied, mijn psalmgezing;
Hij was het, die mijn heil bewerkte,
Dies loof ik Hem mijn leven lang.
Men hoort der vromen tent weergalmen
Van hulp en heil, ons aangebracht;
Daar zingt men blij, met dank'bre psalmen;
Gods rechterhand doet grote kracht.*

Na zijn verblijf in het ziekenhuis, ging hij voor rust naar Amersfoort. Ook daar mochten wij hem nog bezoeken. Hij vroeg toen ook zo opeens: *Waar zit jij nu in Christus?* Eerst begreep ik hem niet direct. Hij bedoelde: *Hoe ver ben je nu geleid?* Met enige vrijmoedigheid mocht ik daarop vertellen hoe we 16 jaar geleden - voordat we een galoperatie in het ziekenhuis moesten ondergaan - hebben mogen ervaren dat God de prikkel des doods voor ons heeft weggenomen.

Ik zei toen: 'Jij zult aan de weet moeten komen, wat ik toen beleefd heb. God heeft de prikkel des doods weggenomen. De angst voor de dood is weg. 'k Heb nog wel angst voor hartkrampen, maar niet voor de dood.'

Opmerkelijk was het, toen we hem de dinsdag voor 't sterven bezochten, dat hij zei: *De prikkel des doods is weggenomen.* We hebben toen afscheid genomen. Met de armen om elkander heen hebben we uitgeroepen: *Dag broer, dag broer, tot in eeuwigheid.*

Hij is heengegaan. We konden niet bij zijn begrafenis aanwezig zijn. Ik ben zeer bedroefd geweest. Bedroefd dat God Zijn kinderen thuis haalt. Er kwam echter bij mij - zoals ds. Du Marchie van Voorthuysen op de begrafenis gezegd heeft - de vraag op: Mag ik wel over een mens zo wenen?

Ik werd daarop bepaald bij het sterven van Lazarus. Daar weende Jezus. Hij weende borgtochtelijk. Zal dan dat volk niet wenen om het gemis van een zielsvriend? Het is niet zo mooi als je elkaar hier op aarde zo missen kan.

Wij willen het bij deze enkele herinneringen laten, daar wij - gezien onze leeftijd - niet meer in staat zijn om alle dingen daar te stellen. De Heere mocht de predaties in dit boekje - waardoor onze broeder nog spreekt nadat hij gestorven is - zegenen tot Zijn eer en de eeuwige zaligheid der zielen.

Ederveen, juni 1982

Ds. D.L. Aangeenbrug.

Aanschouwende de uitkomst hunner wandeling

Geachte vrienden,

Op het onverwachts werd ik opgebeld uit Ede, de standplaats van onze onvergetelijke medebroeder in de bediening.

Ds. Joh. v.d. Poel, die zoveel jaren de gemeente van die plaats mocht dienen in Woord en sacrament van 1955-1981. Ter gedachtenis aan hun ontslapen leraar, werd besloten wat gesproken was door verschillende leraars tijdens de begrafenis, in een boekvorm bijeen te vergaderen en uit te geven voor het geslacht dat nu nog leeft; en de volgende geslachten, die in al die jaren door hem gedoopt zijn. De Heere had een nauwe band gelegd tussen gemeente en leraar. Wij hebben dat opgemerkt sinds 1957 toen wij voor het eerst een liefdebeurt in die gemeente mochten vervullen.

Toen wij in 1925 als jongen van 21 jaar in de gemeente van Ridderkerk kwamen, kwamen wij spoedig in aanraking met de ouders en inzonderheid met de moeder van de in 1981 ontslapen leraar. De Heere had Zijn genade in het hart van die moeder grotelijks verheerlijkt. Zij was een leesbare brief Christi, *een vriend en metgezel van al degenen die den Naam des Heeren ootmoedig vreesden*. Ps. 119: 63.

Nadat Ds. J. v. Oordt in 1923 de gemeente van Ridderkerk verlaten had om de herdersstaf op te nemen in Opheusden, was de gemeente vacant totdat in 1940 Ds. Chr. van de Woestijne het beroep naar Ridderkerk aannam.

Als student hebben wij vaak aan de Lagendijk Gods Woord mogen spreken, maar inzonderheid nadat we in 1932 het beroep aan mochten nemen naar Rotterdam Zuid, werd Ridderkerk (al was het in een andere classis) als onze tweede gemeente. In die jaren kwamen meer en meer ook van Gods kinderen naar Ridderkerk. Niet alleen van Hendrik Ido Ambacht, maar ook uit Alblisserdam kwamen er velen onder Gods Woord. De latere Ds. G. v.d. Breevaart en Ds. Bijkerk behoorden daar ook onder. Vriend J. Vermeulen, H. Bas met wie later zijn vrouw werd, Geertje den Besten en Neeltje de Bie, die beiden vroeg zijn afgelost, waren dan ook onder het gezelschap; vooral met Bid- en Dankdagen. Wat een onvergetelijke tijden, tijden waarin de Heere Zijn gunst betoonde.

Ik denk dat toen Johannes van der Poel ongeveer 18 jaar oud was, hij met zijn moeder aan het Avondmaal zat, dat we in Ridderkerk mochten bedienen.

Later gingen we ook naar "het Ambacht", om daar in een schuur voor te gaan. Tegelijk bezochten we dan de moeder en anderen van Gods volk. Er kwam een nauwe band. Wat een liefde tot de waarheid werd daar openbaar. Het waren daar in "het Ambacht" meest tuinders, die 's morgens vroeg reeds om 2 uur naar Rotterdam naar de markt moesten. Het was moeilijk om in de week dienst te houden. Die mensen waren zeer verblijd als het op zaterdagavond dienst was.

Toen we in 1932 naar Rotterdam kwamen, werd de weg geopend, dat er van tijd tot tijd gelegenheid kwam om aan het dringend verzoek van die mensen te voldoen. Vanzelf, daar kwam ook genoeg tegenop. Waar Christus Zijn Kerk bouwt, zit de duivel ook niet stil. Daar bouwt hij ook een kapel, er vlak bij, ook in ons hart.

Op een zaterdagavond had ik beloofd om weer naar Hendrik Ido Ambacht te gaan. Het begon te stormen, van buiten en van binnen. Op bijzonderheden zal ik maar niet ingaan. Alleen dit: Ik was ongeveer elke avond weg voor de catechisaties, vergaderingen van kerk en school en overal heen om te preken. Het was eigenlijk te veel ook voor het huiselijk leven. Ik zei tegen mijn vrouw: 'Ik kan niet thuisblijven vanavond, maar zal beloven voorlopig niet meer weg te gaan. Het wordt voor mezelf ook te veel.'

Doch wat gebeurde? De tekst die avond was 2 Kor. 5: 7: "*Want wij wandelen door geloof, en niet door aanschouwen.*" Het gebouw kon de mensen bijna niet bevatten. Wat een belangstelling. Doch het allergrootste was: ik zag verschillenden van Gods kinderen, maar ik mocht gewaar worden dat de Koning Zelf daar kwam. En waar Hij Zijn voetstappen zet, daar druipt het al van vet. Er waren wel twee van Gods kinderen van Rotterdam-Boezemsingel met me meegegaan, maar ellendig, diep ellendig was ik naar die plaats gegaan. Wat was er toch een strijd van binnen. Mijn ziel was verre van de vrede verwijderd. Het was alles zo leeg, veroordeeld, meer hel dan hemel. De Heere verlost mij uit de banden. De waarheid werd geopend. Ik had weleens gelezen in een preek van de godzalige Watson, *dat het geloof een plant des hemels is, die het weelderigst groeit en bloeit aan de rand van de hel.*

Die avond had ik drie punten. De Heere gaf het, niet tegenstaande alle verbeurdheid, zonde en schuld, dat we de ene voorraad na de andere uitgeven mochten. Zelf werd ik die avond er geheel buiten gezet. De Koning kwam op de voorgrond en mocht voorspoedig rijden op het Woord Zijner Waarheid.

Moeder van der Poel met haar man en dochter (die ook het leven Gods mocht bespreken) en haar zoon Johannes waren daar ook, met wie we die avond nog enkele woorden mochten wisselen. Vooral de moeder sprak met vrijmoedigheid over dat dierbare geloof, dat leunt en steunt, bouwt en vertrouwt op *Die Schoonste aller mensenkinderen op Wiens lippen genade is uitgestort*, naar Ps. 45 : 3.

Met behoud van de tijd en om niet verder uit te wijden (zoals Ds. Fraanje dat zo vaak in zijn leven uitdrukte) moesten wij de dienst beëindigen. Het was bij het eerste punt gebleven en ik beloofde de saam gekomen schare D.V. een volgende maal verder te gaan. Niet beseffend wat ik beloofde. Daar is ook later weer genoeg op los gekomen, doch dat zullen wij ook maar verder laten rusten.

Toen ik die avond thuis kwam, was het eerste wat mijn vrouw zei: 'Nu ben je toch zeker er wel zat van. Je hebt nu toch zeker niet beloofd om spoedig terug te komen.'

Ik zei: Nee, vrouw, de Heere was zo goed (niet tegenstaande al mijn ellende) dat ik weer bijgetekend heb. Ik hoop weer spoedig naar die mensen te gaan.'

Wij zijn van gisteren en wij weten niets. De Heere is een verrassend God. Wanneer het bij ons aan een einde komt en wij niets meer kunnen bekijken; wanneer wij het opgeven, dan neemt het Lieve Wezen het weer voor ons op.

De moeder van Ds. van der Poel heeft lang een zwak lichaam rond moeten dragen (vaak geopereerd) doch als het maar enigszins mogelijk was, dan kwam ze ook in Rotterdam bij ons in huis, met bid- en dankdagen. Waar er dan met zulk een dag verschillende van Gods kinderen bij ons bleven eten. Soms waren wij met meer dan twintig van dat volk, ook uit de Hoeksewaard en Boezemsingel. Dagen waarover de Heere vaak Zijn goedkeuring gegeven heeft.

In 1931 werd de gemeente van Hendrik Ido Ambacht geïnstitueerd. We hebben in de jaren die we in Rotterdam Zuid door mochten brengen, veel keren in Ridderkerk en in "het Ambacht" in het midden van die gemeente verkeernd om het Woord te brengen en de Sacramenten te bedienen, huwelijken bevestigd en begrafenissen mogen leiden. Waardoor we dan ook gedurig met de familie Van der Poel verbonden bleven. Die band bleef eveneens met de leraars Van Oordt, Kersten, Fraanje; niet alleen met de moeder, zolang zij in de strijdende kerk was, maar ook met de zoon, Johannes.

Wij hebben de kinderen uit het eerste huwelijk gedoopt en het tweede huwelijk met Jacomijntje de Jong, 2 september 1938 bevestigd in de gemeente van Ridderkerk met Spr. 10 : 29: "De weg des Heeren is voor den oprechte sterkte." Ruim 40 jaar mochten zij verenigd zijn door den band des huwelijks en wij zijn er getuige van geweest, dat

zij door des Heeren goedheid verenigd mochten zijn in liefde en eensgezindheid.

Door allerlei kerkelijke verwikkelingen en veranderingen zijn wij jaren van elkander gescheiden geweest.

Wij ontmoetten elkaar nog eens op een begrafenis van een zielsvriendin in Rijsoord, die met rijke genade van den God aller genade bedeeld was, en vaak boven het stof leven mocht. Arm naar de wereld, maar rijk in God. Veracht bij de wereld, maar uitverkoren door God van voor de grondlegging der wereld.

Gods weg was in 1947 naar Amerika. De Heere zegt: *Mijn raad zal bestaan en Ik zal al Mijn welbehagen doen.* Jes. 46 : 10.

In 1957 werd de weg geopend dat wij voor enkele weken terug mochten keren in het oude vaderland. Wij kwamen op een zaterdagavond in Zeist bij de Fam. C. Geluk, die getrouwd was met een zuster van de onvergetelijke zielsvriendin, Lena Verstraten, getrouwd in Woudrichem met J. v. Opstelten.

Nog maar een enkele minuut waren wij bij de familie Geluk in huis, of wij vernamen dat Ds. Van der Poel reeds enkele malen opgebeld had om ons te spreken. Zijn verlangen was groot om ons te ontmoeten. Wat dan ook in het begin van de daarop volgende week gebeurd is. Tranen zijn er gestort met die ontmoeting na zoveel jaren. Op verschillende plaatsen waar ik in die weken sprak, was ds. Van der Poel ook aanwezig, alsook de laatste avond in Rotterdam. Daar heeft hij ons ook toegesproken. Bij onze overkomst in Nederland bezochten wij samen Ds. Aangeenbrug, die wij gekend hebben tijdens zijn verblijf in Leerdam, ook in verband met zijn overgang tot het verband onzer gemeenten en waar wij ook aanwezig waren op die Classis in Dordrecht in 1942.

Vanaf die tijd is er gedurig wederzijds correspondentie geweest. Ook hebben wij van tijd tot tijd een liefdebeurt vervuld in Ede op dringend verzoek van de leraar en de kerkenraad. Jaren geleden hadden wij ook vaak in Ede gesproken in het kerkje van de familie Mol. Tegelijk gingen wij dan de weduwe van Ds. C. Pieneman bezoeken die inmiddels na het overlijden van haar eerste man, weer hertrouwd was.

Toen wij in 1957 weer in Ede kwamen, waren al die oude vrienden al ontslapen. Als we een dag in Ede waren gingen we 's morgens samen de school bezoeken en ook altijd vrouw Adams, een lieve zielsvriendin, die wij jaren gekend hebben alsook Jantje van Ee, die ook een gekende en geliefde van een Drie-enig God was, waar we ook veel brieven van ontvangen hebben, alsook de dove Alie Ipema uit Driebergen. Ook hebben wij samen in Lunteren Kobus Hendriksen bezocht. Een man waar de Heere van eeuwigheid op neergezien had. Een man die met ootmoedige vrijmoedigheid over de wegen Gods mocht spreken, en die getuigen mocht van zijn grondslag die in een Drie-enig God lag. Wat een wonderlijke ontmoeting. En dat geeft hope dat het van de hemel geweest was. Het duurde niet zo lang, of daar was een zielsvereniging.

Weinig woorden, maar veel zaken, en God op de voorgrond. Dat was ook zo met Alie in Driebergen. Elkander nooit gezien of ontmoet, en alleen een paar woorden, en dat hart - zo menigmaal als een steen - dat brak in stukken. Telkens als wij in het oude Vaderland terug mochten keren, hebben wij haar bezocht. Vreemd wordt eigen, en eigen vreemd. Aan Gods werk hebben wij niets te doen. 't Gaat van zelf, of het gaat niet. En al zijn zij dan de weg van alle vlees gegaan, zij leven eeuwig.

David werd bespot door Michal, de dochter van Saul, toen hij huppelde voor de Ark des Heeren. "Met deze dienstmaagden waarvan gij zeidet, zal ik verheerlijkt worden." O ja, daar is later veel op af gekomen, en tegen op gekomen, maar wat eenmaal van den Heere geweest is, dat zal eeuwig blijven. Zo ook met deze leraar aan wie dit boek

gewijd is.

Toen wij in 1957 in Poederroijen een avond mochten voorgaan, leefde ouderling C. den Boef nog, die we als jonge man getrouwd hadden en ook vaak tot diep in de nacht bij Evert v.d. Werken, mochten ontmoeten, en die nu ook al jaren in de triomferende kerk is. Die avond was het zijn beurt om in de kerkenraad een gebed te doen voordat de dienst begon. Hij zei: *Heere, daar is jaren geleden al een band gelegd vanwege de waarheid, en die band is nu door al de jaren onderhouden, door het gedurig schrijven. Wat een wonder. Heere, versterk de banden der liefde nog eens in dit samenzijn.*

De kerk was propvol, maar ook in dat huis konden verschillende mensen geen staanplaats meer vinden. Aan een oude lieve vriend werd later verzocht om het samen zijn met gebed te beëindigen. Hij zei: 'Laten wij dan samen maar zingen van onderhoudend werk van den God des Verbonds, het enige houvast voor de Kerk.' Hij gaf op om te zingen Ps. 105 : 5:

God zal Zijn waarheid nimmer krenken.

Maar eeuwig Zijn verbond gedenken.

Zo mochten we samen die avond beëindigen. Werkelijk, onvergetelijk.

Zo kunnen wij ook schrijven ten opzichte van de liefde en vriendschap die wij zoveel jaren mochten hebben en ontvangen van de moeder van die ontslapen leraar, en zijn vrouw en kinderen alsook van de kerkenraad. Wat is er helaas veel verdeeldheid ook onder de leraars en kinderen Gods. Kunnen wij met alles leven? Nee, dat is onmogelijk. Als het recht werk is, dan vloeit het uit de vereniging met Christus, dan moet het zijn op de grondslag van de zuivere waarheid die naar de godzaligheid is. Ik las eens jaren geleden onder een brief geschreven door de zo waardige leraar en knecht des Heeren uit Benthuisen, ds. Ledeboer: 'De groeten van één, die niet waardig is om van God of mensen gegroet te worden.'

Toen kwamen de tranen in mijn ogen. Wat was ik bedroefd, omdat ik daar de meeste tijd zó ver vandaan ben. Ja vrienden, zou ik er ooit geweest zijn op die lage plaats? Als dat zo geweest was bij Paulus en Barnabas in Handelingen 15, dan waren zij nooit uit elkander gegaan. Maar ach, dat zondige, droeve karakter, dat we met ons meeslepen in dit aardse dal. Dat heeft in ons leven al wat ellende veroorzaakt!

Vader Smytegelt heeft ons geleerd en wij houden het ook de gemeente en de catechisanten altijd voor, dat wij drie vaders hebben.

Allereerst, onze natuurlijke vader die ons gewonnen heeft. Onze burgerlijke vader in de regering des lands. En ten derde, onze kerkelijke vader, leraar en kerkenraad.

Kerkenraad en gemeente, uw leraar was geen volmaakt mens. Dat heeft u zo vaak uit zijn mond gehoord. Dat heeft hij voor zijn familie, kerkenraad en gemeente vaak beleden. Wat heeft hij zijn leven lang ook in de ambtelijke bediening gezocht en gekermd. Ik zou het u ook uit zijn brieven kunnen tonen. Gods Woord zegt: *dat wie zijn hart uitlaat is een zot*; maar je hart open en bloot leggen voor je bijzondere vrienden, zoals Cornelius deed, in Handelingen 10 : 24, dat is door de Heere niet verboden. De genade in oefening neemt de afstanden weg.

Geliefde vriendin, uw man is niet meer hier. U mag hem niet misgunnen de plaats waar hij nu is, in de zaligheid, die hij nu eeuwig genieten mag. *Hij is verlost, God heeft hem welgedaan.* Hij mag rusten van zijn arbeid. Hij zucht niet meer, maar zingt voor eeuwig het lied van Mozes en van het Lam.

Mevrouw, we hebben dezelfde leeftijd en hebben jaren elkander gekend. Het is aan de

avond en de dag is gedaald. De Heere verlene u uit genade wat uw man en uw liefste vrienden niet kunnen geven. Maar alleen de God aller genade.

Wat een eeuwig wonder zou het zijn, kinderen. Kinderen, je vader heeft veel voor jullie gezocht. Ik wens u toe wat wij lezen in Ps. 103 : 17-18. *Maar de goedertierenheid des Heeren is van eeuwigheid en tot eeuwigheid over degenen die Hem vrezen en Zijn gerechtigheid aan kinds kinderen. Aan degenen die Zijn verbond houden, en die aan Zijn bevelen denken, om die te doen.* Dat vervulle de Heere ook aan uw kinderen tot in lengte van jaren.

Kerkenraad, u hebt in vrede met uw leraar mogen leven. Hij was vaak aan de poorten des doods, en menigmaal boven alle menselijke verwachtingen gaf de Heere hem weder tot blijdschap van uwe harten. Toen het Gods tijd was, nam de Heere hem uit uw midden. Hij had hier Gods raad uitgediend. De Heere heeft hem de kroon des rechtvaardigen uit genade geschonken om de wil van Hem, die in Jeremia 23: 6 genoemd is: *De Heere onze gerechtigheid.*

Vele zijn onze ambtelijke zwakheden en gebreken, tekortkomingen, ja ellenden en schuld en zonden. *Maar het bloed van Jezus Christus, Gods Zoon, reinigt van alle zonden.* Ook in het ambtelijke werk, prediken, catechiseren en al wat aan het werk van een dienaar des Woords verbonden is. Naar de lust van zijn hart heeft hij vele jaren, leven en dood, zegen en vloek, Wet en Evangelie gepredikt. Op de preekstoel, in ziekenhuizen, catechisaties, in de school, gezaaid aan alle wateren. Hij was onder u uit en ingaande. Bij dagen en zelfs bij nachten was hij gereed om als een vader zijn zorgen u te betonen in alle weg en pad over leden en doopleiden. Hij droeg de gemeente op zijn hart. Ik heb dat gedurig opgemerkt als wij in zijn woning waren en het gebed dat hij deed ook voor zijn gemeente en voor al de gemeenten met wie hij samenleefde. Ook in de huiselijke gebeden betoonde hij te zijn een levend lid, van de Algemene Christelijke kerk.

Onze onvergetelijke vriend en broeder, Ds. G. van Reenen, was de laatste jaren door lichaamsszwakte geen preek-dominee meer, maar was zoals een levende zielsvriendin uit Roch Valley in 1933 schreef, nu een schrijf-dominee. Daar dankte die vriendin de Heere voor. En zo mogen we ook de Heere erkennen dat ds. van der Poel nog enige geschriften heeft nagelaten. Nog steeds verzorgde hij het blad in Ede, 'Twee Wegen' wat hier ook nog gelezen wordt en ook door de schrijver dezes gewaardeerd word. Een handje geitenhaar werd in het Oude Testament ook aanvaard. De Heere kan het geringe nog zegenen voor eenvoudige zielen. *De eenvoudigen wil God steeds gadeslaan.* Ps. 116 : 4. Het is een weldaad, wanneer wij bij het ontvangen van meerdere genade (Jakobus 4 : 6) ellendig en arm mogen blijven in onszelf (Zef. 2 ; 12). En bij de voortduur mogen beleven en inleven dat alle bitter zoet is. Huntington schreef: *Een man geworden in de beschouwing, maar een kind gebleven in het geloof.* We moeten maar steeds bedenken wat Christus tot Zijn discipelen gezegd heeft, die ook nog aan het vechten waren om de meeste te zijn in Matth. 18 : 3: "Voorwaar zeg Ik u: Indien gij u niet verandert en wordt gelijk de kinderkens, zo zult gij in het Koninkrijk der hemelen geenszins ingaan." Na de opstanding heeft de opgestane Christus aan de zee van Tiberias (Joh. 21) de discipelen aangesproken met de naam "Kinderkens." Het was niet zonder grond, maar had ook ten doel, om hun te overtuigen dat zij meer en meer een kind werden. Dat gaat wel tegen vlees en bloed, tegen onze natuur, doch dat is de kracht en de vrucht van de Geest des oordeels en der uitbranding in de harten van Gods gunstgenoten.

En nu tenslotte: Er zijn zware slagen gevallen in het midden van Gods Kerk. God heeft een twist met Zijn wijngaard. Het getal der leraars wordt steeds kleiner. Ds. Gebraad, Ds. Slager, hadden de leeftijd der zeer sterken mogen bereiken. Ook ds. van der Poel heeft mogen arbeiden zolang als het dag was en mocht 72 jaar worden. Ds. Mieras en Ds. Schinkelshoek waren niet jong meer, maar toch ook niet oud. Ds. A. Vergunst 55 jaar en Ds. Hegeman 66 jaar toen de Heere hen wegnam.

De Heere vergist Zich niet. Zijn raad zal bestaan en Hij zal al Zijn welbehagen doen. Jes. 46 : 10. Er is een sprake Gods uitgegaan, door al die sterfgevallen. Dat jong en oud, klein en groot, het ter harte mochten nemen. En dat inzonderheid Gods kinderen en de overgebleven leraars, met ons ingesloten, er mede tot onszelf mochten inkeren. "Bereid uw huis, want gij zult sterven."

Ook ons ambt valt weg. Dat is in het leven van Aäron, Mozes' broeder openbaar geworden. Voor ons is er een leegte gevallen. Het wordt meer en meer eenzaam: *maar de God van Elia leeft nog.*

En het is openbaar dat Zijn genade zal blijven

Tot in der eeuwigheid, alzo men ziet beklijven;

De hemel dien heeft Hij gemaakt om te bewijzen.

De zekerheid Zijner waarheid niet ons volprijzen. Ps. 89 : 2

De Heere gedenke de achter gebleven gemeenten in hun herderloze toestand. Als weduwen zijn zij nu eenzaam, doch de Heere mocht aan Zijn verbond om Christus wil gedenken, de smaad van hun weduwschap weg nemen en de ledige plaats vervullen met de man Zijns raads. Dat de oude beproefde waarheid onder ons bewaard moge blijven. Zet de oude palen niet terug. Laat er een getrouw getuige blijven tegen de zonden en tegen de doorvloeiende wereldgelijkvormigheid, tegen allerlei bedekte ketterijen die men tracht in te brengen, tegen allen nieuwigheden waardoor God wordt weggebannen en Zijn Geest bedroefd en uitgeblust. We moeten bekeerd worden zoals Adam bekeerd is geworden en de laatste der uitverkorenen toegebracht zal worden, zodat een Drie-enig God er in en door verheerlijkt zal worden.

Er zijn vele bijpaden en zijwegen, doch bedenkt Ede, met de andere gemeenten, St. Philipsland, Doetichem, Krimpen a/d IJssel, Werkendam en Stavenisse, en Ermelo: *Gedenkt uwen voorgangeren, die u het Woord Gods gesproken hebben en volgt hun geloof na, aanschouwende de uitkomst hunner wandeling.* Hebr. 13 : 7.

Gode bevolen.

Uw oude deelnemende vriend,

Ds. W.C. Lamain.

Grand Rapids, juni 1982.

**Predicatie gehouden door ds. E. du Marchie van Voorthuysen
bij de begrafenis van ds. Joh. van der Poel**

Zingen: Psalm 89 : 19

Lezen : Openbaring 7 : 9 t/ m 19

Het Woord Gods, hetwelk we met de hulpe des Heeren zullen trachten te overdenken vindt u opgetekend in Openbaring 7, daarvan vers 15 en 17. Waar wij aldus lezen:

"Daarom zijn zij voor den troon van God, en dienen Hem dag en nacht in Zijn tempel; en Die op den troon zit, zal hen overschaduwen. Want het Lam, Dat in het midden des troons is, zal hen weiden, en zal hun een Leidsman zijn tot levende fonteynen der wateren; en God zal alle tranen van hun ogen afwissen."

Gebod.

Mijn vrienden, wij wensen een enkel woord te spreken over de verlostte schare uit Openbaring 7. Het is, in onderscheiding van honderdvierenveertigduizend verzegelden uit de twaalf stammen Israëls, een schare die niemand tellen kan uit alle geslachten, talen en natiën. Niet alleen is het getal ontelbaar, maar aan ieder van hen hangt een ontzaglijk, onpeilbaar gewicht van vrije genade. Een ontzaglijk Godswonder. Ieder van die schare is van eeuwigheid af het voorwerp geweest van Gods oneindige zaligmakende verkiezing in Christus. En in de tijd zijn ze allen als hellewichten in Adam ontvangen, verloren en verdoemelijk voor God; maar gemaakt van kinderen des satans tot kinderen van God. Ja, van de buit van satan tot een bruid van Christus. Het allergrootste wonder! Dat is groter wonder dan het werk der schepping. Dat is herschepping. De zaligmakende bekering.

"Die niemand tellen kon." Dat kon niemand peilen, doorgronden, wegen. Dat is het! En nu worden ze verder getekend, die schare, de echte kinderen Gods. "Wie zijn zij?" En dan wijst die hemelse ouderling op die schare, die staat voor de troon en voor het Lam.

Merkt goed op, dat de Kerk - in 't profetisch vergezicht wat Johannes zag - staat vóór de troon en vóór het Lam. De engelen rondom, de Kerk vóór de troon. Kinderen gaan voor knechten. Eén kind gaat voor duizend knechten. Hoe heerlijk die knechten ook zijn, het minste kind gaat voor tienduizend knechten. O, o, en al de engelen, heerlijke geesten, zijn allen knechten. Maar kinderen zijn kinderen. Die staan vóór de troon en vóór het Lam, want die hebben iets bijzonders. Eén kind heeft iets, wat alle engelen niet hebben. De kinderen Gods geuren naar het bloed van Christus en naar het recht Gods. Naar het verdoemend recht, wat verheerlijkt is in Christus tot een verzoenend recht. Dat hebben de engelen niet. Want de kinderen voor de troon kunnen zingen, wat de engelen nooit kunnen zingen, en de engelen niet mogen zingen. Engelen mogen zingen: *"Lof, eer, prijs en heerlijkheid Gods!"* en dat doen ze ook. Maar de kinderen kunnen iets zingen, en dan moeten de engelen zwijgen. Rondom zwijgen en eerbiedig toehoren: *"Want Gij hebt ons Gode gekocht door Uw bloed, o Lam Gods!"* Dat kan geen één engel zingen. Ze kunnen wel zingen: *"Gij hebt hén gekocht."* Engelen mogen nooit zingen: *"Gij hebt ons, Gij hebt mij Gode gekocht met Uw bloed."*

De levende kerk, zij geuren. Ze hebben een bloedgeur van Christus. Ze hebben een rechtsgeur, ze zijn door recht verlost, door recht verdoemd en door recht verzoend tot in eeuwigheid. Sion, engelen niet, maar *Sion wordt door recht verlost en haar wederkerenden door gerechtigheid.* En dan de engelen rondom, en de Kerk vóór de troon en vóór het Lam.

En dan komt er tot Johannes in het hemelse profetisch vergezicht de vraag van een hemelse ouderling, een hemeling: "Johannes, wie zijn ze? Dezen, die bekleed zijn met de lange witte klederen, wie zijn zij, en van waar zijn zij gekomen?"

Merk op, dat er driemaal staat in dit gedeelte: "Lange, witte klederen." Let op: "Lange witte klederen." Ze gelijken op Christus, Openbaring 1 : 13. Hij droeg een lang wit kleed tot de voeten. Alzo is de Kerk het Beeld des Zoons gelijkvormig. Ze hebben lange witte klederen. Denkt er om, helemaal bedekt. Geen half werk. Helemaal bedekt! Of géén kleed, of een lang wit kleed tot aan de voeten.

"Wie zijn zij?" vraagt die ouderling. Dan zegt Johannes: "Heere, Gij weet het." Hij noemt hem Heere. Uit eerbied, zegt de kanttekenaar. "Gij weet het." Weet u het dan niet, Johannes? Dat zegt Johannes niet. Hij zegt niet: "Ik weet het niet." Hij zegt: "Heere, ouderling, hemelse ouderling, gij weet het. Zegt u het maar, want ik ben een mens, ondanks dat ik op Patmos in de geest ben en dingen gezien heb, die een mens op aarde meestal niet ziet. Ik ben een mens. Ik ben feilbaar en kan me vergissen." Want zelfs op Patmos moet Johannes tweemaal vermaand worden. In het eerste gedeelte en aan het einde. Dan wil hij een engel aanbidden. Een engel? "Aanbid God!" Tweemaal zou hij een schepsel aanbeden hebben. Zelfs op Patmos nog. Lees maar na in 't begin en 't voorlaatste hoofdstuk.

"Heere," zegt hij, "Gij weet het." Gij kunt uzelf niet bedriegen. Gij kunt u niet vergissen. Vergissen is ook een gevolg van de zonde. Zegt u het maar.

En dan verklaart die hemelse ouderling dat geheim. En hij zeide tot mij: Deze zijn het die uit de grote verdrukking komen." Dat wil in zekere zin zeggen de verdrukking onder de antichrist die aanstaande was. Maar dat wil ook zeggen, dat alle kinderen Gods altijd uit de verdrukking komen. Meer of minder. Bijzonder die onder de antichrist geleefd hebben en in het einde der tijden. De martelaren. Maar alle kinderen Gods komen uit de grote verdrukking vanwege de zonden. Vanwege de zonden die ze niet willen doen, en moeten doen, en niet willen doen.

En hoe Godvrezender zij zijn, des te groter smart zij hebben over de zonde. En hoe minder vreze, des te minder smart. Hoe heiliger, hoe groter de overtreding, de onheiligheid in 't overgeblevene. Altijd in 't overgeblevene, zodat zelfs een Paulus uitroept, met alle ontzagwekkende voor ons onbegrijpelijke mate van genade: "Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen" - niet van schuld en zonde, dat wist hij veel te goed - hij zegt: "Van het lichaam dezes doods." Deze oude mens. Van het aanhangend vlees. Van het onherboren deel, dat altijd zondigt en niet op kan houden met zondigen tot de laatste doodsnik toe. En zo dan komen ze allemaal uit de grote verdrukking.

En nu komt het kardinale punt: "En zij hebben hun lange klederen gewassen." Weer lange klederen, denkt u er aan, hoor! Het moet helemaal waar zijn of niet. Geen half werk, hoor! Lange klederen! Het staat er uitdrukkelijk bij. "En hebben hun lange klederen wit gemaakt in het bloed des Lams." Dat is het! Dáárom, anders nergens om. Al was je als martelaar gestorven, dat maakt niet zalig. Al was het dat ik mijn lichaam overgaf om verbrand te worden en ik had de liefde niet, 't zou me geen nuttigheid doen. Maar dit maakt zalig. Dáárom, omdat zij hun lange klederen tot rechtvaardigmaking hebben gewassen door 't geloof en wit gemaakt tot heiligmaking in het bloed van het Lam. Daarom! In Christus is Hij mij geworden tot rechtvaardigmaking, tot heiligmaking en tot volkomen verlossing. Daarom! Er is één grond voor u en voor mij. Dit is ook de enige grond waarop wijlen ds. Van der Poel zalig geworden is. Alleen om het bloed van Christus. Alleen om het vrijmachtig soeverein verkiezend werk, uitgewerkt in een waar zaligmakend geloof in Christus, waar de ziel met Christus verenigd wordt en bekleed wordt met het lange witte kleed. O, o, gewassen in het dierbaar bloed, zonder vlek en zonder rimpel, wit gemaakt! Christus tot

rechtvaardigmaking en tot heiligmaking, Gode tot heerlijkheid.

"En daarom zijn zij voor de troon."

Anders komt er niemand, wat men ook heeft, wat men ook meent, denkt, vermoedt of hoopt, als het die grond niet is. Hemelse ouderling, wat hebt u het hemels verklaard. Geen andere grond dan alleen het waar zaligmakende geloof in Christus. De vereniging met Hem door het waar zaligmakende geloof. Daarom zijn ze in toerekening net zo rechtvaardig als Christus. Net zo heilig, alsof ze nooit zonden gekend of gedaan hebben. In toerekening worden hellewichten, hoeren en tollenaars witter dan sneeuw.

Dáárom zijn ze voor de troon. Hier door het geloof, wit, blank. Hier door het geloof met God verzoend. Hier door het geloof vrijgesproken, bekleed met het kleed des heils en de mantel der gerechtigheid in Christus. Als het echt is! Eénmaal volkomen voor de troon in volmaaktheid. Daarom zijn ze voor de troon. Daarom alleen. Zul je daar goed aan denken?

Dat had wijlen uw leraar geleerd. Dat kon hij bevindelijk zeggen. O, hij had geleerd om het lieve, verdoemend recht lief te hebben, te omhelzen; maar ook het verzoenend recht in Christus, in de Persoon te omhelzen, door een geschonken geloof. En bekleed te zijn. Hij heeft het bevindelijk geleerd, mensen. Niet in beschouwing, maar in beleving, ondervinding, oefening, wegschenking. Hij wist, dat hij zwarter was als een duivel in zichzelf, en dat hij witter was als sneeuw in Christus zijn Oudste Broeder. Hier in 't geloof in beginsel, éénmaal in volmaaktheid. Hier hijgde hij als een hijgend hert der jacht ontkomen: "Kom, Heere Jezus!" Hij verlangde eindelijk thuis te zijn, om verlost te zijn van het lichaam der zonden en des doods, van zichzelf en van alle andere dingen, die geen God in Christus zijn. Losgemaakt, losgemaakt!

"Daarom zijn zij voor de troon." Maar die alleen hoor! Maar die ook zeker! God zou geen God zijn als een waar kind van God niet zalig werd. Maar de Heere zou ook geen God zijn als Hij buiten de bekleding van het lange witte kleed zou zaligen. Het zou Zijn deugden, Zijn heilig recht schenden. Daarom zijn ze voor den troon. Ze komen uit de grote verdrukking, wit gewassen en gereinigd in het bloed des Lams.

"En dienen Hem dag en nacht in Zijn tempel." Zonder ophouden. Ze zien niets meer van de aarde, gelukkig. Wijlen ds. Van der Poel weet op 't ogenblik niets meer van hier af. Hij hoeft er gelukkig niets meer van af te weten. Hij ziet niets anders dan God in Christus en de Heilige Geest. Hij verheugt zich met een onbeschrijfelijke eeuwige verheuging. Ze beginnen vrolijk te zijn; met één begin, vrolijk te zijn.

"Ze zullen niet meer hongeren." Ze zullen niet meer smartelijk hongeren. *"Niet meer dorsten,"* smartelijk dorsten. *"De zon zal op hen niet vallen,"* om te verzengen, zodat ze worden als een lederen zak in de rook, en ze dikwijls moeten zeggen: "Heere, wat een droogte. Leg er toch een kruimeltje genade in. Wat ben ik werelds, uitgedroogd, dorgedroogd." Die Zon der gerechtigheid zal dáár alleen verschijnen.

"Want het Lam, Dat in het midden des troons is, zal hen weiden, en zal hun een Leidsman zijn tot levende fonteynen der wateren." Dit wil zeggen: Volkomen gemeenschap met de Drieënige God in Christus voor eeuwig en altoos in ongekende mate en op onbeschrijfelijke wijze.

"En God zal alle tranen van hun ogen afwissen." Ze komen met tranen in de hemel aan. In de hel zijn geen tranen. Wel wening en knersing der tanden. Er staat echter

nergens, dat er tranen zijn in de hel. Eén traan zou de tong nog verkoelen. De rijke man vroeg één druppel om z'n tong te verkoelen. Eén traan zou de tong nog verkoelen. Maar daar boven komen ze aan met tranen. In de hemel komen ze aan met tranen. Vanwege wat? Vanwege dat wonder aller wonderen. 'Toch nog thuis! Toch een kind geweest! Toch nog waar geweest! Heere, toch nog Uw kind geweest! Toch nog thuis gekomen!'

Wat is die man wenend thuisgekomen op de vrijdagmorgen van de vorige week. Hij is met een laatste zucht ten hemel gegaan. En toen heeft hij zijn wens verkregen, en is zijn blijdschap in aanbidding en verwondering door het licht, dat van het Goddelijk verzoende aanzicht straalt in Christus, ten hoogste toppunt gestegen. Eeuwig thuis, zonder ooit te scheiden meer. En toen is vervuld wat we vorige week donderdag nog met hem lazen, Romeinen 8 het laatste gedeelte, bijna acht dagen geleden: "Niets zal ons scheiden van de liefde Gods die in Christus Jezus onzen Heere is."

Daar zei hij toen met een zwakke stem nog "Amen" op. Dat "Amen" heeft hij volkomen gezegd, toen hij thuis kwam met tranen van verwondering. Toch nog thuis, toch niet bedrogen! 'Ja, maar dat wist hij toch wel?' Dat wist hij wel, want hij was door recht verdoemd, en door recht verzoend. Dat wist hij wel, maar die daar komen zal het tot bewondering en aanbidding zijn, dat ze zich toch niet bedrogen hebben.

Ds. Mieras zei terecht bij de begrafenis van ds. Gebraad: "'t Grootste wonder zal zijn, dat hij thuis gekomen is." 't Zal voor die Kerk zo'n wonder zijn, dat ze van blijdschap gaan wenen. Wat nooit meer kon en nooit meer ging, is toch nog gebeurd op een wijze, die nooit bevat is aan deze zijde van het graf. Nooit is het mensenhart opgeklommen, die diepte en volkomen zaligheid in God, die ze daar zullen ontvangen. Zij zullen dáár aankomen, Zijn lieve gekochte kinderen, gekocht door 't bloed des Lams. Daar zijn ze voor de troon om het lange witte kleed - dat ze hier ontvangen hebben door 't geloof - dáár volmaakt te dragen.

"En God zal alle tranen van hun ogen afwissen." De kanttekenaar zegt: "Gelijk een voedster of een moeder haar schreiend kind vertroost." Zo zal God de tranen van de ogen afwissen van dat volk, dat eindelijk thuis is. Toch nog thuiskomen! Hoe is het mogelijk? De helft is hier hun nooit aangezegd. Al zijn ze vijftig of zestig jaar op de weg geweest, de helft is hun nooit aangezegd van die volkomen zaligheid in God Drieënig. Dan zullen ze schreien van zulk een kinderlijke blijdschap en verheuging en verwondering en aanbidding. En er zal nooit meer een eind aan die vreugde komen. Ze zullen nooit meer weg hoeven, en nooit meer kwaad hoeven te spreken en te denken van God. En nooit meer hoeven te zondigen. Dat is op zichzelf al een zaligheid. Nooit meer zondigen is al een zaligheid. Die God is onze zaligheid in Christus. Daar is eeuwige volmaaktheid.

"Ze zullen de kroon voor het Lam neerwerpen." Niet neerleggen, maar neerwerpen. Ze zullen zingen het lied van Mozes en het lied van het Lam: "Want Gij hebt ons Gode gekocht met Uw bloed, o Lam Gods." En als dan de tranen afgewist zullen worden, dat zal God doen. Hij zal ze afwissen.

Het zijn liefdetranen, vreugdetranen, verwonderingstranen, zaligheidstranen van de thuiskomst van een arme zwerveling. Toch nog in 't Vaderland.

Van een arme, arme vrouw. Toch nog bij haar Man.

Van een verlaten bruid. Toch nog bij haar Bruidegom.

Een thuiskomst van eenzame, verdwaalde, verdoolde, arme kinderen. Toch nog bij hun Vader.

En dan zal Hij de tranen van hun ogen afwissen. *En eeuwige blijdschap zal op hun hoofden zijn.* O, vrienden, van nabij en verre, haast u toch, dat u die gronden, die Weg

mag leren kennen, hier, hier in de tijd, om straks die plaats te bereiken die bereid is allen, die Zijn verschijning hebben liefgehad uit loutere ontferming, en die als hellehonden gegrepen zijn, om als doemelingen verzoend te worden. Als vijanden verzoend! Als goddelozen om-niet gerechtvaardigd! Als arme kinderen toch eeuwig in hun Vader te zijn in volkomen heerlijkheid. Amen!

Nog een enkel woord, eerst op verzoek van **ds. Aangeenbrug**, die we zaterdag in het huis hier, het eigen huis, waar hij opgebaard lag, ontmoet hebben. Die zelf hier had willen spreken, maar niet in staat was vanwege zijn lichaamsgesteldheid. Hij heeft gevraagd of ik dit wou toelichten. Hij was bepaald geweest bij de volgende teksten: Johannes 11 : 35 en 36: "*Jezus weende.*"

Ds. Aangeenbrug weende, toen hij hoorde, dat ds. Van der Poel zijn zielsvriend gestorven was. Hij bleef wenen. Toen kwam er iets in hem op: "Mag ik wel om een mens zo wenen? Mag dat wel? 't Is toch maar een mens. 't Was een gevallen mensen-kind. Mag ik daar nu zo om wenen?"

En toen werd hij bepaald bij dit woord bij 't graf van Lazarus. Jezus, Die nooit zonde gedaan had, de volmaakte Zone Gods: *Jezus weende*. Toen mocht hij doorwenen. Toen mocht hij uitwenen aan de voeten van Christus, Die ook weende. Zo mocht hij wenen bij het doodsbericht van zijn geestelijke broeder in Christus.

"De Joden dan zeiden: Ziet, hoe lief Hij hem had." En de Heere Jezus zeide: "Lazarus, onze vriend, slaapt."

Ds. Aangeenbrug had er bijzondere werkzaamheden mee, dat Zijn liefde openbaar was, zelfs aan de vijandige Joden. Een bijzondere band lag er tussen Christus en Lazarus. Een band, die er soms ook kan liggen tussen twee of meer kinderen Gods in de Geliefde, in hun Borg, hun oudste Broeder. Zo heb ik hem zelf ook altijd ontmoet in onze oudste Broeder.

En dan: "Lazarus, onze vriend slaapt." Ds. van der Poel, onze vriend en broeder slaapt een heilige slaap in een geheiligd graf tot de dag der ontwaking, tot de opstanding. Wanneer zijn lichaam en ziel verenigd zullen worden tot volmaakte heerlijkheid. Zo lang rust hij, wat zijn lichaam betreft; zo slaapt hij de slaap des doods en wordt straks gelegd in de groeve der vertering. Maar zijn ziel leeft tot in alle eeuwigheid, Gode tot heerlijkheid.

Dan eindigen we nu met een enkel woord nog te spreken.

Weduwe, een enkel woord. Wat u verloren hebt weet u het beste. Wij weten er iets van. Ach, u krijgt uw man nooit terug. En u wilt hem ook eigenlijk niet terug hebben. Ja en nee. Als u denkt, waar hij nu is, zegt u: "Nee, dan wil ik hem hier niet terug hebben in deze ellende." Maar wat u betreft, mist u ontzaglijk veel aan hem. Mevrouw Van der Poel, we zijn niet hier om mensen te behagen of mensen op de troon te zetten. U was voor hem een tweede vrouw, dat is waar. U was voor hem een bijzondere vrouw, liefelijk, getrouw, eerlijk en hartelijk, in zijn leven en in zijn sterven. Inderdaad hebt u alles gegeven wat u had om hem te ondersteunen in zijn werk, en hem te onderschragen om met uw zwakke lichaam hem tot steun en sterkte te wezen.

Iedereen dacht: Hij zal u overleven. U hebt hem overleefd. Hij kan voor u niet meer bidden, mevrouw Van der Poel. Maar ik hoop, dat u Hem leert kennen, Die duizendmaal meer waard is dan alle dominees op aarde en al Gods knechten op de aarde. Hem, Die Zijn hoop en blijdschap was. En ik wens u toe, mevrouw Van der Poel, dat u treurende bovenal mag uitzien met een heilig smeken tot God of Hij u mocht maken tot een bruid van Christus. U was eenmaal bruid van ds. Van der Poel. U bent vele jaren, tientallen jaren zijn vrouw geweest. Een lieve, oprechte,

eenvoudige, ondersteunende vrouw. Maar wat eindeloos meer zou zijn, als u bruid van Christus gemaakt mocht worden. Ik weet, dat dát de begeerte van uw man was. Nu niet meer. Hij weet van geen vrouw meer af. Maar toen wel.

Mevrouw Van der Poel, God zegene u. Hij doe u niet rusten voor u Hem hebt leren kennen, Die de Liefste was van uw man. Uw man hield zielsveel van u en van zijn kinderen en van zijn kleinkinderen. Nu is dat voorbij. Maar hij hield nog veel meer van Christus. Als u het mocht ontvangen, zegt u: "Ach, zo heb ik nog nooit mijn man bemind, zoals ik Hem krijg te beminnen door een geschonken geloof in een geschonken Borg en Middelaar."

Mevrouw Van der Poel, ik heb geen andere wens. Lieve ziel, God zegene u, God schenke u genade om Zijns lieven Zoons wil. Dat zij zo.

Kinderen en kleinkinderen, één zoon, drie dochters. Piet, toen je een klein jongske was, kende ik je al. Weet je nog wel? Dat je die God van je vader mocht leren kennen. Je bent in de wereld geworden een ingenieur. Niets op tegen. U hebt uw gaven gebruikt. Maar al zou je hele gebouwen kunnen ontwerpen, al zou je paleisgebouwen kunnen ontwerpen, ach Piet, ik hoop dat eenmaal in die dag der dagen uw vader niet tegenover u zal staan. Dat je met vrouw en kinderen geen rust mocht hebben, voor en aleer je een levend steentje mag geworden zijn in dat Godsgebouw Zijner genade, gefundeerd op die eeuwige Steenrots en Hoeksteen, Jezus Christus en Zijn gerechtigheid.

Drie dochters met uw mannen. Ik wens u hartelijk toe dat u de vermaningen en liefdevolle smekingen uws vaders mocht ter harte nemen. Zult ge het doen? Begeert u het te doen, wilt u het doen? En ik hoop, dat u nooit rust mag vinden voor u rust mag vinden in God in Christus. Voor u Hem mocht leren kennen, Wien te kennen het eeuwige leven is. Voor u Hem mocht leren kennen, die volzalige God in Christus en dat dierbare bloed voor uw schuld van uw arme ziel.

O schoonzoons, o eigen dochters, ik bid u: "Laat u met God verzoenen! Door de God van uw vader!" O, dat bidde ik u op dit ogenblik toe. De Heere Jezus zegt: "Bidt." Die beveelt het. O, en wij bidden u, wij bidden u uit Zijn Naam, op Zijn bevel, alsof God door ons bade, bidden u om Christus wil: "Laat u met God verzoenen." Uw vader en man hoort ons niet meer. Gelukkig! Maar wat zou hij daar bijvallen. Gelooft u ook niet?

Kleinkinderen, niet rusten, geen andere godsdienst, geen andere gronden, dan hij hier uitgedragen heeft, en voorgestaan heeft. Die bloed- en rechtsgronden van Gods genade. Dat u dat moogt deelachtig worden. Dat u dan mocht zuchten, schreien, wenen en klagen: "Hij mocht ons nog genadig zijn," totdat Hij u genadig zij.

Kleinkinderen, dat u kleine kinderen van God mocht worden, om Hem te leren kennen in het aanschijn des lieven Zoons, Die zijn leven, zijn zaligheid, zijn gerechtigheid en zijn verzoening was. Wat kon hij hier eerbiedig, liefelijk met kinderen handelen. Ik denk, dat hij kinderlijk was om met kinderen te kunnen handelen, om met kleine kinderen liefelijk, ernstig en eerbiedig waarschuwend te handelen. Beschaamt zijn nagedachtenis niet. In uw leven straks ook niet, nu hij hier niet meer is. Zoekt niet de wereld en de ijdelheden of een halve godsdienst. Niet doen! Maar smeekt of God u bekeren wil.

Kerkenraad, een enkel woord.

Och, vrienden, wat een zwaar gemis, wat een groot gemis. U voelt u in zekere zin als weeskinderen. Ik begrijp het goed. Hij had in alles een bijzondere gave om met mensen om te gaan. En u zijt hier overgebleven. Ik begrijp, dat u zegt bij ogenblikken:

"We zijn als hulpeloze kinderen. We voelen ons bij tijden zo." Dan zou hij zeggen, als hij nog hier was: "Gans hulpeloos tot Hem gevloten, zal Hij ten Redder zijn." Kerkenraad, gans hulpeloos tot Hem gevloten, buiten Wie er geen troost, vrede of zaligheid is. In Wien alles is, God in Christus. Hij zal een hulpeloze ten Redder zijn. Hij is ook de Wijsheid aller wijsheid. Hij is ook Degene, Die u in deze omstandigheden kan voorlichten, ondersteunen en sterken. U bent nu (wel altijd geweest) maar nu in het bijzonder, opzieners en leidslieden dezer gemeente. Nu zonder uw leraar. Ach, dat dit gemis geheiligd werd, om die Leraar der Gerechtigheid te mogen leren kennen, en dat Hij u voorlichte, Hij u steune, Hij uw enige wijsheid mocht worden en zijn in uw leven. God zegene u, sterke u, ondersteune u en geve u voorzichtigheid en wijsheid om dit zwaar volk te richten. Daar bad Salomo om, om dit zeer zwaar volk te richten. "Zwaar," dat is het vanwege het gewicht der zielen. Al was je maar over één ziel gesteld, dan mag je nog zeggen: "Wat een gewicht, wat een gewicht op ons. Wat een gewicht, over zoveel zielen gesteld te zijn. God zegene en sterke u.

Ik begrijp uw droefheid, want die is groot. **Gemeente**, ik eindig. Aanstaande zondag hopen we elkander, als we het beleven, te mogen ontmoeten. Gemeente, wat u verloren hebt is zeer moeilijk onder woorden te brengen. 't Hoeft ook niet. Ge hebt zeer veel verloren in uw leraar. Hij was herder en leraar van u. Hij heeft u gewezen op de enige weg der zaligheid, de enige grond, de enige hope der zaligheid. Gemeente, weent rustig, treurt kinderlijk en zoekt het enige en eeuwige nodige. Och, dat er na zijn dood, nog vruchten mochten gezien worden. Al is het nu niet door hem, dat zal wezen in die grote dag. Blijft bij de Waarheid. Blijft bij de oudvaders. Smeekt of de Heere u en uw kinderen genadig mag zijn. Volgt zijn voorbeeld van ernst, eerbied en eenvoudigheid uit genade.

En ten allerlaatste, **catechisanten**, wat zal ik zeggen? Ik heb uw brief gelezen in het kerkblad de "Twee Wegen." Catechisanten, jeugd, het is ontzaglijk moeilijk. Ontzaglijk moeilijk, ik weet het wel. Maar weet u, dat er Eén is, en dat is de Koning, de Borg van uw leraar Die u kan ondersteunen; méér, ook kan vernieuwen. Die ook van u jongens en meisjes, kinderen van Hem kan maken. Om de wereld te vlieden, de ijdelheden te verachten en te zoeken, wat God in Christus is, de dingen die boven zijn. Ik bid u uit de nagedachtenis van zijn naam: "Zoekt de dingen, die boven zijn, niet die beneden zijn. Verlaat de dingen der zonden en der wereld en zoekt die wegen, die heilig en goed zijn."

Nu zingen we, en dan vragen we ds. Van de Ketterij nog een woord te spreken. Nu zingen we eerst met elkander Psalm 73 vers 12. Met dit psalmvers heeft hij de laatste adem uitgeblazen.

Ds. M. van de Ketterij uit Urk sprak uit het Evangelie van Johannes, het 17e hoofdstuk, het 24e vers:

"Vader, Ik wil, dat waar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt; opdat zij Mijne heerlijkheid mogen aanschouwen, die Gij Mij gegeven hebt; want Gij hebt Mij liefgehad voor de grondlegging der wereld."

Toespraken op de begraafplaats

Ds. C. Smits:

Wegens het jaargetijde zullen wij het hoofd bedekt houden. De eerbied is er niet minder om.

Medereizigers naar dood, graf en eeuwigheid.

Een droeve mare is door het land gegaan voor allen, die de Waarheid liefhebben en beminnen. Onze vriend ds. Van der Poel is niet meer. Menigmaal hebben we gevreesd, maar altijd mocht hij weer herrijzen. Maar nu is het geschied. Het punt van eeuwigheid bepaald. Er is droefheid, zware droefheid.

Dat geldt in de eerste plaats zijn geliefde vrouw. Ach, wat was er een droefheid in zijn ziel, toen hij dacht, dat zijn vrouw heen zou gaan. Het is een wonder dat ge nog hier bij het graf zit van uw geliefde man, die ter aarde besteld is.

Wanneer we een woord zullen spreken, dan is dat voor mijzelf als vriend; maar dan is het ook in de tweede plaats voor de gemeente, die hij 18 jaar gediend heeft, dat is Giessendam. En ik herinner me nog de eerste vriendschap, namelijk zesenvieftig jaar geleden, toen ik dankdag had in Barendrecht. Ik ging naar huis en hij zegt: "Ik ga even met je mee." Dit was de eerste kennismaking. En daar verhaalde hij, dat hij voor de eerste maal moest geopereerd worden. Dertien of veertien operaties zijn er daarna op gevolgd. Veel heeft hij geleden. Dat hier te herhalen is wel nodig, want altijd weer mocht hij roemen in de vrije genade Gods. Wat zullen we tot deze dingen zeggen. Wel, dan was zijn leven: "Zo God voor mij is, wie zal tegen mij zijn?" En dan denk ik aan die eerste maal dat we elkander ontmoetten, en dat hij na zijn operatie spoedig bij mij was en mocht vertellen, dat hij niet naar de kerk wilde gaan, want hij moest geopereerd worden. "Laat die dominee maar preken"; maar wat hij toen in het ziekenhuis ervaren had en hoe God hem bijgestaan had, dat was opmerkelijk en dat was zalig. Zo dateert onze vriendschap vanaf die tijd. Het is zesenvieftig jaar geleden, en we dachten niet, dat we bij tijden en ogenblikken zo'n nauwe vereniging met elkander kregen.

Ik denk er aan, dat ik in Giessendam kwam preken. Toen was het nog in een schooltje, en toen zeiden ze tegen me: "Kent u ook die ene Van der Poel?" Ik zeide: "Ja, hij heeft zijn jaren, vraagt hem zelf." Daar heeft hij de eerste achttien jaren van zijn bediening doorgebracht. Maar meer dan vijfentwintig jaar in de gemeente van Ede.

Wat een zware slag. Ik herhaal het nogmaals. In de eerste plaats ten opzichte van zijn echtgenote, maar ook ten opzichte van de kinderen, die hier aan het graf staan. Het is een smartelijke slag, waarvan Job zegt te midden van zijn lijden: "Hij doorwondt, en Zijn handen helen." Gods handen slaan, maar diezelfde handen helen ook. Wat is dat een eeuwig wonder. Een mens, die door genade niet anders is dan één stuk ellende en ongerechtigheid, en als God zijn ogen open doet ook zijn eigengerechtigheid. Ik zou haast zeggen: "Die bekering van zijn eigengerechtigheid is nog zwaarder dan de bekering van z'n zonden." Hij heeft mogen ervaren, dat God zijn stok en zijn staf was te midden van alle lijden dezès tegenwoordigen tijds.

Ik denk er nog aan hoe dat hij menigmaal mij opbelde. De laatste keer was het na de begrafenis van ds. Schinkelshoek. En dan zaterdag 's avonds meestal. Hij belde me op en dan wist ik haast vooruit, dat het ds. Van der Poel was. Hij zeide: "Hoe heb je het? Broer, heb je al een tekst, want ik heb er geen." "Ja," zeide hij, "ik heb er een." Wat was dat? "Bidt dan den Heere des oogstes dat Hij arbeiders in Zijn oogst uitstote."

Ik zeide: "Ik zal het ook proberen te doen." "Ja, preek daar maar over. Daar is wel plaats voor." Ik heb het geprobeerd. 's Maandags belde hij weer op: "Hoe is het

gegaan, broer?" Dat zei hij altijd. Ik zeide: "Och, ik ben met mezelf op de preekstoel gegaan."

"Nou," zeide hij, "bij mij ging het toch makkelijk."

Ik zeide: "Ja, daar is verschil in de een en de ander." En zo heb ik veel met hem getelefoneerd. Ik kan nog andere dingen noemen, maar dan zou ik te uitvoerig worden. Ik acht het wel op zijn plaats, ook in het bijzonder voor de gemeente van Giessendam en de gemeente van Ede, dat ik iets uit het persoonlijke tot u gezegd heb. Het is dan ook niet te verwonderen, dat er een bus vol gekomen is van Giessendam om deze plechtigheid bij te wonen.

Maar, zult ge zeggen, zult ge nu daarover alleen spreken? Daar zijn we toch niet voor gekomen?

Nee. Ik denk aan hetgeen we lezen in Romeinen 8 het eerste vers: ***"Zo is er dan nu geen verdoemenis voor degenen die in Christus zijn."***

Dat is voor de arme kerk een triomferend woord; want als God ze er inleidt, dat ze onder de verdoemenis liggen naar eigen waarneming - hoewel van eeuwigheid de Heere dat volk gekend heeft, en dat er nooit een verdoemenis voor hen geweest is - is de bekendmaking er van, de zaligheid er van, de troost er van, niet uit te spreken. Dat hebben we meerdere malen met elkander mogen bespreken en dat was aangenaam. Hij vroeg wel eens iets aan mij. Ik vroeg wel eens iets aan hem. Uit de armoe was het wel eens, dat we spraken. Het mocht wel eens wezen dat de Heere overgekomen was in Zijn onbegrijpelijke goedheid. Want verstaat het wel, dat heeft ook een dominee nodig; ja, hij kan het niet doen met woorden alleen, hij moet er iets van in zijn hart hebben.

Geen verdoemenis? Ach, mensen, daar zal de hemel voor nodig zijn, om dat wonder uit te wonderen. *"Die in Christus Jezus zijn."*

Maar dan volgt ook het onmisbare kenmerk: ***"Die niet naar het vlees wandelen, maar naar den Geest."*** En dat zijn nu juist die mensen, die zoveel last van het vlees hebben. Is het niet uitwendig, dan is het inwendig. Want de apostel zegt - hij zegt dit niet vóór zijn bekering, dat denken de meeste mensen - "Ik ben vleselijk." Dat zit in die jarenlange oefening. Ik ben vleselijk

en niet meer. Maar het is de oprapende genade Gods in Christus, dat Hij de blinde zielsogen opent en dat hij dan ook leert wat er staat: "Wij zuchten." Drieerlei zuchten. De ganse schepping zucht onder onze verdoemelijke zonden. Dat komt men dan aan de weet. Daar is ook een zuchten van het schepsel, zolang als hij hier is. Niet het vrome zuchten, hoor! Nee, want zuchters zijn er genoeg. Ja, als ze bij je zijn, in het openbaar. Dat is een beetje nadoen. Maar die waarlijk zuchten:

"Mijn klaagzang drong tot in Zijn troonzaal door.

Aan mijn geroep gaf Hij in gunst gehoor."

Dat derde zuchten. Ja, dat volk heeft twee Verlossers, twee Middelaars, Eén in de hemel, want die dierbare Christus zet z'n werk voort in de hemel aan de rechterhand des Vaders. Maar ook een zuchter hier beneden. We weten niet wat we bidden moeten. Nou, daar weten we niks van. Wij zijn biddeloze bidders. Van z'n eigen gebed moet hij menigmaal walgen.

Nou wat dat zuchten betreft, het gaat over de waarachtige zuchters, hoor! Die zuchten onder het lichaam der zonde en des doods. Ziet, dat zuchten mijn hoorders, drong tot in Zijn troonzaal door. *Aan mijn geroep gaf Hij in gunst gehoor.* Dat wordt een eeuwig wonder.

Maar dan zegt de apostel Paulus: "Wat zullen we nu tot al deze dingen zeggen? Ja wat? Want het hart geeft wat op, hoor! Och, dat geeft wat op! Een hel van

verdorvenheid! En dat heeft ds. Van der Poel altijd gepredikt en daarom kon je met hem leven. Hij was geen bekeerd mens. Nee, hij leerde dat er alleen maar bekeerde mensen in de hemel waren. De bekering moet wel hier geschieden, hoor! Denk erom! Maar bekeerd, echt bekeerd, dat zal zijn als ze het lichaam des doods niet meer hebben. Als de satan hen niet meer verzoekt. Als de wereld en de ijdelheid er niet meer zijn. Ja dáár! Dat is onbegrijpelijk. En dat eeuwig! Dat dierbare Goed is onze vriend gegeven, hoewel de begrafenis voor ons smartelijk is. Hij zal gemist worden uit de kring van predikanten. Hij zal gemist worden daar, waar hij ging preken. De laatste weken of maanden heeft hij nog hard gearbeid.

Want ja, die markt van dominees, die in de krant staat, bekijk ik nooit. Daar houd ik me maar niet mee op, die domineesmarkt. Maar dat weet ik van hem zelf, zodat ik moest zeggen: "O jongen, hoe houd je het toch uit, al dat preken?" Het was als het ware of hij er een voorgevoel van had. Hij heeft gewerkt, zolang hij kon. Nu niet meer, want zijn werk is af. Dan haalt God Zijn kind thuis.

Ja, wij bezochten hem nog. We kwamen uit Amerika, en daar werd gezegd: "Als je hem nog wilt zien, kom dan vandaag nog." We hebben afscheid genomen. Zesenvestig jaar met elkaar omgegaan. Veel omgang of minder omgang met elkaar, we hebben elkander nooit uit het oog verloren. En nu? Hij is niet meer. Is hij niet meer? Ja, mijn hoorders, daar is ook voor nodig, wat de verheerlijkte Lodensteijn zingt:

*Zal eens het graf mijn stof verzaam'len,
Juichend zal in stervenspijn,
Het laatste woord, dat ik zal spreken,
Vrije gunst, ontferming zijn.
Zal ik eeuwig loven,
Waar ik den Vader en den Zoon,
Eeuwig lofzing voor den troon.*

Het is smartelijk. U zult uw man, en gij zult, kinderen, uw vader missen. Maar als ge dan maar moogt zien op hetgeen hem bereid is. En wat is hem bereid? Wel, zondeloos daar te zijn. *Wat geen oog gezien en in geen mensenhart is opgeklommen, hetgeen God bereid heeft dien, die Hem liefhebben.* Dat is de wortel der zaak. De liefde Gods? Daar komen de bekeringen vandaan. Daar ingeleid te worden, als dat eens mag gebeuren, is de mens geen mens meer. Dat kan God alleen maken. Die God, Die hij verkondigd heeft. Dat was zijn vermaak.

Ja, en nu geliefden, nu staan we hier, en we zijn met een grote schare opgekomen. Daar blijkt wel uit de liefde, die ze tot de overleden leraar hebben. En dan, wat zullen we zeggen? Wij hadden hem nog zo gaarne bij ons gehouden. Ach, zo gaarne. Maar we zagen, hier zal hij niet meer boven op komen. Nee, het einde is daar.

En dan, dan zegt hij: "Wat zullen we van deze dingen zeggen?" Dan eindigt de apostel in God. Dat is een zalig einde om in God te eindigen.

O, mensen, mensen, dat is een vrede, die alle verstand te boven gaat. Daar kan men nooit bij komen. Het vlees kan er niet bijkomen, maar genade alleen. "O, diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods. Hoe ondoorzoekelijk zijn Uw oordelen en onnaspeurlijk Uw wegen!" O, de vrije genade aan arme zondaren bewezen!

Ja, dan mocht hij het woord van de apostel Paulus betrachten. En wat zegt de apostel Paulus? "Wee mij, als ik het Evangelie niet verkondig." Hij zegt niet: "Wee mij als ik preek." Welnee, hij zegt: "Wee mij, als ik dat Evangelie niet verkondig." Dat zoete Evangelie, en dat is Christus voor de ziel. Dat is het medicijn voor onze zondekwaal.

Dat is de gerechtigheid Gods, waarop de Kerk rusten mag. En dan een blik te krijgen op die dierbare, zoete Heere Jezus. O, Die mijn schuld heeft weggedaan. Die mijn verdoemelijke schuld en mijn zonden achtergelaten heeft in het graf, waar ik nooit de diepte van kennen kan. Nou, dat is het graf van de Heere Jezus. "En Ik gedenk ze niet meer!" Uitgewist. Dat is het zalige stuk voor de ziel. De rijkdom der hemelse genadegaven. Waar het vandaan komt?

Dat is uit het hart des Vaders. Maar daar moest een weg voor gebaad worden. Door een engel misschien? Er is een verkiezing, die geschiedt alleen uit vrije genade. Maar hier is er Eén verkozen, om Zijn waardigheid. "Ik heb hulp besteld bij een Held. Ik heb een Verkorene uit het volk verhoogd." Die Gezegende Borg en Zaligmaker. Dat is hun troost in leven en in sterven, door de Heilige Geest aan hun ziel toegepast.

Vrienden, we moeten eindigen. Maar ach, gemeente van Ede, gij zult hem missen. Kerkenraad, gij zult hem missen. Gij staat voor een harde taak. Ach, mocht het u diep vernederen voor de Heere, want daar ligt de zaligheid. Nu, de zaligheid, dat heb ik ondervonden tussen God en mijn ziel; en er zijn wel eens ogenblikken dan zegt hij: "O God, mag ik er nog eens komen? Mag ik nog eens bij U komen, Heere?" Dat zucht in de diepte. Ja, maar dat is het wonder, dat de Heere nu Zelf komt, omdat Hij in die diepte is afgedaald onder de schuld, onder de vloek der wet en onder de toom Gods. We willen eindigen met het vers van dominee Ledeboer:

Daar rust de strijder uit.

Voor eeuwig naar zijn zin.

O, dat zalige wonder van genade! Het was eerst nog de begeerte van onze broeder, dat hij zou herstellen. Ja, we hebben hem bezocht, en we dachten: "Ja, dat hoop ik." Maar God heeft het anders beschikt en God spreekt het laatste woord in uw leven en in mijn leven. Maar hij is het met God eens geworden. Dat is wat! Ik zeg dikwijls: "O God, hoe word ik nog los." En dan moet je niet denken van alles wat er te koop is in de wereld. Nee, maar los van de arbeid, die ik nog heb te doen. Want zij is mij lief en dierbaar geworden op mijn oude dag.

Ja, maar daar los van gemaakt te worden, dat is zijn deel geworden; en dat hij het met God eens was, ook in deze weg, zodat die mond niet meer spreken zal, die zoveel gesproken heeft. Hij moest van alles afscheid nemen. Van alles, ja, maar wat hield hij over? Hij hield alles over, want hij hield God over; die Geest, Die hem geleid had en hem gesteund had. Hij was geen volmaakt mens. Dat wist hij goed, hoor! Had hij ook goed geleerd. Maar ziet, het was een mens, die God nodig had; en die medelijden had met onsterfelijke zielen voor de eeuwigheid. O, geliefden, we staan nu aan dit geopende graf en ik dacht zo even: "O, wat is dat graf diep, wat is dat graf diep." Ja, daar zullen ook wij in dalen.

Zijt ge voorbereid? Voorbereid voor die ure, die komen zal? Medereizigers naar de eeuwigheid, moge de Heere, de Geest deze gesproken woorden heiligen aan onze harten tot roem van Zijn eeuwige Naam en tot zaligheid van onze zielen op weg naar de eeuwigheid. Amen.

Ouderling G. van Dam

Een enkel woord, als de Heere het belooft te geven.

Tijd-, natuur- en lotgenoten, Als mens in de tijd redelijk, en van nature ganselijk verdorven. *Enerlei lot wedervaart de rechtvaardige en de onrechtvaardige.* Dat zien we hier bij het geopende graf van onze geliefde herder en leraar. Wij lezen in het Goddelijke onbedrieglijke, nimmer misleidende Woord van God, in Zacharia 1 vers 5:

"Uw vaderen, waar zijn die? En de profeten, zullen zij in eeuwigheid leven?"

Waar zijn de vaderen, die de gemeente in oprichting hebben gepasseerd? Waar zijn ze? Kijk links en kijk rechts, zij zijn niet meer. Nog maar enkelen zijn er in leven. Dat geslacht is naar de plaats van de eeuwige bestemming, door God van eeuwigheid bepaald.

En de profeten? Zullen zij in eeuwigheid leven? Ja eeuwig! Voor eeuwig in de hemel, maar niet voor eeuwig op de aarde. Want ieder profeet van God geroepen en gezonden, zal de bepaalde tijd en raad hier uitdienen tot verheerlijking van God.

Medereizigers, er is een profeet in Ede geweest, en dat zullen we aan de weet komen. Hier ligt het stoffelijk overschot van onze geliefde herder en leraar, die we zeer zullen missen. We hebben het al gehoord wat het is een leraar te moeten missen, die achter onze ziel toch niet heeft aangedrongen, zesentwintig jaren, meer dan een herder betaamde. Hij heeft zijn krachten, zijn lust en zijn leven eraan besteed. Wat zal dat straks zijn, als we voor de rechterstoel van Christus komen? Dan zal hij aan de kant van God staan en zal mede helpen verdoemen hen, die niet hebben gewild dat Hij koning over hen zou zijn, en Zijn Woord hebben verworpen.

Hij heeft als planter en als natmaker, Gods raad uitgediend. Want er staat geschreven: "Zij zullen planten en natmaken." En toch geloven wij, dat de Heere nog een wasdom in Ede geschonken heeft, want zijn arbeid is niet tevergeefs geweest.

Maar nu rust hij als een vermoeide van kracht. Daar houdt de drijver op. Nu is hij eeuwig bezig met een werk, dat hij hier in beginsel wenste te doen. Menigmaal heeft hij gezegd in zijn preken: "Het willen is wel bij mij, maar het volbrengen vind ik niet." Nu is het eeuwig volmaakt. Zonder moeite, zonder zorgen, zonder dagen, zonder uren, altijd eeuwig door.

Maar als we onbekeerd geleefd hebben en onbekeerd sterven, wat zal het dan zijn? Dan geldt het met recht: "Als in Tyrus en Sidon de krachten geschied waren, die in Ede geschied zijn, ze zouden zich bekeerd hebben."

De Heere mocht het believen, dat het Woord, dat gesproken is, dat gezaaid is, dat misschien nog onder de kluiten ligt, straks nog een spruitje schiet en opwaarts wast. Hij mocht het zegenen in de geschriften, die nagelaten zijn. Die nog spreken nadat hij gestorven is.

Vaders en moeders, onze kinderen zijn voor de kansel gebracht, en hebben die drie Goddelijke stippen door zijn hand van Godswege ontvangen, die meegaan naar de eeuwigheid, die de hel er niet uitbrandt. Toen hebben u en ik beloofd de kinderen te onderwijzen, te doen of te helpen onderwijzen. Ik doe mijn hand graag zo, in eigen boezem: *Zonden en schuld!*

Catechisanten, dierbare catechisanten, de kerkenraad wil zichzelf aan u geven. Geeft u zich aan de kerkenraad, opdat ook dat nog met stichting, met orde tot bekering en lering moge geschieden. De Heere mocht ons tezamen Zijn zoete Geest nog schenken. De wind des Heiligen Geestes mocht nog waaien, opdat dat woord van onze leraar nog mocht uitspruiten en nog vruchten mocht voortbrengen.

Mevrouw Van der Poel, u bent altijd hartelijk, goed voor de kerkenraad geweest, zowel als onze leraar en de familie Van der Poel. Altijd goed, altijd vriendelijk, altijd meelevend voor onwaardige mensen, want wij zijn minder dan niet en ijdelheid in het licht der eeuwigheid. Nu moet u een weg bewandelen, mevrouw, die vreemd voor u is. Die hebt u nog niet bewandeld. Dat zullen eenzame dagen en lange nachten zijn. Maar de God van uw man mocht u aanroepen of Hij ook uw God mocht zijn, en u door uw weduwstaat mocht heenhelpen. Er staat voor een weduwvrouw altijd nog een belofte: "Laat uw weduwen op Mij vertrouwen. Komt op de akker der weduwen niet." Hij mocht u in het klimmen der jaren gedenken, naar ziel en lichaam sterken, opdat het

des avonds nog licht mocht wezen in Hem.

Kinderen en kleinkinderen, jullie hebben geen vader meer. U zult zijn stem niet meer horen, u zult zijn persoon niet meer zien. Zijn vermaningen, zijn raadgevingen zullen gemist worden. Dat is een weg, die moet u nog passeren; maar de Heere mocht het believe en behagen u allen te gedenken naar de grootheid Zijner barmhartigheden. Er liggen misschien nog onverhoorde gebeden, die nog vervuld moeten worden in de tijd, dat hij er niet meer is. Dat zou toch kunnen?

De Heere sterke en schrage u allen en drage, bekere en lere u tot Zijns Naams ere.

Dat zij zo.

15 preken van ds. Joh. van der Poel

1. Heidelberger Catechismus, Zondagsafdeling 10, vraag 28

Predicatie gehouden op zondag 6 mei 1979

Zingen: Psalm 42 : 2, 3.

Lezen: Psalm 30. Vooraf de twaalf artikelen des geloofs.

Votum.

Ons staat te verhandelen aangaande de Heidelberger Catechismus, en daarvan de tiende Zondagsafdeling, vraag 28 met haar antwoord.

Vraag 28 van Zondag 10, welke ik u aldus voorlees:

Vraag. "Waartoe dient ons, dat wij weten, dat God alles geschapen heeft en nog door Zijn Voorzienigheid onderhoudt?

Antwoord. *"Dat wij in allen tegenspoed geduldig, in voorspoed dankbaar zijn mogen, en in alles, dat ons nog toekomen kan, een goed toevorsticht hebben op onzen getrouwen God en Vader, dat ons geen schepsel van Zijn liefde scheiden zal, aangezien alle schepselen alzo in Zijn hand zijn, dat zij tegen Zijn wil zich noch roeren, noch bewegen kunnen".*

Aldus vinden we de grondtekst van deze afdeling in Romeinen 5 : 3, 4, 5, waar we Gods Woord aldus lezen:

"En niet alleenlijk dit, maar wij roemen ook in de verdrukkingen, wetende, dat de verdrukking lijdzaamheid werkt. En de lijdzaamheid bevinding, en de bevinding hoop. En de hoop beschaamt niet, omdat de liefde Gods in onze harten uitgestort is door den Heiligen Geest, Die ons is gegeven".

Vragen we vooraf om een zegen in spreken en in luisteren.

Gebod.

Zingen: Psalm 73 : 2, 3.

Geliefden,

Zondag 10 handelt over de voorzienigheid Gods, waarvan de aarde Zijn werkplaats is en de Hemel der Hemelen Zijn woonplaats. En hier op aarde volvoert Hij Zijn raad, Zijn voornemen en Zijn bestek. Dat keert niemand en dat weert ook niemand.

Daar zegt Psalm 33 van: "Mijn raad zal bestaan". Niet: kan bestaan, maar zal, dat is een vaststelling. En Ik zal al Mijn welbehagen doen, dat is een voortgaan.

En inzonderheid dat welbehagen, waarin de Vader Zijn vermaking heeft vanwege Christus' offerande, naar Jesaja 53, waar die immers aldus betuigt: "Het welbehagen zal door Zijn hand gelukkiglijk voortgaan". Onze handen hebben niets te doen. Mijn moeder zei wel eens: Kind, je kunt met je handen over elkaar zalig worden. Want dat kan niet gemakkelijker, hè? Dat kan toch niet gemakkelijker, je laat je gewoon zalig maken.

Maar eer hij daar is, dan moet ge merken, dat hij is doodgevochten; dan is hij uitgevochten, dan is hij aan het eind gekomen met zichzelf. Dan zegt de waarheid: *Laat los*. Wie? Jezelf! En dan losgelaten worden in Christus. Waarvan de apostel getuigt: "Staat dan". Niet: ligt dan, maar "staat dan in de vrijheid, met welke Christus

u vrijgemaakt heeft".

Ons wordt gevraagd: wat baat, wat winst, wat voordeel wij daarvan hebben? Dat we weten dat God, de Schepper van Hemel en aarde, - wat baat het u, dat gij dat weet, wat geeft u dat? Als gij het niet zou weten, wat geeft het u dan? Veronderstel, dat u het wel weet, wat zegt het u dan?

Dan geeft het in de eerste plaats, geliefden, voor Zijn kerk op aarde een gezegende bron der vertroosting. Als Hij de Schepper is van alles, dan zou Hij mij ook kunnen bewaren, dan zou Hij mij ook kunnen sparen, dan zou Hij mij ook nog zalig kunnen maken, dan zou Hij mij ook nog genade kunnen geven, dan zou Hij mij ook nog kunnen trekken met koorden, die wel rekken, maar nooit breken.

Hoedanig zegt hij, die wetenschap dat wij weten, dat God Schepper en Onderhouder is. Ik weet niet van welke daden Gods dit de grootste is, de schepping of de onderhouding. We weten alleen, dat ze beide goddelijk zijn, en dat ze beide onbegrijpelijk en onnaspeurlijk zijn; waarvan Eli betuigde in zijn leven: "God is groot". Hoe groot, dat kan hij niet zeggen. Hij zegt: God is groot, en Wiens grootheid en Wiens majesteit onverminderbaar is.

Waar is de heerlijkheid van Salomo, waar is de roem van David aangaande zijn huis? 't Is allemaal vergaan. 't Is allemaal teniet gedaan.

Waar is de roem der koningen en der keizers, die achter ons liggen en vóór ons geleefd hebben? Ze zijn allemaal ten grave gedaald en hebben niets meegenomen van alles wat op aarde was. Alles achtergelaten. Het ál aan anderen overgelaten.

Dat wij dit bevindelijk mochten weten, want daar gaat het over. Een wetenschap zonder bevinding is goed, maar dat maakt je niet goed. Een wetenschappelijke bevinding maakt niet levend, ontkleedt niet, ontdekt niet en geeft ons niets mee, wat aan het einde van de tijd met ons reist naar de eeuwige heerlijkheid. Het gaat erover, jong en oud, of er in ons leven wat gebeurt, wat onsterfelijk is. Of er in ons leven wat geschonken wordt, dat over de dood heengaat, dat over 't graf heengaat en dat blijft tot in der eeuwigheid. Schatten in de hemel, hemelse schatten, daar kan geen roest bij komen, die kunnen niet bederven, die blijven vers en die blijven levend in Hem, Die de Schat aller schatten is, en van Wie de bruid getuigt: "Mijn Liefste", dat was haar Schat.

Dat is de Persoon, van Wie ze getuigt: "Mijn Liefste is blank en rood". En zij herkende Zijn stem uit duizenden. Zodra dat schaap die stem hoort, zegt ze: "dat is de stem mijns Liefsten", zonder twijfel. Want Hij spreekt met kracht, Hij spreekt met macht, Hij spreekt in heerlijkheid, dan hoeft je niet te twifelen, volk, dan is het: "Hij is het, Dewelke is, en was en zijn zal!"

En waartoe dient dan voor de kerk, dat er een God is. Die boven alles staat? Je kunt geen haar verliezen, zonder de wille Gods.

Man, is dat nou niet te ver gezocht? Want wat is nou een haar?

Ja niets, je let er zelf niet eens op, maar zo nauw gaat die Goddelijke voorzienigheid op aarde, dat er geen mus van het dak valt. En wat is nou een mus? Wie telt dat diertje? Niemand! En wat is nou een zwaluw? Ze zijn van God op de wereld gebracht en ze worden ook door Hem onderhouden.

En als de kerk daar een indruk van mag ontvangen, dat God nog ogen heeft voor een musje, nog aandacht heeft voor een zwaluw, dan moet ze zeggen: "Heere, wat zijt Ge toch nederbuigend, dat zelfs een mus Uw aandacht heeft, dat zelfs een zwaluw aandacht krijgt; dat Gij die onderhoudt".

Dan krijgt de kerk een zoete indruk, dat ze Zijn maaksel is en dat Hij ze nooit boven vermogen verdrukken zal, maar dat Hij ze altijd, wanneer het leed genaakt, ze niet gans terneder storten wil.

Een bevindelijke wetenschap, geliefden, dat God leeft, dat is niet weinig. Een bevindelijke wetenschap, dat God nooit geworden is, nooit gemaakt en nooit geschapen is. Een bevindelijke wetenschap, dat hetgeen Hij heden is, dat was Hij gisteren ook, en dat zal Hij morgen ook zijn.

Er is in Hem geen schaduw van verandering. *Ik, de Heere worde niet veranderd.* Als dat waar was, dat dat kon, dat er maar een enkele minuut een wezensverandering van God was, dan viel de hele kerk uit het hart Gods en uit het verbond en uit het geloof. Dan was het voor eeuwig verloren, voor eeuwig!

Maar nu getuigt Hij: *Ik de Heere worde niet veranderd.* U verandert duizend maal op een dag. Want als een mens een weinig gebracht wordt bij zijn gedachten, dan wordt je moe van je denken en dan wordt je moe van al die veranderingen in je gedachten. Dan is het dit, dan is het dat, zodat ge moet zeggen: 'O God, wat een warboel is het toch van binnen, wat is mijn hart toch een warboel. Maak toch mijn gang, mijn treden, tussen Uwe voeten vast, in Uw Woord vast.'

Want dat hart moet juist geleerd worden als een opengebroken stad. Al wat in die grote wereld is eeuwig, dat zit in die wereld van die stad. Daar is geen zonde in die grote wereld of de wortel ervan zit in dat hart. Er is geen ongerechtigheid en geen vijandschap in die grote wereld of hier heb je het in die kleine wereld van een stad. De waarheid noemt het een opengebroken stad, en 't is waar ook.

Men zal menigmaal, wanneer hij geroepen wordt om bij zijn hart een weinig te leven, menigmaal zijn hoofd omkeren, maar de zonden keren mee, volk. Dan kun je je van de ene zijde, wel op de andere zijde werpen, maar de zonden werpen zich mee, hoor. Ja, het hart keert minstens mee om, zodat het niets zegt of je links ligt of rechts, het zondige hart, dat zondigt door.

't Is die mens inklevend en ook openbarend, dat God die wereld geschapen heeft en nog onderhoudt; nooit zal Hij de gouden teugels van het wereldbeheer uit Zijn handen geven; want zou Hij dat even geven, dan denk ik niet, dat er over tien minuten nog iets op aarde leven zou. Want als God Zijn voorzienigheid onttrekt, dan stuift de wereld in elkaar; als Hij Zijn voorzienigheid onttrekt, dan lost de schepping zich op, dan wordt de schepping ontbonden tot een eeuwig niets, waar ze eenmaal uit voortgebracht is.

Dus zie je, hoe noodzakelijk de onderhouding van die schepping is.

En als je daar nou eens een oog voor mag ontvangen, volk, dat Hij het werk Zijner handen onder. houdt, dan schep je een beetje moed in je moedeloosheid, dan krijg je een weinig hoop in je hopeloosheid, dat Hij die wereld al bijna zesduizend jaar gedragen heeft in al haar onverdraaglijkheid. Dan schept zo'n zondaar moed. Zou Die 't mij ook kunnen doen? Dan zou Die 't mij ook nog kunnen. Dan zou Hij, Die weet wat van Zijn maaksel zij te wachten, mijn ziel verrassen door Zijne Goddelijke daden en daarom getuigt hij ook: "Wat winst heb je van een God, Die al het geschapene nog onderhoudt?"

Dat er niets geschieden kan, of God weet ervan. Dat er niets plaats kan hebben, of Hij heeft het voor u beschikt, dat er niets met u gebeuren kan, of Hij heeft het voor u weggelegd. U wordt geleefd, volk.

Vanuit de diepten der nooit begonnen eeuwigheid, wordt de ganse kerk geleefd, want daar ligt het bestek en daar ligt het besluit en de uitvoering derzelve, die geschieden op aarde. God is de alwijze God. Zijn verstand heeft geen einde en Zijn kennis is de aller-volmaaktste kennis, waar de kerk nooit mee eindigt, want in de Hemel daar eten de uitverkoren engelen en de verlost kerk, die eten daar eeuwig die kennis des broods des levendigen Gods; en dat is het brood der engelen. Want aan die kennis Gods komen ze nooit aan het einde en die klimmen; klimmen eeuwig op in die oneindige

kennis Gods en zullen nooit het einde van die oneindige kennis vinden, zodat God nieuw is en nieuw blijft en nieuw zijn zal tot in der eeuwigheid.

Maar waartoe dient dan dat wij dat weten, dat God de Schepper van alles is en het geschapene nog onderhoudt?

Opdat wij in tegenspoed geduldig zijn. De weg naar de hemel ligt niet anders en die wordt niet anders ook. Je hoeft nooit te denken, dat er nog eens een andere weg komt, nog eens een weg waar de oude mens op mee kan, nog een weg waar plaats is voor de oude mens. Die is er niet. Je moet alleen sterven, opdat de nieuwe mens straks God zal erven.

Er is geen plaats op de weg naar de hemel voor sport en voor spel. Daar is geen plaats op de weg naar de hemel voor televisie, en weet ik wat dies meer zij. Er is op de weg naar de hemel niets anders dan altijd maar weer gekruist worden, nu hieraan, dan daaraan. Verdrukt te worden dan hier weer in, want de weg naar de hemel is bezaaid met tranen, die is bezaaid met teleurstellingen. De weg naar de hemel is bezaaid met droefheid, met smarten. De weg naar de hemel, daar getuigt de apostel immers van: "Zij moeten", niet zij kunnen, maar "zij moeten door veel verdrukkingen heengaan". Maar waartoe nu die verdrukking? De schuld is toch betaald, de zonden zijn toch geboet? Christus heeft toch alle zaken vereffend tussen God en de zondaar? God kan die zondaar toch lieven zonder verlies van Zijn recht, van Zijn eer, zonder verlies.

God kan die zondaar toch aan Zijn hart drukken en zeggen: "Ik zal u tot een God zijn en gij zult Mij tot een volk zijn?" God kan toch zeggen tot Zijn kerk, met behoud van de glans van Zijne Goddelijke volmaakte eigenschappen: "Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde?" Hij kan toch tot Zijn kerk zeggen, zonder dat Hij iets van Zijn majesteit verliest, maar dezelve des te meer openbaart: "Wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods?" God is het Die rechtvaardig maakt, wie is het, die veroemt?" enz. God kan toch Zijn omgang, gunst en gemeenschap zodanig in het hart van zulke verdoemenswaardigen en ellendigen openbaren, dat Hij getuigt: -Ik zie geen zonde in Mijn Jakob, geen overtreding in Mijn Israël?"

Ik denk, volk, als u inleeft, dat u op je zwartste bent, geheel zwart, alleen zwart, ge dan eens beleven mag: "Gij zijt schoon, Mijn vriendin, en er is geen gebrek aan u". Wat zal het wonder der wonderen openbaren? Maar kom, die verdrukking, daar vraagt de kerk niet om, maar daar zorgt God voor. God zorgt voor gewenste armoede, geestelijk. Hij zorgt voor gewenste honger, geestelijk. Hij zorgt voor gewenste dorst, kortom Hij zorgt overal voor.

Hij zorgt voor de ontdekking en voor de bedekking. Hij zorgt voor de donder van Zijn wet en voor het suizen van het zoete Evangelie. Hij zorgt ervoor, dat de kerk op aarde weten zal, wat de hel is.

En straks zal zij reizen naar een hemel der hemelen, zonder hel. Hier hebben ze meest de hel in 't zicht, en straks is die voor eeuwig geblust en tenietgedaan.

De weg naar de hemel heeft Christus, als een Goddelijk artikel, in Zijn woord opgenomen, en dat kan niet teruggenomen worden; dat kan ook niet weggenomen worden. Dat Goddelijke artikel, dat ge in de waarheid vindt aangaande de weg naar de hemel.

Dan leest ge vanavond Johannes 16, en daar staat in dat laatste vers 33: "In de wereld zult gij", - hoort ge het? Niet kunt gij, maar *zult gij*, dat is een vaststelling; daar wijkt God niet van af. Die wet is vaster dan de wet van Meden en Perzen.

Eerst ellende, daarna verlossing en 't stuk der dankbaarheid. Daar komen ze niet door. 't Stuk der dankbaarheid, dat neemt zijn aanvang, volk, en dat gaat eeuwig boven door,

zonder tussenpozen.

In de wereld zult ge verdrukking hebben. Waar begint ze geestelijk? Waar God begint, waar God een begin maakt in de zondaar, daar beginnen de verdrukkingen, want daar komt schuld, daar komt 't oordeel, daar komt de hel, daar komt de dood, daar komt de toorn, daar komt een einde van je leven in zicht.

Waar God begint, daar begint de verdrukking. Je kunt met de wereld niet meer mee, je moet veel dingen laten gaan, waarvan de een en ander zegt: 'Ja maar, dát kan toch wel, dát is toch geen zonde, maar dát mag toch wel.' Dingen, die gij vaarwel móet zeggen, wilt zeggen en zult zeggen.

De verdrukkingen, geliefden, wij hebben ze wel eens genoemd opvoedingsmiddelen. De kastijdingen, ze worden gegeven tot hun nut, om zichzelf te leren kennen. Plat gezegd: om een hekel te krijgen aan jezelf. Om een walg te krijgen aan jezelf. Want God weet wel, wat er in ons leeft, maar wij moeten 't ook weten. God weet wel, dat we slecht zijn, maar wij moeten 't ook weten. God weet wel, dat we hellelingen zijn, maar wij moeten 't ook weten. God weet wel dat wij nergens voor deugen dan voor de zonde, maar wij moeten 't ook weten. God weet het wel, dat wij vijanden van God zijn, maar wij moeten 't ook weten, dat we vijanden van God zijn. God weet het wel, dat we verloren liggen, maar wij moeten 't ook weten, opdat ge uit die wetenschap, in de weg der verdrukking, waarin die mens het minste geduldig is, iets zoudt leren. Ge hebt gezongen van Asaf. Waar was 's mans geduld, waar was 's mans lijdzaamheid, waar was 's mans onderwerping, waar was zijn vereniging?

Hij was 't met God en met Gods doel niet eens, en ik geloof dat dit de smartelijkste oorlogen zijn: met God vechten, tegen God vechten. En dan zegt de waarheid: "Bij den verkeerde betoont Gij U een worstelaar". Dan worstelt God met die zondaar en die zondaar worstelt met God. Wie zal verliezen, wie moet het verliezen en wie zal het gaan verliezen?

Wanneer Jakob aan de Jabbok is, dan worstelde een Man met hem, dan heeft God Zich gewonnen gegeven, met eerbied gesproken, God verloor het en Jakob won het. Ge hebt u vorstelijk gedragen bij God en de mensen.

Geliefden, dit is een stukje uit de waarachtige bediening des Geestes. Want aan die verdrukkingen zal het vlees zich nooit onderwerpen. Het is als met de ziekten des lichaams, zo ook in Zijn kerk; waarom moet ik dat nou hebben? Waarom moet dat nou weer bij mij zijn? Waarom gaat die altijd vrij, dat is ook een kind van God? Waarom heeft die het veel makkelijker? 't Lijkt me, dat ik de zwaarste weg heb; 't lijkt me, dat ik de smartelijkste weg heb. Waarom heeft die man een heel andere gezin dan ik? Waarom gaat het daar heel anders dan bij mij?

En al die twistingen en al die tegensprekingen, die wil God horen en Hij wil ze dragen. Hij wil ze dragen en Hij wil ze nog aanhoren ook. Maar zij zullen ervaren, wat Hanna ervan getuigt: "Die met den Heere twisten, God zal over hen donderen". Want geen vrede kan gevonden worden door onverenigbaarheid met de God des hemels.

Ik denk aan een vriend in Klaaswaal, een man met opgeloste genade. En daar daalt God eens af; *zie de Rechter staat voor de deur*. Een opgeloste ziel, lopende over zijn stand. Daar komt zijn zoon binnen en die zegt: "Vader, nou is vannacht de beste koe doodgegaan".

Hij zei: "ruim hem maar op, want er zal nog wel meer gebeuren. De Rechter staat voor de deur". En in hetzelfde ogenblik brandt er een schuur met koren af, in die tijd meer dan zevenentwintighonderd gulden waard. En hij bleef maar op zijn stoel zitten. Ze zeiden: "Vader moet je niet gaan kijken".

Hij zei: "Nee, je vader moet niets, dat is een oordeelwaardig mens, die moet blijven

zitten". De man kon niet van zijn stoel komen. En tenslotte komt die jongen weer. Hij zei: "Vader, nou staat je eigen rijpaard te waggelen op zijn poten, hij kan ieder ogenblik neervallen. Kom nou toch eens even in de stal, kom nou toch eens even in de stal".

En dan gaat die man in de stal en dan hinnikt dat paard, want het hoort het sloffen van zijn baas en dan valt het dood neer, vlak voor zijn voeten. En dan valt die boer er bovenop. En zegt: "O God, hier hebt Ge de man, hier hebt Ge de man die Ge zocht, hier hebt Ge de man, die 't verzondigd heeft. Doe met me wat goed is in Uw ogen".

En als dat nu het einddoel is van de kastijding, dan heeft God Zijn doel bereikt, volk. Want Hij kastijdt niet uit lust tot plagen, of uit lust tot vermaking, maar Hij moet die kerk hier tot haar nut kastijden. Zodra dit geholpen heeft, dan ga je weer henen en je moet weer teruggehaald worden menigmaal met slagen, menigmaal met de roede, waarvan de waarheid zegt: "Ik zal ze onder de roede doen doorgaan".

Denk eens aan David. David moet dag aan dag voor Saul vluchten. 't Is eigenlijk niet uit te houden, hè? Als je elke dag de dood op je hielen hebt, elke dag maar opgejaagd wordt. Wat moedeloosheid, wat hopeloosheid maakt Gods kerk dan mee. Dan zitten ze menigmaal in elkaar. Bidden helpt niet en roepen helpt niet. 't Is of God doof is. 't Is of Hij een held is Die versaat, Die niet meer redden kan. 't Is of Hij een man is, die slechts inkeert om te vernachten, maar in het donker en dan weer heengaat.

Dan kunnen die verlatingen zo diep gaan, dat ik zie, dat David, de beminde des Heeren in 1 Samuël 27 als een gek mens ligt voor de poort. Als een man, van wie iedereen zegt: Kijk, die man is ook krankzinnig. Zie, die man heeft ook zijn verstand verloren, en dat was David. Ik weet het niet. Ik weet het niet, hoe diep de verlatingen kunnen gaan. Dat weet ik niet. Maar wel zo diep, volk, dat het waar is:

"Als alle hoop mij gans ontviel en niemand zorgde voor mijn ziel, hebt Gij mijn pad gekend".

En de zwaarste verdrukkingen zijn maar, dat je ze niet aanvaarden kunt. Want onze vervloekte hoogmoed wil maar leven, almaar rijzen, als een Nebukadnézar: *Is dit niet het grote Babel?* Of, ben ik niet de mens, die er zoveel van geleerd heeft? Ben ik niet de mens, die zo'n diepe bevinding gehad heeft?

En de waarheid zegt in Psalm 19:

*"Weerhoud o Heere, Uw knecht,
Dat hij zijn hart niet hecht
Aan dwaze hovaardij".*

En daar gebruikt Hij de kastijding voor en dan slaat Hij ze op plaatsen, op de gevoeligste, de pijnlijkste plaatsen. Hij slaat ze op die plaatsen, waar ze de smart van gewaar worden; en dat niet onder God te kunnen komen is een plaag van de hel.

Als ze in de hel de hel konden mijnen, was de hel geblust, maar dat niet kunnen mijnen, dat dood- en doemwaardig zijn, dat is de hel in de hel, gemeente. Daar vecht men, het is net, of je vecht tegen een hemel van graniet en een harte van ijzer. Je kunt er niet door komen, je kunt er van geen enkele kant doorkomen; en als je het nou niet meer waard bent, dat je er door komt, dan komt Hij van boven naar beneden. Het is altijd maar weer van boven naar beneden.

Opdat ik in tegenspoed geduldig ben.

Dat wil niet zeggen: toe maar, laat maar gaan die verdrukking, het kan toch niet anders en 't komt toch niet anders. Want dan gaan we onszelf verzoenen met de omstandigheden. Net als bij Job. Het zal wel niet anders worden, het zal er wel bij

horen. Laat ik het maar nemen, dat wordt toch nooit anders. Dan verzoent een mens zich met zijn eigen alleen. Dan verzoent die mens zich, te midden van de omstandigheden, met zijn toestand, en zegt ja, laat maar gaan. 't Kan toch niet veranderen en dat is niets dan onverschilligheid. Dat is niets dan weerbarstige hardnekkigheid. Want als Hij het anders kon krijgen, deed Hij het wel anders; en God doet het niet anders en dan loopt hij tegen God aan en God loopt tegen die mens aan.

En in die vijandschap, waarin die arme mens ligt te branden in zijn eigen hel.

Ik denk nog aan een vriend, die in zijn leven aan het aardappelrooien was. Aan elke stoel aardappelen allemaal kwaad, allemaal rot, en dan moet je ze nodig hebben. Dan moet je het zo nodig hebben voor je pacht, dan moet je het zo nodig hebben voor je gezin. En alweer een grote stoel van vijftien, zestien grote aardappelen, allemaal in stukken, allemaal in kwaad, allemaal met kwaad. En tenslotte komt die man eens een goede stoel tegen, allemaal goed en toen sloeg hij er met zijn spa tegen en zei: 'Jou hoef ik ook niet. 't Is allemaal kwaad en 't moet allemaal kwaad zijn.'

Daar heb je de mens. Daar slaat hij naar God en als God te doden was, dan was er zeker in mijn leven allang geen God meer geweest, allang niet, hoor. Dan worden ze bang van vijandschap voor hun Schepper.

Ik denk maar aan de weersgesteldheid die vlak achter ons ligt. Woensdag sneeuwde het van de hemel, alsof het Januari was en wat zeggen ze dan van binnen. Dan word ik bang en zeg: 'O God, als dat hart het toch eens won; als dat hart het toch eens won!'

Dan zeg je, ja man, dat wordt nooit anders meer, daar moet je maar op rekenen. Daar komt niets meer van terecht. Van geen mens en van geen beest. En dan van het verbond. Dan zeggen ze: Ja, dat kan in Duitsland gehouden worden, maar in Nederland niet.

Wat er dan in zo'n hart kan omgaan. Job zegt in dat hoofdstuk zeventien: "Spotters vernachten in mij, en vloekers en vloek en lasteraars."

'k Wil het niet verder uitbreiden, want ik kan daar 't einde ook niet in vinden. Maar ik kan me een weinig indenken, wat de waarheid zegt: *En ze zullen vloeken op hun koning, als ze door de verdrukkingen zullen gaan.*

En dat is het werk in de eeuwige rampzaligheid.

Maar wat is geduldig zijn?

Dat is een dadelijke onderwerping en een dadelijke vereniging. Die verdrukking zowel kussen als de verrukking. Die lieven zowel omhelzen als het verbond. En de slagen zowel omhelzen als de vernedering.

Wat is geduld, geliefden? Dat bloed van die eeuwige en enige Middelaar, Die daar aan een dwarsbalk gespijkerd was. Daar vindt ge het geduld en als ge daar komt, volk, ben je uitgevchten, hoor. Als ge daar komt, dan ben je uitgevchten met je oorlogen. Dan ga je wel zakken, dan ga je wel zinken. Dan is het een eeuwig wonder, dat je nog verdrukt wordt en waardig gekeurd om verdrukt te worden.

Ik denk aan de jongeren van Christus, wanneer hun ruggen opengeslagen zijn door geselingen en al dergelijke, dan lees je, dat ze verblijd waren waardig gekeurd te worden om Christus' wil geslagen, om Christus' wil gehoond met smaad en hoon, om daarmee aan de Zoon gelijkvormig gemaakt te worden.

Geduldig volk, want dat is niet te zoeken in de mens, maar dat vloeit uit de mens Jezus Christus.

Daarover spreekt Paulus in 2 Korinthe 12; daar getuigt hij van een man, die opgetrokken is geweest in de derde hemel en in de hel terecht kwam; en satan, die hem met vuisten sloeg en hij sloeg hem in zijn aangezicht, niet op zijn borst (want daar kan hij wel een klap hebben) en niet op zijn rug (want daar kun je ook wel een

klap hebben), maar hij sloeg hem op zijn aangezicht: 'U een apostel? Nee, maar je bent een moordenaar van God en van Christus en een moordenaar van Zijn kerk. Gij een apostel? Ge hebt ze geslagen met zweepslagen, totdat ze ten laatste uit wanhoop Christus afgezworen hebben. U een apostel? U bent niet anders dan een beul voor de ganse kerk.'

En dan ziet hij zijn leven eens voorbijgaan. En dan hoort hij ze schreeuwen en hij hoort ze Christus afzweren,¹ - dan dringt het diep in zijn hart; geslagen met vuistslagen. Hij heeft driemaal gebeden, of de Heere ze wilde wegnemen.

Maar Paulus, ge moet geen drie keren bidden, ge moet uw hele leven lang bidden. Ge moet net zo lang bidden, Paulus, als je op de wereld bent. Ge moet net zolang bidden, als ge adem in het lichaam hebt.

Stefanus' laatste snik was een gebed, z'n laatste gebed was z'n laatste snik. En dan zegt hij: "Reken hun deze zonde niet toe".

Daarin zien we geduld, geliefden, dat is een totale onderwerping. Zich laten leiden, in welke verdrukking dan ook. Geldt ze jezelf, met je vrouw, met je kinderen? Welke verdrukking ook. Dan is er geen verdrukking, die de onderwerping hebben ingeleefd; en onderwerping wil zeggen: zwijgen. Zwijgen, achteraan komen.

Ik las van een man, die naar een leraar ging, en die vroeg aan die leraar daar zijn zoon op zijn school kwam, wat hij dacht hem te gaan leren. Hij zei, het eerste dat ik hem ga leren is zwijgen. Dat moet hij eerst leren. En het tweede dat hij moet leren, dat is spreken. En het derde dat hij moet leren, dat is volgen.

En dat zijn lessen, die worden alleen door de Heilige Geest geleerd. Maar kom.

Is geduldig in tegenspoed ten enenmale een totale onmogelijkheid en een zoeken van hetzelfde? Waarvan de apostel ook immers getuigt Hem te volgen, door alle noden, door alle smart, door alle ellende. Dan zien ze op de overste Leidsman, op de Voleinder des geloofs en dan is je kruis nooit te zwaar voor je en je verdrukking nooit te veel.

Je moet eens bedenken, dat Job een jaar lang onder al die hoon, die smaad, die verachting geleefd heeft. En een jaar is lang, hoor. Elke dag denken en geen enkele dag zon ook in het innerlijke leven niet. Voorwaar, dan staat de kerk menigmaal op het punt van om te komen. En er is geen doorkomen meer.

In tegenspoed geduldig; het is een Goddelijke daad.

En in voorspoed dankbaar.

Dat zal beter gaan. Dat zal makkelijker gaan. Dan heb je je eigen toch wel mee. Dan loopt toch alles vanzelf en een dankbaar mens, die is overal mee tevreden.

Vandaag zijn er veel mensen, die zeggen: 'Ja, ik kom dankbaarheid te kort.'

Maar wij hebben geen tekort aan dankbaarheid, wij hebben heel geen dankbaarheid, het minste niet. Ze mogen je opensnijden, van tenen tot je hoofd toe, maar er zal nooit een greintje ware dankbaarheid in die verdoemelijke zondaar meer gevonden worden. Nooit!

Maar ik wil wel een onderscheid maken tussen dankbaarheid en tussen blij zijn. Ik was vanmorgen blij, dat ik de zon zag, maar dat is nog niet dankbaar. Dankbaar, geliefden, dat ligt daar: *Gods offers zijn een gans verbroken en verslagen geest*. Dat is dankbaar. Dan lig je met je neus in het stof en dan alleen schiet over Gods lof. Gans verbroken, dat is een dankbaarheid, die heeft Christus van Golgótha gehaald. Dat is een dankbaarheid, die heeft Christus door Zijn dood aangebracht. En dan zegt de

¹ Saulus dwong de gelovigen Christus af te zweren.

apostel in dat stuk der dankbaarheid: "Ik weet, dat mijn Verlosser leeft". Daar heb je de dankbaarheid.

En David zegt ervan: "Wat zal ik met Gods gunsten overlaán" en wat er verder volgt. Daar heb je de dankbaarheid. En dan maakt die dankbaarheid, volk, je menigmaal stom. Stom. Heeft genade je wel eens stom gemaakt? Dat ge het niet meer zeggen kon. Dat wonder, zo groot, dat ge het niet meer uiten kon.

Dan gaat de lofzang in stilheid uit de zalige gesteldheid des harten tot het heiligdom der Goddelijke Drie-eenheid. Dan maakt genade je stom. Van het eeuwigheidswonder, dat er vloeit van Hem, van Wie de waarheid zegt: "Ziende op den oversten Leidsman en Voleinder des geloofs".

Dankbaarheid, geliefden, is een van de kostelijkste weldaden, die Christus voor Zijn kerk verworven heeft. Lees Psalm 51 en inzonderheid dat laatste versje. Dankbaarheid, want het legt je aan de zijde Gods en aan de zijde Gods is alles dankbaar. Aan de zijde Gods is alles vereniging, aan de zijde Gods is alles liefelijker. Dan kun je verliezen, je houdt genoeg over.

Denk eens aan Job. Die man verloor een gezin van tien en hij hield een vrouw over met wie hij niet leven kon; en die moest lijden. Dat mens, dat moest lijden. En dan leest ge van Job, wanneer zijn vrouw in dat tweede hoofdstuk zegt: 'Man, man, leg het er toch bij neer. Man, zoek toch je einde, dit is toch geen leven. Niets meer over. Helemaal niets meer. Zo op de mestput. Leg het er bij neer. Zegen God. Doe afstand van God. Zeg maar, dat er geen God is, want als er een God was, dan kon dat zo niet met u gaan. Er is niemand, die ooit zulke slagen gehad heeft als gij. Doe er maar afstand van.'

En dan, geliefden, dan komt de wortel der zaak openbaar. Die komt helemaal onder uit de diepte. Ik zou haast zeggen; onder de hel vandaan. Dan zegt Job tot zijn vrouw: "Gij spreekt als een der zottinnen spreekt. Zouden wij het goede van God ontvangen en het kwade niet?"

Ziedaar de wortel der eeuwige liefde Gods, die kan er niet uitgerukt worden, die kan nooit weggerukt. Nooit! Ik zal nog trachten het anders te zeggen.

We lezen in Hooglied 8, dat deze liefde sterker is dan de dood en harder dan het graf. En vele wateren zouden deze liefde niet kunnen uitblussen. En niet alleen dit, maar wij roemen ook in de verdrukking van Gods verhoging in alle ellende. Dan gaan wij God verhogen in onze dagelijkse druk, dan gaan wij God verhogen in ons dagelijks sterven, omdat dat de koninklijke weg is, en dat een weg is, die God uitgedacht heeft.

Volk, het loopt er maar over om ons te kluisteren, om onze wil te vernietigen en ons eigen ik ten onder te brengen. Het gaat er maar over, dat God alleen God zal zijn en dat God alleen Zijn volk zalig maakt. Waarvan de kerk het zelf waar maakt: "dankbaar", hier ook in de onmogelijkheid. Want al is het wel, dat ze er eens een dadelijke bediening uit ontvangen, dan is het nog maar een begin, maar dan strekt het geloof zich ook uit naar een plaats van eeuwige dankbaarheid.

En dat is het laatste stuk: de dankbaarheid, maar dat is het stuk wat de eeuwigheid duren zal. Dat eeuwige, eeuwige, eeuwige wonder.

Daar leest ge van in Openbaringen 7: *Wie zijn dezen, die daar staan voor de troon, wie zijn ze, vanwaar zijn ze gekomen?*

En dan getuigt de ouderling door de inspraak des Allerhoogste: "Deze zijn" (nu komt het hoor): "die in de grote verdrukking geweest zijn".

Nee, nee, nee, dat staat er niet. "Maar zij zijn gekomen uit ..." Eruit, volk, je laatste snik was nog verdrukking, je laatste snik zal nog verdrukking zijn. Maar dan zullen ze staan en U eeuwig loven voor de smartelijkste wegen, voor de pijnlijkste wegen. En

dan zult ge eeuwig loven:

*Heilig zijn, o God, Uw wegen;
Niemand spreekt Uw Hoogheid tegen.*

Nee, die kruisen, waar ge dagelijks mee vecht, volk, en waar uw vlees zich dagelijks tegen verzet, dat hebt ge juist nodig. Als een doorn in uw vlees. En het vlees onderwerpt zich aan de wet Gods niet. Ge zoudt 't maar anders willen en ge kunt 't niet anders krijgen.

Er zijn kruisen, die verwisselen elkaar. En in die wisseling van die kruisen, ontvangt de kerk hier wel eens moed en ontvangt zij kracht, maar er zijn kruisen die blijven, Die blijven tot het laatste van uw leven en dat zijn kruisen waar je enigste verlichting is: onderwerping, aanvaarding, volgen, achteraan komen, waarover de apostel spreekt, (en dan hou ik m'n hart vast, volk). Dan zeg ik: "O God, wat zijn we daar toch doorgaans ver van af".

Wat zegt de apostel daar in 2 Kor. 12: "Dat Zijn kracht altijd in zwakheid volbracht wordt". En nog meer, dat Hij een welbehagen ontvangen heeft in noden en in slagen. Dat hij een behagen gekregen heeft in zijn zwakheid.

Volk, ziehier de grootste genade. Ziehier de grootste overgave. *O God, U bent er nog.* 't Is er nog. Dit is het beste stuk, 't is het koninklijke stuk, hoe zoet is het mij. Dat is jezelf overgeven en jezelf overleveren. Dan doorleef je iets, waarvan de apostel zegt: *Ik weet, dat als ik zwak ben, dat ik machtig ben;* als dat hier eens een beginsel mag zijn, dan strekt het zich uit tot een eeuwige volmaaktheid.

Volk, je kunt makkelijker proberen een ster van de hemel te trekken, dan een wet Gods anders te maken. Je kunt proberen de leiding Gods tot een omleiding te gaan maken, maar God houdt Zijn raad en volvoert Zijn raad en zal het aan elk van Zijn kinderen geven. Hier rekent Hij met Zijn kerk af. Straks staan ze stil, dan is er schoon schip gemaakt. Dan heeft Christus hun schuld, hun zonden door lijden geheilgd en worden ze eeuwig heilig zonder ellende.

Het is de smalste weg, volk. 't Is de weg, waarop altijd wat te doen is. De ene dag dit en de andere dag dat.

Ik hoorde eens van een vriendin van mijn zuster. Ze zei: "Ik gun al mijn kinderen de hemel, maar de weg naar de hemel gun ik ze niet". Want als het zo dagenlang donker is, hoe zou ik mijn kinderen dat kunnen gunnen? Dan zou ik ze de hemel wel gunnen, maar dan moesten ze maar niet door zo'n weg gaan, als ik gegaan ben. Want altijd in de strijd, altijd op het scherp. Ze zei: 'God, 't is voor mij zo vaak onhoudbaar'.

Maar ten laatste zei ze: Ja, God mocht ze nemen en Hij mocht ze door lijden heiligen. Want je kan anders niet volgen. Hij gebruikt de verdrukkingen maar en de verdoemenis als waardig gemaakt.

Eens zal 't zijn als Job zegt: "Daar rusten de vermoeide harten, daar houdt de strijd op". Je kunt het je niet indenken, hè? Dat je eenmaal los zult zijn en eens eenmaal vrij zult zijn.

Je zei: ge vaart net als een aangeschoten eend, hij gaat omhoog, maar ziet daar duikt hij neer. Hij probeert het nog eens, maar ziet daar duikt hij weer neer.

Zo is het vaak in het leven van de kerk, zorgen en angsten, zo donker, zo verlaten, zo maar in de hel en zo in de hemel, zo verbergend en zo openbarend, want die onveranderlijke Verbondsgod is getrouw.

Ik denk aan 1 Samuël 30; wanneer David met zijn mannen de Amalekieten najaagt tot aan de beek Besor, dan staat er, dat er tweehonderd mannen niet meer verder konden, die bleven staan, die konden niet verder meer. Die bleven bij de beek liggen en die

waren zo moede, zo moede, dat ze over de beek Besor niet konden gaan. David gaat door, maar zij moeten blijven liggen. En dan liggen die mensen daar als verouderd vuil. Afgekeurde soldaten, nergens meer voor dienstbaar. Zo blijven ze achter.

David weg, de Krethi en de Plethi weg en daar liggen ze. Wat zal er van ons geworden? Nooit wat, hè?

Ach, dat volk dat zegt wat vaak en dan kan 't nooit meer. Dat woordje nooit dat komt wat vaak terug in 't leven.

En weet je wie er ook tussen - twee haakjes, - een vriendin is van de kerk? Een doorgaande Esther! *Kom ik om, dan kom ik om.*

Het leven van de kerk, dat gaat door zoveel diepten, maar die tweehonderd man die blijven daar liggen, hè. Ja. Ze zullen David nooit zien, nooit meer en dat woordje nooit meer, dat trekt zo diep door.

Een mens zegt wel eens: 'Ik ben maar onbekeerd, ik ben maar een natuurlijk mens.' Dat zegt een mens wel eens makkelijk, maar als je 't gaat beseffen: onbekeerd leven, onbekeerd sterven, dat is voor eeuwig onbekeerd naar de hel.

Maar wat hebben deze tweehonderd, die David zien terugkomen. David is teruggekomen. David heeft nooit een veldslag verloren, alleen heeft hij 't van Bathséba verloren, maar een veldslag heeft hij nooit verloren. Alle veldslagen heeft hij gewonnen. En als dan David terugkomt, volk, dan gaat hij naar die tweehonderd, naar die tweehonderd moedeloze, hulpeloze, waardeloze mensen. Ze zullen menigmaal tegen elkander gezegd hebben: "We zullen hier wel moeten sterven, we zullen hier wel moeten omkomen, want er is voor ons nergens een plaats. Wij zijn bezweken voor de strijd begon".

En dan vraagt David naar hun welstand. Dan vraagt David aan hen: *hoe gaat het?* Vrede zij u en vrede zij ulieden! En die mensen hebben geen woord teruggezegd. Geen woord. Die hebben alleen maar aangebeden, lof zij de God van Israël, de Heer', Die aan Zijn erfvolk dacht. En dan moet ge onthouden, volk, wat ge wellicht vergeten zijt: Als het op z'n donkerst is, dan staat Hij gereed om te komen. Als je de grootste onnut bent en er niets meer is dan zonden, dan staat Hij gereed met Zijn bloed binnen te komen.

Als er niets meer is dan toorn, gramschap en verbolgenheid, dan staat Hij te kloppen, en dan zult ge de deur opendoen en zeggen: *Ziet, hier ben Ik, ziet hier ben Ik.* En dan zult ge met Maria heilig wegzinken en eeuwig ingaan en zeggen: *Rabbouni, bent U er toch? Bent U er nou toch. Ik was alles kwijt.* Maar Hij getuigt: "Ik de Heere worde niet veranderd".

En dan dat zoete verbond, volk, daar is nog nooit iemand uitgevallen, maar dan wordt dat eens vernieuwd; en als dat verbond vernieuwd wordt, dan komt ge pok weer eens bij vernieuwing in het eeuwig welbehagen Gods en dan ziet ge achter uw kruis de kroon eeuwig bloeien op het hoofd van Davids grote Zoon. Amen.

Gebed.

Zingen: Psalm 85 : 3.

Zegenbede.

2. De waarachtige bekering

Zondag 33, vraag en antwoord, 88, 89, 90 en 91

Laatste predicatie te Ede op 12 juli 1982

Zingen: Psalm 32 : 2

Lezen : 2 Kronieken 33 : 10 t/ m 25

Psalm 32 : 1 en 3.

Psalm 32 vers 4.

Ik wil u drie dingen zeggen, die ik bij mezelf gewaar word en afkeuren moet, en waarvan ik nochtans niet afkomen kan.

Dat is in de eerste plaats geen tijd om ziek te zijn. Geen tijd, neen. Maar door blijven sleuren, terwijl we al bijna drie weken met een griep-koorts over de aarde gaan. Toch maar doorgaan. Ja, toch maar doorgaan.

In de tweede plaats geen tijd om beter te worden. Geen tijd om beter te worden, want dat duurt te lang. Is het bij jullie anders?

Dan ten laatste geen tijd om te sterven, want daar moet je hemelsgezind voor zijn. Daar moet je Geestelijk voor zijn. Daar moet je Goddelijk gezind voor zijn, want dat alleen heeft een weg naar God. Genoeg.

Een ieder ondervindt deze drie dingen aan zijn lijf in zijn leven.

Ik wilde spreken over hetgeen men in de ganse Schriftuur kan lezen. De hele Bijbel staat vol met bekeringsgeschiedenissen. Die van Adam kunt u daar ook in vinden. En die van Henoch en Noach. We hebben een Bijbel vol bekeringsgeschiedenissen. Daarom vraagt Gods Kerk ook: "Heere, bekeer mij, zoals Gij al Uw Bijbelheiligen bekeerd hebt. Bekeer mij, zoals Gij al Uw volk bekeert." Dat is de vraag van een mens, waarin God begint te werken; waar Zijn eer boven alles staat en de zaligheid uit genade ingaat.

Ik zou u willen vragen, of die bekering al begonnen is; of er al plaats voor gemaakt wordt en of er al plaats voor gemaakt is?

Ja man, maar dat kunnen we zelf niet.

Dat is waar. We zeggen dat zonder waarheid in ons hart, want als het echt waar is, dat wij niet kunnen bekeerd worden, dan zal de schuld van die onmacht ons hart met arbeid en smart vervullen. Als het in waarheid waar is, dat wij geen vinger uit kunnen steken tot onze zaligheid, zouden we net rijp genoeg zijn, dat God het deed. En dan is het waar, dat de weg van onze bekering van boven komt en weer boven eindigt. Het is één van de grote wonderen, die op aarde in een dood mens verheerlijkt kunnen worden. Ja, dat God dát kan; terwijl de heilige serafijnen hun aangezichten bedekken, uitroepende: "Heilig, heilig, heilig is de Heere der heerscharen!" Dat God Zich met een mens in kan laten zonder hem te verbranden, zonder hem te verdoemen. Dat dát kan! Dat moet wel een uitvinding Gods zijn. Dat moet wel een uitvinding zijn, die van God Zelf is. Anders kan het niet. Daarin kunt gij het hart des Vaders aanschouwen in de dood van Zijn Zoon, waardoor Hij doden levend maakt en doden roept, zodat ze horen en luisteren.

Gelijk we gelezen hebben van Manasse. Er was nooit iets van die man terechtgekomen. Nooit! Hij wilde het niet. Het ging hem goed. Hij liet zijn zonen door het vuur gaan en verbrandde ze. Zo'n godsdienst ten koste van al het onderwijs, dat hij

van zijn vader gehad had. Zie je nu wat een mens is en blijft? Toen hij bekeerd werd, was het met hem aan het eind gekomen. Hij had de maat vol gemaakt. Het was tot aan de hel toe. Bijna gedaan de zonde tegen de Heilige Geest. Bijna! Als hij nog één stap verder was gegaan, was het voor God onmogelijk geweest hem te bekeren. Maar God bewaart Zijn uitverkorenen voor zelfmoord. Ik zeg niet, dat ze er niet eens aan toe kunnen komen, maar in het laatste zal God inkomen en zal de wanhoop weren en de hope schenken. Hij bewaart Zijn Kerk voor de zonde tegen de Heilige Geest. Een Goddelijke bewaring! Ik zeg niet, dat Gods Kerk, vooral in het begin, daar nooit eens mee aangevallen kan worden, zodat ze menen gezondigd te hebben tegen de Heilige Geest, en er geen hoop en verwachting meer voor hen is. Dan kunnen ze tot aan de rand van de wanhoop komen, maar daarin zaligmakend onderwijs ontvangen. We noemen dat een heilzame wanhoop, die eindigt in het heil, verworven op Golgotha.

We zouden in dit avonduur een ogenblik stil willen staan bij de bekering, die echt is, recht is, waarvan God Zijn eer ontvangt en waar de eeuwige zaligheid in besloten ligt. En dat wel naar de 33e Zondag, dewelke ik u gemakshalve helemaal voorlees.

Vraag en antwoord 88, 89, 90 en 91:

"In hoeveel stukken bestaat de waarachtige bekering des mensen?

In twee stukken: in de afsterving des ouden, en in de opstanding des nieuwen mensen.

Wat is de afsterving des ouden mensen?

Het is een hartelijk leedwezen, dat wij God door onze zonden vertoornd hebben, en die hoe langer hoe meer haten en vlieden.

Wat is de opstanding des nieuwen mensen?

Het is een hartelijke vreugde in God door Christus, en lust en liefde om naar den wille Gods in alle goede werken te leven.

Maar wat zijn goede werken?

Alleen die uit waar geloof, naar de Wet Gods, alleen Hem ter ere geschieden, en niet die op ons goeddunken of op menseninzettingen gegrond zijn."

Zingen: Psalm 32 : 1 en 3.

Het gaat in de Heidelbergse Catechismus niet over een veronderstelde wedergeboorte. Dat is van Kuiper. Hij is er al achter gekomen, dat zij er niet is en er nooit geweest is. Daarmee heeft die man er duizenden naar de hel geleid. O ja, want men wordt gemakkelijker naar de hel geleid dan naar de hemel. Naar de hel heeft men alles mee. Men heeft zichzelf mee; de duivel en de zonde heeft men ook mee. Een veronderstelling kan net zo goed niet waar zijn als wel waar zijn. Dan hangt onze zaligheid aan een 'misschien'. Ja, aan een 'misschien, misschien.'

Ik geloof, dat die dwaze maagden het zeker verondersteld hebben, dat zij voor de hemel waren, maar ze kwamen precies terecht waar ze niet wezen wilden. De deur was dicht! En als de deur dicht is, heeft de rechtvaardigheid Gods haar dicht gedaan. En als de rechtvaardigheid Gods sluit is er geen barmhartigheid meer om haar te openen. Nee, nee, ik heb nooit gehoord en ook niet gelezen in de Bijbel, dat er één in de hel bekeerd werd. Dat er één uit de verdoemenis gehaald werd. De tijd is afgesloten.

Daarom krijgt een mens, waarin God een begin maakt zo'n haast om bekeerd te worden, de Bijbel te lezen en Gods volk te zoeken. Dan doen ze gelijk de herders, die met haast naar Bethlehem gingen. Terecht zegt Luther: "Die geen haast hoeven te hebben, hebben altijd haast. En die zich zouden moeten haasten, haasten zich niet." Ja,

dit is maar waar. Als de doodsklok in een mens zijn hart gaat luiden zegt hij: "Dat kan vandaag nog aflopen. En dan kan het nooit meer!" Wij zeggen wel eens makkelijk: "Och ja, ik ben maar een onbekeerd mens." Maar als God het zegt, voel je het; voel je het. Want dat onbekeerd zijn wil zeggen verdoemd te zijn, verloren te zijn, onkruid voor de hel te zijn. Daar moet u eens over denken.

Als God een mens opzoekt, moet die mens naar God zoeken. Dan gaat hij God missen en naar God vragen. En dan kan hij alles laten gaan. Stel u eens voor, dat het een man is, die een vloeker is en een vuile, gruwelijke mond heeft. Als God die man bekeert, hoor je hem niet meer vloeken. Dan wordt hij wel een vloeker voor God en onder God. Zeg, dat die man televisie heeft. Als God die man bekeert, gaat dat ding de deur uit. Dat hoeft men niet eens tegen hem te zeggen, want dat doet hij zelf wel. Dit vloeit allemaal uit dat heilig beginsel. Dit heilige beginsel, hetwelk God in het hart stort, zoekt naar God en jaagt naar God. Dat zegt: "Als ik God maar heb. Als ik God maar mag bezitten, dan heb ik alles. Dat bezit ik alles. Anders verlies ik straks alles, en dan schiet er niets voor mij over dan een naakte eeuwigheid."

Dat bekeren, geliefden, geschiedt door een Goddelijke kracht. Gelukkig! Genade is sterker dan wij zijn. Genade is sterker dan ons ik, dan onze boezemzonde, onze koningszonde. Genade is sterker dan het vlees. Het legt het vlees er onder en het verheerlijkt God in de geest. Ja, wat niet kan, doet genade. Een waarachtige bekering, waarvan de inhoud is: "Hoe kom ik rechtvaardig voor God?" Het gaat erom met God verzoend te worden.

Een waarachtige bekering openbaart zich in leer en leven, spraak en gewaad. Want een boom wordt aan zijn vrucht gekend. Dan hoeft men niet te zeggen: "Je moet naar de kerk," want dan gaat men zelf wel. Zes schoften in een week, als het kan, om maar bekeerd te worden. Maar het kan niet en het moet. En terwijl het moet, kan het niet. En terwijl het niet kan, moet het. Voelt u wat een geweld zich in zo'n ziel openbaart om eens rechtvaardig voor God gesteld te mogen worden? Want dat is de bekering.

Daarom bestaat zij in een afsterven. Dat afsterven gaat in sommige dingen erg gemakkelijk, want de uitwendige zonden kunnen dan nog wel gelaten worden. Denk maar eens aan Ruth. Ze geeft heel Moab weg. Maar dan komt men in het Moab van binnen. Dat is veel slechter en gruwelijker dan het Moab van buiten. O ja, dat Moab van buiten, dat zijn die ruwe takken. Die zijn er gauw genoeg af. Maar van dat Moab van binnen komt men niet af, voordat men de laatste snik uitsnikt, en men met God in een verzoende betrekking gekomen is. In dat afsterven kan het zijn dat er één zonde sterft en de anderen blijven leven. Dan heb je nog zonden genoeg. Het kan ook zijn dat het net gaat als met een mens, die bewusteloos aan de kant van de weg ligt. Je schudt aan hem en hij wordt wakker. Zo kunnen de zonden bewusteloos liggen, maar een kleine aanleiding, en dan staan ze allemaal weer op.

Ik ben 72 jaar en ik heb al mijn schoolkameraden nog. Van tijd tot tijd doet de één of de andere zich voor, en komt de één en dan weer de andere in mijn gedachten. *Gij doet mij erven de misdaden mijner jonkheid!* Soms sta ik voor de preekstoel met straatdeunen van mijn twaalfde jaar, die ik nu nog inleven moet en waarvan ik gewaar word, dat ze nu nog in mijn hart liggen, al is het vergeven. Maar vergeven zonden zijn nog smartelijker, want dan ziet men de wonden Christi, waardoor ze vergeven zijn. En een verwonde Christus te zien, is de dood voor het vlees, maar het leven voor de geest. Een naakte Heere Jezus te zien, Die onze misdaden gedragen en ook weggedragen heeft en ze geworpen heeft in een zee van eeuwige vergetelheid: *dat is de waarachtige bekering.*

Dat afsterven is een *hartelijk leedwezen*. Als ik dat nou eens gemakkelijk kon zeggen, zou ik dat zo willen zeggen: Een hartelijke, smartelijke, liefelijke, zoete droefheid. Nu, dat is een droefheid, geliefden, waarvan de apostel zegt: "Een droefheid naar God, die een onberouwelijke bekering werkt."

Dan zegt zo'n Ruth: "Moeder, al moet ik Boaz voor eeuwig missen, nooit Moab meer. Nooit meer!" Al zou Boaz nooit mijn Boaz zijn, dan zal ik hem toch zoeken en blijven zoeken tot in alle eeuwigheid. Ja, al vind ik Hem nooit! Dat is het geheim van de dingen, die het Koninkrijk Gods aangaan.

En dat *hartelijke bedroefd* zijn komt van binnen uit. Zal ik er eentje noemen? Dan gaan we maar weer door. We lezen van de droefheid van Petrus: "En naar buiten gaande, weende hij bitterlijk." Daar heb je de droefheid van een boeteling, een ellendeling en een helleling. Waarom weende die man zo? Vanwege de liefde Christi, uitgegoten in zijn hart. Hij heeft ervaren: "Niet Pilatus heeft Hem veroordeeld, maar ik. Niet de Joden hebben Hem gekruisigd, maar ik. Niet de Joden hebben Hem uitgeworpen, maar ik heb Hem uitgeworpen." Laat hem maar wenen, hoor, want dat bewaart hem voor de wanhoop.

Er is geen *hartelijker droefheid* dan bij het aanschouwen van wat God heeft willen doen om de zonden weg te nemen en een zondaar vrij te maken. Dan moet Hij Zijn enige Lieveeling tot een helleling maken in de toerekening van onze zonden. Liever de dood sterven dan door een zijdeur naar de hemel. Zij willen door de rechte deur naar de hemel. Liever voor eeuwig verloren dan zich bedrogen. Liever voor eeuwig verdoemd dan dat de deugden Gods niet verheerlijkt worden en de ere Gods niet verhoogd wordt. Ze worden aangetrokken op een allerheiligst God. Ze mijnen en lieven een donderende en bliksemende Wet. Ja! Hoe kan dat? Als God het geeft, dan kan het en anders nooit.

Wat is de grote weldaad in die *waarachtige bekering*? Wel, de liefde Gods, die op God aantrekt of Hij verdoemt of verzoent. De liefde tot Gods deugden of Hij in de hel werpt of in de hemel opneemt. Dat is de liefde Gods! Wat Hij ook doet, is eeuwig goed. Dat is de waarachtige bekering. Zal ik er eens één opnoemen? Een Bijbelse maar, want dat zijn de beste patronen. Lees Job dan eens. In het verlies van alles, staat er van Job, dat hij zegt: "De HEERE heeft gegeven, en de HEERE heeft genomen." Dus alles wat Job had was van de Heere, want anders had hij dit nooit kunnen zeggen. Hij heeft het weer genomen, want het is het Zijne gebleven. Maar nu volgt er nog iets. Als men niets meer hoorde, zou men kunnen zeggen: " 't Is Goddelijk, Geestelijk en enkel genade." Maar nu staat er ook nog: "De Naam des HEEREN zij geloofd!" Daar heb je het! Hij loofde God zoals God was in alles wat Hij deed. Hij verheerlijkte God in nemen en geven. Toen hield hij God over! En als men God overhoudt, kan men met God overal doorheen. Jona kon er wel mee onder water. De jongelingen konden er mee in de oven. En Daniël kon er mee in de leeuwenkuil. O ja, met God konden de martelaren de worgpalen kussen, alsof ze Christus kusten, omdat het de weg naar Christus was.

Daar moet u eens over denken. Die gezegende van de Vader, die zoete gezalfde Koning is alles waard. Maria zegt: "Zeg maar, waar gij Hem gelegd hebt. Al is het, dat Hij in de hel ligt, dan haal ik Hem uit de hel vandaan." Nou, nou, nou, Maria, je bent maar een vrouw, hoor! En Jezus is een Man. O, die liefde telt niet. Die liefde zegt niet: "Het zal misschien niet gaan of wel gaan." Die liefde zegt: "Waar hebt gij Hem neergelegd? Zeg het maar, en ik haal Hem weg, al is het onder uit de verdoemenis, omdat Hij mijn Liefde, mijn Zaligmaker en mijn Goël is." Ja, daar zegt het Hooglied

van: "De liefde is sterk als de dood!" Daar hebt u de zwanenzang van Jakob: "Op Uw zaligheid wacht ik, HEERE!" En dan staat er van Abraham: "En Abraham gaf den geest en stierf." En de apostel Paulus zegt: "Wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods? God is het, Die rechtvaardig maakt."

Daar hebt u nou de bekering, *de waarachtige bekering*. Ik zal het nog makkelijker proberen te zeggen. Als God een begin in u maakt, hebt u geen rust meer voordat u God in Christus tot uw rust gevonden hebt. Daarmee veracht ik niet alle voorgaande weldaden, maar ze zijn ongenoegzaam. Ze geven geen grond, geen bloed en geen gerechtigheid. En daar gaat het een zondaar om. Hoe kom ik in Gods beeld hersteld? Hoe zal ik ooit eens kunnen zeggen met Thomas: "Mijn Heere en mijn God!" Dat is een waarachtige bekering!

Is het waar? En waar bestaat een *waarachtige bekering* nog meer in? In de onderhouding ervan! Denk eens aan de profeet Jeremia in de klaagliederen. Oud en grijs en wijs in oefeningen. En wat bidt de profeet? "HEERE, bekeer ons tot U, zo zullen wij bekeerd zijn." Dat was nu de profeet. Jullie geloven toch wel met mij dat die man bekeerd was? Ik denk, dat dit de vrucht van de waarachtige bekering is. Een vrucht van de waarachtige heiligmaking, die al maar armer maakt, steeds meer verarmt, zodat er tenslotte alleen maar een kale, naakte en toch een gezaligde zondaar in Christus over de wereld gaat. Nou, nou, dat kom je niet veel meer tegen, hoor!

De Heidelberger vertelt ons, ***dat de opstanding van de nieuwe mens een hartelijke vreugde in God door Christus is.*** U voelt wel, dat die mens dan afgesneden moet zijn en tot een nieuwe mens door Christus in God gemaakt moet zijn. Dan moet hij niet alleen anders zijn, maar eens Anderen zijn. Dan moet hij niet alleen openbaringen van Christus kennen, maar ook de afsnijding, inlijving en toepassing. Waarvan Paulus zegt: "Ik leef, doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij."

't Is zeker waar, dat in de bekommerde Kerk altijd een haper overblijft. En dat is gelukkig ook. Die haper wordt weggenomen in de vergeving der zonde, in de aanneming tot kinderen, door welke wij roepen: "Abba, Vader!" Daarom gaan ze ook doorgaans met een gevoelig gemis over de wereld, zeggende: "O God, hoe zal het ooit nog eens terechtkomen, zodat ik met behoud van Uw deugden eens zeggen mag: Vader! Dat ik met behoud van de glans Uwer Goddelijke eigenschappen nog eens mag zeggen: *Mijn Vader is Christus' Vader en Christus' Vader is mijn Vader?*

Er is nog een enkele zondaar, ik zeg een enkele, die ongelukkig over de wereld gaat, die deze zaken mist en niet kan missen. Dat we bloed missen is nog het ergste niet, maar dat we het kúnnen missen is erg. Dat we de verzoening missen is het ergste niet, maar dat we ze kúnnen missen, dat is erg. Dat we onbekeerd zijn is een ontzaggelijke zaak, maar er is geen behoefte om bekeerd te worden, want dat zou uit God zijn, door God zijn en dat zou van God bekrachtigd worden. Wat is toch een mens! Ja, om daarvan iets te zeggen zijn we bijna vijftig jaren doende, en we moeten nog beginnen.

Die waarachtige bekering gaat niet buiten de mens om. O nee, sommigen dromen wat, zien wat, menen wat en houden dat voor hun bekering.

Ik ben eens bij een vrouw geweest - ze is al jaren weg - die ook maar voor bekeerd gehouden moest worden. Ze vernederde zichzelf en verhoogde zichzelf. Nu eens ging ze achter in de kerk zitten - en dan dacht ik: "O, ze is weer aan de vernedering begonnen" - maar dan, na verloop van een maand, kwam ze weer naar voren - en dan dacht ik: "Kijk, ze gaat zichzelf weer verhogen."

Maar toen ik eens bij die vrouw kwam zei ze: "Ja, ja, u gelooft het niet van mij."

Ik zei: "Nee."

Ze zei: "Maar ik heb u toch wel meer dingen verteld!"

Ik zeide: "Maar het hangt niet aan mijn geloof. Het komt er op aan of u een zaligmakend geloof hebt." Ik zeide: "Mens, u hebt mij veel verteld. Maar ik zal u eens wat vertellen van de ezel van Bileam. Dat was een ezel, die praatte tegen Bileam. Toen hij uitgepraat was, wat was het toen? Nog een ezel! Zo is het met u ook, mens. U kon beter zwijgen."

Maar dan is het net alsof de consciëntie vastgeroest zit op hetgeen een mens meent te hebben. Het lijkt, of de consciëntie, de zitplaats van de zonde en de schuld, de oordelen en de veroordeler, helemaal toegeschroeid is.

O, ik heb het wel eens meer verteld. Een jongeman van drieëntwintig jaar. Een vent als een boom. Ik lag er mee in het ziekenhuis, het Diaconessenhuis in Utrecht. Ik ging hem eens opzoeken, want hij kwam bij mij ook wel eens op de kamer. Hij had de gevreesde ziekte, bloedkanker, kanker in zijn bloed. Ik vroeg: "Vrees je de dood niet?"

Hij zei: "Nee hoor, ik ben heel niet bang voor de dood."

Toen zeide ik tot hem: "Dat is wel jammer, hè?"

Maar hij antwoordde: "Heel niet, want ik ben gedoopt. En in mijn doop heeft God gezegd: Marinus, Ik wil jou hebben. Dus als ik nou doodga, ga ik heel gewoon naar de hemel. Zo hebben ze het mij voorgehouden."

Wat een arm portie toch! Als een mens op de hemel rekent en in de hel terechtkomt, kun je hier beter duizend hellen afleven en tenslotte naar het welbehagen Gods een hemel ontvangen zonder hel. Want naar de hel moeten we, hoor! Hetzij hier of hiernamaals. Onthoudt dat goed! Augustinus zegt ervan: "Gods volk krijgt geen vagevuur, want ze worden hier door vuur gelouterd, door vuur beproefd. Gelouterd door het lijden, gelijk het zilver wordt beproefd."

Als nu zulk een nieuwe mens eens een ogenblik de vervulling van zijn begeerten mag ontvangen, zijn God en zijn Christus, **dan is hij enkel blij, omdat God blij is**; dan is hij enkel verheugd, omdat God verheugd is. God maakt Zelf Zijn kinderen blij. "De blijdschap des HEEREN, die is uw sterkte." God heeft Zelf een behagen in Zijn kinderen. Hij neemt ze Zelf in Zijn armen. Hij kust ze uit Zijn welbehagen. "Ziet, hoe grote liefde ons de Vader gegeven heeft, namelijk dat wij kinderen Gods zouden genaamd worden."

Je zou zeggen: "Hoe is het mogelijk?"

Ik kan het ook niet begrijpen. 't Is ook gelukkig van mij niet uitgegaan. Dat met vreugde opspringen in God! Hoort Maria, die Christus baarde: "En mijn geest verheugt zich in God, mijn Zaligmaker!" Christus was haar enige en eeuwige Zaligmaker. Mijn God! Mijn Goël! Mijn Heere! Nu mag dit niet zo lang duren, maar als het eens gebeurd is, vergeet men het nooit meer. Nee, want u bent er zelf bij. Als God een mens bekeert, is hij er zelf bij. Dan is dat niet een droom in de nacht of een voorkomende waarheid op de dag. Nee, geliefden! De zakelijke genade wordt in de ziel geopenbaard in een waarachtige droefheid, uitziende naar een eeuwige verlossing door het bloed en de gerechtigheid van Christus.

Tegenwoordig zijn ze zo klaar. O ja, in veertien dagen tijds hebben ze alles gevonden. Izak zei tegen Jakob met zijn wildbraad: "Hoe is dit, dat gij het zo haast gevonden hebt?" Hoe kom je er toch zo gauw aan? Dat zeiden onze oudjes vroeger ook. Toen vroegen ze: "Vertel er eens wat van? Hoe ben je er aangekomen? Wat is er gebeurd? Vertel het begin eens?" Ja, het begin! Wat moet je nu zeggen, als er geen begin is? In de natuur is dat ook zo. Als u geen begin gehad had, zat u daar niet. Gelijk de schepping haar begin heeft, zo heeft ook de herschepping haar begin. Gelijk de

geboorte zijn begin heeft, zo heeft de wedergeboorte ook zijn begin. Laat je dat maar nooit uit je handen futselen, hoor! Dit moet u goed vasthouden!

Van die vreugde in God door Christus heb ik in mijn leven wel eens een ogenblik iets beleefd. Verdraag me dat ik daar eens wat van zeg. 't Is lang geleden en toch leeft het nog. Als een kleine jongen huppelde ik van de blijdschap in Jehovah, zodat ik als een lammetje de straat wel had willen rondhuppelen. Met God verzoend, met God in orde gebracht, God mijn God en ik Zijn kind! Toen werd ik bepaald bij Hebreeën 11 waarin ik las, 'dat Abraham de tijd heeft gehad om weder te keren naar Ur der Chaldeeën, maar dat hij het nooit gedaan heeft.' Toen wij deze zaken beleefden stonden we gereed voor de achtste operatie. Ik zeide: "O God, hier hebt Gij mij. Wilt Gij mij eeuwig opereren, gaat Uw gang. Wilt Gij blijven opereren, gaat Uw gang. Mijn kwaal is Uwe en ik ben ook Uwe. Dus Gij moogt doen met mij naar Uw vrijmachtig welbehagen." Dat is de hemel op aarde! Als dat één keer in het leven beleefd wordt, vergeet men het zijn leven niet meer. Nee, ik heb er nog de heugenis van, al is het dat ik het meest de kracht ervan missen moet. Dat is dan die *hartelijke vreugde in God door Christus*. Zult u dat onthouden? Hij staat tussen de Vader en de zondaar. De Vader wil niemand zien als Middelaar dan alleen Zijn eigen Zoon. Hij wil niemand als voorbidder horen dan alleen Zijn Zoon. Hij neemt alleen de offerande Zijns Zoons aan.

Ik denk aan Jozef. Als de dagen zijner dienstbaarheid voorbij zijn, stelt God hem aan door Farao als onderkoning van Egypte. Tenslotte zegt hij tegen zijn broers, die tot hem gekomen waren: "Indien uw kleinste broeder met u niet afkomt, zo zult gij mijn aangezicht niet meer zien." Gij moet de jongste, en dat was Benjamin, meebrengen. En dat kon niet! Jakob zegt: "Dat doe ik niet." Dan zeggen die jongens: "Ja vader, dan gaan we allemaal maar sterven, want die man heeft gezegd, dat we zijn aangezicht niet meer zullen zien, tenzij dat Benjamin ook aanwezig is."

Wij kunnen God zonder Benjamin, zonder Christus niet zien en leven. Hij is de Christus. Hij weet hoe Hij het doen moet bij de Vader. Hij weet wat Hij zeggen moet en hoe Hij handelen moet bij de Vader. Het welbehagen Gods rust in Hem.

Maar wat zijn goede werken? Wat zijn dat? Waarin bestaan zij?

Heel eenvoudig. Niet die voortvloeiën uit ons vlees, uit ons ongeloof. Nee, zij vloeien voort uit het zoete zaligmakende geloof. En dan ligt de hele Wet erin vervat. Dan worden de geboden van de ganse Wet voor de Kerk beloften. Gij zult niet stelen! Bewaring voor stelen. Gij zult niet echtbreken! Bewaring voor echtbreking. De hele Wet bestaat dan in tien beloften, die in het welwezen des geloofs geopenbaard en geschonken worden. En al is het dat hun vlees jankt naar de zonden, als ik het zo eens zeggen mag, dan zijn ze nochtans in Christus rein. Heilig en vlekkeloos beantwoorden ze nochtans aan de Goddelijke natuur, want ze zijn in Christus. God ziet ze in Christus zo heilig, alsof ze nooit onheilig geweest zijn.

Wat zijn goede werken? ***Die alleen geschieden door een waar geloof.*** Dat is een echt geloof. Zij geschieden om Zijns Naams wil. De hele mens valt er buiten en de ere Gods gaat boven alles. Hem lief te hebben, omdat Hij God is. Hem te beminnen, omdat Hij waardig is voor eeuwig bemind te worden. Al zal Hij nooit mijn God worden, dan is Hij nog waardig nageroepen, ingeroepen en aangeroepen te worden. Ja, u zegt misschien: 'Dat is ook een schraal portie.'

Dat weet ik nog niet, want er zijn tijden in het leven van de Kerk, dat ze verblijd zijn als ze nog roepen mogen als een zwaluw. Als ze nog kirren mogen als een duif, want ze leven dan nog. Als de Kerk eens Anderen wordt, gaat het alleen om de ere van Jehovah. *Door U, door U alleen, om het eeuwig welbehagen! Amen.*

Zingen: Psalm 32 vers 4.

3. Hanna's bede verhoord (I)

Predikatie, uitgesproken te Ede op 31 augustus 1980

Zingen: Psalm 66 : 4.

Lezen: 1 Samuël, hoofdstuk 1.

Ik dacht onder het zingen van Psalm 66 nog aan een gedenksteentje, dat me voorkwam en nog weer eens even in mijn gedachten kwam. Meestal vergeten wij en gedenken wij niet. Meestentijds is het alleen maar ondank in ons leven in de openbaring van zonden, die altijd vooraan liggen. Maar nu werden wij bepaald bij deze regeltjes:

Hij wil ons in het leven sparen,

Ons hoeden op de steilste paân.

Het zal ongeveer tien jaar geleden zijn, toen we naar het Streekziekenhuis te Bennekom gebracht werden met een hartinfarct. Negen weken hebben wij toen aan het zuurstofapparaat gelegen. Een hartinfarct is voor mij wel het benauwdste geweest wat ik ooit in mijn leven afgeleefd heb. Ik heb zware pijnen gehad, zodat er aan elk haar een druppel zweet hing. In de zeven weken viel ik zestig pond af. Dus dacht ik niet anders dan: Het is kanker en ik ben zo weg. Met zo'n hartinfarct is het net of men opgehangen wordt tussen de hemel en de aarde. Het is een gevoel van doodstrijd, van ontzagelijke angsten, die van achter gezien een gevolg zijn van een hartinfarct.

Maar aan de binnenkant zeiden ze: "Man, je bent geen kind van God, en ook geen knecht van God. Je hebt je in alles bedrogen; en nu gaat het zo de nacht van de eeuwigheid in." Ik had het bang, hoor! Ik had het ontzagelijk bang. Ik dacht ook niet anders dan zo weg te vallen en in de eeuwige verdoemenis neer te vallen. En terwijl ik op de rand van mijn ledikant zat met zulk een doodstrijd en benauwdheid, schreeuwde mijn hart: "O God, heb ik mij bedrogen? Is alles mis geweest? Ik zit hier nog!"

Nu zeg ik het, maar toen beleefde ik het. In de dadelijkheid blijft het altijd waar, dat God weer eens het Begin is, als men aan het eind van alles is. Als het enkel nacht is, schept God de dag weer eens. Hij zei heel iets anders dan ik dacht en mij van binnen toeschreeuwde. "Is niet Efraïm Mij een dierbare zoon?" Het kan niet! 't Is toch gebeurd! Het was onmogelijk; maar de Zon brak door! "Want sinds Ik tegen hem", niet voor hem, maar "tegen hem gesproken heb", in Mijn kastijdingen, met Mijn roede, "denk Ik nog ernstiglijk aan hem!"

Weg was de strijd! Weg was de benauwdheid! En het Licht daalde neer. Toen kwam mijn vrouw - 's nacht om twaalf uur geroepen - eens even kijken. Ik zei: "Moeder, wij hebben elkander niets te vergeven. 't Is alles goed. En God in Christus heeft mij alles vergeven. Dus dat is ook goed. Ik kan gaan sterven." Dat dacht ik ook. Maar daarop volgde deze twee regels:

Hij wil ons in het leven sparen,

Ons hoeden op de steilste paân.

's Morgens om zes uur kwam ze weer. Ik zei: ' Moeder, ik ga niet sterven, hoor. Ik blijf nog wat. "Want gij moet wederom profeteren"; dus ik ga nog preken ook!' Armer dan ooit, ellendiger dan ooit; en nochtans gedachtig aan Zijn verbond hetwelk Hij tot hiertoe bevestigd heeft.

Nu dachten wij uw aandacht een ogenblik te bepalen bij een onvruchtbaar mens; wat u voorgelezen is van Hanna. Haar naam betekent *genade*. Dat zijn de onvruchtbaarste mensen. Mensen met genade zijn de onvruchtbaarste mensen. De bevruchtingen

moeten van de hemel komen. Zulke mensen moeten altijd eerst omkomen, voordat die vruchten inkomen. God verheerlijkt wel Zijn genade aan verkwisters, maar Hij verkwist Zijn genade niet. Hij zal er altijd eerst plaats voor maken.

Het eerste Boek van Samuël, hoofdstuk 1; inzonderheid de laatste drie verzen:

En zij zeide: Och, mijn heer! zo waarachtig als uw ziel leeft, mijn heer! Ik ben die vrouw, die hier bij u stond, om den HEERE te bidden.

Ik bad om dit kind, en de HEERE heeft mij mijn bede gegeven, die ik van Hem gebeden heb. Daarom heb ik hem ook den HEERE overgegeven al de dagen, die hij wezen zal; hij is van den HEERE gebeden. En hij bad aldaar den HEERE aan.

Zingen: Psalm 102: 1 en 2.

Men zegt wel eens: "Je moet niet te veel bekeringsgeschiedenissen lezen." Daarop zeg ik ten dele: "Ja", en ten dele: "Nee." Er zijn bekeringsgeschiedenissen, die waardig zijn gelezen te worden. De hele Bijbel is vol van bekeringsgeschiedenissen. Als men geen bekeringsgeschiedenissen lezen wil moet men de Bijbel ook niet lezen. Want dat zijn allemaal Bijbelse bekeringsgeschiedenissen. De bekering van Adam kunt u vinden in Genesis 3; de bekering van Abraham in Genesis 12. Zo vindt u van al de Bijbelheiligen een begin. En dat begin is Goddelijk, bevindelijk, zielsontdekkend en tenslotte zielszaligend.

Ook in ons teksthofdstuk, want Elkana was een bekeerde man en Hanna een bekeerde vrouw. Peninna zonder bekering was vol van godsdienst en baarde maar door. Zij had altijd vrucht en kreeg altijd vrucht. Maar als God een mens bekeert wordt hij onvruchtbaar; zonder vrucht op aarde geleefd, tot zijn eigen eer en nooit tot de ere Gods. Elkana, hoewel een bekeerde man had zijn rib in tweeën gebroken. God maakte één vrouw uit één rib, maar Elkana breekt hem door. Dan heb je twee vrouwen, en dat is één te veel. U gelooft toch zeker wel dat Adam twee vrouwen gekregen had, als God dat nodig geoordeeld had? Daar twijfel ik niet aan. Maar het is goed het met één vrouw te doen, want daar heb je de meeste vrede van. Want twee is oorlog in huis; twee is oorlog in je leven.

Want wat openbaart deze geschiedenis? Dat de zonde zichzelf straft. Dat heeft ook Elkana in zijn leven ervaren.

Hanna was onvruchtbaar. En dan gaat het de weg op van een Abraham. Sara zegt: "Hier heb je Hagar." En wat heeft Hagar gebaard? Ongeloof, twist en tweedracht! En Sara? 't Is waar, 't is waar, ze heeft 25 jaar moeten wachten. Maar is het niet gebeurd? Heeft God Zijn woord niet ge houden? Is Izak niet gekomen? Hoor, o Israël! en leer vertrouwend wachten. Wachten is een moeilijke les. Daar moet je geduld voor hebben. Dat heb je niet. En dan ben ik blij, als ik het zo zeggen mag - niet dat Abraham dat gedaan heeft - maar dat het in de Bijbel staat, dat Abraham dat gedaan heeft. Dan moet ik met Luther instemmen, die zegt: "Ik trek meer lering en steun uit de gebreken van Gods volk dan dat ik hun uitkomst zie." Dan zeg ik: "Amen! Luther, 't is waar." Want als alleen de Godzaligheid der Bijbelheiligen in de Bijbel stond, waar moesten wij dan aankomen? Maar nu kunt u van elke Bijbelheilige lezen, dat het een mens geweest is; dat het een gevallen mens geweest is; dat het een mens geweest is met meer dan duizend gebreken. Hebt u ze ook? Ik meen dat daar de gebreken openbaar komen, waar genade valt. En hoe meer genade, des te meer gebreken. Hoe meer genade, des te meer men in het gezicht van Gods Majesteit ziet, dat men een gevallen mens is; en door de zonden een onmens geworden is.

Maar kom - om van alles maar een paar woorden te zeggen - die Peninna haatte

Hanna. Waarom? Wat voor last had ze van Hanna? Van een bekeerd mens op zijn plaats heeft men geen last, want die heeft last genoeg van zichzelf. Ja, meestal zoveel last, dat hij ze niet dragen kan. Een gezonde wedergeborene ontmoet zoveel ellende, dat hij over de ellende en de gebreken van zijn buurman niet praten kan. Dat is altijd weer het licht der genade. Inkeren, inkeren! En dan keert u zo diep in, dat er maar één ellendeling op de wereld is, en dat bent u; dat er maar één ondankbaar, goddeloos mens is, en dat ben u. Bent u het wel eens geweest? Niet? Dan hoop ik dat u het nog eens wordt.

Dan moet ik Luther weer napraten. Dat doe ik wel graag, omdat het Bijbels is wat hij zegt. Hij zegt: "Als men de zonde van de aarde wegneemt, moet men Christus ook wegnemen, want dan heeft Hij hier niets meer te doen. Hij is toch in de wereld gekomen om de zondaren zalig te maken?" Hoort u wel? Een lief woord, hè? O ja, zondaars - geen heiligen - heilig maken! Geen bekeerde mensen, bekeren! Neen, zondaars, die ruiken naar de hel en in de hel thuis horen, maakt Hij zalig. Een wonder, hè? O ja, wonderen heeft men nog nooit begrepen; en die kan men ook niet begrijpen. Maar Peninna? Ja, och ja, zij zegt tegen Hanna: "Heb je nou nog geen vrucht? Heb je nou nog geen kind? Nu ben je al zo lang getrouwd, en nog geen hoop of verwachting? Moet je eens kijken, hier heb je mijn zonen en mijn dochteren." En dat deed Peninna - als u met een beetje opmerkzaamheid geluisterd hebt, zult u dat gehoord hebben - om Hanna boos en nijdig op God te maken, omdat Hij haar baarmoeder toesloot en van Peninna niet. En dat lukte niet! Daar ging het Peninna om. Ze wilde oorlog tussen God en Hanna.

Het zijn de ellendigste noden het met God niet eens te zijn. Dat is een hel op aarde en een hel in het hart. Maar het viel bij Hanna allemaal in die ziel, in droefheid, smart, zelfveroordeling, schuld in de dadelijke gewaarwording van haar onvruchtbaarheid. Kon ze tegenspreken wat Peninna zei? Ze moest zeggen: "O God, dat mens heeft gelijk. Ik ben onvruchtbaar en ik blijf onvruchtbaar. Ik ben voor niets getrouwd. Op mijn huwelijk ligt de vloek, het oordeel en de toorn. Op haar huwelijk niet, maar op het mijne wel." Och, die Peninna wilde haar maar nijdig maken; maar het lukte haar gelukkig niet. Ze werd wel bedroefd. Er is een onderscheid tussen droefheid en nijd, hoor! Een onderscheid tussen droefheid en vijandschap! Vijandschap zegt: "O God, kan dat nu niet anders? Is er geen andere weg voor mij? Moet dat nu altijd door zo'n weg gaan? Kan dat nu nooit eens een beetje breder, een beetje aangener? Moet dat nu altijd maar even diep die nood in?"

Kijk, dat is vijandschap. Maar bij Hanna viel het in de smart. Zij moest zeggen: "O God, het is waar. Gij ziet het, Gij aanschouwt het, ik ben een vruchteloos mens! Ik ben een nutteloos goddeloos mens! Dat ben ik!"

Wel gefeliciteerd Hanna! Schreeuw het maar uit, hoor! Hetzij in de binnenkamer of in het Huis Gods, zo we nog even zullen horen. God houdt van schreeuwers en niet van vechters. Hij houdt van kermers en van zoekers. Die zal Hij op Zijn tijd helpen.

Elkana trok elk jaar op naar de plaats des arks te Silo om Gode dankofferen, slachtofferen en spijsofferen te doen. En dan lezen we zo - als u vanmiddag thuis mag komen, moet u dat nog eens kalm nalezen en bij elk vers eens even kijken wat er staat - *dat Elkana gewoon was delen, geschenken aan zijn vrouwen te geven*. En dan krijgt Peninna vanzelf niet de voortreffelijkste, maar wel de meeste geschenken. "*Zo gaf hij Peninna, zijn huisvrouw, en aan al haar zonen en haar dochteren, delen*", staat er. Werkelijk, dat huwelijk van Elkana met Peninna was zeer vruchtbaar. En Hanna? Niets! Elkana was zo uitgedeeld, wat Hanna betreft, want ze had geen één zoon en geen één dochter. Ze heeft niets! Maar wel staat er dat hij Hanna liefhad. Hij had haar

meer lief dan Peninna. En dat heeft Hanna nog dieper gewond dan de zwaarden waarmee Peninna haar hart doorstak. Daarom barstte haar hart van smart. Dat die man nog een greintje liefde voor haar had! Dat hij het voor Peninna had, was begrijpelijk; maar voor zo'n onvruchtbaar schepsel, en dan nog het voortreffelijkste ook! Dat heeft dat mens tot in het diepste van haar ziel gekerfd. Menigmaal heeft Peninna tot haar gezegd: "Vandaag of morgen krijg je een scheidbrief. Dan wil Elkana je niet meer zien, want wat heeft hij aan zo'n huwelijk? Zegt de Waarheid niet aangaande het huwelijksverbond van Boaz en Ruth: De HEERE make deze vrouw, die in uw huis komt, als Rachel en als Lea? Waar zijn de kinderen, die als olijfplanten om uw tafel zullen zitten? Hoe lang ben je nu al getrouwd? Mens, van u geldt het: Geen vrucht meer in der eeuwigheid. Vandaag of morgen zegt Elkana: Hanna, het spijt me wel, maar ik moet je toch de scheidbrief geven en wegsturen. Ik kan met zo'n vrouw, die onvruchtbaar is, niet langer getrouwd zijn."

Wat dunkt u? Het smartte Hanna meer dan alle woorden van Peninna, dat Elkana zei: "Hanna, je blijft mijn eerste vrouw. Je blijft mijn eerste keuze. Geen kind of wel een kind, een zoon of geen zoon, mijn eerste keuze is op jou gevallen - en die keuze blijft! Al is het waar, dat de onvruchtbaarheid zich in je gehele leven zal openbaren.

En dan leest u, dat ze het niet langer uit kon houden. Met houdbare noden eindigen we in de hel. Houdbare vragen krijgen geen antwoord. Met een houdbare kennis van zonden eindigen we in een hel van enkel zonden. God houdt van onhoudbare noden, en zorgt dat Hanna niet verder meer kan, en dat de onvruchtbaarheid haar uitstoten zal naar de Troon der Genade.

Ze stond op en ging naar het huis des HEEREN, zijnde bitterlijk bedroefd. Er is een onderscheid tussen droefheid en droefheid. Hier is alleen droefheid, smart en ellende.

Toen Elkana zeide: "*Ben ik u niet beter dan tien zonen*", en zij van de maaltijd opstond, schreeuwde Hanna in haar hart: "O God, ik sterf van die man zijn liefde; want die man zal moeten sterven van mijn onvruchtbaarheid!"

Volk, nu moet u eens indenken welke lieve geestelijke strekkingen daarin liggen. Het ging Hanna om vrucht. Waar ging het die zondares om aan Jezus' voeten? Waar gaat het de bruid om in het Hooglied? "Och", zegt ze, "dat Gij mij een Broeder waart." Waar ging het de herders om in de velden van Efratha? Het gaat altijd om dat ene Kind; en daar is de hemel vol mee en daar staat de Bijbel ook vol van. Dat ene Kind!

Dan zit de oude Eli, de hogepriester, op een stoel aan de zijde der poort, in zijn eenzaamheid mogelijk erover denkende hoe ver en hoe diep het weg is met Israël. Nog maar een ogenblik en dan is Israël geslagen en de ark bij de Filistijnen. Daar ziet Eli die bedroefde en wenende vrouw. Dat mens kon niet meer ophouden. Als ik het eens plat zeggen mag: De hel, al zou ze daar eeuwig in geweest zijn, zou haar wenning niet weggenomen hebben en haar tranen niet afgedroogd hebben. Dit zijn tranen, die vloeien uit haar onvruchtbaarheid, uit de kennisneming van een dadelijke verlorenheid, van een rechtvaardig oordeel, van haar vloek en van haar onwaardigheid. Zoete boetvaardigheid!

Die Hanna bidt maar en ze zegt niets. En Eli luistert maar en hij hoort niets. Wat zou dat nou voor een mens zijn? Haar lippen bewegen en hij hoort geen woord uit haar mond komen. Hier hebt u een gebed uit het hart; een gebed met een hart, en dat gaat naar Gods hart. Wij luisteren meestentijds maar naar de woorden des gebeds, en dan zeggen we soms: "Tjonge! wat een gave heeft die man om te bidden!" Maar God luistert anders, hoor! God legt Zijn oor te luisteren of het hart er ook van weet als men roept: "Heere, bekeer mij!" Of uw hart er ook van af weet, als u roept: "Heere, vergeef mijn zonden!" En dan moeten we tot onze schande zeggen, volk, dat meestal ons

hoofd bidt, maar het hart niet. En wat zegt de Waarheid daarvan? Dit volk eert Mij met de lippen! Zij weten het zo goed. O ja, ze weten te praten van verkiezing, roeping en rechtvaardigmaking. Ze weten over alles te praten, maar deze tale Kanaáns kennen ze niet: "O God, zijt mij zondaar genadig!" En daar luistert God naar. Kort gebedje, hè? Ja, het hoeft ook niet lang te zijn. 't Hoeft niet, hoor! Als je er niet best meer bij kunt komen in je bidden, volk, zeg dan maar "Amen", hoor.

Gewis, ik heb het vanmorgen ook met een Psalmversje moeten doen uit mijn hart. Ik had ook geen woorden meer. En dan geeft dit nog wel eens enige aantrekking, dat er boven Eén is, Die altijd bidt. Eén, Die nooit ophoudt, en Die de Vader altijd ziet en hoort. Want mijn bidden, mijn preken, mijn danken, mijn leven, 't is allemaal slecht genoeg om naar de hel te gaan, toehoorders. Maar de vreze Gods zoekt God en ze hebben alleen aan God genoeg.

Eli zegt: *"Mens, moet je nu dronken in Gods huis zijn? Zou je niet eens naar huis gaan en je roes uitslapen, en dan terugkomen? Doe die wijn verre van u! Je zit er als een schandaal. En dan ben je nog wel in de tempel, in Gods huis. Is het niet verschrikkelijk? Zo vol van zoete wijn, gedronken aan de maaltijd, die je vanmiddag met elkander gehouden hebt. Zoveel wijn te drinken dat je hier dronken ligt in de voorhof van de tempel des HEEREN! Hanna heeft dit gehoord. Eli, u bent een breker van haar gebed, haar gedachten en de uitstorting van haar begeerten.*

Dan zegt Hanna: "Ik ben niet dronken. Als ik het ben, ben ik het alleen door God, om God. Als ik God heb, zal ik nuchter zijn, eeuwig en altoos."

Geliefden, zalig worden is een strijd op leven en dood. Een worsteling, die door duizend hellen heengaat en eindigt in een hemel zonder hel.

Ze zegt: **"Ik ben een vrouw bezwaard van geest. Ik heb mijn ziel** - en nu volgt er zo'n alleraantrekkelijkst woord - **uitgegoten voor het aangezicht des HEEREN.**" Ze heeft haar ziel leeggegoten, zoals men een kolenzak leeggiet. Alles zwart, alles donker, alles verloren, zo heb ik mijn ziel uitgegoten. Dan moet haar ziel toch wel vol geweest zijn. Het was geen zak vol koren. Heel niet, geliefden! Het was een zak vol zonden, schuld en onvruchtbaarheid. En dat heeft ze leeggegoten aan de boezem des Allerhoogsten.

Daarom zegt ze in onze tekst: **"Ik bad om dit kind."** Hoort u wel? Ze wist hoe ze aan dat kind gekomen was; hoe en wanneer het haar geschonken was. Maar hoever was Eli, en dat een hogepriester, van zijn plaats. Hij was zo ver van zijn plaats, dat hij de smart, het leed en de dadelijke nood van die vrouw niet aanvoelde. Eli, de hogepriester, meende dat zij dronken was, terwijl zij haar hart voor God uitgoot.

O God, geef de Kerk veel van die Hanna-gebeden! *Op uw noodgeschrei deed ik grote wonderen. Hier is het! Hier zal het vervuld worden, dat God recht doet aan Zijn uitverkorenen, die dag en nacht tot Hem roepen, tot Hem schreeuwen.*

En Eli zo ver weg! Hij is wel hogepriester; maar, maar.... hij meent, dat dit mens een dochter Belials is. Hij heeft ze veroordeeld tot de vloek en het oordeel. Maar als Hanna zegt, hoe het er met haar bijstaat, spreekt God hier ambtelijk door Eli. In de dadelijke ambtelijke bediening zegt hij tot haar: "Ga heen in vrede en de God Israëls zal uw bede geven, die gij van Hem gebeden hebt." Hoewel Eli persoonlijk veraf leefde, sprak de Heere ambtelijk nog door hem. Daarom moet men de ambten hoger hebben dan de personen. De ambten zijn volmaakt, maar de dragers van de ambten zijn mismaakt. Aan de ambten zelf mankeert niets; ze zijn gekocht en betaald door de eeuwige Middelaar. Maar die de ambten dragen zijn zondaars met duizenden gebreken. Ik heb van de week nog met iemand gesproken over Thomas Sheppard. Ik zei: "Man, ik heb in mijzelf uitgeroepen, toen ik over dat leven van Sheppard hoorde:

o God, zijt Gij toch niet abuis geweest, om mij te verkiezen, zo'n duisterling als ik ben? Hoe kan dat toch?" En toen kregen we er een indruk van dat de vrijmacht Gods aan Sheppard mocht geven, wat Hij mij onthield. Wat Hij mij onthoudt, mag Hij aan een ander geven. Toen was ik er uit.

Vervolgens lezen we dat ze huiswaarts keerden. "Zij at en haar aangezicht was haar zodanig niet meer." Ze had immers een belofte gekregen! Men moet voorkomende waarheden niet voor beloften houden, want voorkomende waarheden verdwijnen zoals ze komen; ze laten je zoals je bent; ze maken je niet koud of warm. De hel ligt vol met zielen, die voorkomende waarheden gehad hebben.

Ik denk aan Potappel. Dat vertelde van de week ds. Slager nog. Hij kwam bij een vrouw, van wie zoveel roem uitging en die zo'n naam had, dat ze tegen Leen zeiden: "Daar moet je ook eens naar toe." Maar dat zeiden ze enkel opdat Leen eens horen zou of haar bekering wel naar de Schrift was. Dat zeiden ze niet tegen Potappel, maar dat kwam later openbaar. Ze gingen er naar toe, en dat mens vertelde maar. Ze had de ene waarheid na de andere, en daar kreeg ze weer een waarheid bij, en nog een vierde en een vijfde. Het was waarheid op waarheid. Ze werden alle aan elkaar geregen. Toen zei die vrouw tot Leen: "Nu moet je toch de Heere eens bedanken voor hetgeen Hij mij gegeven heeft."

Potappel zei niets, maar tenslotte moest hij toch wat zeggen. Toen zei hij: "Heere, hier zit een vrouw, die inkomende waarheden voor dadelijke beloften houdt; een vrouw, vol van beschouwingen zonder bevinding." Steek het eens in uw zak! Wat een mens zien kan, dat hij toch niet zaligmakend ziet.

Maar Hanna's aangezicht was niet meer bedroefd. Ze had hope op God. Hij had door middel van Zijn knecht gesproken: "Ga heen in vrede, en de God Israëls zal uw bede geven, die gij van Hem gebeden hebt." Gelukkig, het duurt niet lang meer. Wachten is niet altijd even lang. De Heere kan het ook in het kort, spoedig doen. Hij is vrij in Zijn doen. Wat zeg ik, geliefden? Als het echt nood is, kunnen er ogenblikken in het leven voorkomen, waarvan de dichter zegt: *"Op uw noodgeschrei deed Ik grote wonderen."*

Was dat niet gebeurd dan was het voor eeuwig voorbij geweest, kwijt geweest. 't Scheepje moet eens vastlopen, volk. Gelukkig dat de Heere dat Zelf doet. Hier bij Hanna ook.

Daarom zegt ze straks ook: ***"En de HEERE heeft mij mijn bede gegeven."*** Een geschonken nood, een geschonken gebed, een geschonken belofte, een geschonken kind, een geschonken Zaligmaker; waarin alles verklaard ligt, wat ten leven noodzakelijk is.

Nog een paar woorden, en dan houden we het laatste weer voor vanavond.

De Heere gedacht aan Hanna. U kunt wel denken, dat dat voor Peninna een ergernis geweest is. Zij had toch menigmaal gezegd: "Mens, je zit veel te diep. Het is altijd maar klagen en zuchten. 't Is altijd maar: "Ja maar, als dit" of ja maar, als dat maar waar is." Je moet geloven. Dan heb je ook zo vrucht. Je moet vertrouwen. Je moet geloven wat er staat. Dat pak je aan en houd je vast."

Maar dan roept Hanna: "O God, bewaar me toch. Als er een weg voor huichelaars was om in de hemel te komen, dan was die weg voor mij. Dan was ik het, want ik ben meest een huichelaar en zelden een zondaar. Ik ben blij dat Christus Zelf staat aan de poorten van het nieuwe Jeruzalem om alleen waarheid naar binnen te halen, en het gekochte en betaalde door Zijn bloed voor eeuwig te verlossen."

Dan trekt Elkana de volgende reis weer op om de HEERE te offeren. Hij nam nauw de inzettingen en rechten Gods waar. Dit is ook waar: Ze zouden liever vanaf het begin

nooit meer zondigen, en ze zondigen nacht en dag. Ze zouden bij ogenblikken de zonde er wel uit willen snijden. Ze moeten blijven zitten, volk! Want die slechtste dingen, de zonden, zijn de beste dingen om verootmoedigd, vernederd en vertederd te blijven, opdat het genadeverbond, dat alleen zondaars redt en zaligt, in ere blijft. Ik heb ook wel eens op de weg gestaan, zeggende: "Ach, Heere, als ik ze er uit kon scheuren, scheurde ik ze eruit." Maar vandaag niet, hoor! Vandaag zeg ik: "Ze moeten blijven tot mijn smart, tot mijn ellende en tot mijn last. Ik moet elke dag als een gevallen mens over de aarde gaan en staan."

En Samuël wordt geboren. *Zou Ik het zeggen en niet doen, spreken en niet bestendig maken?* Gelooft u niet, volk, dat er makkelijker tien werelden verloren kunnen gaan dan dat er één belofte uit de mond Gods zijn vervulling kan missen? Nee, in Christus zijn ze allen *Ja en Amen!* Ik heb het over een belofte en niet over een voorkomende waarheid, want daar zit geen kracht in. Het loopt over de kracht der Waarheid!

Hanna zegt: "Man, nu blijf ik thuis. Ik ga deze reis niet met je mee. Als hij drie jaar is, wordt hij gespeend, en dan hoop ik met je mee te gaan om hem aan de Heere te geven."

Daarover moet u eens nadenken, moeders. Een kind van drie jaar afgeven aan een oude man, een zeer oude man! Moeders, voelt u niet dat hier wat anders achter zit? Welke moeder, welke vader doet dat? En Elkana heeft niet gezegd: "Ja maar Hanna, dat doen we niet. Denk je dat we dat jochie van drie jaar in de handen van een oude man stellen? Dat kun je denken! We zijn veel te blij dat we dat ventje hebben."

De ere Gods, het Woord Gods, genade stond boven alles, boven Samuël! Daarom zal volvoerd worden de gelofte, die Hanna beloofd had. Ditmaal genoeg. Amen.

Zingen: Psalm 102 : 11.

4. Hanna's bede verhoord (II)

Uitgesproken op 31 augustus 1980

Zingen: Psalm 56: 5.

Lezen: Psalm 127 en 128.

Wij hebben voor dit avonduur nog een stukje over van het morgenuur. We hebben dat wel eens genoemd: Genadeschuld. Want genade is de schuld van de verkiezing, de roeping en de rechtvaardigmaking. Genade is ook de schuld van de gezonde heiligmaking en de heerlijkmaking. 't Is alles alleen uit en door genade! Een les, die genade leert en alleen door genade geleerd kan worden. Genade kan niet geholpen worden en wil niet geholpen worden. Genade wil het alleen doen en wil alles doen. Dan zal Genade ook alleen de ere krijgen.

Wij bepalen uw aandacht in dit avonduur bij de tekstwoorden die we in dit morgenuur ook al voorgelezen hebben. Het eerste boek van Samuël; het eerste hoofdstuk van vers 26 tot en met 28:

En zij zeide: Och, mijn heer! Zo waarachtig als uw ziel leeft, mijn heer! Ik ben die vrouw, die hier bij u stond, om den HEERE te bidden.

Ik bad om dit kind, en de HEERE heeft mij mijn bede gegeven, die ik van Hem gebeden heb. Daarom heb ik hem ook den HEERE overgegeven al de dagen, die hij wezen zal; hij is van den HEERE gebeden. En hij bad aldaar den HEERE aan.

Zingen: Psalm 68: 6 en 15.

Als gij wel eens met enige opmerkzaamheid de Bijbel gelezen hebt - hij is waard om met opmerkzaamheid gelezen te worden - hebt u daarin kunnen vinden dat God Zijn volk Zelf bedroefd maakt naar God, zodat ze zullen schreeuwen om God. Dat doet Hij Zelf. Als God Zelf geen mensen bedroefd maakt naar God, zijn ze er niet en dan komen ze er ook niet. Elk mens heeft één grote steen in zijn binnenste. Zijn hart is één grote steen. Dat is uw hart en dat is mijn hart. Maar God maakt Zelf de mens bedroefd met een droefheid naar God, die een onberouwelijke bekering tot de zaligheid werkt. Dat kunt u ook nader beschreven vinden met de woorden Gods in Jeremia 31. Daar staat immers: "Zij zullen komen met geweën, en met smekingen zal Ik hen voeren." God houdt daarvan. Daarom doet Hij dat ook Zelf. De tranen die de mens van God krijgt, gaan in de flessen van God. Maar andere tranen lopen er net naast, bezijden de hals. Ezau had tranen genoeg, maar er was er niet één bij voor die flessen, die in het kabinet van Gods eeuwig verbond bewaard worden.

Nu heeft Hij ook Hanna met zulk een droefheid bedeed. We kunnen dat niet anders noemen dan een genadige droefheid; een droefheid door genade. Zag ze dat? Dat zal ze van achteren zien.

Daarin is de waarheid vervuld, waarbij we j.l. donderdag, en vrijdag in Werkendam stilgestaan hebben: "Zalig zijn die hongereren...." Dit is een honger uit God, van God en om God. 't Is altoos van ons af, gemeente! Het blijft altijd maar waar wat Luther zei tegen Melanchton, zijn vriend, van het werk der vrije genade. Melanchton vroeg: "Moeten wij dan niets doen?" Luther antwoordde: "Je mocht willen dat je niets kon doen, want dan kon je het laten doen!" Stop dat eens in je zak, want dit is vandaag nog niet anders. Daarom zegt Paulus ook in zijn brieven: "Zo zijn wij dan gezanten van Christus wege, alsof God door ons bade; wij bidden van Christus wege: Laat u met

God verzoenen." God bidt door middel van de predicatie: "Zal Ik u met Mij verzoenen? Zal Ik uw zonden wegdoen?" Dit is de eenzijdige liefde Gods, die wortelt in het eeuwig welbehagen Gods, waarvan de waarheid zal worden ervaren met de dichter van Psalm 89: "Door U, door U alleen, om het eeuwig welbehagen!"

'Maar ik kan het niet laten zitten!'

Dan moet u werken; werken maar! Hoe harder u werkt, des te spoediger u doodgewerkt bent. Als u doodgewerkt bent komt Christus met Zijn liefde. U kunt toch niet ophouden, voordat u aan het eind van de wet bent; als het tenminste een Goddelijk werk is.

Wanneer Hanna haar zin gekregen had, had ze net zoveel kinderen gehad als Peninna; en net zo gauw ook, want er is niets dat een mens zijn vlees meer verteert - ook van Gods Kerk - dan wachten in het donker. Men heeft geen lijdzaamheid. Waar was Abrahams lijdzaamheid in zijn wachten? Hij is zo bij Hagar terechtgekomen.

En waar is de lijdzaamheid van David in zijn wachten op zijn recht? Hij zit zo in Ziklag. O, dat wachten! dat wachten! Daarvan lees ik trouwens in mijn Bijbel: "Hoor, o Israël, en leer vertrouwend wachten!" En dat Israël zijn de verlost, de verzoenden. Maar als God het beloofd heeft, zal Hij het zeker doen. Anders houdt Hij op God te zijn, en dat kan niet. Gelukkig kan dat niet! God is God en blijft God. Gelukkig is het deze God! Als het een andere God was, was de wereld al tienmaal vergaan. Maar deze God is een God vol van geduld, taai geduld, waarin Hij alles nog voedt en onderhoudt. Daarvan zegt immers de Waarheid: "Gij doet aan alle schepselen wel." En dan schiet er nog iets over. Daar gaat het nu net om: "Ach, werd ik in Uw wetten onderwezen." Daar gaat het om, want dat zijn zaligmakende onderwijzingen.

Wanneer Hanna door en door bedroefd gemaakt is, wordt haar de vrucht beloofd. Er is wel uitstel van de vrucht maar geen afstel. Vandaag zijn ze gered voordat ze reddeloos geworden zijn. Vandaag zijn ze al geholpen voordat ze hulpeloos geworden zijn. Vandaag redden ze zichzelf met de Bijbel, maar de Bijbel redt hen niet. We kunnen beter, jong en oud, één woord van die onbedrieglijke lippen ontvangen, want dat ene woord is meer waard dan tienduizend woorden van een mens, en dus ook van mij. Hij is een Leraar der gerechtigheid! God houdt Zijn Woord. Dat kunt u in de natuur ook zien. Geregeld bevestigt Hij weer dat Hij van Zijn verbond afweet. Het verbond dat Hij gestadig gedenkt.

De smart van Hanna wordt steeds groter. Alles loopt vast. Door Peninna wordt ze op een vreselijke wijze geplaagd en gekweld. Ik denk dat allen van Gods volk die Peninna's leren kennen. Daarvoor hoeven we niet in de bus te stappen. We hoeven er geen kwartje voor te verreizen, want dat schuim woont in u en mij. Als ik het goed wil zeggen: Dat schuim ben *ik*zelf en dat bent *u*zelf. Hij moet daarvan gezuiverd worden door het vuur der beproeving. Wat zeggen die Peninna's van binnen? Mens, houd op met tobben, want het wordt toch nooit anders. Schei uit met zoeken, want je vindt het immers nooit. Dacht u dat er voor zo'n mens als u nog genade is? Dat kan niet, hoor! Daar hoeft je niet op te rekenen.

Menig arm zondaar zakt dan van moedeloosheid in elkaar en zegt: "O God, ik kan het ook niet zeggen!" En dan toch niet kunnen ophouden. Hier neerleggen, daar oprapen. En maar niet uit kunnen schreeuwen. En Peninna maar zeggen: "Je moet vertrouwen. Dat moet ik ook. Ik ben elke dag blij en vrolijk dat ik een christen ben. Ik hou elke dag de waarheid vast: *Komt herwaarts tot Mij*. Dat doe ik. Dat moet je ook doen."

Ach geliefden, dan grieven en doorsnijden ze zo'n zondaarshart, dat uitroept: "O God, ik kan makkelijker sterven dan geloven! Ik kan makkelijker naar de hel gaan dan geloven, dat er voor mij een weg naar de hemel is! Zoveel zonden als ik heb, heeft

nog nooit iemand van de wereld gehad. Zo'n verhard hart als ik heb, is nog nooit in deze schepping gevonden. Er is geen mens, die het er zo afgemaakt heeft als ik. Die ken ik niet. Ik loop alleen over deze wereld als een schurk, want ik ben de naam van mens niet meer waardig." Van binnen roepen ze: "Dat gaat recht op de hel aan!" En wat is nu de hel voor dat volk? Dat ze de hel niet mijnen, niet overnemen kunnen. Ze zien die plaats wel liggen, en dan roepen ze: "O God, kwam ik daar toch eens een keer!" Maar als ze daar mogen komen is het van God en niet van een mens.

Hanna zegt tot Eli, nadat ze haar ziel uitgegoten heeft: *"Ik ben een vrouw, bezwaard van geest. Maar ik heb mijn ziel uitgegoten voor het aangezicht des HEEREN."* God weet, hoe zwart, hoe verloren, hoe verdoemelijk, hoe dood, hoe goddeloos en welk een helleling ik ben. Ik heb het Hem verteld. Ik heb U al mijn wegen bekendgemaakt. Dan mag het eens uitgeschreeuwd worden: "O God, kan er nog een wonder plaatsvinden in een dood mens, zo'n mens als ik ben?" De kennis der zonden maakt onwaardige schepselen. En dan houdt Eli haar voor dronken! Ik wenste wel, dat de gehele gemeente van ons zo dronken was. Dat elke jongeling, elke jongedochter en oude van dagen zo dronken was. Hanna praatte maar uit haar hart, uit haar ziel.

Weet je wat dat is? Hebt u dat ook wel eens gehad? Dan besterven de woorden op de lippen van smart en droefheid. Mag ik eens zeggen wat dat voor een droefheid is? Die droefheid is zoet en bitter, liefelijk en toch smartelijk. Dat zijn smarten, waarin geproefd wordt, dat het een onberouwlijke droefheid is en blijft.

Hoewel Eli als kind ver van huis is, verzonken in de dingen van het vlees, mag hij toch spreken als ambtsdrager. Volk, als je een gebedje doet, doet het ook voor Zijn knechten, of Hij ze in de laagte wil brengen en in de laagte wil houden. Vraagt of Hij ze met ootmoed wil bedelen, en of Hij Zijn knechten eens ontkleden en uitkleden wil. Jullie hebben de winst ervan! Hoe armer een predikant gemaakt wordt, des te meer rijkdom voor een arm mens in ons midden. Hoe ellendiger een predikant gemaakt wordt, des te meer zal hij de vrijheid voor de ellendigen spreken. Wij kunnen niet zonder druk en kruis. Wij willen dat wel, omdat wij ons heil niet kennen. Het heil, waarvan de apostel Paulus zegt: "Daarom heb ik een welbehagen in zwakheden, in smaadheden, in noden." U kunt geloven, dat er niet zoveel te vechten zou zijn, als dat er vandaag meer was. Dan kroop de één onder de ander, en dan zou de één de ander wassen. En dan zou God Zijn eer ontvangen en de duivel zou het oordeel krijgen. Luther zegt: *"Een predikant moet geoefend worden door verzoeking, door strijd en door gebed."* Dat zijn de drie zaken, die bij een van God gezonden leraar horen en blijven, zolang de genade ze onderhoudt.

Hanna krijgt een belofte. De waarde van een belofte kan ik u niet zeggen, want de inhoud daarvan is God en het eeuwige leven. God kan niet liegen. Wij zijn leugenaars. God is waarachtig en elk schepsel leugenachtig.

Eli zei: "Ga heen in vrede." En dan moet je zo bedroefd zijn. Dan heb je soms een gevoel, dat je zegt: "Ik word nooit meer blij. Als mijn ziel zo ongered blijft leven, zal ik droefheid hebben al de dagen van mijn leven."

Dat was toch Hanna's gebed ook: "HEERE der heirscharen, zo Gij eenmaal de ellende Uwer dienstmaagd aanziet en mijner gedenkt, en Uw dienstmaagd niet vergeet...." Weet u wat dat zeggen wil? Heere, nog eenmaal, nog eenmaal, nog ditmaal! En dan vraagt ze er bij of de HEERE haar een mannelijk zaad wil geven. Ze vraagt niet om een dochter of een tweeling, maar om één mannelijk zaad, ziende op Christus, Die door God wordt gebaard als de Zone Gods en de Zaligmaker des harten. Heeft ze nu aan de belofte genoeg? Kan ze nu zeggen: "Ik heb Samuël?" Kon Abraham zeggen, toen de belofte van Izak vernieuwd werd: "Hier is Izak?" 't Is waar, en dat hoeft u niet

uit uw handen te laten nemen, als er een Goddelijke belofte met een sprankeltje licht en een straaltje geloof in uw hart afdaalt, gelooft u het omdat God het zegt, en omdat God niet beloven kan zonder het eens te vervullen. Dan is het waar, wat de Waarheid zegt: "Hij, Die u roept is getrouw!" en:

*Zouden Zijn beloftenissen
Verder haar vervulling missen,
Vruchtloos worden afgewacht
Van geslachte tot geslacht?*

Maar haar gemis is dieper en de geboorte van die vrucht noodzakelijker geworden. Zij is met die belofte armer en ellendiger geworden. Beloofd en niet geschonken; in de belofte gezien, maar niet toegepast. Wat zeggen ze van binnen? Het kan wel eens een misdracht zijn. Wel zwanger, maar wind, een misdracht baren, en geen vrucht. Ik denk, dat er toch nog wel iemand onder ons zit, die zegt: "Daar weet ik ook van." In de dodelijkste benauwdheden riepen ze mij van binnen toe: "Het is een misdracht! Het is geen vrucht; het is geen kind!" Ik heb geen woorden om te zeggen, hoe die zielen in zulke bekommernissen zich voelen. O God, het is alles kwijt, voor eeuwig kwijt! Er is geen doen meer aan, want ik heb het zo diep verzondigd en verbeurd dat, al zou die belofte van U zijn, Gij nochtans soeverein zijt om haar weer in te trekken, en mij aan mijzelf over te laten. Hij zal Zijn Kerk zo uitdiepen, dat er enkel een gevallen zondaar, een vruchteloze zondaar in zijn denken, bidden en lezen overblijft. Wat zeg ik? Soms stormt het van binnen: "God hoort de zondaars niet!" Daar vallen de handen van dat volk slap, machteloos neer. Ze zeggen: "O God, nu ben ik uitgebid; want als Gij geen zondaars hoort, is er voor mij nooit gehoor meer."

Dit is de kortste weg van niets-doen naar het geholpen-worden. Hij zal altijd eerst de zaak afsnijden, voordat Hij de zondaar inlijft. Daarom komt Hanna des te meer in de smart. Want die belofte moet vervuld worden in het baren van een zoon. Die belofte moet vervuld worden door de barensweeën heen, waarin ze schreeuwt tot Hem, van wie ze de belofte ontvangen heeft. Augustinus zegt, *dat een belofte handgeld is*. En weet u wat in de natuur handgeld is?

*Gedenk aan 't woord, gesproken tot Uw knecht,
Waarop Gij mij verwachting hebt gegeven.*

Dan loopt het erover, gemeente, de belofte te verliezen en de Belover er voor in de plaats te krijgen. Wanneer Samuël gebaard is, met een Goddelijke baring door de onmogelijkheid heen, aanschouwt ze de vervulling der belofte. Dan krijgt ze Samuël, zo ze hem gezien heeft en hij haar geopenbaard is in de belofte. Ik denk aan Simeon. Die hoefde ook niet aan Maria en Jozef te vragen: "Is dit nu de Messias? Is dit nu Jezus, de Verlosser?" Simeon vroeg niet aan Maria: "Is dit het Kind, waarnaar zoveel duizenden van jaren is uitgezien?" Neen, dat hoefde niet. Hij zag Hem, zoals Hij aan hem geopenbaard was. Als Hij Zich na Zijn openbaring in de belofte, waarin Hij dierbaar, noodzakelijk, onmisbaar en beminnelijk is, Zichzelf in Zijn Persoon openbaart, dan zal de ziel zeggen: "Dat is Hij!" Dan zult gij Hem kennen en Zijn stem tussen miljoenen stemmen herkennen, en dan zult gij zeggen: "Dat is de stem mijns Liefsten, ziet Hem, Hij komt, springende op de bergen, huppelende op de heuvelen." Springende op de bergen van schuld en scheiding, en makende een vlak veld.

Als Samuël gebaard is, ziet ze de vrucht en omhelst ze de vrucht. Vraagt nu niet aan mij die zoete blijdschap in woorden uit te drukken, die ze geproefd heeft in die zoon, waarin ze God heeft gezien. Zij heeft er Zijn Woord, de vervulling der belofte, de ere van Jehova, Die niet beloven kan zonder te vervullen, in gezien. Zij heeft gezien, dat Hij het altijd waar zal maken: "Zou Ik het zeggen en niet doen? Spreken en niet

bestendig maken?" Het mag wel beproefd worden, maar vernietigen doet Hij Zijn werk nooit.

Daar heeft Zijn werk te veel voor gekost. Want de kleinste gram ware zaligmakende genade heeft een volkomen Zaligmaker, Jezus, Zijn leven gekost. Daarvoor heeft de Vader drie en dertig jaar in een lege hemel willen zien, om de waarheid der eeuwige verkiezing te bestendigen. *Ik wil en zij zullen!*

Als het dan de tijd weer is om op te gaan naar Silo, de plaats, waar de tabernakel en de ark des verbonds stond, spreekt Hanna tot haar man: (geloof je, dat ik het zo maar stilletjes aanbidden wil?) "Elkana, nu ga ik niet mee, hoor; nu blijf ik maar thuis. Als Samuël gespeend is, dan is hij drie jaar, trekken we weer met elkander op. Dan gaan we hem aan Eli, - makkelijker gezegd -: Dan gaan we hem aan God overgeven, aan Wien we hem gegeven hadden, voordat we de vrucht kregen."

Hebt u goed geluisterd? De vrucht weggeven, voordat men de vrucht ontvangt! En als de vrucht ontvangen wordt, komt ze niemand toe dan Degene, Die ze gegeven heeft, en aan Wien u ze beloofd hebt. Dit is een zielzaligend wonder voor zo'n arme, onvruchtbare, dood- en doemwaardige zondares; zo'n bondsbreker en wettenschender; een mens, dat nergens voor deugt dan voor onvruchtbaarheid, maar dat zegt: "Als Gij mij ooit verlost, zal ik U eeuwig loven en prijzen. Als Gij mij ooit redden zult met behoud van Uw Goddelijke deugden, zal ik U de kroon geven en blijven geven, en het ervaren: *"Eeuwig bloeit de gloriekroon op het hoofd van Davids grote Zoon!"*

Zo lang brandt Hij Zijn Kerk uit, totdat ze voor niemand meer eer heeft dan voor Jehova; totdat ze Hem roemt, Die alleen roemenswaardig is. Hij onthoudt Zich net zo lang, totdat er niets meer over is dan de hel. Dan stapt Hij binnen, zeggende: "Zie, hier ben Ik! Zie, hier ben Ik!" Zalig worden is een worsteling. Het volgende jaar gaat het ganse huisgezin op naar Silo. Ik hoef toch niet te zeggen, hoe ze opgegaan zijn? Want dat kan ik niet, hoor. Als ik dan Hanna zie, en ik zie Samuël en Elkana.... Peninna moet zwijgen; haar mond is gestopt. Straks wordt het sterke zwak, en dan gaat de arme zich verhuren voor een stuk brood. Dit geldt voor Peninna. Haar mond is gesloten en Hanna's hart is geopend.

Hij heeft gedacht aan Zijn genade,

Zijn trouw aan Israël nooit gekrenkt.

Hij heeft Zijn Woord in mij vervuld. Hij heeft mij doen ondervinden, dat Gods beloftenissen nimmer hun vervulling missen.

Ze nemen mee: *drie varren, een efa meels en een fles met wijn*. Als God een zondaar geeft, zal een zondaar alles aan God willen geven. Dat is de vrucht van de wederliefde. Hij zou niets liever dan de gehele wereld en zichzelf weggeven, en alleen God overhouden. Hebt u dat ook wel eens? Dat er maar één, één begeerte is: Het bezitten van Hem, alleen vol van Hem te zijn.

(1) Maar nu naar het getal drie. Ik wil er toch nog dit van zeggen: De eerste Persoon is de bewegende Oorzaak van de zaligheid. En wat God de Vader bewogen heeft een mens zalig te maken, moet u aan mij niet vragen. Dat kan u beter aan God Zelf vragen. Waarom Hij Jakob oproept en Ezau niet, vraag dat niet aan mij; want ik kan u alleen maar heenwijzen naar de diepte van de eeuwigheid, waar God Zichzelf openbaart en zegt: "Jakob heb Ik liefgehad." Waarom heeft God dat gewild? Mag God niet willen wat Hij wil? Mag Hij ook niet willen wat Hij niet wil? 't Is naar Zijn vrijmachtig soeverein welbehagen.

(2) Dan daalt het getal drie af naar het getal twee, dat weer afdaalt naar het getal één. Dan zien we in die tweede var de enige Offerande, Die naar God smaakt. Dat is Hij, in

Wien God een welbehagen heeft. Geliefden, gelooft u wel, dat al die offers van het Oude Testament heenwijzen naar Golgotha? Elk schaap, dat doormidden gesneden werd, wees heen naar het vloekhout van Calvarie. Elk rund, dat van zijn vet en huid ontdaan werd, wees heen naar een naakte Jezus, Die onze bedekking geworden is. Het wees op een naakte Jezus, Wiens gerechtigheid ons voor het aangezicht Gods doet staan zonder vlek en zonder rimpel. 't Is haast te groot. Maar als het voor Hem niet te groot is om het te doen, dan hoeft het voor ons niet te groot te zijn om het te ontvangen. Hij geeft het Zijn volk gewoon om het te ontvangen. U hoeft nooit ongerust te zijn, als u in uw hart de volgende zaken op het oog hebt: *Het herstel van Zijn beeld in u; de vergeving der zonden; de kwijschelding van schuld en het wegnemen van uw oordeel.*

Dan zult ge misschien wel eens zeggen: "Ja maar voor mij kan dat niet, want ik heb geen geloof. Ik kan niet geloven. Ik kan makkelijker geloven, dat de hele wereld wegzinken zal of zalig zal worden, dan dat ik zal kunnen geloven, dat God nog eens mijn God en ik Zijn kind worden zal. Dat kan ik niet!"

Daar hebt u de Hanna's! Dan moet God het doen! Zijn er nog mensen onder ons, die de zaken van verre gezien en in de belofte omhelsd hebben, maar de toepassing missen? Zijn die er nog? Zijn er nog enkelingen, die met een belofte in het hart lopen, en moeten zeggen: "O God, straks sterf ik, en dan niet verzoend. Dan is het voor eeuwig kwijt!" Als de zaken op- en aangeboden worden, kunt u ze niet losmaken, voordat God ze Zelf losmaakt. Het is en het blijft een mysterie, volk. De ganse weg der zaligheid!

(3) De derde var (ik zeg het maar in het voorbijgaan) is die zoete, aller-onmisbaarste, aller-kostelijkste en aller-zoetste God, de Heilige Geest. Neem de derde Persoon weg, en het werk van de eerste Persoon is tevergeefs. Ook de Borgtocht van Christus is dan tevergeefs. Die derde Persoon heeft Christus niet verworven als Persoon, maar Hij heeft Hem verworven in Zijn ambten. In de uitvoering van Zijn ambten is de derde Persoon de Levendmaker, de Ontdekker van schuld. Hij openbaart de heilige wet en verklaart de deugden Gods in uw hart, zodat het voor uw ziel onmogelijk wordt, ooit gezaligd te worden, zonder krenking van Zijn deugden en van Zijn recht; vanwaar de zondaar roept: "O God, dan ga ik maar onder, maar laat Uw recht leven, tenzij ik zalig wordt met behoud van de Waarheid." Dit zijn de graden van de zaligheid. Hier wordt iets geproefd van wat de Waarheid zegt: "En de geweldigers nemen hetzelfde met geweld." De geweldigers - hoor je dat? - zullen het Koninkrijk der hemelen innemen met geweld. Zal ik er eentje opnoemen?

In Lukas zeven staat er één aan de voeten van die eeuwige Middelaar. Zij maakt geweld op Hem als de vuilste zondares, als een hoer. Heeft Hij ze weggejaagd als een hoer? Neen, Hij heeft ze gereinigd, geheiligd en er een maagd van gemaakt. Hij zegt: "Uw zonden zijn u vergeven. Uw geloof heeft u behouden; ga heen in vrede." Die derde Persoon, volk, van welke Persoon wij zo weinig leren en zo weinig horen in ons leven, is werkelijk de Persoon, Die het gemis levend houdt, de schuld openbaart, geregeld met de wet weer terugkomt, na de zoetste openbaringen de ziel weer in de schuld en onder het oordeel zet, zodat ze moet zeggen: "Ik ben nog verloren. Ik meende behouden te zijn, maar het is nog kwijt. Ik meende, dat ik gered was. Ik dacht: Nu ben ik er. Maar nu zie ik, dat ik er nog nooit zo ver af geweest ben."

Dat zijn de gezonde werkingen van die derde Persoon. Vandaag wordt er zo gemakkelijk geloofd. Ja, 't is een belofte Gods, hoor; dus die komt wel op zijn plaats. 't Is net of die mens zo'n beetje uitrekent met hoe weinig hij zalig kan worden. Je kunt door niets minder en door niemand minder zalig worden dan door de Vader, van Wie de Waarheid zegt; "Dankende den Vader, Die ons bekwaam gemaakt heeft, om deel te

hebben in de erve der heiligen in het licht." Hij heeft ons niet bestemd tot kinderen des toorns, maar Zijner barmhartigheid.

En dan, hoe hongeriger de Kerk is.... wat is de wereld je dan nog waard? Hoe groter de honger der ziel wordt, volk.... wat geeft men dan nog om zijn huis en hetgeen in zijn huis is?

Laat ik dit alleen eens zeggen: Genade veracht geen weldaden, maar genade zal nooit verafgoden hetgeen waarin die mens van nature zijn leven heeft. Het is nodig, dat de Heilige Geest de ziel er weer eens uitzet en er buiten zet, opdat nieuwe genade in haar verheerlijkt kan worden. Hoe menigmaal wordt de Kerk niet overvallen, de één met een maagkwaal, de ander met een galkwaal en weer een ander met een nierkwaal. Dan worden ze weer eens wakker geschud. Dan worden ze weer eens bepaald bij hun broosheid en zwakheid, en dat ze onvoldaan, onbevredigd, onverzadigd en ongered zijn. Er moet altijd weer wat gebeuren, wil de Kerk weer aan het roepen raken.

Die Drieëenheid der eeuwige gelukzaligheid! Dat zal toch wat zijn, als we daar eenmaal zullen zijn; waar we een hoopje op hebben. Als dat toch waar zal zijn, volk, waar de ziel naar uitgezien heeft! En dan eeuwig zien de Vader, de Zoon en de Heilige Geest! Wat zal de aankomst van de Kerk zoet zijn, als Zijn inkomst hier al zo zoet is. Wat een zoete toekomst! Hij haalt ze Zelf binnen; ze hoeven niet naar binnen te lopen. Daar wil ik dit nog aanhangen: Al zou de poort van de hemel openstaan, daar loopt geen Jakob naar binnen, want hij hoort daar niet. Ze moeten naar binnen getrokken en gehaald worden. *Kom, en beërf dat Koninkrijk, dat Ik voor u weggelegd heb.*

Volk, ik had vanmiddag nog een ogenblikje, dat ik moest zeggen: "O God, als Gij Uw Kerk gaat lieven, zoals Gij God zijt, sterven we." Een gelukkige dood! Maar ik heb toch nog gevraagd, als het Zijn wil mag zijn, nog een ogenblikje hier te mogen blijven, tot elkanders welzijn.

Over deze drie Goddelijke Personen, geliefden, kan ik nooit uitgedacht en uitgesproken komen. Dat de Vader liever Zijn Zoon doodt, om vreemden tot zonen te maken. Ik zou het nooit doen, hoor! Nooit! Ik heb maar één zoon, maar al had ik er duizend werelden mee kunnen redden, dan had ik hem niet gegeven. Dan zou ik al die werelden om laten komen. Maar God had één zondeloze Zoon, en Die verwijst Hij naar de aarde. *En buiten alle twijfel, de verborgenheid der godzaligheid is groot; God is geopenbaard in het vlees, is gerechtvaardigd in den Geest, is gezien van de engelen, is gepredikt onder de heidenen, is geloofd in de wereld, is opgenomen in heerlijkheid.* Dat evangelische bevel zal lopen tot het einde der eeuwen.

Dan brengt Elkana met zijn vrouw Hanna het kind tot Eli. Peninna is al weggefallen, hoor! Peninna moet meehelpen om je arm en ellendig te maken. Zij moet meehelpen om je te verwonden, te doorwonden en je te geselen met schorpioenen. We hebben het vanmorgen al gezegd: laat ik het nog eens aanhalen, dat dit een zaak is, die veelvuldig voorkomt in het Koninkrijk Gods. Het was Peninna maar te doen om Hanna nijdig op God te maken. Oorlog met God, opdat God over Hanna zou donderen. Want God dondert over de geesten, die met Hem in oorlog zijn. Dat lukt Peninna niet. Ze kon ze wel bedroefd maken. Door en door bedroefd. Tenslotte kun je ze wel uitwringen als een dweil vol water. Maar Hij zal Zijn volk niet eindeloos kastijden. Hij weet hoe lang en hoe diep, volk. Hij weet hoe lang Hij het zal laten branden, want Hij staat Zelf bij de deur der oven. Hij bepaalt de temperatuur, die we nodig hebben om zover uitgediept te worden, dat God in Christus er alleen maar in gekend wordt.

En dan lezen we.... - Ach mensen, die tijd ook altijd. Ik kon beter dat horloge maar

eens omkeren. - Dan gaat Hanna met haar zoon Samuël naar Eli. Dat is een reis geweest, geliefden, die je beter beleven dan zeggen kunt. Want de praktijk daarvan is zielsvermorzelend. Ik zie ze daar gaan die onwaardige; arme, maar rijk gemaakte; hulpeloze met hulp en vruchtloze met vrucht, naar Eli. Nu moet u eens horen, hoe genade een mens onwaardig maakt. Ze zegt niet: 'Hier is die vrouw, die gij voor dronken gehouden hebt. Hier hebt u nu die vrouw, die zo gebeden heeft; en hier hebt u de vrucht van haar.' Neen, maar ze zegt: "Och, mijn heer!" Wilt u mij nog zien? Wilt u nog naar mij luisteren? Zou u nog naar mij willen horen? Iemand met levende genade valt er altijd buiten. Ik heb nooit gehoord, dat er één te diep gezakt is. Maar die aan het zakken is, wenst te blijven zakken, totdat hij in een drie-enig God gevonden is.

Ze zegt: **"Och, mijn heer! zo waarachtig als uw ziel leeft, mijn heer! Ik ben die vrouw, die hier bij u stond, om den HEERE te bidden."** Ik ben die vrouw, die hier voor enige jaren bij u stond in zulk een ontzagelijke grote nood des harten en zware bekommernissen mijner ziel. Ik ben die vrouw, die onvruchtbaar was en meende, dat mijn onvruchtbaarheid eeuwig zou zijn. Ik ben die vrouw, die voor enige jaren zo diep verloren, zo vruchteloos, waardeloos en goddeloos hier lag. Och, mijn heer, ik ben die vrouw, die als een onvruchtbare niet anders kon denken dan dat God toornde op mijn huwelijk. Ik dacht, dat Zijn vloek op mijn huwelijk lag, want Zijn Woord zegt: *Er zal in Israël geen onvruchtbare zijn.* En ik was onvruchtbaar, dus ik droeg de Goddelijke vloek. Ik kon niet anders denken dan: Eigen schuld en voor eeuwig vervloekt. Voor eeuwig! Ik heb wel een plas van tranen geweend, maar die hebben mij de uitkomst niet gegeven. Ik heb wel een plas van tranen geschreid, maar die hebben Samuël niet geschonken. Ze horen er wel bij. Ze horen er bij als medegetuigen van de smart, van het gemis en de vruchteloosheid.

"Ik bad om dit kind." Dit is het kind. Geen dochter, want dan was het verloren geweest, voor eeuwig verloren. Geen misdracht, want dan had ik mij voor eeuwig bedrogen. Maar ook geen tweeling, want dan was het voor eeuwig kwijt geweest. Dit is het mannelijke zaad, waarvan ik lees in Jesaja: "Och, dat Gij de hemelen scheurdet, dat Gij nederkwaamt, dat de bergen van Uw aangezicht vervloten." Dat de bergen van schuld voor Uw aangezicht vervloten.

"Ik bad om dit kind." Ik denk bij vernieuwing aan Simeon, die dat Kind in zijn armen nam. En Simeon lag in de armen van die eeuwige en meerdere Samuël. Hij werd gekust en zei: "Heere, laat mij nu maar gaan, want mijn ogen hebben Uw zaligheid gezien."

Eli, ik bad om dit kind. Het kon niet anders zijn dan dit kind, want zo heb ik hem in de belofte gezien. Zo is hij mij geopenbaard. En zo hij mij geopenbaard is, zo heb ik hem ontvangen. Volk, Hij is mij geopenbaard als een Heere, een Zaligmaker, een Redder en een Verlosser. Dit Kind, de eeuwige Zone Gods, de allerhoogste God is zo'n Kind willen worden. Hij, Die hemel en aarde niet kan bevatten, is zo klein geworden, dat Hij in een beestenkribbe gelegd kon worden. En waartoe kwam Hij? Dit Kind is ter wereld gekomen, om die uitverkoren wereld met behoud van het recht en de deugden Gods voor eeuwig te verlossen. Dit Kind is geboren om straks op de heuvel van Golgotha de laatste snik te geven. Dan heeft de Vader Zijn eer, de Wet is hersteld en de deugden Gods zijn opgeluisterd. Volk, Hij is waardig om nageschreeuwd en ingeschreeuwd te worden. Ach, God binde het toch op uw en onze harten, om te hongeren naar dat Brood des Levens. Ik weet niet in welke nood ge zou moeten verkeren, waarvan Hij niet af weet.

"Ik bad om dit kind," zegt ze. Ze wist nog waar ze om dat kind gebeden had. Dat zult

u ook wel weten, volk. In de kelder, in de schuur of in de slaapkamer, waar het ook geweest is. Als de Kerk met zulk een opening roepen mag, is het net of God zegt: "Kom dan maar. Schreeuw je zelf maar eens leeg. Schreeuw nu je ziel maar leeg. Leg het nu maar eens voor Mij neer. Laat nu maar eens horen, hoe slecht, hoe vuil, hoe goddeloos en hoe verdoemelijk je bent. Laat eens horen, hoe hardnekkig, hoe weerbarstig je bent. Zeg het Mij maar gerust. Stort voor Mij uit uw ellendig, doodshart. Stort voor Mij uit de macht der zonde en de kracht des vleses over u." Dat zegt Jehovah!

Nu ga ik eindigen, want deze stof ligt mij eigenlijk te diep om ze te verhandelen.

Als deze Goddelijke Middelaar Zich in uw hart, dat een vuurbrand der hel is, openbaart, dan breekt alles. En dat aan zo één, die daar zo zwart als de hel voor Zijn aangezicht ligt! U bent de slechtste, de vuilste; het enigste wat wij hebben is het vuil des harten. Dat is het verschrikkelijkste vuil, dat onder de hemel is. De zonden van gedachten, woorden en werken. *Waar de zonden meerder geworden zijn, is de genade veel meer overvloediger.*

Ik bad om dit kind, dat ik van de Heere afgeschreeuwd en afgebedeld heb. Volk, Hij wordt niet geschonken om uw gebed. Het laatste wat Mozes afsnijdt, is ons gebed. En als dat afgesneden is, scheurt de hemel. Dan ziet gij Hem komen van achter het recht des Vaders. En dat voor u, en dat in u! Ik kan dat makkelijker bewenen dan bespreken. Als dat geschiedt, volk, bent u buiten uzelf. Dan bent u niet meer van uzelf. U wordt daar niet anders, maar eens Anderen. Dan ziet gij het welbehagen des Vaders in Zijn bloed, Zijn dood en Zijn gerechtigheid. Daar hoeft geen nagelschrapsel bij. Het is volmaakt goed! De Wet heeft niets meer te vorderen, en het recht ook niet. Het is volbracht! Welaan Hanna, nu u er achter staat, zou u er iets van af willen hebben? Dan zegt ze: "Neen!"

*Heilig zijn, o God, Uw wegen;
Niemand spreek' Uw hoogheid tegen.
Daden, als Uw grote daân,
Treft men nergens elders aan.*

Het mocht voor u en voor ons zijn. Amen.

Zingen: Psalm 68: 12.

5. Hanna's bede verhoord (III)

Uitgesproken, 17 september 1980

Zingen: Psalm 74: 12 en 15

Lezen: 1 Samuël, hoofdstuk 1

We dachten nog kortelijk een nalezing te houden uit het u voorgelezen Schriftgedeelte, de geschiedenis van Hanna. U zult mogelijk denken: een nalezing? Dat is niet veel. Wacht even. Weet ge voor wie de nalezing was? Voor de armen des lands, voor de weduwen, de wezen en voor de vreemdelingen. Lees Leviticus 19 eens! Het volk mocht de wijngaard wanneer de vrucht geplukt was, niet nalezen. Het laatste moest blijven hangen voor een arm mens. Ze mochten ook tijdens de tarwe-oogst een afgefallen garf niet terug halen. God houdt veel van een arm mens.

Ze mochten ook de hoeken huns lands niet afmaaien. De hoeken moesten blijven staan voor de armen des lands, voor de vreemdelingen. "Want", zegt de Heere, "gedenkt dat ge zelf vreemdeling geweest zijt in Egypteland." Gedenk dan de vreemden, de armen en verdrukt ze niet.

Ik lees u andermaal de tekst waarbij we zondag jl. reeds een ogenblik hebben stilgestaan. Het eerste Boek van Samuël, hoofdstuk 1, de verzen 26, 27 en 28.

En zij zeide: Och, mijn heer! zo waarachtig als uw ziel leeft, mijn heer! Ik ben die vrouw, die hier bij u stond, om den HEERE te bidden.

Ik bad om dit kind, en de HEERE heeft mij mijn bede gegeven, die ik van Hem gebeden heb.

Daarom heb ik hem ook den HEERE overgegeven al de dagen, die hij wezen zal; hij is van den HEERE gebeden. En hij bad aldaar den HEERE aan.

Gebod.

Zingen: Psalm 138 : 2 en 3.

God houdt met elk Zijner kinderen een weg die Hij Zelf uitgedacht heeft, vastgesteld heeft en die Hij Zelf komt te openbaren. Daar zegt Asaf van in Psalm 73: "Gij zult mij leiden door Uw raad." Dat vernietigt onze raad, want Gods raad bestaat tot in der eeuwigheid. Als 't aan Hanna gelegen had, was ze niet onvruchtbaar geweest. Als het aan Abraham had gelegen, had hij Ur der Chaldeen nooit uitgekomen. Indien Manasse zijn zin had gehad, had hij nooit bekeerd geworden. Maar de vervulling van Gods raad is: "Ik wil en zij zullen." Dan worden diegenen aan de wil van God onderworpen gemaakt en dan zijn ze met God verenigd. Meer is er op aarde niet te vinden en in de hemel ook niet. In de hemel zal het in volmaakte zin zijn; hier op aarde is het slechts in beginsel. Doch dat beginsel is toch een eeuwigheidsbeginsel, waarvan David zegt: "Gij zult mij leiden." En dan leidt God het zo dat de gehele mens er tussenuit valt en dat God alleen overblijft. Dat is de leiding Gods. Want wanneer Hanna met onvruchtbaarheid bedeed is, dan is dat tot haar nut. Wanneer zag ze dat? Toen ze er achter stond. Wanneer de Kerk in de beproevingen zit, dan ziet ze dat niet. Maar als zij de kastijding mijnt, dan zijn ze van onwil bevrijdt. Anders vechten ze met de wil van God.

Peninna heeft Hanna gekweld tot haar nut. Zolang Saul op Davids hielen zat, kon hij niet van 't dak vallen. Toen had hij zoveel werk aan de binnenkant - tot behoud van z'n

leven - dat hij geen tijd had om in de hoogte te wandelen. Daar zorgt God Zelf voor. Want Zijn Woord zegt: *Indien het mogelijk was dan zouden ze ook de uitverkorenen verleiden.* Maar die moeten wel geleid worden door Geest en Woord.

En als dan Hanna voor God doet waar God op gesteld is - wat naar Zijn welbehagen is - dan houdt Eli ze voor dronken. God luistert met Zijn hart naar de verzuchtingen van Hanna's hart.

"Stort voor Mij uit uw ganse hart." Hoe slecht het ook is. Hoe vuil, hoe goddeloos, hoe dood het ook is. Zeg het Mij maar, want Ik ben de Enige, Die van dood levend maakt, een goddeloos mens rechtvaardigt, van vijanden vrienden maakt. Ik ben de Enige, Die altijd Mijn eer en het heil van Mijn Kerk op het oog heeft. Daarin wordt vervuld, Ede: "Die ook Zijn eigen Zoon niet gespaard heeft." Evenmin zal Hij ons sparen. "Want indien zij dit doen aan het groene hout - dat is Christus - wat zal aan het dorre geschieden?" Wij zijn het dorre hout, vuurbranden der hel. Want hij onthoudt Zijn Kerk zijn geselingen niet. Wat zegt Paulus daarvan? "Deze kastingt ons tot ons nut opdat wij Zijn heiligheid deelachtig zouden worden." En wederom zegt hij in Hebreeën 12: "Alle kastijding, als die tegenwoordig is, schijnt geen zaak van vreugde, maar van droefheid te zijn; doch daarna geeft zij van zich een vreedzame vrucht der gerechtigheid dengenen, die door dezelve geoefend zijn." U kunt niet beter dan tot de laatste snik gekastijd en dan voor eeuwig bevrijd. Want indien we zonder kastijdingen zijn, dan zijn we Hagarenen en bastaarden. En nu zijn we altijd maar bezig om zonder kastijdingen te leven. Maar: *Die Hij aanneemt, die geselt Hij. Die Hij liefheeft, kastijdt Hij.* We moesten bang zijn als de roede ons niet raakt. We moesten bang zijn als de kastijding onze ziele niet bezet. We moesten bang zijn om overgegeven te worden aan ons zelf.

Luister eens! Als Hanna met haar houdbare noden in de onhoudbaarheid terecht komt, kunt u zien dat het een zuivere vrucht des Geestes is. Want de Waarheid wordt anderszins ook maar vervuld: *Zonder Mij kunt gij niets doen.* En dat doet ge ook niet. Zonder Mij kunt gij niets doen. Ervaart ge dat, volk? Zoekt ge er wel eens naar en kunt ge het niet vinden? Dan moet ge zeggen: ' O God, geen zucht al snijdt Gij mij open van m'n tenen tot mijn hoofdharen. Ik ben zo dood. Er is nooit iemand zo dood geweest.' En dat nu juist dát noodzakelijk is! Opdat ik gedood word, aan de vruchten van Peninna en het alleen zal gaan om die vruchten van de Boom des Levens, Wiens bladeren zijn tot genezing der heidenen. God heeft naar Hanna geluisterd.

Dat doet Hij nog. Als er vandaag één in Ede verwaardigd wordt te roepen met oplopende noden - gewerkt door de Heilige Geest - dan staat er: "En deze ellendige riep en de Heere hoorde, en verlost....." Daar hebt ge de drie stukken: Ellende, verlossing en dankbaarheid.

Wanneer Hanna haar hart uitgegoten heeft, krijgt ze lucht. Dan krijgt de nieuwe mens adem. De gezonde polsslag van de nieuwe mens is: "Roep Mij aan in de dag der benauwdheid en Ik zal er u uithelpen en Gij zult Mij eren." De gezonde polsslag van de nieuwe mens is: "Maak mij niet beschaamd, o Heere. Want ik kom tot U gevloeden." Een gezonde polsslag van de nieuwe mens is: "Ken Mij in al uw wegen." Is de polsslag van de nieuwe mens gezond, dan mogen ze uit de mond van Jezus vernemen: "Komt herwaarts tot Mij." Hoe verrot dat ge ook zijt. Ik kan het niet begrijpen. Ik gooi een rotte vrucht op de mestput. Maar Hij maakt van kaf koren en van een hoer een maagd. En wat zegt Salomo in de Spreuken? ' Mijn zoon, zegt hij, geef Mij dat zwarte hart, dan kan ik dat wit en blank maken. Geef Mij dat zwarte hart en Ik zal het wassen, afwassen en uitwassen.' Volk, wat is zalig worden toch makkelijk. En daarom is het zo onmogelijk.

Eli geeft Hanna een boodschap bij God vandaan. Hij zegt: "**Ga in vrede.**" Het is alsof hij zeggen wil: "Die benauwdheid zal niet terug komen. De Heere vervulle uwe gebeden." En dat heeft ze geloofd, aanvaard, omhelsd en daar is ze niet bedrogen mee uitgekomen. Want tenslotte, volk, geldt het toch: "Hij zal Zijn volk niet eindeloos kastijden." Ook niet kastijden boven vermogen, want dan verloren we ons verstand. Hij zal ze wel beproeven, opdat hun gedachten en hun verstand teniet is en het verstand des Allerhoogsten in een verstandeloos mens geopenbaard wordt. 'k Heb u meer gezegd: Ene belofte uit de mond Gods daar bindt ge de eeuwigheid aan. Daar bindt ge de vergeving der zonden aan. Maar dat moet uit God zijn, hoor. Want God kan Zijn Woord niet in de steek laten. Daarom is er onderscheid, volk, of gij in nood zijt, of de Waarheid in nood is. Als gij in nood zijt dan gaat het om iets van de mens. Maar als de Waarheid in nood komt, dan gaat het om de ere Gods. Daarom zegt David in Psalm 119: "Gedenk aan 't Woord." Hij zegt: Dat U aan mij niet denkt, is geen wonder. Dat ik naar de hel ga, daar hoor ik thuis. Dat is mijn thuis, dat heb ik zelf gewild. Maar wat zult Gij dan met Uw Woord doen, dat U tot mijn ziel gesproken hebt? Indien dat Woord vergaat; het is duizend maal erger dan dat ik verga. Laat Gods Woord blijven en laten wij vergaan. Laat Gods Woord staan tot in der eeuwigheid.

Als dan de Heere Hanna bezoekt.... Ik zou het wel eens willen zeggen, zo ik het wenste te zeggen, maar dat kan ik toch niet. Ik was 21 jaar toen we begonnen te oefenen en nu ben ik 71 jaar en ik weet er nog minder van als in die tijd. 'k Heb van de week nog op een plaats gezegd: Afgekeurd voor alle diensten. En toen - in die begintijd - dacht ik dat het nog eens wat worden zou. Toen dacht ik dat er veel mensen door mijn prediking zouden bekeerd worden. Ik dacht: Nu krijg ik steeds meer licht en geloof en schriftkennis. Mis, volk. Het is precies andersom. Al maar armer. Zodat ik weleens zeggen moet: 'Heere, zou er nog wat van terecht komen. Zou het nog in orde gebracht worden?' Zijn Woord wordt maar vervuld: 'Hij maakt arm en rijk. Hij dood en Hij maakt levend. Hij doet nederdalen ter helle. Hij doet opklimmen ten hemel.' Maar vervuld zal Zijn Woord worden! *Zal God dan geen recht doen aan Zijn uitverkorenen die dag en nacht tot Hem zuchten?* Want ze doen het niet en zij doen het wel.

Al die volhardingen der gebeden en der verzuchtingen zijn een vrucht van God den Heilige Geest in hunne harten. Zij zuchten het uit hetgeen God de Heilige Geest in hun harten zucht. Als het werk Gods gaat schreeuwen, volk, dan schreeuwt God om God. Dan schreeuwt God om God. Want wij weten niet te bidden zo het hoort. Hoe dikwijls hebt ge het niet geprobeerd en het is altijd mislukt. Dat zijn gelukkige mislukkingen. Niet verder meer te kunnen om dan eens verder geholpen te worden. Het is die Geest dewelke in ons bidt met onuitsprekelijke zuchtingen. Die Geest werpt de mens voor de troon en past de uitkomst van de troon in hun harten weer toe. Dan kunt ge niet ongelovig zijn, volk. Dan moet ge geloven hetgeen Hij zegt en dan zult ge geloven hetgeen Hij zegt. En dan zegt David: *Ik heb geloofd en daarom sprak ik.* Want zij zullen zonder vertroosting niet sterven.

Wanneer dan Samuël geboren is, dan staat er zo lief in de Schrift.... O ja, als God Zijn eer maar heeft, volk, die Hij waardig is. Hanna zegt: *Hier hebt ge dat kind, dat ik van de Heere heb afgeschreeuwd en Hij mij gegeven heeft.* En dan is de bede die daarin vervuld wordt van God zowel als de vervulling. De nood is Goddelijk zowel als de uitkomst. De afsnijding is Goddelijk zowel als de inlijving. Zodat Hij afsnijdt door recht om door recht te kunnen verlossen. En wanneer dan Elkana een keer alleen opgaat met zijn gezin, dan blijft Hanna achter. Ik kan me indenken met die levende

vrucht, dat is die Christus. Wat heeft ze in dat kind God gezien. Wat heeft ze in dat kind de genade gezien. En als ik die kleine Samuël aan de borsten zie hangen van zijn moederhart, zo zal God hem hangen aan de borsten van die eeuwige Middelaar van het Oude en Nieuwe Testament. Dat zijn de twee borsten van die Goddelijke Heere Jezus. Volk, ge krijgt ze nooit leeg, hoor. Die borsten zijn vol en die blijven vol. 't Is de melk der heidenen.

En wanneer ze dan wederom met elkander opgaan, dan moet Hanna die vrucht kwijt. Die lieve Samuël moet ze kwijt. Die lieve Samuël, die in de natuur toch vlees van haar vlees is. Ze heeft hem gespeend. Hoe oud was hij toen? Dertien? Tien? Nee, toen was hij drie jaar. Moeders, wie kan er een kind, een zoon van drie jaar overgeven? Als ze zo lief zijn en zo aangenaam en zo vertroeteld willen worden in je armen? Wie kan een kind van drie jaar zo overgeven, met meer blijdschap dan dat ze er één haalt? Dan kunt u zien wat genade vermag. Genade die indaalt, waarin God gulhartig geprezen en verheerlijkt wordt.

Ze zegt tot Eli: Ik ben die onvruchtbare, rampzalige vrouw. En dan doet ze een hartelijke belijdenis en zegt: "Ik ben die vrouw waar u een schrap door gegeven hebt en gehouden hebt voor een belialsvrouw. Ik was de onvruchtbare. Ik was de zondares. Ik moest de vervulling van de huwelijksbelofte missen, waarvan de Waarheid zegt: *Er zal geen onvruchtbare in Israël gevonden worden*. Maar ik was het.

Gelukkig als u het eens mag zijn. Zeventig jaar op de wereld en nog niet één vruchtje voor God. Zeventig jaar bewelddadig en niet één grijntje ere Gods. Als dat dan op de mens aankomt, ach dan verteert hij, zakt hij en dan wordt hij zeer verlegen.

Hanna zegt: ' Ach mijn heer, wilt ge mij nog zien? Wilt ge me nog horen?' Want genade, geliefden, brengt altijd onwaardigheid en boetvaardigheid mee. Genade brengt altijd een zoete genegenheid mee. David vraagt er zelf om: *Geen groter goed dat Gij mij geven meugd, dan dat Gij mij maakt nederig*. God maakt nederig en dan zijt ge het ook, hoor. Want ge moet het zijn, want God doet het.

Ge leest van Manasse dat het maar een beest was, 2 Kronieken 33. Maar als God hem in zijn hart grijpt, dan hoort ge hem piepen als een zwaluw, dan hoort ge hem kirren als een duif. Dan schreeuwt hij maar. En gelooft ge wel dat God dat zo graag hoort? Gelooft ge dat het muziek is in de oren Gods? Daar blinkt de genade; daar blinkt de liefde Gods om zo'n man in zo'n ellende te brengen. Dat is alleen door vrije genade. Daarom staat er ook: *En hij bad tot de God zijner vaderen*. Zelf had hij geen God. Maar hij bad tot de God van David, Salomo en Hiskia, hetwelk zijn ouders waren.

En Hanna zeide: *Ach mijn heer, hier staan we*. Genade doet me hier staan. Genade is mijner gedachtig geweest. Genade daalde in van boven en kwam mij te bezoeken met vrucht. Vruchteloos was ik en ik kon niet anders denken dan vruchteloos te blijven. En toen mijn ziel bevrucht werd met Uw lieve Geest, heb ik niet anders gedacht dan dat het wel een misdracht zou wezen en het verkeerd zou uitkomen.

Al die benauwdheden zijn niet Goddelijk. En al dat roepen is niet geestelijk. Ach geliefden, deze Hanna is duizendmaal verloren gegaan.

Ik bad om dit kind. Het kon geen dochter wezen. Het kon ook geen tweeling wezen. Er is maar één Heere Jezus en één Kind waarvan ge kunt lezen in het elfde vers: "En ik bad en zeide: Indien Gij mij een mannelijk zaad zal geven...." Daar hebt ge de noodschreeuw van de Oudtestamentische Kerk.

Ach, dat Gij mij een troetelkind waart. Hier ligt afgeschaduwde enige Christus, volk, Die kan voor u met God omgaan. Die kan ook voor u met uw schuld en een vloekende wet omgaan. Hij kan met een verzoenend recht omgaan, want Hij neemt de

verdoemenis en schenkt Zijn volk door recht een eeuwige behoudenis. Wat dunkt u van die gezegende Christus?

Hanna zegt: *Ach mijn heer, ik ben die vrouw en dit is het kind dat Hij me uit genade geschonken heeft.* Dit is het kind waarin Hij mij gedachtig is geweest. Ik heb hem afgebedeld. Daarom staat er ook: "Deze gebeden die ik van Hem gebeden heb." Van een geschonken gebed een geschonken gehoor, een geschonken kind en een geschonken verhoring. *Door U, door U alleen om het eeuwig welbehagen.* En daarom zegt ze: Ik ben nu gekomen om hem de Heere over te geven. 't Is mijn kind niet meer. 't Is mijn zoon niet meer. 't Is mijn Samuël niet meer. Overgeven is kwijtraken. Dan wordt hij van een ander. En zo wordt Samuël van God en dat blijft hij. In de middellijke zin wordt hij aan een oude man geschonken, die aan 't eind van z'n leven is. Ge zou mogelijk zeggen: ' Ja, maar daar geef ik mijn kind niet aan over.'

Maar Hanna gaf hem eerst aan de Heere en daarna aan Eli. Als ze hem aan den Heere gegeven heeft, kan ze hem ook aan Eli geven want dan zal God voor haar Samuël zorgen. Daarom heb ik hem ook aan Jehovah overgegeven. Ik heb hem van Hem gehad. En ik heb beloofd eer dat ik vrucht had, dat ik hem terug zou geven. Ik heb beloofd indien Hij mijn Verlosser zou worden, dat ik Hem eeuwig zou prijzen. Ik heb beloofd indien Hij mijn ziel wassen zou, dat ik eeuwig de kroon zou werpen voor het Lam. Ik heb beloofd - in mijn ellende dewelke geen weerwoord kon hebben - indien Hij mij ooit gedacht, dat ik de lofzang Gode zou opheffen.

Misschien is er hier nog één van die armoedzaaiers die te dood is om de dood te bewenen. Te dood om nog iets van de dood te zeggen. Die zeggen: ' Ach man, ik denk aan de dood, en ik bid me dood, en ik loop met de dood en ik vind vandaag of morgen nog een weg in de dood.'

Is 't waar? Is 't echt? Die geestelijke dood is de eerste straf op de zonden. En uit de straf vloeien alle zonden. Want die geestelijke dood is los zijn van God. Dat is zonder God zijn. Daarom zegt Hanna - dat is alreeds de oorzaak -: Ik heb hem gegeven voordat Hij hem mij gaf. Ik heb gezegd: Als Hij mij vrucht geeft, dan geef ik hem terug. Dat hij alle dagen in het huis des Heeren zou wonen.

En dan geloof ik dat ze hem van harte gegeven heeft. Van harte. Want daar heeft Hanna in Jehovah de trouw van Zijn Woord, de trouw van Zijn oneindige barmhartigheid ervaren. Hij is mijner gedachtig geweest. Hij heeft mijner aangezien. Daar moet ge eens over denken. En dat ge de vrucht weggeeft voordat ge hem hebt, dat is één van de zoetste weldaden. 'Als U mij ooit bekeerd: de lof zij Uwe. Als U mij ooit tot Uw kind maakt: de lof zij Uwe. Als U mij ooit maakt een erfgenaam Gods en een mede-erfgenaam Christi: Ik zal de kroon werpen voor de voeten van het Lam. Als u mij ooit daar haalt waar geen zondaar binnen kan komen - verdoemelijk als ik ben, en dan zonder vlek en zonder rimpel - dan zal de neerwerping van de kroon zoete vanzelfsheid zijn.'

Dat noem ik een zoete eeuwigheid. Daar hoor je nooit meer iets van jezelf. We zien nooit meer iets van onszelf. Want ge zijt hier zelf verloren en in Christus gewonnen. Zoals Hanna dat in de tekst zegt: *"Daarom heb ik hem aan de Heere overgegeven."*

Ouders, moeders en vaders, zolang die kindertjes van ons zijn, zijn ze verloren. En als ze van ons blijven, gaan ze verloren. Maar zodra ze van Christus zijn en inleven met Markus 10: "En Hij omhelsde ze." Hij omhelsde die lievelingen met kussingen der eeuwigheid. Ik geloof door God gekust en door God geliefd. Dan kunnen er duizend werelden ondergaan, maar Zijn liefde zal bestaan tot in der eeuwigheid. Amen.

Gebod.

Zingen: Psalm 77 : 7 en 8.

6. Saul en Jonathan; of de onschuldige verloren en de schuldige behouden.

Predicatie over 1 Samuël 14 : 43.

Zingen: Psalm 42 : 1.

Lezen: 1 Samuël 14 vanaf vers 36 tot het einde.

De stof onzer overdenking voor deze ure vindt u opgetekend in het u voorgelezen Schriftgedeelte, het 1ste boek van Samuël, hoofdstuk 14, waarvan nader het 43e vers, alwaar Gods Woord aldus luidt:

"Saul dan zeide tot Jonathan: Geef mij te kennen, wat gij gedaan hebt Toen gaf Jonathan het hem te kennen en zeide: Ik heb maar een weinig honig geproefd, met het uiterste des stafs, dien ik in mijne hand had; zie hier ben ik, moet ik sterven?"

Waarin wij zullen trachten te aanschouwen, de eeuwige soevereine verkiezing Gods, hierin geopenbaard: Saul, de onschuldige voor eeuwig verloren, en Jonathan de schuldige voor eeuwig behouden. Moge de voorlichting des Geestes geven opening van de waarheid, tot toepassing in de harten van zondaren, in een weg van levendmaking of verlevendiging door Zijn Woord en Geest, tot onderhouding van het Koninkrijk Christi, in onze wegzinkende en geesteloze tijden waarin wij leven.

Zingen: Psalm 116 : 2 en 3.

Als Bijbellezen zou u kunnen weten, (beleven is noodzakelijk en profijtelijker), dat de weg naar de hemel een weg is tot ontdekking van dood en zonde. Dat het een weg is, welke dood-ontdekkend is; daarvan hoort gij de Oud-Testamentische kerk klagen in Psalm 88 vers 11: *Zult Gij wonderen doen aan de doden?* Wie behoort hierbij? Wie leeft dit in? Zie verder ook hiervan 2 Korinthe 4 vers 11.

Dat het in de 2e plaats een bemodderde weg is, kunt gij op elke bladzijde in het Oude en Nieuwe Testament lezen, alwaar de kerk zucht: *Ontzondig mij met hysop en mijn ziel zal rein zijn en genezen*, Ps. 51.

Dat het in de 3e plaats een weg van strijd is, waarin Christus Zijn jongeren toeroept: *Strijdt om in te gaan*. Dat is genoegzaam beschreven in Gods Woord. Zo loopt dan de weg naar de hemel dwars door de hel en de dood, tot de eeuwige overwinning.

Welnu, Israël begeerde een koning, niet vanuit God, maar vanuit zichzelf. Dit is niet best. Israël heeft in Gods ongenoegen een koning gehad, welke in Gods ongenoegen ook is weggeslagen. Het is niet best als wij onze zin krijgen. Nodig is dat wij daaraan gedood en verloochend worden. Want de weg naar de hemel is een kruisweg. De weg naar de hemel is een weg des bloeds, waarop zonder bloedstorting geen vergeving wordt gevonden. De naam Saul betekent "bondsbreker". Nu moet gij eens zien, of die naam bij u ook is te vinden. Saul was een verbondsbreker, waardoor hij het koninkrijk verloor. Het zat dus niet in de kruik waarmede hij gezalfd was, die kon alleen breken door hem te laten vallen. Een hoorn, waarmede David gezalfd was, kunt gij laten vallen, doch deze wordt daardoor niet beschadigd. Alleen door middel van overtreding kon de kruik breken, en Saul zijn rijk verliezen. Wij zijn ook het beeld Gods niet onbewust, niet onschuldig verloren, doch door moedwillige overtreding door het eten van de boom, die stond als een proefgebod. Daarin hebben wij de deugden Gods geschonden, en zijn in onze bondsbreuk moordenaars Gods en van Christus geworden.

Daardoor zijn wij nu dood voor de bediening van Gods heilige Wet en Evangelie, en dood voor het hemelleven. De mens is nu in alle opzichten dood voor hetgeen leven is, en levend voor hetgeen de dood is. Daarom zegt de Apostel: *Het goede is mij niet de dood geworden maar de zonde*. Wie nu dagelijks die dood inleeft, zoudt gij kunnen feliciteren, daar hij zichzelf veroordeelt.

Sauls naam "bondsbreker", is ons aller naam. God heilige die naam maar aan ons, opdat er arbeid geboren moge worden.

Doch in de tweede plaats betekent zijn naam "huis der vijandschap". Saul haatte alles wat recht was. Hij haat alles wat boven hem staat, daarom leeft en zwemt hij in de wateren van zelfgenoegen. Wie moet hier amen op zeggen, niet alleen door belijdenis, maar in beleving?

Zijn zoon, een jongeling, die van eeuwigheid gerepresenteerd was in de tweede Adam, was apart gelegd van eeuwigheid, door de Vader in Christus verkoren tot het eeuwigdurend kindschap, om op aarde te zijn een vreemdeling. Zijnde van eeuwigheid een bondeling om op aarde te zijn een vondeling en doemeling.

Wie onderschrijft dat tot in het diepst van zijn hart? Een jongeling, die van eeuwigheid verkoren was tot het eeuwige leven, komt op aarde door genade te verliezen zijn leven, om het eeuwig terug te ontvangen in het levengevend Hoofd Christus.

Jonathans naam betekent: "'s Heeren gift". Dat is een mooie naam. Dat wil zeggen, dat deze jongeling uit genade, door genade tot eer van de God aller genade, gezaligd zal worden. Dat stuk baart verwondering door de toepassing in de tijd. Deze jongeling lag van eeuwigheid in het verbond, waar hij zelf niets aan gedaan had, maar zal beleven, dat het Hoofd van het verbond ook de bedienaar van de verbondsgoederen is, waarin Jonathan beleven zal zijn armoede en ellende om met lege handen op aarde te komen staan.

*"Mijn beê met opgeheven handen,
klim' voor Uw heilig aangezicht", Psalm 141 : 2.*

Om dus van het gegevene zalig te worden en te leren wachten. Om door tegenvallers zalig te worden, zoudt gij daarbij behoren? Hebt gij hoop dat gij bij dat volk behoort? Deze jongeling ontving in zijn jongelingshart een beginsel uit God, wat wel beproefd wordt maar nooit vernietigd. Om bang te zijn moet gij van de kerk zijn. Saul was niet bang en dat is zijn ondergang geworden, hij is als zelfmoordenaar gestorven. Maar Jonathan, een drager van het nieuwe leven uit God wordt tot God getrokken. Het is uit God en strekkend tot God en zal weder zijn element in God vinden. Wat uit God geboren is moet naar God toe, dat is in overeenstemming met Davids Psalm: Ik ben een vreemdeling hier beneden, in mijn huis, op straat en bij mijzelf. Een vreemdeling, maar waarin David toch een ogenblik in geloofsvereniging zegt: "Laat Uw geboón op reis mij niet ontbreken".

Hij geloofde, dat hij op reis was. Wie is op reis en dat met kennisneming en wetenschap, zijnde van boven begiftigd met het nieuwe leven? Dan krijgen zij vijanden. Genade in haar levendmaking en onderhouding verklaart ons een driehoofdige vijand, waarmede wij nooit verzoend mogen leven.

Ach geliefden, dit stuk kan ik haast niet verklaren, mijn algehele schande en dwaasheid reikt boven mijn hoofd. Hoe menigmaal leven wij niet met de wereld, de duivel en het vlees? Hoe menigmaal zoekt de kerk vereniging met Ezau en binding, waar eeuwig scheiding moet blijven? Want de oude en de nieuwe mens kunnen in eeuwigheid niet samengaan. Zij zijn tijdelijk onder één dak maar straks voor eeuwig

gescheiden. Die twee maken een worstelperk uit op aarde. Het vlees begeert tegen de Geest. Weet gij daar wat van?

Gij moogt alle dagen in de Bijbel lezen, doch gij zijt gelukkig als gij bij de uitspraken van Gods Woord een misser wordt van de inspraken. Dan krijgt gij God nodig, als gij de Bijbel gaat lezen. Dat is gezond. Want waar het Woord van God, en uit God is kan Hij het alleen openen in zijn zaken en ook toepassen. Daarom heeft David gezegd: Uw Woord is mij een lamp voor mijn voet om het donker op te klaren: Die man was zelf duisternis en woonde in de donkerheid.

Nu het geheim, waar ik ook maar een enkel woord van zeggen kan, want de zaken moeten aan gevoeld worden. Er staat in de waarheid: "Voorwaar Gij zijt een God, Die in de donkerheid woont". Dat is een paradox voor de kerk.

Jonathan begeeft zich in de strijd waarin hij geplaatst is om in de kracht en de mogendheden des Heeren de onbesnedenen, de Filistijnen, om te brengen. Jonathan en zijn wapendrager, die kleefden elkander aan, zij strijden samen en vallen samen en sterven samen. Altijd krijgt de kerk op aarde, hoe dun Jakob ook wordt, er één waarmee zij praten en leven mag, waarmede zij vereniging krijgen in elkanders vreemdelingschap, en bevinding in elkanders noden. Zij zijn wel spaarzaamelijk, maar het blijft tot de laatste snik. Wij hebben geen begripsartikelen, wij hebben van onze vaders geen begripsleer, maar een geloofsleer ontvangen. Een begripsleer moet een begripsbijbel hebben. Dat is de nieuwe vertaling, die komt uit de hē.

Maar in de twaalf geloofsartikelen staat er van de Algemene Christelijke kerk. Zou u er een van mogen zijn? Waarin ook gesproken wordt van de gemeenschap der heiligen. Zó worden zij genoemd. Zo noemen zij zichzelf niet. Als gij het tegen hen zegt, worden zij verootmoedigd. Dat kán niet, zeggen zij, zulk een onheilige eenheilige-genaamd. Maar Hij ontsluit dan ook in Wie zij geheiligd zijn.

Jonathan spreekt tot zijn wapendrager, kom aan, wij zullen ons ontdekken aan de Filistijnen. Jonathan en zijn wapendrager, dat waren protestanten. Protestant wil toch zeggen protesteren tegen de duivel, de wereld en het vlees en tegen alle godsdienst, die niet uit het bloed Christi vloeit. Want daarin ligt de zuivere en onbevleete godsdienst. Dan dragen wij heden de naam van protestant tot onze schande. Wij protesteren niet meer. Wij zijn gemakzuchtige doorbrengers geworden van hetgeen onze vaders in een opofferen van goed en bloed ons gegeven hebben. Waar wordt het gewaardeerd, wij zijn het kwijt en niet bedroefd daarover. Dat is het ergste. Als ik dat zeg, zeg ik het niet met voorbijgaan van mijzelf. Dan wens ik voorop te staan.

Jonathan spreekt en zegt: "misschien zal de Heere voor ons werken". Is dat jongelingstaal? Moet gij dat bij een jongeling zoeken, welke daarmede verklaart, dat hij geen kracht heeft om te strijden en geen verstand om met vijanden om te gaan. Hij ontvangt geló6fsmoed om tot God te gaan. Daar hebt gij de taal van een boetvaardige. Maar Jonathan, als de Heere het dan niet doet, wat dan? 'God is rechtvaardig en ik ben doemwaardig.' God kan niet tegenvallen.

Hebt gij het ook weleens gehad in uw leven? Daarom waagt hij er zich aan, en zonder dat hij zijn vader kennis geeft, ontlaadt hij de strijd met de Filistijnen. Als de kerk op haar plaats mag zijn, is zij dagelijks moordend, mogen zij dagelijks als vernielers op aarde leven. Niet van zijn buurman of zijn buurvrouw maar van zijn eigen driekoppige vijand. Dat hij alle dag in de dood overgegeven wordt, wil zeggen, dat de verdorven lusten verbroken worden. Wel inleven maar niet uitleven dat is nuttig voor de kerk, een vernieler te zijn van de verdorven machten der vijanden in ons hart. Dan

krijgt gij ze buiten uw hart ook. Want eigenlijk is de kerk daartoe gezet om ze alle dagen in de dood over te geven maar ook alle dagen een strijdend leger te zijn, waarvan de kerk zingt: "twist met mijn twisters, Hemelheer". O, wie heeft vijanden waarvan hij overwonnen wordt, wie heeft ze?

Die luistere, en merke hier op, dat Jonathan begint met God en eindigt met winst. Dat is nog zo. Hij zegt: *als zij tot ons zeggen, klimt op tot ons, dat wil zeggen, wij zullen u overwinnen, dan hebben zij het verloren.*

Als de vijand gaat lachen en zeggen, wij hebben hem verslonden, dan zal God het opnemen. Als de vijand aankomt als een stroom zal de Geest des Heeren de banier oprichten. Zo heeft Jonathan met zijn wapendrager die vesting beklommen. Wat een geloofskracht. Het is maar een jongeling, doch met ervaring. Deze jongeling zegt: "het blijft voor de Heere gelijk door één te verlossen, of door velen."

Wat een zoet crediet op God. Het is of hij zeggen wil, het heeft God vanouds behaagd om door de zwakste middelen de grootste daden te doen. Als het zo gaat, dat de kerk als verliezer opgaat, dan zal het kwaad zijn voor de vijand. *Gij zult stil zijn, en Ik zal voor u strijden.*

Wat geschiedt er nu? Als de vesting geslagen is, komt de wapendrager achteraan en slaat ze dood Een bewusteloze vijand is nog geen dode vijand. Hij gaf ze de laatste slag. Zij hebben ervaren in de kracht des Allerhoogsten: "zal ik niet haten, die U haten, ik haat ze met een volkomen haat".

Maar nu komt dan ook het ganse leger der Filistijnen in een beving Gods. Gij moet dat hoofdstuk eens stil lezen. Dan ziet ge de geschiedenis vóór u, zoals zij daar staat.

En wat heeft zijn vader gedaan? Een beetje koning gespeeld onder een granaatappelboom. Maar nu het leger der Filistijnen door een beving Gods beroerd wordt, wordt Israël geroepen ten strijde te trekken. De godsdienst is altijd te vroeg of te laat. Saul wil gaan offeren. Er is een volk op aarde, dat niet te vroeg wedergeboren en afgesneden zal worden. Dat is het enige volk waar alles op tijd plaats zal hebben. Dat is niet naar de tijdrekening van de kerk. Sommigen worden soms zo ellendig, dat zij ervoor gaan zitten om verlost te worden.

Wij ontmoetten van de week nog iemand, die zat stilletjes zelfmoord te plegen om gerechtvaardigd te worden. Dat kan niet, maar het is wel verstaanbaar. Het moet ook geleerd worden, dat de afsnijding een Godsdaad is, zowel als de inplanting. Zult gij het nooit uit de handen laten nemen? Want Hij snijdt een zaak af in rechtvaardigheid. Als nu Saul de priester gelast te offeren is er geen tijd meer, want het leger is in beroering. Zodat Saul zegt: *haal uw hand maar in.*

Saul wil alles goed maken met de werken. Een man, die het verbroken werkverbond zonder schuldaanvaarding herstellen wil. De zondaar, die verbróken ligt in het werkverbond, die is te feliciteren. Welke zondaar beweent zijn bondsbreuk? Daar kan een beter verbond geopenbaard worden. Want het verbond der genade waarvan Christus het Hoofd is, is geopenbaard bovenop de bondsbreuk. De aanvaarding van de bondsbreuk gaat voor de openbaring van het gezegende Verbond en het Verbondshoofd. Daar wordt plaats voor gemaakt. Gelukkig, wat moet men er mede doen als er geen plaats voor is.

Dan geeft Saul een goddeloos bevel uit als koning van Israël, liefdeloos, harteloos en goddeloos. Dan geeft hij een gebod uit zwerend bij de levende God, "dat geen man eten zal eer hij zich aan de vijand gewroken zal hebben."

Denkt dat eens even in. Want het is bij Saul niet gelijk als Jonathan zeide: laat ons

overgaan tot de onbesnedenen, dat waren Gods vijanden en de zijne; maar hier waren het Sauls vijanden alleen en niet Gods vijanden. Want daar gaat het bij Saul om, om koning te blijven. Bij Jonathan gaat het erom, dat Gods eer verhoogd wordt in het ombrengen van de vijanden, en de kerk verlost wordt.

Jonathan wist niet van het gebod. Nu gaat het volk de Filistijnen vervolgen in een honingwoud. Honing geeft kracht en sterkte en verlevendiging: Maar daar stond een afgemat en verlamd volk door het gebod van Saul. Zij moesten van de honing afblijven en dan te zien waar de sterkte ligt.

Zijn er nog die weleens van verre de weg der verlossing gezien hebben en er niet bij konden komen? Die de honing der gelukzaligheid in Christus hebben gezien en moeten uitroepen: hoe zal Hij ooit de mijne worden? Dat is een zien, waarvan onze ouden zeiden: een zaligmakende beschouwing. Dat is hetgeen geopenbaard is aan een dorstige en ellendige zondaar, dat zij wel gezien hebben een Verlosser, een zaligmakende aanschouwing, die de liefde dadelijk aantrekt, doch hoe zal dat ooit toegepast worden? Dat zijn inroepers van de Naam Gods. Dat laat in de ziel een brandend gemis na en een holte in het hart en bij ogenblikken dorsten zij naar de schenking van zulk een Persoon. Ik geloof, als mijn ziel Hem had, dat ik volkomen zalig zou zijn. Hij heeft toch zelf gezegd: "Zalig zijn zij, die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid".

Nu wordt de honger van de kerk wel eens gestild, doordat de raadselen van het hart opgelost worden, maar een werkelijke verzadiging ligt in de schenking van de Persoon en meer nog als aan haar vervuld mag worden:

*"Maar 't blij vooruitzicht dat mij streelt,
ik zal ontwaakt Uw lof ontvouwen,
U in gerechtigheid aanschouwen,
verzadigd met Uw goddelijk beeld".*

Daar hebt gij het verzadigd zijn tot in alle eeuwigheid. En dan nooit geen honger meer. Men zegt weleens op aarde, (het is goed bedoeld) *de Heere voedt Zijn kerk met honger en dorst*. Maar dat kan toch niet. Gij had in de oorlog eens moeten proberen om tegen een hongerig mens (die aan de deur stond) te zeggen: man voed u met honger en dorst. Zij zouden gezegd hebben, daar woont een beestmens. De Heere maakt van de honger geen brood. Het zijn twee onderscheiden weldaden, honger en brood. Honger geeft geen recht op brood, zomin dorst recht op water geeft. Ons recht moet er tussenuit. Is het weleens gebeurd? Misschien zegt gij, het kan best maar ik weet het niet meer. Als gij dat niet weet, een rechteloos mens geworden te zijn en Gods recht toegevalen, dan moogt u wel toezien, het zijn zaken, die geschieden niet buiten een mens om. Zalig worden is geen praatje, maar een daadzaak. God de Heilige Geest is het Die in de afgodstempel van ons hart Zijn tempel bouwt, waar in wonen zal Vader, Zoon en Heilige Geest.

Jonathan wist dus niet van het gebod af. Hij komt ook in het honingwoud. Hij ziet ook de honing vloeien. Hij heeft dadelijk gebruik gemaakt van de staf des geloofs.

O, zegt de kerk, daar hebt gij weer het geloof en ik heb geen geloof. Hoe weet gij dat? Hebt gij het gelezen of hebt gij uzelf zo onderzocht en hebt gij toen niets dan ongeloof gevonden? Is dit echt waar? Want de kerk wordt in de levendmaking het zaligmakend geloof ingeplant. Maar dat is een geestelijke plant. Als gij vleeselijk zoekt kunt gij nooit een geestelijke plant vinden. En waarom wilt gij hem vinden?

'Wel' zegt gij, als ik die plant kan vinden, kan ik eruit opmaken, dat ik uitverkoren ben en dat bij mij een goed begin is.

U wilt van uw roeping een renteniersbank maken en bij het vinden van het geloof, op uw lauweren gaan rusten. Dan gaat de hemel u voorbij. Dus als gij hier de hemel hebt, moet gij op de hel rekenen. Dat is geen rekening, waarover ge een paar, uur moet doen, dat kunt gij dadelijk zeggen. Zegt gij, ik lijk niet op de hemel, ik lijk op de hel, dan zou ik zeggen: gefeliciteerd.

Dus Jonathan stak het uiterste van de staf in de honing. Maar door die geloofsstaf wordt hij verenigd met de honing.

Ach, wie heeft Christus gezien zonder dat er kracht van Hem uitging: Dadelijk bemoedigd en dadelijk bekrachtigd, zodat hij zijn vermoeidheid voelt wegwijken. Men hoort hem schreien; 'o God ik bezwijk en in de vereniging met de honing geeft Hij moed en krachten hun die hopen op Hem wachten.'

Gelukkig als het gebeurd is. Deze Jonathan heeft geproefd, zijn ogen zijn verlicht geworden. Zij tekenen bij, zij zweren bij de Koning om Zijn weg en pad te mogen bewandelen.

Nu sprak één van het volk hem aan en zei: *uw vader heeft het volk zwaarlijk bezworen niet te mogen eten.* Wat zeide Jonathan? Had mij dat eerder gezegd, nu kan ik het niet ongedaan maken? Toch niet. Er ging zoveel kracht en moed vanuit, dat hij dadelijk aan de zijde Gods stond. Hij zegt: mijn vader is een volksverwoester, die heeft het volk verlamd en van zijn kracht beroofd, nu is de overwinning niet groot. Saul wil zonde doden met zonde. Een vreselijk gebod heeft hij uitgevaardigd, waarin niet de minste liefde lag, uit kracht van eigenliefde. *Mijn vader is een landberoerder!*

Ik lees van koning Asa, dat hij zijn moeder afzette, omdat zij een afgrijselijke afgod in een bos gemaakt had. Hier kunt gij zien, dat een jongeling met vreze Gods zijn vader verdoemen zal. Jonathan kiest de zijde Gods en kondigt de vloek rechtvaardig over zijn vader aan.

Gij moet eens opletten in welke zonde Saul het volk dreef met hun het eten te onthouden: zij gingen dieren slachten en aten die met het bloed; dat is God mishagen en de eigen ziel verleiden.

Dán geeft Saul order de vijand te vervolgen. De priester zeide: "laat ons eerst God vragen."

Dan wordt het aangezicht des Heeren gezocht en niet gevonden. God wordt aangeroepen maar niet gevonden. God wordt aangeroepen maar Hij geeft geen antwoord. Zou dat ook kerkelijk wezen? Welnee, man! Waarom niet? Er staat toch zij zullen zoeken en vinden en kloppen en hun zal opengedaan worden?

Inderdaad, maar wat denkt gij, zou er opengedaan worden? Inderdaad, maar wat denkt gij, zou er opengedaan worden als de klopper niet aan het eind gekomen is? Kloppen moet gij doen anders komt gij nooit aan het eind van uw kloppen en dan gaat de deur open. Zoeken hoort er ook bij en wanneer gij de grond uit uw zoeken verloren hebt, dan zult gij vinden 'Ik ben gevonden van degenen, die naar Mij niet zochten.'

Om zoekend om te komen en biddend verloren te gaan, dat is kerkelijk.

Wat geschiedt er nu? Zij merken op, er is een ban in het leger. Wie zal het wezen? In de dagen van Jozua was Achan het, doch die is nu dood. Of niet? Zou er in De Bilt ook nog een zijn, die als een ban over de aarde gaat met kennisneming, met innerlijke inleving. Het zal een wonder zijn, zegt zo iemand, als vanavond nog een woord gesproken kan worden, omdat ik er ben. Er zijn van die stukken, die ingeleefd worden in de ontdekte kerk.

Dan zegt Saul, *dat het volk nadere*. Twee zijn er die het weten op aarde, de man, die het gezien heeft en Jonathan, die het gedaan heeft.

Nu, dan behoeft er toch zulk een drukte niet van gemaakt te worden. Als Jonathan voor de dag gekomen was en gezegd had, ik wist niet van het verbond en ik heb van de honing geproefd. *Ik ben de man*. Dat kan niet, dat kan de kerk niet. De kerk kan wel elke dag schuld maken maar niet elke dag schuld overnemen. Schuld overnemen wil niets anders zeggen, dan het vonnis aanvaarden. Hij zwijgt in alle opzichten, en die man, die het van hem wist, zwijgt ook. Die had hem er niet voor over. Als gij een vriend hebt en hij zit in de ellende dan zijt gij doende om hem eruit te helpen.

Elihu deed zo niet, hij was de jongste maar stond in de bearbeiding van Gods lieve Geest een ogenblik aan de zijde Gods en zeide: "Mijn Vader, laat Job beproefd worden tot het einde toe". Het was, geen onverschilligheid van hem. Maar in de levende waakzaamheid van zijn ziel zegt hij: Zorg voor Uw eer, dat Job er niet te vroeg uitkomt. Zelfverloochening is genade. Elkander er voor over hebben, waar God ons voor over heeft is ook genade. Als gij tienmaal geopereerd moet worden, dan wordt gij gewaar, dat degene, die er voor ligt, genade nodig heeft, zowel als degene, die hem ziet liggen. "Heere verheerlijk U, opdat hij eenmaal blinkt als een parel van vrije gunst aan Uw Middelaarskroon"

Jonathan zwijgt, het gaat om hém. Dat wordt de kerk gewaar, wanneer zij iets van de honing proeven, dan zwijgt het recht en de Wet. Nu zijn de vruchten opgemaakt en er is geen boom. Als gij geen vruchten hebt en geen boom, schiet er niets anders over dan een zondaar liggende goddeloos en met een boos hart en zo moest het lot vallen. Het volk gaat vrij uit.

Daar staat Saul, hij was van zijn schouders af hoger dan al het volk; en daar staat die kleine jongen. Gij zou hem er bij vandaan halen, ge zoudt er hem toch niet voor over hebben! Gij zou zeggen, die arme jongen toch. Gij mocht hem wel feliciteren. Hij meldt zich niet maar hij kan het niet ontgaan ook. De kerk presenteert zich weleens aan de Rechter maar dan is Hij er niet. Als de Rechter er is zal de zondaar moeten komen.

Ach, Jonathan, het maar: 'Ik kan het niet.'

Waarom niet? Ik kan de het niet mijnen, ik kan het God niet gewonnen geven. De meeste mensen zeggen, als je belijdt, dan ben je er. Ja, maar bij mij niet. Dit noemt men nu ouderwets. Hier zwijgt Jonathan.

Nu zien wij Saul als beeld van de goddelijke Rechter, Die ter vierschaar komt. Dit is niet onbijbels, al is Saul een verworping. Zo werd ook Christus door Pilatus veroordeeld, alwaar Pilatus vertegenwoordiger is van het Goddelijk recht aangaande Christus als Borg, terwijl hij voor zichzelf onrechtvaardig handelt.

Desgelijks kan men ook vinden bij Jakob en Ezau. Verder zijn alle Koningen en Rechters vertegenwoordigers van Gods Majesteit en rechtvaardigheid, als Gods dienaar.

Dan vallen de loten. Jonathan weet het wel dat hij de schuldige is en Saul weet het ook wel, dat hij onschuldig is. Wat een schuld heeft Saul al gemaakt. Hij doet een gebed, wat de kerk nooit bidt. Hij zegt: "Toon de onschuldige".

Hij had wel kunnen zeggen: dat ben ik. De kerk kan zo niet bidden, die zegt als zij een gebed mag doen; mijn schuld ligt er, maar zij drukt mij niet, en mijn ziel kromt er zich niet onder. Och, bindt Gij het eens op, opdat ik mijn schuldbrief eens leze en het worde: ik ben krom van lenden, van Uw wet te schenden".

Zijn die er nog, die er weleens om vragen. Het zou wenselijk maar ook profijtelijk

zijn.

Saul zegt,' dat er geloot zal worden tussen hem en Jonathan. Wat houdt Jonathan het lang vol. In de gerichtsonderhandelingen moeten zij verloren gaan, zij moeten voor de rechterstoel Gods komen en kunnen niet.

Ach, zijn die er ook nog, die zeggen: ik zou niet bang zijn als ik maar wist dat het goed afliep. Nu loopt het goed af: 'Ja, goed aflopen, ik bedoel, dat het zo afloopt, dat ik naar de hemel ga.' O, zou u het zo af willen laten lopen?

Dat wordt een aflopen met rekening en tegenrekening. De wiskunde moet er tussenuit, dat gaat niet. Gij behoeft werkelijk niet bang te zijn voor het Recht. Waarom zijn wij er bang voor? Omdat wij het niet aanvaarden willen wat wij zijn. Hier wordt ingeleefd door Jonathan de eeuwige onmogelijkheid, dat God tot hem nadert zonder hem te verdoemen en dat hij tot God nadert zonder Hem te haten. Hoe zullen twee tezamen wandelen indien zij niet bijeengekomen zijn?

O, het volk zwijgt, er is niemand die het voor hem opneemt. Zij zijn toch doemwaardigen; als zij onder de rechtsonderhandelingen leven, kunnen zij niet leven, en als het wegzakt kunnen zij ook niet leven. Zo vreemd is Gods volk op aarde. Zitten zij in de put, dan roepen zij: *Heere ik sterf*; en als zij er niet in zitten dan is het ook niet goed. Zijn er nog, die de stilte niet vertrouwen?

Als het lot gevallen is, *staat Jonathan daar als de schuldige*. Dan keert Saul zich niet als vader, maar als rechter tot zijn zoon en zegt: *Geef mij te kennen, wat gij gedaan hebt*. Dan is de jongen eerlijk. Gij behoeft heus niet bang te zijn, dat de Heere een moeilijk volk heeft in die dagen. Eerlijk zullen zij het bekennen. "Ik bekend' o Heere, aan U oprecht mijn zonden".

Jonathan wist wel, dat de dood er aan vast zat, want de eed Gods was geschonden en die moest hersteld worden. Dat kon alleen in de dood van Jonathan. Hij zegt niet: ik heb naar de honing gezien of er zo weinig van geproefd, dat het de moeite niet waard is.'

Hij erkent het eerlijk in het aangezicht van de dood en zegt: *Ik heb maar een weinig honing geproefd met het uiterste des stafs, dien ik in mijne hand had; zie hier ben ik, moet ik sterven?*

Alsof hij zeggen wil: "O God, al zoudt Gij in de eeuwigheid mijn God niet zijn en ik voor eeuwig naar de hel gaan, dan heb ik toch Uw liefde geproefd en gesmaakt en zal ik U eeuwig loven in de hel."

Nu wil hij het eerlijk erkennen, al zit de dood eraan vast, dat de Heere in vele noden een uitkomst is geweest. Ik heb een weinig met het uiterste van de staf in de honing gedoopt. Hoort gij de eerlijke bekentenis? *Zie hier ben ik, moet ik sterven?*

Dan geeft hij zich tot voltrekking van het vonnis. Sta daar bij stil, in het woordje "zie" ligt de volkomen overgave. Daar mijnt hij de ere Gods in de volkomen overgave aan de voltrekking van de eed. Toen was hij niet bang meer. Hier gaat het goed, hoor! Want als hij zegt, zie hier ben ik, geeft hij zich niet gedwongen over. Hier is een zoete inwilliging. Want God is recht, dat de eed blijft en dat Zijn deugden verheerlijkt worden tot in alle eeuwigheid. Ik denk, dat Jonathan er tussenuit is. Zo benauwd als hij het had zo ruim heeft hij het nu. Hij zegt niet; 'ik heb het niet geweten of denk erom ik ben uw kind, is er dan geen andere mogelijkheid om behouden te worden?'

Hij vraagt niet om pardon, hij zegt niet: "Gij weet welke vrucht des Evangelies ik gehad heb, dat ik hoop gehad heb, dat Jezus mijn Jezus nog eens zou worden, dat ik zoete verwachtingen gehad heb met de profeet, "ik zal uitzien en wachten"; dat was alles gepasseerd.

Toen heeft hij alles bij elkander gezocht om met de vrucht het gericht te stillen. Dat is gelukkig mislukt, want de zaak gaat door.

Zie hier ben ik, moet ik sterven? Ziet gij dat hij geen zelfmoord doet. Hij brengt zich niet om, hij geeft zich, om omgebracht te worden. Dat is het kardinale punt om in de weg der gerichtsonderhandelingen: te wachten tot de rechter er is, dan is het zwaard er ook, dan behoeft hij niet zichzelf om te brengen, dan mag hij omgebracht worden, Want God snijdt een zaak af in rechtvaardigheid. Onthoudt, dat in het goddelijk recht Gods rechtvaardigheid zich openbaart in het hart van de zondaar. *Vervloekt zij de mens, die hier niet blijft in hetgeen geschreven is in het boek der Wet, om dat te doen.*

Merkt hier op, dat de Rechter niet te verbidden is en de tijd komt, dat de kerk Hem niet meer verbidden wil. Want Jonathan bidt niet, hij pleit niet, hij roept niet, hij schreeuwt niet. Hij zegt: *zie hier ben ik.*

Zijn er nog onder ons die zeggen: "o, mocht het nog eens gebeuren om als Jonathan te zeggen: zie hier ben ik?"

Dat geschiedt niet onder de donder van Horeb, dat was gepasseerd. Dan komen zij in de zoete ruisende stilte, de uitstralingen van de deugden Gods en kussen zij het recht en leven zij het zoete recht des Heeren in. Dat heeft nog nooit een mens kwaad gedaan. Als het recht iemand kwaad doet, is het geen recht meer. *Dan is het met mij verloren,* zegt gij.

Dat is toch het verdiende loon, dat is geen verkeerde plaats. Dat is de welverdiende plaats. Zo mijnt het jonathan en wanneer hij zichzelf daarin geeft in "zie hier ben ik", heeft Jonathan zijn laatste woord gezegd.

Jonathan is uit de weg, gij hoort hem niet meer. Hij kan niet zeggen, hoelang het duurde.

Ik las laatst in een blaadje van iemand, die was dertien uur onder het recht geweest. Hij kan dertien uur bang geweest zijn, maar dan stond hij ervoor en niet eronder. En dan dertien uur. Dan is hij zichzelf niet kwijt geweest. Hij moet op z'n horloge gekeken hebben. Het kan toch niet geliefden, zult gij alles niet aanpakken wat gij leest of hoort?

Voor Jonathan is hier geen tijd meer, de tijd is er tussenuit. Jonathan zoekt geen genade meer. Hij zoekt geen pardon. Hier is de kerk verslonden in de uitstralende deugden Gods. Hier zouden zij eeuwig kunnen blijven liggen als dat het hoogste doel was van de verkiezing. Het hoogste doel van de verkiezing is evenwel de herstelling in de oorspronkelijke staat. Wat zegt Saul nu? Nu is het verder genoeg? Kunt gij denken. Hij zegt: "Zo doe mij God en zo doe Hij daartoe, Jonathan gij moet de dood sterven".

Het vonnis is uitgesproken. Maar dan komt het volk, als een afschaduw van de eeuwige Middelaar. Dat treedt naar voren en zegt: "Zou jonathan sterven door welke de Heere zulk een verlossing gedaan heeft?" Zij zeggen: "zo waarachtig als de Heere leeft als er een haar van zijn hoofd op de aarde vallen zal, want hij heeft dit heden met God gedaan".

Dat is echt waar, hij heeft door God, God gerechtvaardigd en Gods recht geliefd en omhelsd. Hij heeft dit heden met God gedaan. Zijn leven verliezen en God de eer geven. Met God de vesting der Filistijnen geslagen.

Dan staat er zo kort: *"alzo verlost het volk Jonathan"*.

Het kwam tussen Saul en Jonathan te staan. Wat zeide het volk? Als Jonathan sterft, sterven wij allen.

Wie heeft de toepassing in zichzelf reeds gemaakt?

Daar treedt de enige Voorspraak bij de Vader naar voren, Die zolang gewacht heeft, dat het recht gepasseerd is. De kerk gaat zonder Christus de rechtszaal in maar komt er niet zonder Christus uit. Hij kwam in de rechtszaal?

'Vader, moet dat kind sterven, dat Ik van eeuwigheid gekocht heb? Heb Ik van eeuwigheid in zijn plaats die zwarte sten des doods niet gemijnd?'

Dan gaat Christus in Jonathans plaats in de dood. Daar wordt de grond door Christus gelegd, waardoor God aan Zijn ere komt en vrijspraak geven kan.

Vandaag brengen zij het zover, dat doden gerechtvaardigd worden. Dat kan toch niet, een dode wordt levend gemaakt, maar goddelozen worden gerechtvaardigd. Er is onderscheid tussen een dood mens en een goddeloos mens. De eerste moet ge in de wereld zoeken. Daar staat Jonathan alsof hij nooit genade gehad heeft en het is enkel genade dat hij zijn vonnis kon overnemen. Want de liefde tot het recht vloeit uit de Middelaar. Daar is de Wet gehandhaafd en door Christus voldaan. Daar is Gods gramschap geblust. Door het' *Eloi, Eloi, lama sabachthani*.

Wat doet de gezegende Heere Jezus? Hij zegt: 'Vader, het is waar, hij hoort in de hel, hij heeft U tot eeuwige toorn verwekt. Maar hebben wij niet in de Raad des Vredes een contract gemaakt, en heb Ik niet op Mij genomen, dat Ik zal sterven en de laatste penning betalen, opdat daardoor een eeuwige gerechtigheid aangebracht zou worden, Ps. 40: "Zie Ik kom, o Mijn God, om Uw wil te doen en Uw Wet is in het binnenst mijns ingewands.'

Hier heeft Jonathan niet kunnen spreken, dit hoeft ook niet. Hier spreekt Christus tot Zijn Vader. Ik wens wel, dat ik het zeggen kon zoals het geschiedt. Maar dat kan ik niet. Hier is geen man, die geen vrouw en geen vader, noch kinderen heeft. Hier zijt gij alleen, in het aanschouwen, hoe de Drieënige Verbonds-God in het huishoudelijk werk over uw zaligheid onderhandelt. Op grond van de Borgtocht doet de Vader twee dingen. Ze zijn richterlijk afgesneden en zij worden in de verheerlijking van het recht Gods Christus ingelijfd.

Volk, dat zegt wat. Naar het recht afgesneden en naar het recht behouden met de handhaving van Gods recht. Wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods? Zij zijn in Christus gerechtvaardigd en wie zal ze scheiden van de liefde Christi? God de Vader gaat twee zaken verheerlijken, de zonden vergeven, weet gij waar zij gebleven zijn?

En weet gij wie het gedaan heeft en weet gij waar het gebeurd is? Die weldaad is nooit te peilen. Het is niet alleen, dat de zonde vergeven wordt, maar het is een dadelijke schenking en omhelzing van de Persoon. En dat is niet alleen een vergeven op grond van het bloed en de gerechtigheid maar ook een vergeten.

Hij werpt de zonden in een zee van eeuwige vergetelheid. God spreekt nu in Christus als een verzoend God en Vader, verzoend is de arme zondaar met God en hij ontvangt een recht ten eeuwigen leven. Een erfgenaam Gods en mede-erfgenaam van Christus. "Hij zegt, gij zijt Mijn wettig eigendom op rechtsgronden. Ik wil nooit meer gedenken aan uw zonden, noch aan de opstand, de tegenstand en de smaad waarmede gij Mij gesmaad hebt. Ik werp ze in een zee van eeuwige vergetelheid."

De blijdschap des Heeren zal uw eeuwige sterkte zijn.

Tenslotte, wat een eeuwig wonder, dat de blijdschap des Heeren is, Zichzelf te verlustigen in zulk een mens. Daarin waren Zijn vermaken van eeuwigheid.

Zo hebben wij dan gezien, dat een drieënig God Zich verheerlijkt door in zichzelf

onschuldigen voor eeuwig verloren te laten gaan en schuldigen op rechtsgronden de eeuwige zaligheid te schenken, zingende het lied van Mozes en het Lam. Hem zij de wijsheid en sterkte en eer en de heerlijkheid tot in alle eeuwigheid. Amen.

Zingen: Psalm 56 : 5.

7. Preek t.g.v. de zeventigste verjaardag

Zingen: Psalm 146 : 3 en 4.

Lezen: Psalm 71, voorafgegaan door de Wet des Heeren

Votum en Groet.

Naar aanleiding van het feit, dat we jl. donderdag een Schriftuurlijke ouderdom hebben bereikt, hadden we gedacht uw aandacht een ogenblikje te bepalen bij dat u voorgelezen hoofdstuk, Psalm 71, inzonderheid dat negende vers:

"Verwerp mij niet in den tijd des ouderdoms, en verlaat mij niet, terwijl mijne kracht vergaat."

Tot zover.

Vragen wij vooraf om de voorlichting des Geestes.

Gebed.

Zingen: Psalm 36 : 2 en 3.

We wilden vooraf iets zeggen van die zeventigste verjaardag, die God onvergetelijk heeft gemaakt.

De meeste tijd, dat weet u ook wel, zijn die dagen maar mager, heel mager, want die komt en deze komt, maar God was ze allemaal voor.

Toen ik 's morgens met de komst van de dageraad wakker werd: dacht ik bij mezelf: *ja, 't is zeventig jaar*. Een ander zei: *het is een kroonjaar*.

Toen boog ik mijn knieën net als anders. Meestal doe ik dat zonder gebed. Ik heb al wat afgebeden, zonder te bidden en meest zonder hart, zomaar wat opzeggen. Gaat dat bij jullie ook zo?

En toen ik op mijn knieën terechtkwam, toen moest ik zeggen: "Heere, zou zo'n mens nog bekeerd kunnen worden? Zou ik nog bekeerd kunnen worden? Zou er voor mij ook nog een avond komen? 't Is zo donker, 't is zo donker! 't Is zo mistig. Zou er voor mij ook nog hulp zijn? En nog redding? Ze noemen het een kroonjaar."

En toen gingen een ogenblik die zeventig jaren aan mij voorbij. Toen heb ik gezien wat ik gedaan heb. Nooit anders dan Christus gekroond met een doornenkroon. Al die jaren door, altijd: *Kruist! Hem, altijd die doornenkroon*; en dat ging naar binnen.

Dat werd bitter en toch zoet. Dat werd smartelijk en toch lieflijk. En toen ik daar zo lag voor het aangezicht van Hem, Die ook zoveel wonderen in mijn leven gedaan heeft, gingen die ook voorbij me heen, zodat ik van het ene verteerde en over het andere zeer weende. In zulk 'n diepte, dat ik moest uitroepen: "O, God, Uw geduld kan nooit besproken worden en Uw verbondsverdraagzaamheid zonder weerga kan nooit eindigen in Christus."

Dan komt diezelfde Heere Jezus.

Hij komt altijd terug, altijd! Als Hij niet terug kwam, volk, dan was het gebeurd, hoor. Je hebt wel eens gevoeld, nu zal Hij niet meer komen, 't is zo diep verzondigd en zo diep verbeurd, nu zal Hij wel afscheid van me genomen hebben. Hebben jullie dat ook wel eens? dat je zegt: nu komt Hij nooit weer, nooit weer. En dan is de verdoemenis het ergste niet, hoor. O nee, maar Zijn aangezicht niet te zien, dát is de verdoemenis. Zijn littekenen niet te zien, Zijn bloed niet te zien en de gemeenschap van een Drieënig God te missen, dat is dan de smart in de smart, maar God doet geen half werk. Wij doen nooit een goed werk, maar God doet nooit een

half werk.

Want toen werden we bepaald bij Hebreëen 11.

Het is wel te groot, dat moet ik ook zeggen. Het is groot, ja zelfs moet ik denken, het is té groot, maar als God het u geeft, dan krijgt ge ook handen om het aan te pakken. Dat moet ge onthouden. Want ge krijgt handen, dat is gelukkig, om aan te pakken, wat Hij schenkt.

Dan lezen we in Hebreëen 11 - en dat ging dieper dan de kennis van de zonde - *dat God Zich niet schaamt om hun God te zijn*.

Tegelijk heb ik me een ogenblik stil moeten verwonderen: En Zich niet schaamt om hen Zijn broeders te noemen. Toen was ik even verblijd, dat ik al zeventig ben. Vanmorgen zei één van mijn kinderen: "We hadden nooit gedacht, dat u het worden zou".

Ik antwoordde: "Nee, dat hadden we ook niet, je vader ook niet".

Maar hierin heeft God ons veel tot een wonder gemaakt. 'k Heb tijden, dan kan ik me niet indenken, dat er één slechter op de wereld te vinden is dan ik, maar ik heb toch nog iemand gevonden in de Schriftuur, dat is in die Goddelijke Bijbel, die in zijn ouderdom bang was, dat hij nog van God verworpen zou worden.

Ik kan niet anders zeggen dan dat hij het wel verdiend had.

Het is u voorgelezen, het negende vers van Psalm 71:

"Verwerp mij niet ten tijde mijns ouderdoms, en verlaat mij niet, terwijl mijn kracht vergaat".

Toen dacht ik: Maar David hoe kan u nou met zoveel genade zeggen: verwerp mij niet? Hoe kunt u nou met zoveel gunsten zeggen: verwerp mij niet? Je hebt toch zulke wonderlijke en Goddelijke dingen beleefd, David.

Leest nu 1 Samuël 16 eens. Die man werd achter de schapen vandaan gehaald, hij moest gehaald worden, omdat ze dachten: die kan toch nooit koning worden.

Hij had de gestalte niet, hij had de lengte niet, hij deugde gans niet voor koning. Dus zei Isaï: "Ja, laat die maar in het veld, die hoeft er niet bij te wezen". En die moest God hebben. God moet altijd hebben, wat niemand meer hebben wil.

Samuël zei: "We kunnen geen offerande doen, als hij er niet is, dan loopt alles vast".

Samuël kan zijn olie niet kwijt, Samuël kan de zalving niet kwijt. Daar staat de man.

Hij zegt: "Zijn ze dat allemaal?" En dan openbaart Isaï, dat er nog één is en daar moesten ze allemaal op wachten.

Geliefden, in de hemel wachten ze zonder smart. In de hemel wachten ze zonder twijfel en zonder duisternis. In de hemel wachten ze op de strijdende Kerk. En dan is het geen strijdende Kerk meer, maar dan is het een triomferende Kerk. Een triomferende Kerk, die triomfeert in de genade, waarin God Zich als God eeuwig verheerlijkt.

David heeft in zijn leven smartelijke dingen beleefd. Ik moet zeggen, hoe is die man er door gekomen? God heeft hem er door geholpen, anders was hij er niet doorgekomen.

Want God houdt met Zijn volk altijd wegen, waar ze niet door kunnen komen, waar ze niet uit kunnen komen en waar ze niet van weten, waar ze ooit terecht zullen komen.

Deze Psalm is ook geboren, evenals alle weldaden Gods, vanuit de hel. Daarvoor moet plaats gemaakt worden. De hel moet plaats maken voor de Hemel. En de duivel moet plaats maken voor 't roepen tot Hem, Die in de wereld gekomen is om de werken des duivels te verbreken. Heb je ze?

Die kunnen je nachten wakker houden. En die moeten we toch leren kennen, want als

we de duivel niet leren kennen, kun je ook niets van Christus leren kennen. Paulus zegt: "Zijn listen zijn ons niet onbekend". Hij wil zeggen: *we hebben ze gedragen, hoor.*

De geboorte van deze Psalm is in 2 Samuël 15 en 16 te vinden. Daar lezen wij, dat Absalom zijn vader van de troon jaagt, en hem naar het leven staat.

Jongens, hoor je dat? Absalom wilde zijn vader uit de wereld hebben. Zijn vader dood en hij koning!

Hier heb je een afschaduwing van onze diepe val. Wij hebben God willen worden en zijn hellelingen geworden. Wij hebben het beter geweten als God en nu staan we daar met onkunde, onwetendheid en zonder verstand. Psalm 14 getuigt, dat God uit de hemel neder gezien heeft, of er één mens was, die God zocht.

Geen duizend, nee geen duizend, maar één, één, in Veenendaal, in Ede, in Nederland. Nee, in de ganse wereld is er niet één, niet één die verstand heeft. Want een verstandig mens is een gift, die gaat God zoeken, die gaat onvergankelijke dingen zoeken, die gaat de dingen zoeken, waar Christus van getuigt: "Zoek eerst het Koninkrijk Gods".

En dat kunt ge nog duizendmaal lezen, er komt nooit iemand 't eerst, voordat God eerst komt. Er komt nooit iemand eerst, tenzij God eens begint.

Dan wordt het wel wáár. Want dan zie je, dat je tijd kort is, dan zie je dat je tijd nog korter is, dan zie je dat je tijd onverwachts een einde neemt en dan is het eeuwigheid.

Ach jong en oud, die eeuwigheid zal zo lang duren. Die eeuwigheid zal zo lang duren, kinderen en jongens en meisjes. Och, dat God Zich eens over je ontferme en Zijn genade in je verheerlijke. Dan moet je gaan roepen en dan zul je roepen ook. Dan moet je gaan zoeken en dan zul je zoeken ook; en dan zal het zich in de vruchten openbaren, want we hebben in onze val onszelven zover van God afgezonderd en elke dag nog verder.

Een mens komt nooit naderbij, tenzij dat God nabij komt en in komt. En anders moet je er niet op rekenen, want er gaat van de mens niets uit, hoor kinderen. Maar wat wilde ik eigenlijk zeggen?

Dat, als David gekastijd wordt, geslagen wordt, ja, bij ogenblikken verpletterd wordt door middel van zijn zaad, door middel van zijn kinderen, dan zijn dat werkelijk mee de smartelijkste zaken. Het is mee de diepst ingrijpende zaak, als je eigen vlees je van de troon jaagt en je eigen vlees je versmaadt en je eigen vlees je gaat ontkronen; dat is een zaak, geliefden! Men noemt dit wel Padmoskruisen.

Ik kan je dat niet vertellen, dat kun je niet buiten de deur krijgen, daar kun je halve nachten van rondlopen en hele nachten van wakker liggen en zeggen: -O God, nu zal 't er op aankomen!"

Dat was nu David, die zegt: "Verwerp mij niet", geef mij niet over, ook niet aan mijn eigen vlees, want dan geldt het Uw Woord, dan geldt het Uw getuigenis.

Maar zou David nu werkelijk bang geweest zijn, dat God hem verwerpen zou? Natuurlijk, anders stond het niet in de Bijbel.

Vraag het eens aan het ontdekte Sion. Vraag het maar eens aan Jeremia. Lees dan dat twintigste hoofdstuk maar.

Daar zakt een man van een berg van Gods eer en heerlijkheid en blijdschap zijner ziel, zo diep weg, in zo'n afgrond, dat hij uitroept: "Vervloekt zij de dag, waarop zij mijn vader boodschapten: u is een knechtje geboren". En och, zegt hij, of de baarmoeder van mijn moeder, met een eeuwige zwangerschap van mij bezet ware. Dat is moedeloosheid, jong en oud.

'k Heb er ook wel eens enigszins kennis mee moeten maken. Maar dan heb je een

duisternis met een eeuwigheidsgevoel, waar je nooit meer uitkomt, waar je eeuwig al-
maar dieper in wegzinkt.

En je zou zeggen: Maar heeft David dan aan de waarheid getwijfeld? Dat zal ik je
zeggen. Ja, dat heeft hij. Jeremia getuigt vlak er voor: "Zoudt Gij mij ganselijk zijn als
een leugenachtige (man)? Als wateren, die niet bestendig zijn?" Oer. 15 : 18).

't Is of Jeremia vraagt: Heere, U kunt toch niet liegen? U kunt toch niet beloven en niet
vervullen? Dat kan toch niet?

Voelt u, hoe die kerk soms hangt als aan een draad van wanhoop en zegt: "Och, als 'k
nou zo zou moeten sterven, dan kan ik niet anders denken dan dat het is: voor eeuwig
verloren. Als 'k nou zó om zou moeten komen, dan zou 'k niet anders kunnen denken:
dat is voor eeuwig buiten".

En David wist toch ook wel van de rechtvaardigmaking af? David wist toch ook wel
een beetje van de heiligmaking af?

We kunnen wel iets ervan zeggen hoe donker 't geweest is, maar we kunnen nooit
zeggen hoe donker het nog worden zal.

Zou ds. Fraanje ooit gedacht hebben, dat 't zo donker zou worden, dat hij aan zijn
kindschap en aan zijn knechtschap beide zou twijfelen?

Als de beproevingen lang duren, als de beproevingen dag aan dag duren, dan proef je
daar een eindeloosheid in. Dan schreeuwt het van alle kant: *Hij gedenkt hem niet meer
als weleer*; en 't is een hulpeloos volk.

En dan weet God hoever het gaan kan, Hij zal nooit over tijd zijn, maar Hij zal Zich
altijd wel op die tijd openbaren, dat er alleen overblijft: "Door U, door U alleen, om
het eeuwig welbehagen"!

Verwerp mij niet, zegt hij, ten tijde mijns ouderdoms.

Want mijn ouderdom levert niets op dan zonde. Oudheid baart geen heiligheid, ook
geen gerechtigheid. Oudheid baart geen wijsheid. Oudheid baart ook niets, geliefden,
dan verstandeloosheid.

't Is waar: Een grijze kroon is een sieraad, maar dan in gerechtigheid; en dat is de
gerechtigheid van Christus. Wij hebben van nature niets dan ongerechtigheid.
Verwerp mij niet. Alsof David zegt: "Als U me wegwerpt, dan werpt U me uit Uw
gunst en voor eeuwig uit Uw gemeenschap. Wat me smartelijker zal zijn dan duizend
hellen; wat me pijnlijker zal zijn dan duizend doden. *Verwerp mij niet*, zegt hij in
Psalm 51, van voor Uw aangezicht; want dan is er geen licht meer."

En ge weet, volk, wat toch een beproeving zonder licht is. Ge weet, wat een
verdrukking zonder licht is. Ge weet, wat een kastijding zonder licht is.

Ik las laatst eens in een oudvader; en ik dacht: ja man, wat is het toch ook waar. Hij
zei: *Och Heere Jezus, wat U ook met me doet, dat doet U, maar onttrek nooit Uw
aangezicht, onthoud me nooit Uw lieve Geest, onthoud me Die niet.*

Hij wou zeggen: *dan kunt U alles met me doen.*

Ik dacht: ja, daar stem ik volkomen mee in; want ik zou niet weten, wat er met
Christus niet afgeleden is; ik zou die pijn niet weten, die door Christus niet te lenigen
is. Ik zou die duisternis en die betwistingen des duivels niet weten, waar Christus niet
boven staat als Verwinnaar in de strijd gevende Zijn volk de zegen.

In 1952 vielen we zestig pond af in zeven weken en vaak heb ik gedacht: je wordt
stapelgek, je wordt krankzinnig.

En ik dacht 't ook deze week nog, en dan dag aan dag en dan week aan week, dan kom
je aan de totale radeloosheid, tot aan de rand van de wanhoop. En toen gedacht God
aan Zijn verbond.

Toen, 't is altijd weer, volk als alle hulp weg is, alle steun weg is, en er niets meer over

is dan een goddeloze en een hulpeloze zondaar, dan kan er nog alleen hulp komen uit de hemel, om zulkéén de genadepoort eens te openen, waarin en waaruit ze zingen: "Dit is, dit is de poort des Heeren".

David heeft die smart van zijn kinderen afgeleefd, dewelke de diepste smart is in het ouderlijke leven. Want een kind zit zo diep.

Hoor je 't, jongens? Hoor je 't, meisjes? Een kind heeft in de natuur de onderste plaats in het hart van een vader en van een moeder. Helemaal onder in. Trap ze toch niet op hun hart.

Je mocht eraan denken, jongens, als je nog een moeder hebt, voordat je ze begraaft. Dan zou je wensen, dat je ze nog had.

Ik vind het een van de grootste weldaden, als een kind nog een moeder en nog een vader heeft. Bij hen kun je altijd terecht, 's nachts ook en wat het ook is, daar kun je altijd komen, je kunt altijd aankloppen. En dan roept je moeder: 'Kom maar gauw binnen...'

Maar nog meer, geliefden, nog meer. Ik ben niet in staat om het te zeggen. Nog meer, als alle vaders wegvallen, dan is er één Vader over. Die Vader, waarvan we zingen:

*Geen vader sloeg met groter mededogen
Op teder kroost ooit zijn ontfermend ogen.
Dan Israels Heer op ieder die Hem vreest.*

Als alles je ontvalt, dan mag het zijn:

*Zalig hij, die in dit leven,
Jacobs God ter hulpe heeft.
In het hachelijkst lot, zegt David*

En in Psalm 77:

*"Ik schatte mij geheel verloren,
'k mocht van geen vertroosting horen.*

Maar dan altijd ervaart de kerk: *De rechterhand des Heeren verandert niet.* Geen verandering in zijn wezen, maar een verandering in zijn werk, werkverandering. Verwerp mij niet in mijn ouderdom, als mijn verstand, mijn kracht, alles vermindert, zodat je de gewoonste dingen niet meer kan en de geoorloofde dingen niet meer onthouden kunt, zodat ik moet zeggen: *Heere, 'k hoeft toch niet kinds te worden.*

Want dat is Hellenbroek ook geworden, en wie ben ik bij 't licht van Hellenbroek?

En ik denk nog aan de oude man, en dan weten jullie wel wie ik bedoel; die was ook menigmaal bang en zei: 'Als 'k mijn verstand maar houde, als 'k mijn verstand maar houde.'

Een van de grootste weldaden, volk, is dat bij het klimmen der jaren nog enige kennis blijven mag. 't Is zeker, dat het minder wordt, want dat word ik ook gewaar. 'k Kan soms de gewoonste namen niet meer zeggen, dan blijven ze weg of ze ontschieten je zo maar.

Want de ouderdom is het begin van sterven, de ouderdom is het begin van de dood. De ouderdom is rijpen naar de dood.

Wat heeft David ervaren? *Die eeuwige verbondstrouw van God.*

Een weldaad, volk, die boven alle weldaden schitteren zal, als de boog in de Hemel over het gezegende verbondsvolk, Jezus Christus.

't Is waar, de verkiezing is een onmisbare daad Gods. Was dat niet gebeurd, dan gebeurde er nooit iets op aarde. Gelukkig, dat er bij God een verkiezing is. Dan zeg je:

'Man, ik hoop, dat ik het ook nog eens zeggen mag.'

Ik hoop het ook. Ik gun het je ook. Dat je nog eens blij mag zijn met de verkiezing en dan zal die blijdschap je wel verbreken en doen uitroepen: *O God!*

Gelijk ik van de week. Ik heb het de hele dag donderdag ook gedaan.

Ja, ik was helemaal van streek. De hele dag. Dan wordt er geschreeuwd, volk.

Maar wanneer dan die Goddelijke genade van boven naar beneden komt, kan er niemand winnen, want dan moet de kerk toch ook erkennen: niemand kon me overwinnen, maar U hebt me overwonnen.

Daar zegt ook de profeet van: "Gij hebt mij overreed", anders was ik nooit predikant geworden. Trouwens ik ben 't nog niet. Als 'k er zelf naar gesolliciteerd had, dan was ik wel duizendmaal teruggegaan en had gezegd: 'Hier heb je het, hier heb je het. Er is wel een ander.'

Want dan word je gewaar, dat je niet geestelijk, maar vleselijk bent. En dan heeft God David voortgedreven. Dat kun je geloven, volk.

Neen, ik zeg niet, dat David het niet verdiend heeft, want in de heiligmaking leef je het kortste bij de hel, en menigmaal het verste van de Hemel.

Steek dat maar in je zak. In de heiligmaking is het doorgaans een sterven, waarin ge ziet, dat ge op de hel aan reist en niet naar de Hemel.

Maar we wilden toch nog iets zeggen *van de onvergankelijkheid en de onsterfelijkheid van dat gezegende Verbondshoofd, Die gestorven is, opdat Zijn kerk door Zijn sterven eeuwig God verwerve.*

Begrijp je niets van, hé? Maar dat hoeft niet. Je kunt beter gegrepen worden dan begrijpen.

Ik denk wel eens, dat elk van Gods kinderen in de ontdekkende genade niets anders kan zeggen dan: 'O God, ik kan het niet dieper verzondigen dan dát ik het verzondigd heb; tot je laatste snik.'

Als daar geen bloed over heen spoelt, dan sterven we bij het sterven nog een eeuwige dood. Maar nu vloeit er bloed over die laatste snik; en dan sterft onze ik, en dan wordt ook hij verlost in een eeuwig licht.

Dat bloed van die Goddelijke Heere Jezus dat heeft toch een waardij, hè.

O ja! o ja! Daarin ligt de kracht, dat God Zijn kerk bewaart. Want de Vader ziet bloed, en dan ziet Hij geen hoer en geen tollenaar en geen goddelozen en geen doden. De Vader ziet altijd dat bloed, dat Christus vlak voor Zijn voeten gelegd heeft en in dat bloed ziet Hij geen smet, ziet Hij geen goddelozen, ziet Hij geen hoeren, ziet Hij geen tollenaars.

Dan ziet Hij ze zo blank als Hij Zelf is; dan ziet Hij ze zo heilig als Hij Zelf is; dan ziet Hij ze zo rein, als Hij Zelf is. Want zij krijgen Zijn natuur door de wedergeboorte, om voor eeuwig te gaan beantwoorden aan de deugden Gods, die opgeluisterd zijn, en zij krijgen deel aan dat zoete recht, waar God Zijn vermaak in heeft en de kerk door vrijgemaakt en aangenomen wordt.

Verwerp mij niet.

Die man zit zo diep in zijn onwaardigheid. Hoe meer zonden ge krijgt, volk als ik het zo eens zeggen mag, hoe meer zonden ge krijgt, hoe onwaardiger ge wordt voor de hemel, hoe onwaardiger ge wordt door genade voor genade.

Ik dacht deze week, toen ik op mijn knieën lag: "Heere, zou ik nog bekeerd kunnen worden? Zou dat nog kunnen? Is dat nog mogelijk?"

En als ik vroeger las van Jeremia in de Klaagliederen, dat hij zei: "Heere, bekeer me dan nog eens", dan dacht ik: Ja man, maar je bent het toch en dan nog profeet ook, wat

tob je toch? Waar tob je toch over? Je hoeft helemaal niet zo te tobben, man, je moet maar eens kijken, wat je gehad hebt. En dat heb je toch niet voor niets gehad. Toen het waar was heb ik gezegd: *Heere ik dank U*; maar nu het niet waar is, dat het in de kennisneming van Uw hartebloed weer waargemaakt worde. Werkelijk het echte werk Gods, dat is gerekend tot echtheid; en de laatste ontmoeting is de liefste ontmoeting en de laatste openbaring is de zoetste openbaring. De laatste vrucht, volk, die smaakt je het beste en de laatste verlossing, die is weer het wonderlijkste.

Ik zei bij het begin: 'het is voor mij een onvergetelijke zeventigste verjaardag geweest.' Want meestentijds zijn het dagen, dat je nergens wat aan hebt en nergens over praat.

En om half acht belde broer Lamain uit Amerika. Ook hij wenste me alle goeds en feliciteerde me. Alle goeds.

Ik zei, hoe gaat het bij jullie? Hij zei: 't is donker en bij ons is 't niet.

We hebben hem toen nog een enkel woord uit datgene gezegd, wat we zoëven verklaarden. Hij zei: dan heb je nog een goede dag.

'k Zei ja, 'k had het niet gedacht en 't kon niet.

Dan versterkt die band ook nog weer. O ja; en dan ben je blij, dat je elkander nog spreekt, volk.

Ik geloof, dat in die eerste tijd van de gemeente van Christus, dat ze van Christus en van elkander hielden. Ik geloof de gemeenschap der heiligen.

Maar als David gaat eindigen in Psalm 71, dan twijfelt hij toch niet meer. 't Is toch wat, hè? Zo niets anders dan twijfelen, en dan weer zekerheid.

En zo weer waarheid en zo weer onwankelbaar, want dan rust de ziel op God en Zijn trouw en Zijn verbond tot in der eeuwigheid.

Dan kun je nog weer een beetje hier blijven en ik wenste wel, dat het Gode behagen mocht, dat die kleine tijd, die we nog hier zijn, in Zijn gunst tot uw bekering en lering en ondersteuning en onderwijzing mocht zijn.

En ook inzonderheid voor onze jongens en meisjes, dat deze arme worm tot je heil en tot je welzijn nog in Ede een ogenblik vertoeven mag. Amen.

Toespraak

Zingen: Psalm 72 : 10.

Dominee, wij geloven dat we namens gemeente en kerkenraad spreken, dat de Heere het gesproken woord ten volle mocht bedauwen en achtervolgen met Zijn zegen tot uitbreiding van Zijn koninkrijk; en Hij mocht u, bij het klimmen der jaren, nog eens begunstigen met de blijken van Zijn Goddelijke gunst en de tong der eerstelingen verlenen tot stichting van Zijn kerk en tot verlichting en onderrichting, en de satan tot een hel te zijn. Om tot een middel te zijn, die de satan is ontvloden, omhelsd, opdat Zijn eer verhoogd mocht worden. *Want eeuwig bloeit de gloriekroon op 't hoofd van Davids grote Zoon*; en zo zal het straks zijn.

Wij hopen dat de Heere u nog tot in lengte van jaren mag sparen met ons, en dat 't straks nog zij: *door U, door U alleen om 't eeuwig welbehagen*.

De Heere zegene ons tesamen met Zijn vreze!

Nu zingen we onze leraar staande toe uit Psalm 134, het derde vers: *"Dat 's Heeren zegen op u daal"* en wat er verder volgt.

Zegenbede.

8. Hiskia's ziek-zijn. I

Biddagspredicatie

Zingen: Psalm 123: 1.

Lezen: Jesaja 38.

Zingen: Psalm 42 : 3 en 4.

Zegengroet

GEBED

Aan de middag van deze werkdag zijn wij te samen de toonbeelden Uwer Goddelijke verdraagzaamheid en lankmoedigheid waarin U ons nog draagt en nog door- draagt, niet doende naar de dodigheid van ons dood harte, niet handelende naar de veelheid van onze overtredingen. Want dan waren we weggedaan en voor eeuwig tenietgedaan. Maar nu betoont U klaar geen lust te hebben in de dood des zondaars, maar daarin dat hij zich bekere en leve.

Ach, zou U uit het vrije van Uw eeuwig welbehagen naar ons willen vragen, opdat wij biddeloze mensen eens naar U kregen te vragen en te zoeken met een hartelijk verlangen om een blijk van Uw lieve gunst uit genade te mogen ontvangen. Want die gunst maakt het hardste hart week, de verstoktste zondaar zachtmoedig en de hoogmoedigste zondaar brengt U in de ootmoedigheid. En die gunst opent het Woord, ontsluit het hart, die neemt de dood weg en stelt het leven daarvoor in de plaats. Die lieve gunst neemt alle mensenvrees en slaafse vreze weg en die alleen bezet met die ware kinderlijke vreze, die naar God vraagt en niet naar dé mens.

Zou het U kunnen behagen om ons in dit middaguur daar een blijkje van te verlenen. Ach Heere, wij kunnen er niet bij komen en we kunnen er niet aan komen, en we willen niet de laagte in.

Maar ach, U spreekt toch maar één woord, en een opstandeling wordt een volgeling en een vijand een vriend. Ach, laat dan ons samenzijn door die Goddelijke druppelen des Heiligen Geestes onze harde harten wegnemen en schenk in spreken en in luisteren een vlesen harte.

Genade, vrede en barmhartigheid worde U bij de aanvang en bij de verdere voortgang rijkelijk geschonken van God de Vader, van Jezus Christus de Heere door de gemeenschap des Heiligen Geestes. Amen.

Wanneer wij samengekomen zijn om naar de instellingen der ouden een biddag in het voorjaar en een dankdag in het najaar met elkander te houden, en hoe alles afhangt van de Schepper van hemel en van aarde en daarbij stil te staan, daar wij geen recht hebben op zaad, noch op groei, noch op een oogst, dan verklaart ons dat, dat om der zonden wille alles in de dood en onder de vloek en onder 't oordeel ligt. En dat ligt er onder, bijna 6000 jaren van de bondsbreuk af aan. Dan is het toch eigenlijk een eeuwig wonder, dat de wereld nog niet vergaan is, dat zij nog bijna 6000 jaren bestaan heeft. Dat is toch een wonder, en dan is 't grootste wonder, dat wij ook nog niet vergaan zijn, maar dat wij ook nog hier mogen zitten en ook nog hier mogen staan. Dat er tot op dit ogenblik nog geen voleinding gemaakt is, terwijl wij dat alle dagen van ons leven verdiend hebben en alle dagen van ons leven ons hebben waardig

gemaakt; het is een onbegrepen en onuitsprekelijk Godswonder; met een indrukje daarvan, moeten wij met Elihu uitroepen: "God is groot en wij begrijpen het niet". Want begrijpen doen wij het niet, dat Hij een wereld met goddelozen nog draagt, voedt en spaart en nog onderhoudt. U moet eens indenken dat er niet een mens van al die miljoenen die er op de wereld zijn, ja, niet één bij is die van

God houdt; dat er niet één bij is van al die miljoenen mensen, die naar God vraagt, die naar God zoekt, daar is er niet één. En nu is de wereld vol met mensen, waarvan Hij niet anders ziet dan alles wat Hem onteert, wat Zijn deugden schendt en Zijn Majesteit krenkt, Hem alle dagen verloochent, veracht en vergeet en toch maar zegenen, en toch maar zegenen.

Een mens, versteend, verhard en verstokt, die niets bezit dan een eeuwige haat en een eeuwige dood voor God, dat Hij die nog kleedt en een beetje verstand geeft, en nog niet opgesloten heeft in een krankzinnigengesticht, die toch overvol zijn; waarom zit ik daar niet, en waarom zit gij daar niet bij? Waarom worden wij niet dag en nacht bewaakt, waarom zitten wij niet achter de tralies wegens diefstal en moord!

Getuigt dit alles niet van de goedertierenheden des Heeren, van de algemene genade, die Hij over ons allen nog openbaart. Als Hij ons heden loslaat, dan is de kerk een bloedbad; dan vermoorden en doden we elkander; en wat er overschiet, dat zit geboeid in de gevangenis. Als de profeet Jeremia van Godswegen de indrukken ontvangt, op Jeruzalems puinhopen der verwoesting vanwege het rechtvaardige oordeel Gods over Israël, dan heeft die man nog niets te klagen, ja, dan hoor je hem nog niet klagen. Dan valt hij nog niet in moedeloosheid en dan murmureert hij nog niet tegen zijn Maker, maar dan roept hij vol van bewondering: "'t Zijn de goedertierenheden des Heeren, dat wij niet vernield zijn; en het zijn Zijn barmhartigheden, die over ons nog geen einde hebben genomen." Dat was een zondaar, die zijn einde verdiend heeft. En die nu het einde verdiend heeft, heeft niets te klagen, die heeft op dat ogenblik niets te vragen, die heeft alles over en die houdt alles over, want alles wat hij heeft boven dood, graf en een eeuwige verdoemenis, is enkel gratie en genade.

Die mens is goed af. Want die is uit God met God vervuld. En meer is er niet, en meer hoeft er niet te wezen ook. Want dat brengt de eeuwige verzadiging mee. En als nu God Zelf niet voor biddagen zorgt, dan kwamen ze er nooit, want ze zijn er niet. In de staat der rechtheid viel er niet te bidden, en in de hemel hoeven ze niet te bidden en in de hel mogen ze niet bidden; mogen ze niet bidden en kunnen ze niet bidden. Als er gebeden zal worden, gemeente, dan zal het tussen wieg en graf plaats moeten vinden, dan moet het op aarde plaatsvinden. De hemel is geen bidschool en geen leerschool, maar de hel ook niet. Het bidwerk wordt verheerlijkt in de strijdende kerk. En dat zijn de levende kentekenen, meer dan het ontvangen van een versje, meer dan het roepen over een tekst. Aanroepen en inroepen dat zijn de beste kentekenen van de genade. Deze ellendige riep en de Heere hoorde, en op uw noodgeschrei deed Ik grote wonderen. En wederom zingt de oude rijm: "biddende werden zij van druk bevrijd". En Christus leert Zijn kerk dat zij altijd bidden zullen zonder ophouden, zonder ophouden. Dat zou dus 24 uur op een dag zijn. Je zou zeggen, man dat kan niet. Als een mens slaapt, bidt hij niet; wat zeg ik, zou een mens, die slaapt evenwel niet kunnen bidden?

Ja, als nood, nood wordt, en smart, smart, en Godsgemis, Godsgemis, dan kreunt hij in zijn slapen door en dan smeekt hij in zijn slapen door.

Luister eens wat de bruid zegt: "ik sliep maar mijn hart waakte". Dat is dus slapen en waken, waken en slapen, zonder ophouden. Onze oudjes zouden daarvan zeggen: meer bidden met de pet op, dan met de pet af.

Nu dan, dat de Heere Zelf in Zijn kerk biddagen geve en biddagen onderhoudt, hetzij

landelijk of hetzij persoonlijk. Tot mijn schande moet ik het u zeggen: landelijk kunnen wij het niet houden, want wij hebben geen landelijke schuld, hoe groot zij ook is. Wij hebben geen landelijke smart, hoe noodzakelijk of het ook was, dat ze er was. En we hebben geen landelijk gebed; hoe noodzakelijk het ook was, het is er niet, het is er niet.

En te maken is het ook niet, en die arme Koningin heeft het voor haar zelf ook niet, en wij hebben het voor haar ook niet. Zij heeft het niet, en wij ook niet, en zij geeft er niet om en wij hebben de smart er niet van. Dat is Nederlands oordeel in het oordeel der verharding en de overgave en loslating. Zodat wij veel verder weg zijn dan wij denken, zien en weten. Zover, dat wij al deze dingen kunnen bespreken, zonder dat ons hart breekt; dat wij Nederlands schuld en oordeel kunnen bepreken en kunnen beluisteren zonder dat het ons raakt, zonder dat het ons vernedert en verootmoedigt in het stof. En dat wij allen leven op de hoogte van een vulkaan, die ieder ogenblik uit elkander kan barsten en ons hart barst niet van smart, niet van leed en niet van droefheid. Dat wij zo schrikkelijk gezondigd hebben, dat de kroon landelijk, kerkelijk, huiselijk en persoonlijk van ons hoofd is gevallen. Dat ze dan neerligt in het stof des doods en zonder waarachtige inleving daarvan.

Als dit niet in de Bijbel stond, dan zou je waarlijk gaan wanhopen. Als deze ontzettende gang niet in Gods woord stond, dan zou je wezenlijk naar huis gaan en maar ophouden. Maar nu staat dat ook nog in de Bijbel, dat de mensen op straat in elkaar zakken van de honger, dat de pest z'n duizenden verteert; dat het zwaard zijn jongelingen met duizenden doodt en toch nog geen éne traan, niet één traan over dit alles en onder dit alles. Dus ten énenmale onder het oordeel der verharding. En dat beleefde Jeremia en van daaruit deed hij een noodschreeuw; ach, zegt hij, dat mijn hoofd water ware, en het was er niet, het is er niet en hij had het niet. En dat in zo'n toestand, waar hij dag en nacht zou moeten schreeuwen, niet één traan; waar hij dag en nacht zou moeten roepen, niet één gebedje. Daar hij dag en nacht zou moeten aankleven: "O God met mij is 't kwijt". Met mijn man is het kwijt, met m'n kindertjes is het kwijt.

We staan allemaal op de rand van de hel, en hebben er niet de minste smart van. Ach, zegt hij, dat mijn hoofd water ware. Als het dat was, zegt hij, dan zou ik bewenen de verslagenen van de dochter Mijns volks. Ziedaar het oordeel waar wij onder leven, het oordeel waar we onder luisteren en het oordeel waar we onder preken. En dan terwijl het nu landelijk kwijt is en we het er kerkelijk doorgebracht hebben, hadden we gedacht een ogenblik stil te staan bij die genade die er is, die er wezen zal en blijven zal, tot de laatste snik. Die genade die doorgaande, hier en daar geopenbaard zal worden, tot het einde daar zal wezen, en dat is de particuliere- en de personele genade. Die genade waarin Baruch zijn ziel als een buit uitdraagt. Die genade waarin een vader of een moeder, een zoon of een dochter zijn ziel behoudt en ingaat in die stad die fundamenteen heeft. Personele genade voor U en mij is het hoofdzakelijkste en de noodzakelijkste genade en die werd verheerlijkt in het leven van Hiskia; die krijgt biddagen, en die krijgt wat te bidden en die zal ook wat te bidden hebben, maar dan zal God horen en zijn gebed verhoren tot een wonderbaarlijke verlossing zijner ziele.

Komt, laat ons in dit middaguur hem eens horen piepen als een zwaluw en horen krijsen als een kraan, zoals dan het veertiende vers van Jesaja 38 ons zegt:

Gelijk een kraan of zwaluw, alzo piepte ik; ik kirde als een duif; mijn ogen verhieven zich omhoog; o HEERE, ik word onderdrukt, wees Gij mijn Borg.

Gebod:

Allerhoogste, vlekkeloze majestueuze God, onbegrijpelijk in de wijze van Uw Godsbestaan, door geen engelen of mensen ooit na te gaan of te verstaan. Die allervolmaaktst in Uzelf zijt, en het leven in Uzelf hebt en dat ook eeuwig houdt, dat leven dat nooit iemand leven kan noch ooit iemand leven zal. Want Gij zijt de Allerhoogste en niemand evenaart U, niemand is aan U gelijk. Wij zijn niets meer dan slijk.

Ach, dat we het in dit middaguur over mochten nemen, dat wij dat zijn en dat wij dat blijven, niets meer. Om dan als uitgebranden, als verarmden, als verlorenen, ja als stof en as, uit vrije gunst der soevereine genade, door U omhelsd, door U gekust, door U gezaligd, door U te ontvangen dat leven waarin alleen geproefd wordt, dat God goed is en wij slecht zijn. Dat leven dat eigenlijk het leven van het leven is. Want buiten dat leven, dan leven wij, ja dan is het niets meer dan een doodleven en een leven des dood. En wanneer wij niet in U leven en nooit zullen leven, dan sterven we straks, zonder ooit geleefd te hebben, al worden we 80 jaar; al worden we net zo oud als Methusalem. Want dit is het leven, dat ze U kennen, den enigen en waarachtigen God, en Jezus Christus, Dien Gij gezonden hebt.

Dat is het leven, dat nooit vergaat, dat leven dat nooit ziek wordt, dat leven dat nooit sterft. Dat is het leven dat uit U geboren is en dat leven dat gaat door de hel heen en het verbrandt niet, gaat door de dood en het wordt niet gedood, gaat door het water en het verdrinkt niet. O dat is het enig wonderbaarlijkste leven, dat al waren we gestorven, we toch in Hem leven, Die leeft tot in eeuwigheid.

Heere, wij zijn samengekomen om een bidure te houden; ach, maar wij durven het haast niet te zeggen. Want U doorziet ons, U kent ons, zo we er bij zitten en hoe we er bij staan. En dan is het niets meer dan schandelijk, o schandelijk. Naakt en van alle zijden dood en koud en stout, altijd zondigende, dóórzondigende. Een bron van erfsmet die we in ons omdragen, die nooit opdroogt en die nooit uitdroogt, maar die dag en nacht de gruwelijkste dingen opwelt. Ach Heere, wij zijn in de staat der rechtheid het mooiste geweest, het schoonste geweest, en nu zijn wij zulke monsters! Wij zijn het pronkstuk en het sluitstuk van de schepping eenmaal geweest en nu zijn wij verwoesters, moordenaars, errovers, overspelers, oudermoorders, kindermoorders, Godmoorders en Christusdoders.

Heere U heeft ons eenmaal zo heilig geschapen dat Gij in ons woonde en wij in U en dat wij hand aan hand gingen, Uwe tegenwoordigheid ons verzadigde en wij met U omgingen als een vriend met zijn vriend. Dat alle hartsgeheimen alleen voor U waren, al de schatkamers der ziele alleen voor U waren.

En nu is het zover weg, zo diep is onze bodemloze val, dat er geen greintje meer in ons is voor U. Dat er nu niets meer in ons is, dan alles wat brandstof voor de hel is, en wat brandstoffen der eeuwige rampzaligheid. O we hebben nu nooit anders gedaan en doen nog niet anders, dan Uw toorn verwekken en Uw gramschap ontsteken. Dan is het een wonder, Heere, dat ze nog niet zodanig ontstoken is, dat wij nog niet in de helse rook der eeuwige duisternis zijn weggezonden.

Och, zou het kunnen Heere, te begrijpen is het niet; zou het waarlijk nog zijn mogen, dat we nog bekeerd worden, mogen we daarom nog leven om nog gegrepen te kunnen worden, om nog als een oorleltje uit de muil des leeuws en uit de kaken van de hel gered te worden. Heere, we durven, we durven er niet op te rekenen. Want het kan, het kan niet, als we zien op ons, en die met ons opgekomen zijn, zijnde allen van één lap gescheurd en de verdoemenis waardig. O, zou U in zulke wangedachten een tempel willen bouwen, van geestelijke stenen met geestelijke cement. Uw dierbaar bloed, dat

die stenen bij elkander houdt en bouwt op dat enig fundament.

Heere, als dat waar is en als dat waar mag zijn, dat we een klein lid van die strijdende kerk mogen zijn, o Heere, dat wonder zou dan nooit uitgewonderd kunnen worden, als dat waar is dat zulke beesten, zulke tijgers, wolven en beren uit genade gezaligd zullen worden, dan zal U er ook alleen de eer van hebben. Want die zullen die kroon gewillig aan Uw voeten leggen en die zullen de monden gewillig openen en betuigen: Gij zijt geslacht en hebt ons G ode gekocht door Uw bloed.

Waar is het Heere, dat Gij die naar Uw eeuwige verkiezing roept, rechtvaardigt en heiligt, die zal weten waar hij opgezocht is, waar hij vandaan gehaald is, ja die zal er iets van verstaan bij de aanvang in het begin, dat het Uw Goddelijke trouw is, die niet alleen dat werk begint, maar ook onderhoudt en voleindt.

Ach, open Uw Woord, ruk sloten van de harten, doorsteek nog eens een oor, verniel Satans rijk, bouw het Uwe en breid datzelfde uit. Laat nog een geestelijke zegen in zulke vleesklompen verheerlijkt mogen worden, opdat ons de schande, ons de schuld, ons de zonde, in bitterheid en smart zij; en Uw genade, Uw vreze, Ue lieve liefde, Uw levendige liefde, ons verteren mocht en uitteren aan alles wat geen God is, opdat het leven zich uitstrekke naar Hem, die het eeuwige leven is en dat ook eeuwig blijft. Amen.

Zingen: Psalm 73 : 6, 9.

Als we een weinig bekend zijn met Gods woord door middel van het lezen, dan hebt ge het menigmaal ontmoet als de Heere biddagen geeft dat het nog niet meevalt, dat dat doorgaans tegenvalt. Als je biddag krijgt bij de Heere vandaan, dus een geschonken biddag, dan zorgt Hij voor bidstof, dan is er wat te doen, dan zal er wat te doen zijn; wat licht niet meevalt. Als Israël landelijk biddag krijgt, dan ligt Sanherib voor de muren, dan moeten ze allemaal sterven en omkomen. En daar werd de biddag uit geboren. Dit is een dag der benauwdheid, zegt Hiskia. Een dag der scheiding. De kinderen zijn gekomen tot aan de geboorte en er is geen kracht om te baren. Dat zijn biddagen die God geeft. Dan is het nood, dan is het nood; als we zo landelijk nog eens biddag zullen krijgen, zal het niet meevallen; dan kon daar voorts wel eens een brandstapel staan en wel eens een worgpaal. Dan kon het biddag worden, maar wie zal dan leven als Hij dat doet. Als Boaz zijn dorsvloeren gaat doorzuiveren en de wan in de hand neemt, en het kaf van het koren gaat scheiden. En dan in de oven van de beproeving, waar zullen wij dan blijven, waar zullen we dan aankomen.

Als David biddag krijgt, staat heel Ziklag in brand. Dan heeft hij geen vrouw meer en geen kind. Dan is het biddag, dan is het biddag. En als die Kanaänese vrouw biddag krijgt, dan heeft ze een dochter die de duivel naar de hel wil slepen.

Vanouds is het nooit anders geweest, als de vervulling van de 91e Psalm: *Hij zal mij aanroepen: en Ik zal hem eruit helpen.* Met eerbied gezegd, zegt God: 'Ik zal het hem zo benauwd maken op aarde, en Ik zal hem zo in de klem brengen en Ik zal hem zo vastschroeven in de schroeven der eeuwigheid, dat hij zal roepen en hij zal tot Mij roepen.'

Want God houdt van roepers, meer dan van zingers. God houdt van worstelaars, meer dan van redenaars. God houdt van bedelaars, van bedelaars, die geweld doen op het Koninkrijk Gods, maar dan zal er ook geweld zijn. Als Hiskia biddag krijgt dan gaat het anders dan hij gedacht heeft, anders dan hij verwachtte. Want ze leefden daar zo in de feestroes der overwinning van Sanherib.

Rabsaké was gevallen en die kon niet vallen en Israël was gevallen en werd opgericht. Hiskia verloor het en won, Rabsaké won het en die verloor het. En dat is vandaag nog

zo. De opwassende genade voor de strijdende kerk ligt altijd in het verlies en daar ligt de winst. En waar je omkomt daar kom je om; je zou haast naar nood verlangen, je zou haast vragen: *Heere, mag ik eens in nood komen?* Want zonder kan het niet, en als het er is, dan weet u er geen raad mee.

In die dagen, toen ze met elkander zongen, *Gij, Gij zijt Verwinnaar in de strijd en geeft Uw volk de zegen.* Toen kwam dit weer, altijd komt er weer wat anders. En het lijkt wel of er geen einde aan komt. Het ene oordeel is nauwelijks opgelost of het andere is er al weer. Vervuld wordt Zijn Woord dat, als het ene wee over is, het andere weer aankomt. Want zij kunnen hier niet buiten de oven der beproeving en zij kunnen hier niet buiten de smeltkroes der ellende; dat willen ze wel. Maar dat vloeit hoofdzakelijk uit onze onkunde, blindheid en vijandschap. Want de kerk kan de druk niet missen, om door lijden geheiligd te worden.

In die dagen werd Hiskia's troon bevestigd en ontving hij zijn koninkrijk door de handen van de Allerhoogste; Rabsaké in de dood, en Hiskia in het leven. Hij die de hoop Zijns volks wel beproeft maar nooit verbrandt; de hoop Zijner ellendigen wel eens schudt, maar nooit of nimmer tenietdoet. 't Gaat altijd wel door zulk een weg, dat alle roem uitgesloten is en er maar één roem overblijft. En dat is: niet ons, niet ons maar Uwen Naam alleen zij de eer. In die dagen, als alles leeft in de goedertierenheden des Heeren, in de verlossing zo even uit de hand des Heeren ontvangen, dan kan men feesten op goede gronden.

Daar weet ons vaderland niet meer van, daar weet Nederland niet meer van, om op goede gronden te feesten; dat hebben ze in het jaar 1600 gedaan. Toen dorp na dorp vrijgemaakt werd toen hielden ze dankstond en bidstond. Toen hadden ze alle dag wat te bidden en er was schier iedere week wat te danken. Want dan verlost de Heere daar een dorp, dan weer een stad. Toen was het land in nood, toen denk ik dat zij Nederlanders waren, en wij vandaag hooghartige Hollanders. Schandelijk hebben wij het er doorgebracht; wat onze ouden met inzet van ziel en lichaam hebben aangebracht door de zegen Gods, dat hebben wij er doorgebracht. Zie Hiskia, een koning met de vreze Gods, daar moet je zuinig op zijn, en daar moet je zuinig mee wezen, want dat overkomt een land niet vaak een koning te bezitten, die God vreest.

Waar zijn de huisgezinnen met een Godvrezende vader of een Godvrezende moeder? Zijn ze niet dun in ons land, en worden ze met de dag niet dunner? Er is nog wel godsdienst, maar waar is de Dienst Gods? Ze is bijna weg, bijna is ze weg. Ze is er nog, maar dunnetjes. Maar zal het ons mogen gelden? Want het komt toch altijd weer bij mij terecht. Hoe loopt het straks met mij af, als de dood komt?

Wij hebben dat voorrecht niet. Onze koningin weet van de God harer Vaders schier niet meer af. En dat is nu mijn vorstin en ook van jullie, dat is mijn koningin en die van jullie, dan is haar schuld ook de mijne, dan is haar zonde ook de mijne, dan is het wederom een stuk van onze schande dat wij geen gebedje voor H.M. hebben. We kunnen ze verloren laten liggen, en verloren laten gaan, daar is geen werk. Waar ik kom, ontmoet ik nog wel enkele van 's Heeren lieve volk, maar geen arbeid, geen werk voor het arme Oranjehuis.

Zou 't al afgesneden zijn, gemeente, zou het al overgegeven zijn? Je zegt "ja", maar ze is er toch nog! Hoeveel jaren heeft koning Saul nog niet geregeerd, toen die toch een verworpene was, toen David al gezalfd was? Dus het kan heel goed zijn, dat ze al afgesneden is van de gunste Gods, van de zaligmakende genade Gods, en dat ze enkel nog leeft om haar eigen oordeel en het landelijk oordeel vol te maken.

Arm land, er is in die achterliggende dagen al weer wat afgelachen en afgefeest, met en onder elkander, met de Koningin van Engeland. En het is allemaal mooi en het is

allemaal schoon en we vieren de feesten als een matroos die slaapt in de top van de mast, waar ieder ogenblik het oorlogsgevaar uit kan barsten. En waar dan heen? Maar wij gaan door, wij feesten door. Man, het is toch niet anders. En dat wij doorgaan, is een klaar bewijs, dat God ook doorgaat, Die toch het laatste woord hebben zal, over een land maar ook over een ieder persoonlijk.

Wat is dan Hiskia gelukkig, dat God hem eens opzoekt en niet door laat gaan. Want die man werd veel te groot met de ontvangen weldaad; die man was veel te rijk met die weldaad. Hij leefde bij die weldaad en vergat zijn Weldoener.

Gods liefste kinderen krijgen de meeste klappen, de pijnlijkste straffen. Van wie Hij het meeste houdt, bij die is schier altijd wat te doen. Dan zeggen ze op een dorp, ze heeft nu dat weer, of er is nu dat weer. Als gij zo iemand op uw dorp hebt, dan zijn ze haast altijd in opspraak, dan met het één, dan met het ander. Maar van hen geldt het, dat ze door vele verdrukkingen moeten ingaan, zichtbaar en openbaar. 't Is geen baantje bekeerd worden; bekeerd worden is de weg naar de hel, en de weg naar de hel is de kortste weg naar de hemel. Bekeerd worden is verloren gaan, bekeerd worden is omkomen, dat is bekeerd worden, en dat kan de mens niet beminnen.

In die dagen werd Hiskia krank. Al weer wat anders; gebroken is het feest, gebroken is de overwinning, nu al weer aan het zuchten, en nu al weer aan het kermen. 't Ligt nog vers in het geheugen, dat hij zijn brieven uitspreidde, en nu al weer in die armoë. En er moet altijd maar een dood bij wezen. Als je maar een weinigje ziekte hebt, dan is het, ja 't zal wel sterven worden; een weinigje reumatiek, 't been zal er wel afmoeten; een weinigje longontsteking, 't zal wel longkanker wezen. Er komt bij dat volk altijd een dood bij, er zit altijd een dood in, er zit altijd een dood achter. En zo gaat 't nu ook met Hiskia. Waarom kun je nu ook niet eens ziek worden net als een ander, een flesje drank en weer beter? Maar hier speelt immers ook altijd weer satan zijn rol en zegt: ziedaar man, dit zal de zwaarste gevolgen voor U hebben. Je bent 10 maal geopereerd en uitgeholpen, maar als 't nog een keer gebeuren moet, dan snijden ze je dood, en dan kom je er niet meer uit en dan kom je er niet meer door.

Is God dan dood, doe dan de vensters maar dicht. Nee vriend, God is niet dood, maar ik ben dood. O God is niet dood en God weet van geen dood, maar de kerk weet nergens anders van, dan van donker en verberging; dan van dood, verderf en graf. Hiskia krijgt er nog een boodschap overheen. Dat doet helemaal de deur dicht. Want zijn liefste vriend was toch Jesaja. Ze hadden een plaats in elkanders hart. Dat is niet weinig. 't Is niet alles, maar 't is toch veel. Een plaats in 't hart van de kerk, dat is A, als je op mag wassen, dan krijg je vandaar uit, ook een plaats in het hart van de Koning der kerk en dat is meer; en B een plaats in het hart van een Drieënige Verbonds-God. Dat is alles, dat is alles, meer is er niet. En de kerk hoeft niet meer. Want daar doet ze het mee tot in alle eeuwigheid en daar kun je het goed mee doen ook.

Jesaja, U moet eens naar Mijn knecht toe, en hem zeggen dat hij sterven moet; dat hij wel jong is, maar dat toch zijn tijd om is. En dat hij gewild en geliefd in de kerk is, neemt toch niet weg, dat zijn dagen zijn geëindigd. Zeg tegen hem dat hij zijn testament, zijn laatste wilsbeschikking maakt; en dat hij dan zijn hoofd neerlegt. Want hij moet gaan sterven.

Nu, Hiskia, dat is niet erg. U bent een bekeerde jongen, u bent een koning met genade. Hiskia, u bent een koning met een nieuw hart. U kan alleen maar naar beter. U kan alleen maar verhuizen van de dood naar het leven, en van het kerkhof naar een hemelhof. Hiskia, daar hoeft u niet op tegen te zijn. Want hier bent u koning met zorg,

en daar bent u koningskind zonder zorg, in de hand van de Koning der koningen. U bent een jongen met een nieuw hart, met een nieuw leven, u gaat toch naar de hemel. 't Is waar ook, 't is echt waar; heus als die jongen gestorven was, was hij naar de hemel gegaan.

Maar die jongen kon niet sterven en dat was nu een bewijs dat die koning genade had. Je moet van de kerk zijn om niet te kunnen sterven, echt, je moet van de kerk zijn om niet te kunnen sterven. Om dat eens in te leven dat je het benedenste niet kunt verlaten. U hebt toch genade man. Ja, toen kon het, maar nu kan het niet.

Hé wat is dat nu, dat is iets vreemds. Wat 2 maanden geleden kon, dat kan toch vandaag nog. Ja, dan moet je bekeerd wezen bij deze tijd en in deze tijd. Als je dan eens bekeerd bent, dan hebt ge de hemel en dan houdt ge de hemel. Als God je bekeert, zoals Hij het Adam gedaan heeft en zoals Hij het al Zijn volk doet, dan zijt gij een van die enkelingen die met genade niet sterven kan, en met Goddelijke genade God niet ontmoeten, en met de keuze van Ruth verloren moet gaan, met de keuze van Ruth naar de hel, met de keuze van Moab naar de dood en in de dood.

Orpa niet, Orpa kwam met de keuze in Moab terecht, Orpa heeft ook gekozen; lees het twaalfde versje van Ruth 1, als ge thuis komt. Dan zegt ook Orpa: en wij zullen U niet verlaten. Ook Orpa deed een keuze zonder wortel. Maar Ruths keuze had een wortel, en die wortel zit diep, die zit in het donker, en Naomi heeft net zolang gezocht, totdat die wortel bloot kwam. Naomi heeft ze net zolang doorstoken, tot God er uit kwam, als een bewijs, dat God er in was. En toen hield ze op. Ze zegt: nu is het genoeg; nu heb ik God geproefd, nu heb ik God gesmaakt, zegt Naomi; nu komt het wel terecht. Gods werk groeit in het donker.

Daar gaat Jesaja ook met lood in zijn schoenen, ook met een bezwaard hart; dan moet je een Godvruchtige koning hebben en dan zo kort, en dan al weer sterven moeten. Zo'n goddeloze Achaz was oud geworden in de zonden, en nu eindelijk een Godvrezende koning; en dan zo'n boodschap. Wat moet Jesaja gebeefd hebben; o God, ik moet het zeggen als profeet; maar als vriend, dan barst mijn hart in ware smarten.

Jesaja kon als profeet er geen woord afdoen, maar als vriend heeft hij gezucht: 'o God spaar toch Uw volk en gedenk die arme koning, neem hem toch niet weg; U hebt hem als een zegen voor ons land en volk gegeven.'

Maar dat neemt niet weg, de boodschap moet er heen. En dan doet Jesaja er geen woord af en ook geen woord bij! Je kunt gerust geloven, dat het die man pijn gedaan heeft; dat het hem hartzeer geweest is.

Zulk een boodschap en dat tot zulk een godvruchtig koning. En Jesaja zegt: Hiskia hoort het en gelooft het. Hoort ge het? Horen en geloven zijn twee zaken, zijn twee zaken, hoor. Duizenden hoorders gaan er voor eeuwig verloren, omdat ze nooit geloofd hebben. Duizenden hoorders worden nooit geen daders des Woords, o dat we aan het horen niet genoeg hadden, en met ons horen eens om mochten komen. Want wat moet er bij komen, om het te geloven? Hiskia geloofde het; o God, ik moet sterven.

Ach, dat we het onder ons geloven mochten, dat het onze laatste biddag kan zijn, en de laatste biddagpredicatie gehoord wordt. En dat we tussen biddag en dankdag de rechterstoel van Christus aan zullen moeten doen; dat we het geloven, dat die bazuin nog blaast, en dat we ons op mochten maken tot de waarachtige strijd des geloofs. Lydia geloofde het, en die kreeg de buit ervan. En zovelen als Hem door het geloof aangenomen hebben, heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden. En anders geldt het voor ons, gemeente: "En zij konden vanwege hun ongeloof niet ingaan".

Een stuk toch hé, nu niet te kunnen geloven. Ik zou zeggen: ach, laat dat de Koning eens weten, laat dat God eens weten, dat het moet en niet kan. Hij luistert altijd nog naar noodschreeuw, meer dan naar praters. Wat zegt Hiskia!

Ach Jesaja, bid eens voor me? Dat hoeft hij niet te vragen, dat doet die man toch wel. Ach Jesaja, denk eens aan mij? Dat hoeft hij niet te zeggen, hij neemt Hiskia wel mee. Als je in elkanders hart verklaard ligt, dan hoeft je elkander niet aan te bevelen bij elkander. Want als je dan weggaat, dan neem je zo iemand mee; de liefde neemt ze mee. Zo draagt ook Jesaja Hiskia mee en Hiskia keert zijn aangezicht naar de wand. Wat een gelukkige man, die kwam met God in rekening en die kwamen samen, God en hij, hij en God; meer waren er niet. En dat is genoeg, hoor. Je kunt wel met de kerk leven maar je kunt nooit op kosten van de kerk zalig worden. De kerk wordt zalig op kosten van een Ander, op de verdienende oorzaak van Christus; o, de kerk kan de kerk niet zalig maken. En je kunt de kerk hier aankleven, maar ze neemt je niet mee.

Hebt ge een vader gehad, die God vreesde? Hij is boven, maar hij heeft u beneden gelaten. Hebt ge een moeder gehad met een nieuw hart? Zij is verlost, maar ze heeft u op de wereld gelaten. Misschien liggen er nog onverhoorde gebeden, maar zeg niet tegen jezelf: een kind van zoveel gebeden zal niet verloren gaan. Want dan redt ge uzelf met de gebeden van uw ouders, dan redt ge uzelf met de tranen van uw ouders. En daar zijn er duizenden mee omgekomen.

Nee, jong en oud, dan hoor ik liever dit: O, God al hun gebeden, al hun tranen zullen straks eeuwig tegen mij getuigen. Dan krijg ik mijn moeder nog eens terug in de hel, en mijn vader nog eens terug; en dan zal het zijn: Heere, Gij zijt rechtvaardig in de oordelen, die Gij geoordeeld hebt, ook over mijn zaad. Dan zoudt gij ze terugkrijgen als profeet. O red uzelf niet met de redding van uw ouders. Want ge misleidt uzelf. Ook Hiskia redde zich niet met de genade van zijn grootvader David. Dat heeft hem destemeeer veroordeeld. En nu keert Hiskia zijn aangezicht naar de wand: Heere, nu al, nu al, in het midden van mijn dagen?

Ik ben pas begonnen te regeren; en nu het eind al?

Ach, zo hoorde ik eens een vrouwtje schreeuwen; ze was nog maar 29 jaar en ze moest ook sterven, niet alleen krachtens de kwaal, maar ook krachtens de boodschap die ze ontvangen had. Ik heb ze wel duizendmaal uit horen schreeuwen: 'Heere, nu al, nu al, nog geen dertig jaar, mag ik nu al geen moeder meer blijven? Moet ik nu mijn arm zaad al achterlaten?'

O, die moeder schreeuwde, maar God ging door: *geef bevel aan uw huis; want gij zult sterven en niet leven.*

Toen kreeg dat mensje biddag. Ze had een jongetje van ruim 3 jaar en een meisje van 2 jaar; en ze zette die beide kindertjes op haar ledikant en ze doopte ze in tranen-smart, en schreeuwde tot die arme kinderen: als je vanavond je knietjes buigt, vraagt dan aan God, of je moeder een nieuw hart krijgt; want die moet sterven en ze kan niet sterven. Dat kan ze niet.

Dat wordt biddag, biddag in het hart. Wanneer ze die kleine jongen toeroept: vraag toch eens, of de Heere je moeder bekeren wil, dan wordt nood, nood, en biddag wordt biddag.

Hiskia ook, de man werd als een kind; hij was door en door bedroefd. En hij zegt: O God, in het midden van mijn dagen heb ik er heel niet aan gedacht, dat ik sterven moet. Ik dacht, dat ik nog jaren te leven had in de gunst, en moet het nu al en het kan niet. En dan keert hij zijn hart om, en dan zegt hij: 'Heere, zie eens, hoe ik voor Uw aangezicht gewandeld heb. Zie eens, hoe ik Juda gereformeerd heb, hoe ik het Pascha weer ingesteld heb, hoe ik de tempel weer gereinigd heb. Dat de stam der Leviëten

zijn werk weer doet.'

Dat is goed Mijn kind, dat keur Ik niet af. Maar dat is geen grond, waarop ge blijven kunt, en dat is geen grond waarop ge sterven kunt, dat is geen grond, Mijn kind, waarop ge Mij ontmoeten kunt.'

't Was wel van Hem. Daarom zegt de Heere ook niet, dat het niet waar was. Het is echt waar, maar 't kon geen grond zijn voor Hiskia; en 't kon geen grond wezen om daarin God te ontmoeten. O, de vrucht is de boom niet, en de belofte de Bekwerker niet; de openbaring is de toepassing niet.

En dat moest die lieve Hiskia leren. De Heere had met eerbied gesproken wat nieuws voor hem, wat liefs voor hem. Maar dat kon Hij niet geven, of Hij moest eerst die jongen in de dood brengen. Hij kon Zijn lieve Zoon niet kwijt of Hij moest eerst die lieve jongen naar de hel brengen. Ach, God wilde zijn Vader zijn, maar dat kon Hij niet wezen, voordat Hij zijn Rechter geweest was.

Zodra dat gebeurd was, zou God zijn Vader zijn. En dat kan nu door een weg, die Hiskia nooit had gedacht.

En ziet, *Hiskia weende gans zeer* en legde zijn hart open en bloot; nu dat is een lieve weldaad, echt, dat is een lieve weldaad, als je je hart eens omkeren mag. En je mag het eens echt zeggen zoals het is; niet mooi maken maar eens echt zeggen, zoals het is.

Luister, *gelijk een kraan*. Wat is een kraan? Dat is een kraai. Hoe ziet hij eruit? Is die wit of is hij zwart. Wie heeft er een kraai in een kooi, wie heeft er een kraai in huis? Wie gaat er op kraaienjacht? Voor een kanarie is nog wat te zeggen, voor een nachtegaal ook; die kunnen zingen. Maar Hiskia zegt: "Ik ben een kraan"; als je die één minuut hoort, dan zeg je: ik wou dat dit dier ophield. Is me dat een naar gekrijs, dat is geen gezang. Maar dat is een gekras dat je zó moe bent.

Maar die kraan is scheppingszwart. O, die is scheppingszwart. Die kraan mag zeggen: 'zo zwart ben ik uit mijns Makers hand voortgekomen, en ik draag mijn zwarteheid als een teken van mijn schepping.'

Dan was die kraan nog gelukkiger als Hiskia, want die had zichzelf zwart gemaakt. Dat was zijn eigen schuld, dat hij zwart was, en dat was zijn eigen schuld, dat hij onrein was. O, Hiskia zegt: "Gelijk een kraan, als een onrein dier, als een onreine kraan lag ik en riep ik en smeekte ik".

Zie, daar ligt een zondaar, o, daar ligt een zondaar op zijn leger. Die een kraan is, geen duif hoor, geen duif, eerst een kraan, onrein, niet in de offerande opgenomen. Verdoemelijk en verwerpelijk, dat was Hiskia. Hij schreeuwde als een rampzalig mens. En dat met zoveel genade. Ja, daar moet je genade voor hebben. Om met alle genade rampzalig, genadeloos, goddeloos en alleen boos op je bed te liggen. Daar moet je echt genade voor bezitten, om met alle bevindingen neer te liggen als een helwaardig, als een doemwaardig schepsel. Als een kraan, waardeloos, rechteloos, zo krast hij. Hij wil zeggen dat hij niets gaf voor z'n gebed en voor zijn roepen, hij gaf er totaal niets voor, en zei: "Heere, mijn roepen is geen middel, want ik kan het niet verder brengen dan: "O, God kwijt om eigen schuld". O, God verdoemd en dat door eigen schuld. Voor eeuwig buiten, en dat rechtvaardig. Voor eeuwig verworpen, en dat doemwaardig.

Ach Hiskia, die krijgt een plaats in te nemen, waar hij God rechtvaardigt en zichzelf verdoemt; zulk een krijgt een ziekbed, dat straks het bed der verlossing voor hem uit zal maken. De meeste tijd kan je voor de ziekbedbekeringen niets geven, en dan lopen die ziekbed- bekeringen laag af, erg laag; er zullen er misschien ook wel onder ons zijn, die ook wel eens ziek geweest zijn, tot aan de dood en beloofd hebben: 'Heere, als U me beter maakt, dan zal ik me bekeren. Als U me nog eens gezond laat worden,

dan zal ik Uw instellingen waarnemen.'

Jong en oud, waar zijn je beloften gebleven, waar zijn je voornemens gebleven? Wat is ervan terecht gekomen? Je zou het vanavond eerlijk op je knieën kunnen zeggen: Heere, hier zit een leugenaar, hier zit een huichelaar, die U alles beloofde, toen hij ziek was; maar die alles vertrappt heeft, toen hij weer gezond was. En als U me nu weer ziek maakt, en mij eindelijk in de dood brengt, dan moet ik zeggen: "Heere U hebt groot gelijk, want U hebt verdriet genoeg van mij gehad. En hij heeft al genoeg beloofd wat hij nooit na zal komen, dan geef ik U groot gelijk dat U mij geen ziekbed meer geeft, maar dat U mij zo wegsleept, als een steen uit de holligheid des slingers. Want ik ben niet meer dan een huichelaar".

Zeg Hem dat, dat mag U Hem gerust zeggen, want het is waar.

Als een kraan gekrast! Wat heeft die man een lage stand. Dan moet je koning zijn; daar moet je nu eens even bij stil staan. Dan moet je koning van Juda zijn, dan moet je die koning wezen, die de brieven uitspreidde en die God hoorde en verhoorde. En dan zie je hem daar liggen als een ellendige. Hiskia, heb je geen hoopje meer?

Nee, geen hoop.

Maar mijn jongen, je hebt die toch wel eens gehad?

Ja als ik me niet bedrogen heb.

Maar Hiskia heb je nu helemaal geen hoop?

Nee, nee.

En waarom niet? Ik zie dat ik voor eigen rekening sta, een Rechter in het gezicht en het wetboek ontsloten. God eist Zijn beeld terug, en ik heb het niet. Hij komt om Zijn recht, en Hij eist mijn hart op, zoals Hij het geschapen heeft. Hij kan met mij niet anders doen dan mij wegdoen. Want God hoort de zondaars niet.

Maar dan moet je maar ophouden met roepen, Hiskia.

Maar dat kan ik ook niet, want dan stik ik.

Dan maar doorroepen Hiskia; dan maar doorroepen. Nog een ogenblikje, dan heb je de laatste roep gedaan en dan is het kwijt en dan is het net behouden. Nog even aantobben, Hiskia, en dan leg je je wapens neer en je haalt de riemen binnen boord en je laat God regeren en je wordt vrijgesproken en vrij gemaakt.

Want deze Hiskia komt nooit meer van bed, voordat hij van een Ander is. Deze Hiskia ligt met een Adamspakje op bed, maar hij komt met een kleed van de tweede Adam van zijn bed. Deze Hiskia gaat sterven en leven.

Hiskia piepte als een kraan en als een zwaluw.

Gij weet, wat een zwaluwtje is. Ach, dat is ook eigenlijk maar een minderwaardig diertje. Dat is net zo'n soort diertje als een mus. Hij kent zijn tijden; hij weet wanneer hij hier komen moet en hij weet ook, wanneer hij weer weggaan moet. O, die hebben kennis gelijk de ooievaar; maar zegt Hij: Mijn volk weet niet en gaat verloren, omdat het geen kennis heeft.

Maar in welk opzicht is nu Hiskia een zwaluw? Ten eerste omdat dat beestje onrein is en in de offerande niet opgenomen was. En ten tweede, omdat het het enigste beestje is dat zo ontzaglijk vlug sjilpt; achter elkaar sjilpt en almaar doorsjilpt; daar zit geen tussenpoos in.

Dat wil voor Hiskia zeggen: zijn nood hield aan, z'n smart hield aan, het gericht hield aan, en de schuld hield aan, alles hield aan. Totdat het was gedaan. Er is nog een onderscheid, je kan eens een nood hebben, die weer overgaat en twee dagen later weer eens terug komt. Maar als je nu zwaluwen-nood krijgt, dan kom je aan het einde, het hoogtepunt komt waar de zwaluwen-nood begint.

O God help, o God red, o God kwijt, en zo gaat het door tot het laatste daar is. O God, wees mij zondaar genadig. En dan hoor je niet meer, en dan hoor je hem niet meer, dan sterft de zwaluw. Maar dan gaat de duif leven, in Hem die ze vrijmaakt in bloed. Amen.

Zingen: Psalm 3 : 2.

9. Hiskia's gebed Biddagpredicatie. II

Zingen: Psalm 25 : 1.

Lezen: Psalm 30.

Zingen: Psalm 138: 2 en 4.

Mijn medereizigers door de kortstondigheid van de tijd en op de doorreis naar de eeuwigheid.

Het komt er voor u en mij op aan, of er tussen wieg en graf een Godswerk in ons verheerlijkt zal zijn. 't Komt er voor u en mij op aan, als wij straks dit benedenste verlaten, of er ook iets uit de eeuwigheid is toegepast in ons harte in de tijd; wat uit God is dat slijt niet en dat veroudert niet. Dat leven dat uit God is, is nieuw en dat blijft nieuw en dat zal nieuw zijn tot in alle eeuwigheid. Wat op de aarde is, jong en oud, gaat straks onze neus voorbij; alle bezittingen op aarde hebben in het licht van de eeuwigheid geen waarde.

Al gaf iemand al het goed van zijn huis voor deze liefde, men zal hem ten enenmale verachten. Christus koopt Zijn kerk niet door goud noch door zilver, maar Hij heeft ze gekocht door het onvergankelijke, maar ook door het onbevleete bloed des eeuwigen Lams. En zonder bloedstorting kan niemand God zien zonder verschrikking. Zonder bloedstorting kan niemand God zien zonder verdoeming, zonder bloedstorting kunnen wij God niet, ontmoeten, dan alleen als een verterend vuur.

Hoe noodzakelijk is het dan voor ons om de grond van de verlossing te leren kennen, dewelke ligt in het bloed des Nieuwen Testaments. God wil bloed zien, Die ziet het bloed van de Zoon Zijns welbehagens. Die moordenaar aan het hout dorstte naar bloed, die man droeg daarin de hoogste goedkeuring Gods, dat is de goedkeuring Gods naar bloed te dorsten, niet buiten bloed te kunnen, want bloed is de enige grond die zonde wegneemt en niet aanneemt. Bloed is het enige wat die hoer waste en haar als een maagd voor de troon stelde. Bloed is het enige waarin de wet gehandhaafd, waarin het recht verheerlijkt en waarin de kerk met behoud van de deugden Gods de eeuwige zaligheid om niet deelachtig wordt.

En daarom heeft dan ook Hiskia een voorbereidende weg tot bloed; er is een weg in bloed en er is ook weer een weg door bloed.

Maar we zouden dan nog een ogenblik stilstaan bij Hiskia zijn weg tot bloed. Vanzelf ligt dan de weg open in bloed.

Staan wij dan een ogenblik stil uit welke weg Hiskia door bloed God ontmoet heeft als de God des vredes, die alle verstand te boven gaat, naar Jesaja het achtendertigste hoofdstuk en daarvan het veertiende vers, waar 's Heeren Woord aldus luidt:

Gelijk een kraan of zwaluw, alzo piepte ik; ik kirde als een duif; mijn ogen verhieven zich omhoog; o HEERE, ik word onderdrukt, wees Gij mijn Borg.

Gebed.

Psalm 51 : 4 en 10.

Wij hebben vanmiddag al een ogenblik stilgestaan bij Hiskia's ziek-zijn.

Die man werd onverwachts ziek, onverwachts werd hij ziek, ach dat gaat met ons meestal ook zo. Want wij rekenen op geen ziekte, wij rekenen op geen tegenslagen, wij rekenen op geen dood. Wij rekenen op gezondheid en een lang leven en dan naar de hemel. Zo rekent de mens.

Altijd naar zich toe. Maar God voert Zijn raad uit en vernietigt onze rekeningen, steekt ze in brand. Hoeveel van je rekeningen zijn er al verbrand en hoeveel rekeningen zijn er dienaangaande al niet fout geweest? En toch blijft de mens maar doorgaan met dat werk, dat kan hij niet laten, daar zit hij in. Het gaat met Hiskia net zo. Hiskia dacht dat hij vooruit kon, dat hij 't lek boven water had. Rabsaké was dood, Israël verlost.

Hiskia dacht, nu kunnen we vooruit. Als de mens denkt, dat hij er is, dan gaat het schepje doorgaans zinken. Als je denkt, nu ben ik er, dan komen er stormen. Want als het vrede geweest is, bereid u ten oorlog; en wanneer ge vrede gesmaakt hebt, dan zijn uw vijanden legio. Want elke vrucht des hemels wordt in vuur beproefd en wordt in het vuur gelouterd. Eeuwigheids- werk komt in eeuwigheids-vuur, het wordt gelouterd door het lijden, gelijk het zilver wordt beproefd.

In die dagen van de overwinning kwam God met Zijn slaande hand aan Hiskia's lichaam. Hij werd ziek, hard ziek. En een ziek mens denkt niet: ik ga sterven, het zal nu aflopen met mij, ik ga naar het einde toe; nee, een ziek mens ligt maar te rekenen, hoe word ik weer beter. Welke dokter moet ik halen, wie is de knapste en wie weet het het beste. Ach, een mens rekent altijd op beter worden. Een gezond mens rekent: het blijft wel zo, en een ziek mens rekent erop, dat hij wel weer beter wordt. En zo blijft die arme mens rekenen, tot hij met zijn neus in het graf schiet, en dan is het voor eeuwig uit, te laat en voorbij. Daarom zegt de Heere tegen Jesaja: "Ga het maar eens zeggen tegen Hiskia, dat zijn ziekte doorgaat, dat hij niet betert, dat er geen beterschap voor hem is. Dan hoeft hij geen dokters meer te zoeken en geen nieuwe dokters meer te laten komen. Dan hoeft hij niet meer naar de apotheek toe, dan is dat eens uit".

En toen heeft Jesaja gezegd: 'schi er maar eens mee uit, te dokteren. God heeft gezegd, dat je gaat sterven, dan helpt er toch geen dokteren aan, dan hoef je geen dokters meer te halen.'

Ach, wat is die Hiskia toch gelukkig geweest; ach, wat was die man gelukkig. God zegt, dat er in heel Kanaki niet één dokter voor hem is. En toen kreeg Hiskia met God te doen en toen verdienden de doktoren niets meer aan hem. Toen heeft Hiskia gezegd: zet de middelen daar maar neer, er helpt niets meer. God zegt "sterven", en daar heeft God gelijk in. Want elke ziel die zondigt gaat sterven. En dat deed Hiskia liggen met zijn aangezicht naar de wand. Daar zie je Hiskia's hoge schuld. Een man die zalig had kunnen worden en een man die zalig geweest is, die de zaligheid geproefd heeft, die in dat gezegende paaslam, die Goddelijke Heere Jezus die beloofd was, de Zaligmaker gezien heeft. De dierbaarheid en beminnelijkheid en Zijn schoonheid beleefd heeft.

Hiskia die in de vrucht van Christus, Christus gekozen heeft als de enige Middelaar en gekozen als zijn enige Zaligmaker, waarvan hij getuigd heeft: *Alles wat aan Hem is, is gans begeerlijk. Zulk een is mijn Liefste*. Zo had Hiskia Jezus' openbaringen in zijn leven ontvangen. Was uit ontzagelijke noden gered en had menigmaal gezongen: "Gij, Gij zijt verwinnaar in de strijd en geeft Uw volk de zegen".

Hiskia heeft tijden gehad, dat hij uitgeroepen heeft: "O God, ik word zalig, want U hebt het Zelf gezegd. Zalig zult Gij mij maken, want U bent Uw woord aan mij kwijt." En dan pleiten ze op Zijn Woord en dat is een aangenaam worstelen; dat is God vasthouden. O, dat is Hem vasthouden. Daar zegt Hij van: "En de geweldigers zullen te dien dage het koninkrijk der hemelen innemen met geweld". Daar heeft Hiskia geloofd:

"Hij is zo getrouw als sterk.

Hij zal Zijn werk

aan mij volvoeren vrij".

Daar heeft Hiskia het overgenomen, God is met mij begonnen en wat God begint dat zet Hij door, dat voleindigt Hij. God is betrouwbaar, en Hij is de enige, Die de hoop Zijner ellendigen nooit beschaamt en Die nooit op Zijn woord terugkomt. En God redt Zijn woord en de redding van Zijn woord is de zaligheid voor de kerk.

Zie maar, wat David in de 119e Psalm zingt: "Gedenk aan het woord, gesproken tot Uw knecht, waarop Gij mij verwachting hebt gegeven". Dan vraagt dat volk: "Heere, heb ik het nu genomen of hebt U het mij gegeven? Als ik het genomen heb, o God, dan ben ik een dief. Wilt U mij eraan ontdekken, Heere, voordat het te laat is. Heere, wilt U mij er aan ontdekken, opdat ik mij niet bedrieg voor die grote eeuwigheid."

Het is God om waarheid te doen en daar gaat het bij dat volk ook om.

Als een bediening uit God: *Zie, Gij hebt lust tot waarheid in het binnenste en in het verborgene maakt Gij mij wijsheid bekend.*

Daar ligt Hiskia: van koning wordt hij 'n ellendige, en van een ellendeling wordt hij een helleling; en dan een man met zoveel genade, waar wij van zouden zeggen: "Hiskia, Hiskia, mijn jongen, sterf maar, je gaat het nieuwe Jeruzalem in. Je bent een man met een nieuw hart; wat uit God geboren is, dat gaat toch weer naar God".

En Hiskia kan niet sterven; het is die man onmogelijk. Onmogelijk van twee zijden; ten eerste staat zijn schuld open, en ten tweede had hij geen opvolger. O geen opvolger, alles in nood. Een dubbele nood; niet kunnen sterven vanwege zijn openstaande schuld en een Goddelijk recht en ten tweede niet 'te kunnen sterven, want ziet, er was geen zaad, er was geen opvolger. Dat is een beste nood, dat zijn de beste noden, waar je je niet meer roeren kan, waar je je niet meer bewegen kan, daar worden ze onhoudbaar en in de onhoudbaarste noden kan God alleen Zijn genade kwijt. Maar er komt een verloren mens uit. Zie Hiskia sterven. Zou Jesaja niet voor hem gebeden hebben? Inderdaad, maar de gebeden van de kerk maken de kerk niet vrij; die werkzaamheid, die een ander voor je heeft, kan je ziel niet vrij maken van de nood, noch de schuld wegnemen tussen God en je hart.

Dan gaat de kerk er ook tussen uit, hoeveel je er van houdt. God rekent met Zijn kerk persoonlijk af, persoonlijk. Dan neemt Hij ze alleen. Sommigen ervan gaan het bed in, sommigen krijgen een lichaamskwaal. Dan neemt Hij ze apart. Als Hij Johannes lieve lessen wil leren, dan neemt Hij hem alleen op Patmos. Dan krijgen ze kruisen, die zo smartelijk zijn, die je niet buiten je huis kunt krijgen; kruisen tussen God en je hart, en daar staat God nu op.

Zo ligt Hiskia dan daar alleen met God, en meer is er niet en dan staat er: "Gelijk een kraan, als een dier, als een onrein dier, also schreeuwde ik". Daar heb je nu een man met genade, als de onreinste, als de goddelooste, als de verdoemelijkste ligt hij op zijn leger. En daar had de Heere van gezegd: "Dat er voor hem en na hem geen geweest is, die zo de Heere aangekleefd heeft als Hiskia".

Hiskia kleefde Hem aan, zoals er nooit één koning voor hem en na hem geweest is. Die man ligt daar nu, enkel schuld, alleen schuld, niets meer dan schuld. Die man kon zich niet meer redden, ook met zijn roepen niet, noch met zijn keuze, noch met zijn overwinning op Rabsaké. Die man kon zich niet redden met de zoetste openbaringen van Christus. Want nu is er geen Jezus. Hij zoekt naar Jezus, maar vindt niets dan recht, schuld, vloek en wet. Dat is alles wat Hiskia vindt. Waar is Jezus nu? Die ligt in het graf of Die hangt aan het kruishout, of Hij houdt Zich stil achter het recht, een zwijgende Borg en een voortredende Rechter. Dan wordt het de kerk bang.

O dan wordt het die kerke bang, Jezus gehad en Hij is er niet meer. Toch is Hij er, Zijn vruchten gehad en niets meer te ontvangen. Wat moet er gebeuren, volk? God wil

meer geven dan de vrucht, Hij wil Zijn Zoon geven. God wil meer geven dan een boodschap, Hij wil je meer geven dan een uitlating, Hij wil Zichzelf geven. En om Zichzelf te geven, moet het vat leeg zijn. En wanneer is het vat leeg?

"Ik ben o Heere Uw gramschap dubbel waardig". Dan is het vat leeg. Dan zijn wij rijp voor de hel, rijp voor het gericht, rijp om een rechtvaardig God te mijnen, Zijn deugden te lieven en Zijn recht te kussen. Wat nooit kon, gaat dan vanzelf. Wat kon er niet, wat kon er niet bij Hiskia? Die man kon niet verloren gaan, daar had hij teveel genade voor. En toen de schuld kwam, ging Hiskia door een daad Gods vanzelf verloren. Wat nooit kon is gebeurd: Hiskia is van een bekeerde man een onbekeerde geworden en van een geredde een reddeloze.

En alzo piepte ik.

O, hij wil zeggen, ik kon niet ophouden met roepen; ik kon niet ophouden met schreeuwen, ik kon niet aan het eind komen. En als je nu niet meer aan het eind kunt komen, dan ben je er vlak bij, vlak ben je er bij. Dan zal er een tijd aanbreken, volk, dat ge zult vragen: "Heere mag ik eens aan het eind komen? O, God mag ik eens aan het eind komen? O, mag ik mijn wapens eens inleveren en het met U eens worden?"

Dan behoeven ze niet meer naar de hemel, maar willen zij de hel mijnen en in de hemel zingen. God goed voor een slecht mens.

Hiskia lag tegen de wand aan te zien en het kwam die man voor, dat die schuld er nooit tussenuit kon; die was veel te groot, die was veel te groot die schuld, dat kon niet. En satan maakte zijn gebruik ervan; die zegt: Een man met zoveel schuld, die kan niet zalig worden, een man met zo'n hoop schuld, die is alleen verdoemd; een man met zoveel schuld kan God alleen veroordelen. Daar is niets anders voor dan een eeuwige rampzaligheid. Wat moet die man daarop zeggen, wat moet Hiskia daarop zeggen, wat hebben we daarop in te brengen? En hij wees Jozua op zijn vuile klederen en dan neemt de duivel het voor de heiligheid Gods op, dan neemt de duivel het voor de rechtvaardigheid Gods op. O, dat kan die arme mens niet meer onderscheiden, en als de duivel het voor de heiligheid Gods op gaat nemen, in schijn, dan staat die arme kerk stom, dan moet ze betuigen: " 't Is niet alleen dit kwaad dat roept om straf, maar ik ben in zonde en ongerechtigheid ontvangen en geboren". En daarom staat er dit:

"Als een kraan en als een zwaluw piepte ik en kirde als een duif".

Daar heb je het offerdier, daar heb je het diertje, dat in de offerande opgenomen is, daar heb je het diertje van reinheid, van oprechtheid, van zuiverheid; en dat ligt nu in Hiskia verklaard. Hij verbloemde zijn zonde niet, hij bedekte zijn schuld niet, maar openhartig zegt hij: "Heere, 't is waar, U moet mij veroordelen, het kan niet anders, Uw deugden zijn gekrenkt en die moeten verheerlijkt worden, Uw recht heb ik geschonden, U kunt niet anders doen, dan mij weg doen, dat is nu een duivengestalte".

*Ik bekend' aan U oprecht mijn zonden,
ik verborg geen kwaad, dat in mij werd gevonden.*

Dan ga je het openlijk zeggen, openhartig zeggen; dan ga je zeggen: 'Heere, wat moet Ge met zo'n mens doen? Daar kunt U niets anders mee doen, dan hem weg doen, daar kunt U niets anders mee doen, dan hem eeuwig tenietdoen.'

Die wordt het met God eens. Is het u wel eens overkomen, gemeente, is u dat wel eens overkomen, het met God eens te worden, met de kerk, in dit stuk van de rechtvaardigmaking? Dan gaat de duivel er het eerste tussenuit. "Ik zag de satan vallen als een bliksem uit de hemel." Die wordt het eerste gescholden. Die gaat het eerste het

rechtsgeding uit, die mag er niet eens bij zijn. Als Jozua ontkleed wordt van zijn vuil pakje en hem het schone nieuwe pak aangedaan wordt, dan gaat eerst satan er tussenuit. *De Heere schelde u!*

O volk, hij is een vijand, hij is een serpent, hij is een aartsvijand van alles wat Goddelijk is, van alles wat Jezus is, van alles wat Christus is. En die godzalig willen leven, zullen door de duivel vervolgd worden. Want hij gaat rond als een briesende leeuw, zoekende wie hij zou mogen verslinden. En zulke zielen, die in die gerichtsonderhandelingen leven, ach, ze hebben vaak geen moed meer om te zien, geen moed meer om te drinken, geen moed meer om te leven, geen moed meer om op aarde te zijn. Want ze kunnen met Hiskia niet over de wand van de schuld heenzien.

Ach, zagen ze nu achter de dood de verlossing, achter de wand het leven maar, maar ze zien er tegen aan, ze kijken er tegen aan. En het komt hun voor, dat hij in eeuwigheid niet vallen kan. O, voor hen kan het niet meer. Zijn er zulken nog, zou er nog één zijn, met alleen schuld en geen Borg? Alleen zonde en geen bloed, alleen God als rechter en geen scheidsman? Alleen God in Zijn toorn en geen advocaat, alleen de wet in haar vloek en geen wetshandhaver? Alleen het recht in zijn vertering en geen plaatsbekleder?

Voorwaar, dan zeggen ze met David: "Mij is bange". Maar nu doet de Heere nooit een half werk. Loopt het recht een tijd voor de liefde, dat is bang.

Dan wordt er ook een tijd geboren, dat de liefde door het recht zal vloeien en dan is het een vanzelfsheid. "Uw doen is Majesteit, aanbiddelijke Heerlijkheid en Uw gerechtigheid is oneindig."

Nee, volk, dan hoeft U niet bang te zijn voor Gods recht; het is het lieve recht des Heeren; heus waar, het lieve recht des Heeren.

Maar dan moeten wij de misdadiger zijn, dan moeten wij de zondaar zijn, dan is Gods recht niet tegen u, hoor. Want uw ziel wordt ingewonnen om voor dat recht te zijn. O, dan kunt u het recht gelijk geven en dat is de kortste weg om door recht vrijgesproken en door recht vrijgemaakt en door recht aangenomen te worden tot kinderen Gods. Hoelang dat geduurd heeft met Hiskia, weet ik niet. De Heere is vrij. Sommige zielen doen van de roeping tot de rechtvaardigmaking wel dertig jaar. Sommigen doen er wel veertig jaar over, sommigen van de kerk der doodsbanden verhaasten de geboorte van dit kind. Daar is de Heere vrij in; vrij is de Heere in dat doorbrekende werk. Maar ik geloof ook, dat het vandaag een oordeel in de kerk is, dat je zo weinig hoort van doorbrekend werk. Dat ze eens Anderen worden en dat gaat bij Hiskia, de man had er hoop op gehad, dat het ging gebeuren, toen kon het niet. Toen Hiskia in de vrucht leefde, toen heeft hij vaak gezegd: ach, dat ik de boom had; als de vrucht al zo zoet is, wat moet dan de boom wezen! Toen hij van de druppels leefde, toen heeft hij vaak gebedeld om de fontein. Hij heeft wel eens gezegd: *ik krijg Hem, eens wordt Hij de mijne en ik de Zijne.*

En toen het ging geschieden, toen leek het er heel niet op, want het gaat net anders dan ge gedacht hebt, volk. Want door een weg van schuld moet het naar de Borg, door een weg van afsnijding moet het naar de inleiding. Door een weg van verloren gaan en - liggen, komt het tot de behoudenis van onze rechtvaardige verdoemenis. *Mijn ogen verhieven zich omhoog.* O die man zijn ogen worden eens afgetrokken, waarvan, van die hemelhoge schuld en zolang ze daar tegenaan zien, kan het in eeuwigheid niet; dan is het verloren. Zolang de kerk tegen die schuld aanziet, dan is het: *Ik wou vluchten, maar ik kon nergens heen.*

Zolang die kerk met haar aangezicht naar die wand van schuld ligt, dan is het:

*Ik schatte mij geheel verloren,
ik mocht van geen vertroosting horen.*

Nu komt er een dag, dat Hiskia het niet kan en dat God het ook niet kan, o dat God het ook niet meer kan. God in nood, de eeuwigheid in nood, God in de onmogelijkheid en de zondaar in de onmogelijkheid; hoe moet het nu? God kan niet en de zondaar kan ook niet, nu. "Hoe zal ik U onder de kinderen zetten, hoe?" dat vraagt God, hoe moet Ik dat doen, zeg dat eens, verklaar mij, hoe moet Ik dat doen? Geef er nu eens antwoord op."

En dan staat de ziele stom, daar hebben ze geen antwoord op en dan vraagt de Heere nog eens wat. "Hoe zullen twee tezamen wandelen, tenzij dat ze overeengekomen zijn?" Daar staat ze weer. Hier heeft Abraham geen antwoord, hier heeft Gabriël geen antwoord, hier moet een antwoord komen van die gezegende Middelaar.

O volk, uit de ingewanden des Vaders voortgebracht, *Die het uitgedrukte beeld Zijner Goddelijke zelfstandigheid is en het afschijnsel Zijner heerlijkheid.*

Zodra deze twee het eens zijn, het recht en de zondaar, de zondaar en het recht, hoort ge het, zodra deze twee het eens worden, het recht en de zondaar, de zondaar en het recht; de wet en de zondaar de zondaar en de wet, zodra die het met elkander eens zijn. Hoe staat het er dan bij met die zondaar, benauwd?

Neen, de benauwdheid is voorbij. Hoe staat het erbij die daar zalig verloren ligt, die is verloren zalig. Daar heb je het onderscheid, niet een toevallend recht. Daar gaan wij met een noodschreeuw onder. O God, het is kwijt, kwijt, verloren, voor eeuwig verloren ... en zie daar komt Hij: *Ik ben de weg, de waarheid en het leven.* Dan krijg je een Middelaarsontdekking, een Christusopenbaring, waardoor je zalig kan worden, dat is lief. Want dan ga je met Ruth aan het kiezen.

Maar als het daar komt, waar Hiskia komt, dan houdt de biddag op. En dan wordt het een dag van rechtsverheerlijking en rechtsoverneming. En rechtsoverneming is een welgevallen nemen in de straffen onzer ongerechtigheid. Ja, dat kan ook in geen woorden gezegd worden, hoe zalig verloren je daar ligt, en hoe verloren zalig je daar bent.

Gij zijt het met God eens. Ge geeft God gelijk en je neus ligt in het slijk. Ge hoeft niet meer bekeerd te worden, ge hoeft geen bloed, ge hoeft geen Jezus meer, ge hoeft geen genade meer. Ge hebt geen advocaat meer nodig, ge zijt vol uit het recht, van het recht, en ge verheerlijkt God door recht.

Hier zou u kunnen blijven liggen, als het in het hoogste oogmerk van de verkiezing lag. Maar het oogmerk van de verkiezing ligt verder. En dat ligt, om ze heilig voor God te stellen, onberispelijk in de liefde.

En nu komt Hij tussenbeide. Och, is het wel eens gebeurd, volk, hebt ge Hem eens zien komen uit de nooit begonnen eeuwigheid? En is Hij toen zo voor U tussenbeide gekomen? Gij hebt, o Heer', in 't dood'lijkst tijdsgewricht, mijn ziel gered en de drie Personen over U horen onderhandelen. Hebt ge de sprake van de Zoon tot de Vader in de ziel gehoord en Hem door het geloof gezien? Is 't waar, is 't waar?

Dan bent u door het geloof aan het hoogste gerichtshof geweest. Dan hebt ge met een akte van onvermogen die Goddelijke Heere Jezus als uw beste Advocaat gehad, een advocaat, zoals er maar één is. Een advocaat, die op rechtsgronden Zijn volk vrij pleit en vrij maakt. Die zegt: "Vader, 't is waar, hij hoort in de hel. 't Is waar, hij heeft duizend hellen verdiend, hij is een misdadiger, hij is een Godsmoorder en een Christusdoder. Maar zie eens, Vader, hebben Wij samen geen contract gemaakt, en zijn Wij het niet eens geworden, dat Ik voor hem de dood in zou gaan? Dat zijn schuld Mijn schuld zou wezen en hebt Gij zijn schuld, Vader, Mij niet toegerekend? En heb Ik toen zijn schuld niet aanvaard, heb Ik hem niet overgenomen in de verkiezing? Heb

Ik de menselijke natuur niet aangenomen tot koping en betaling?"

Volk, als ge dat in uw leven moogt beleven, dan is er geen tijd meer, geen wereld meer. Dit laat zich niet bespreken. Ik kan het u echt niet zeggen, wat een zielsbewondering en heilige aanbidding. Die drie Goddelijke Personen over een arme zondewurm, over zo'n hels wangedrocht van de Vader aan de Zoon gegeven.

Verlos hem, is de spraak van de Vader, dat hij in het verderf niet nederdale. Want Ik heb verzoening gevonden.

Wie vindt er verzoening? De Vader. De Vader vindt verzoening in de voldoening van die eeuwige Middelaar.

O volk, dat met toepassing overgenomen door de Zoon, vrijgemaakt door de Zoon, gewassen in Zijn bloed, vrijgesproken door de Goddelijke rechter in dat uurtje der minne. En daar heeft de aanneming der erfgenamen Gods en mede-erfgenamen Christi plaats.

Voorwaar, dan zou u haast denken: nog een stapje, dan ben ik er, nog één zucht, en thuis; o, daar is nog wat te doen, want nu begint de strijd eerst.

En nu, volk, de inklevende smet als een baarmoeder der zonde. Die niet is weggenomen en die de kerk in de heiligmaking arm houdt en ellendig houdt, schuldig houdt en zondig houdt. En nu krijgt ge de baarmoeder van de zonde in te leven. Ach, dat had ze nooit gedacht; ze had gedacht dat ze nog eens heilig zou worden en heiliger, en nu wordt ze steeds vuiler, steeds goddelozer. En nu wordt het nog steeds onmogelijker. En dat is de kortste weg, volk, om uit genade bij vernieuwing gezaligd te worden. Ik word onderdrukt. Daar staat eigenlijk: ik word ondergraven. En als ge nu iemand ondergraft, als ge de grond onder zijn voeten wegneemt, dan zakt hij weg. En waar zakt hij dan neer; ach, waar zakt hij dan neer? Die ziel heeft duizendmaal uitgeroepen: als ze de grond onder mij wegnemen, dan zak ik in de hel. 'Heere, ach dan zak ik in de eeuwige dood.'

En nu nemen ze de grond onder hem weg, en daar zakt hij in die doorboorde handen van die eeuwige Middelaar. O daar ontdekt Hij, daar geeft Hij, daar openbaart Hij. Hij neemt die gelittekende Heere Jezus, volk; daar ligt uw kwitantie. Want die littekenen zijn Gode als een welriekende, Godverheerlijkende offerande, waarin Hij nooit meer scheldt op Zijn Jakob, en nooit meer toort op Zijn Israël.

Bergen zullen wijken, heuvelen zullen wankelen, maar het verbond Mijns vredes zal in eeuwigheid geen einde nemen.

Hiskia is erdoor. Waar is hij nu door? Ach hij is in Christus een nieuw schepsel geworden. Nu hij er achter staat zegt hij: *ik dank U Heere, dat Gij toornig op mij geweest zijt.*

Nu Hiskia er achter staat, nu is het: *vóór ik verdrukt werd, dwaalde ik; nu onderhoud ik Uw Woord.* Nu ik er achter sta, nu roep ik; de levenden, de levenden zullen U loven, gelijk ik heden doe. De vader zal de kinderen de waarheid vermelden. Dan ziet Hiskia, terwijl hij nog kinderloos is, dat God hem met zaad begiftigen zal, dat God Zijn woord vervullen zal. Hij zal de lamp van David niet uitblussen. Dan zien ze alle beloften in Christus Jezus ja en amen.

Hiskia heeft biddag gehad, dagen des gebeds; dagen, waarin Hiskia het heeft ervaren; als mijn ziel aan God gedacht, dan loosde ik klacht op klacht. En ten laatste is Hiskia's ziel onverwachts gered, onverwachts gezaligd.

Hij gaat met Zijn volk altijd een weg in, die het verstand vernietigt; heilig radeloos, heilig goddeloos, heilig hopeloos, zo maakt Hij Zijn kerk. God houdt ervan, dat Zijn kerk Hem aankleeft, dat ze Hem aanroept, dat ze Hem inroepen zal; Hij is een Held,

bij Wie hulpe besteld is, machtig om te verlossen. Hij laat Zijn kerk beleven: *Heere, tot wie wij in de nood vlien, ach wil Uw gezalfde en dat is die eeuwige Heere Jezus, met al Zijn knechten aanzien.*

Hij helpt ze er door, Hij helpt ze door het vuur en ze verbranden niet. Hij helpt ze door het water en ze verdrinken niet.

Ziet eens: Hij geeft Paulus een biddag voor zijn hele leven, een doorn in zijn vlees. Dan heeft Paulus heel zijn leven wat te doen. Driemaal heb ik de Heere gebeden: neem de doorn eens weg! 'Paulus, Ik heb hem je gegeven tot de dood. Ik heb hem je gegeven tot je smart. Ik heb hem je gegeven, opdat je jezelf niet zou verheffen. Ik heb je die doorn gegeven, Paulus, opdat je een roeper zou blijven, een aanroeper van Mijn Naam.'

De strijdende kerk is op aarde een kerk, waar het niet over mag gaan: "Heere red, Heere vergeef, Heere help". Hij is het en Hij blijft het, waarvan de apostel zegt: en mijn God vervulle al uw noden.

Hoor je wel weer "noden"? In Christus Jezus! Biddag gunt Hij Zijn kerk bij iedere nood. En dan verliezen ze de waarde in dit gebed, opdat ze uit de waarde van die eeuwige Voorbidder, ja, opdat zij ontvangen zullen: genade voor genade. Ach, de kerk kan niet bidden, en wanneer ze het nu eens niet kan, dan moet je het echt niet kunnen, dan moet het echt waar zijn, dat je het niet kunt. Dan leert Hij het Zijn kerk Zelf. Deswege komt die Geest ons te hulp, Dewelke in ons zucht met onuitsprekelijke verzuchtingen en Die zucht voor de heiligen tot God. O, dan kunnen wij het niet, maar dan moet het echt waar zijn. Dan bent u misschien wel eens gewaar geworden, dat gij het niet meer deed. Maar dan die Voorzuchter in het hart, de derde Persoon, die bidt tot de tweede Persoon; dus een Voorbidder in de hemel en die bidt tot het hart des Vaders. Zo heeft de kerk een Voorzuchter in het hart en een Voorbidder in de hemel. En daar ligt de kracht van de kerk in verklaard. En daarom roept Hij ze toe, dat ze altijd bidden zullen zonder ophouden. "Zou Ik geen recht doen aan Mijn uitverkorenen, die dag en nacht tot Mij roepen? Gewisselijk, Ik zal ze recht doen, Ik zal ze horen en Ik zal ze verhoren; want hun zullen als op Mozes' beë, al loopt hun pad ook door de zee, geen golven overstromen."

Volk, onthoudt het, Hij kan geen andere weg met ons houden, dan van de ene druk in de andere, opdat ze door lijden geheiligd zullen worden, en onze wulpse natuur gekruist aan het kruis van Christus; het hoogtepunt, waar God Zijn eer en de zondaar de zaligheid om niet ontvangt. Heus, Hij kastijdt Zijn kerk niet, omdat Hij lust heeft om haar te plagen; nee, Hij kastijdt ze uit het Vaderlijk mededogen, niet tot verdoemenis, maar tot verdoemeniswaardigheid, opdat ze in lijden er iets van zouden leren, hoe bitterder de zonden zijn, hoe zoeter het kruis van Christus. Daar zijn ze geboet, en dat is het enige bloed, dat reinigt het vuilste gemoed. Hiskia heeft een ogenblik zo schoon op aarde gestaan, alsof hij nooit vuil geweest was: hij is vol geweest van God en Christus, hij is vol geweest, de schatkamers zijner ziel zijn vervuld geweest. En van die man ruist het "een volle beek van wellust maakt hier elk in liefde dronken". Dan zijn ze dronken; niet van de wijn, maar van de liefde. Ze waggelen, ze schudden op de benen, niet van de drank des tijds, maar van de drank der eeuwigheid.

Komt, komt zegt Hij, vrienden, eet en drinkt en wordt dronken, o Mijn liefste. Daar krijgen ze een gaande en een komende Jezus. Toen heb je ogenblikjes op aarde gehad, dat je met vrijmoedigheid naar boven zag. "Wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods? God is het Die rechtvaardig maakt, wie is het die verdoemt?"

Christus is het die gestorven is, ja wat meer is, Die ook ter rechterhand Gods is, Die ook voor ons bidt."

Dan heb je niets meer tegen. "Zo God voor ons is, wie zal tegen ons zijn, Die ook Zijn eigen Zoon niet gespaard heeft, hoeveel te meer zal Hij ons met Hem niet alle dingen schenken?"

Dan komt Sion, dan komt Jakobs deel aan het eind van de zonde, en die het eind van de zonde vindt, die vindt God in Zijn volmaakte heerlijkheid en eeuwige gelukzaligheid. Die het einde van de zonde vindt, die vindt het herstel van Gods beeld, in de volmaaktste zin. En het einde der zonde, volk, is hier de overgang in Christus; maar het einde van de zonde dan?

Dan zeggen ze: 'En Abraham stierf en werd verzameld tot zijn volkeren'. Als de kerk het einde van de zonde vindt, dan wordt je kistje getimmerd, dan wordt je graf gegraven. Als je het einde van de zonde mag vinden, o, dan is je einde nabij; en daar zegt Job van: daar rusten de vermoeiden van kracht, daar houdt de drijver op en daar is de knecht vrij van zijn heer. Dan valt de onverenigdheid er voor eeuwig tussen uit: de oude mens het graf in en nieuw gaat hij de hemel in. De nieuwe gaat de hemel in om eeuwig, eeuwig, in zijn volmaaktste zin, met God eens te zijn. En daar ligt de verzadiging.

Nu staan we weer gereed om een nieuwe beproevingsweg in te gaan, voor de zoveelste reize, weer naar het ziekenhuis, alweer, dat zeg ik dan.

Kan dat nu nooit eens ophouden, kan het nu nooit eens anders? Dat ben ik en dat zeg ik.

Maar ach, als Hij daar boven een woordje spreekt: "Mijn raad zal bestaan en Ik zal al Mijn welbehagen doen", dan vallen mijn handen slap. Dan zingt de kerk: "Gij zult mij leiden door Uw raad en daarna zult Gij mij opnemen in (eeuwige) heerlijkheid".

Dan is het ook nog maar een ogenblik, en de dag komt, dat alle schaduwen zullen vlieden en dan gaat dat volk voor eeuwig de kooi uit en de stad der eeuwige verlossing in. Dan is het gebeurd, dan is de duivel hen kwijt, en zij zijn de duivel kwijt, ze zijn zichzelf kwijt en ze zijn God in Christus rijk.

Jong en oud, wat zal dat zijn, als je hier geen biddag gehouden hebt, in de hel kun je het niet. In de hel krijg je geen biddag, maar dan zal het een eeuwige nacht van vloeken zijn; dat vloeken, o dat eeuwige vloeken, en dat eeuwig doorvloeken; en het gezelschap in de hel zal eeuwig lasteren, zal eeuwig God lasteren, vanwege de plagen. Wat zal dat wezen, nooit geen drup water meer. De kerk ligt dan aan de fontein en ze drinken met volle teugen en hebben nooit dorst meer. Want in dat land is alleen water. Nog een ogenblik en dan houdt het ook op om met Gods Woord te spotten en God zal spotten wanneer ons einde, bederf en verderf naderen zal.

Hij opene nog uw ogen voordat u ze sluiten zal door de dood en hij U voor eeuwig slepen zal naar de eeuwige dood. Want dan kan het niet meer, echt niet, je hebt maar één ziel; is die verloren dan is alles verloren. En nu zegt de Waarheid: *indien gij dan heden, heden, Zijn stem hoort, verhardt uw hart niet, maar laat u leiden.*

De dag komt en is zeer nabij voor ons allen. Dat voor u en mij gelden zal: klim op tot ons, hetzij tot eeuwige behoudenis, in Christus door genade, of het zal zijn tot verdoemenis in rechtsverheerlijking en dat tot in alle eeuwigheid. Amen.

Zingen: Psalm 79 : 4.

10. Een ontvangen biddag

Predicatie, uitgesproken te Ede op 11 maart 1981

Zingen: Psalm 81 : 12 en 13

Lezen : Jona 3

Psalm 95 : 4, 5 en 6.

Zingen: Psalm 97 : 5.

Gebed.

Wij zullen hopen dat God - naar Zijn Woord en verbond - een stop op de waterflessen doet, nu ons land door de regen op vele plaatsen onder water staat. Wij zeiden: *naar Zijn Woord en Zijn verbond*. Dat wil niet zeggen dat er nog niet een stukje van Nederland vergaan kan, gelijk als in 1953. Al zal de gehele wereld niet meer door water vergaan, toch kan er wel een stukje van die wereld vergaan. Een stukje van de wereld waar wij net bij horen.

De vrijmacht Gods gaat over alles. Hij bestuurt alles. Hij spreekt en het regent. Hij spreekt en het is droog. Hij spreekt en de zon is er en Hij zwijgt en de zon is er niet. God doet wat Hij wil doen. En wat Hij wil doen, doet Hij. Want God heeft alleen recht om te willen. Wij, arme schepselen, zijn stijl en diep afhankelijk. Wij worden geleefd; hebt ge er wel eens erg in? Wij worden gekleed; hebt ge het wel eens gezien. Wij worden gevoed; hebt ge het wel eens gesmaakt? Wij worden nog gedragen; hebt ge het wel eens bewonderd?

Wij hebben nog *een heden* hetgeen niet weinig is. Het is ook niet alles, maar 't is wel veel. Want dan zijn we nog in de mogelijkheid om bekeerd te worden. Dan zijn we nog in de mogelijkheid om gearresteerd te worden. Dan zijn we nog in de mogelijkheid om van dood levend gemaakt te worden. Daarom zingt ook David naar de beleving van dezelve in Psalm 95: "Zo gij Zijn stem dan heden hoort." Is dat 'heden' wel eens aangebroken, dat ge God gehoord hebt en dat hier in het hart?

In het hoofd is te hoog. God brengt de waarheid niet in het hoofd, maar in het hart. Hij vraagt ook niet om ons hoofd, maar Hij vraagt om het slechtste en dat is het hart. Hij vraagt om het goddelooste, dat is het hart. Hij vraagt om het vuilste, dat is het hart. Hij vraagt om dat moordenaarshart.

Ge zegt: Ja man, maar ik heb nog nooit een mens vermoord.

Niet? Dan bent u een aardig mens, zeker? O ja, er is een wereld vol aardige mensen. Maar als God een mens ontdekt, dan verdwijnt alle aardigheid. En wat blijft er dan over? Vijandigheid. Vijandigheid tegen God en Zijn wegen.

We mochten nog eens een biddag ontvangen. Ninevé kreeg een biddag. God hoorde dat slechte Ninevé. En zo hoort Hij zekerlijk Zijn Kerk, wanneer ze door Zijn Geest worden bewerkt. Dan is er een oor in de hemel, dat luistert naar het piepen van een zwaluw en naar het kirren van een duif. Zou Hij u wel eens gehoord hebben? Misschien op zolder, misschien wel in de kelder. Ik weet het ook niet. Misschien wel op een parkeerplaats. Of hebben onze automobilisten nooit eens een plekje op een parkeerplaats. Kunt ge altijd maar doorrijden? En zeggen: we gaan weer naar huis toe. Dan behoeft ge nergens te stoppen. Maar als nood *nóód* wordt en schuld *schúld* en zonde *zúnde*, dan zul je nog wel eens blij wezen als er een parkeerplaats is. Daar zijt ge alleen om het met God uit te maken en met God te worstelen. Ik moet tot m'n schande zeggen dat ik die parkeerplaatsen ook maar zelden meer nodig heb. Ik heb ze veel nodig gehad. Ik kan ze nog wel aanwijzen ook. Dan had ik soms om elf uur wel

thuis kunnen wezen, maar dan kwam ik om twaalf of één uur pas thuis. Als nood nóód wordt dan heb je die dag en nacht. En nood kan je niet naast je neerleggen.

We dachten uw aandacht een ogenblik te bepalen bij het u voorgelezen Schriftgedeelte, het boek van de profeet Jona, het 3e hoofdstuk en daarvan het 9e vers, waar we aldus lezen:

"Wie weet, God mocht zich wenden, en berouw hebben; en Hij mocht Zich wenden van de hittigheid Zijns toorns, dat wij niet vergingen."

Gebed.

Zingen Psalm 95 : 4, 5 en 6.

De profeet Jona staat ook met een goddelijke autoriteit in het Boek der boeken. In de canon van het Goddelijke Werk. Die man heeft geleefd. Vanzelf; anders kon hij niet in de Bijbel staan. Het is historie. Het is gepasseerd, het is gebeurd. Hij leefde in de tijd van koning Jerobeam II, een zoon van Achab. Wat is er van onze zonen te verwachten. Niets anders dan zonde.

En als ge dat in uw kinderen ziet, dan hebt ge er soms medelijden mee. Want dan moeten ze zondigen en vermaak zoeken in de zonde waar toch nooit vermaak in komt. Want de zonde laat altijd een dorst achter naar een andere zonde. Zonden hongeren altijd naar nieuwe zonden. Daar zit geen bevrediging in. En in een godsdienst zonder God zit ook geen bevrediging in. Weet ge dat al en hebt ge dat al ervaren?

De vrede der bevrediging die ligt in het bloed van de meerdere Jona, Dewelke Zichzelven doodgeliefd heeft om doodwaardigen te kunnen lieven. Om van opstandelingen volgelingen te maken. Dat doet genade en liefde. Anders niet, hoor!

"Het woord des Heeren geschiedde ten anderen male tot Jona." Het was al eens gebeurd. Toen ging hij niet. Maar Jona, hoe kunt ge nu laten hetgeen God u opdraagt? Hoe kunt ge dat nu laten? Dat moet ge toch doen, man.

Er zijn vandaag wel mensen die zeggen: Zei Hij het maar tegen mij! Ik zou het wel doen. O ja, ik ging dadelijk beginnen. Ik ging dadelijk op pad. Ge moet toch doen hetgeen God gedaan wil hebben.

En nu Jona. Hij zegt: *Ik doe het niet*. Wat zegt u? Ik doe het niet. Kan dat dan zo maar? Kunt ge een Opdrachtgever met een opdracht zo maar aan de kant zetten? Hij zegt: 'Daar praat ik niet over.'

Ja maar, wat hebt ge er dan op tegen, man om naar dat arme Ninevé te gaan waar alles verloren ligt en alles verloren gaat? Moeten die mensen niet gewaarschuwd worden? Behoeven die mensen niet gespaard en bewaard te worden? Hoeft dat niet, Jona? Ik dacht dat u als een kind van God....

Ach, praat niet langer. Ik zeg niet, dat ik een kind van God ben.

O, niet? Nee. Ik zeg alleen dit (wat ik vrees en waar ik bang voor ben): Ninevé aannemen en Israël verwerpen. Dat kan ik nooit aannemen. Ik sterf liever aan de kant van de weg, dan ik het God gewonnen geef.

'Maar man, hou toch op met vechten.' Ja, dat doen ze vandaag. Ze kunnen ophouden en beginnen. Maar God heeft enkele mensen op de wereld, die kunnen niet ophouden met vechten. Die vechten maar totdat ze capituleren. En dan liggen ze daar. Hebt ge het ook wel eens gehad? Of zijt ge het altijd maar met God eens geweest? Mocht Hij altijd maar doen hetgeen Hij wilde doen? Liet ge het maar doen? Dat zou ik wel

gelooven, als ge niet net als ik van Adam was. Misschien zijt ge niet zo goddeloos als ik. Dat wil ik u gewonnen geven. Maar zonder God met God eens zijn, dat is uitgesloten. Want dan moet men God lieven boven zichzelf. God lieven buiten zichzelf. Dan moet men God lieven als Schepper en Herschepper. Nu, dat is goddelijk.

Jona - we halen het hier nu maar even aan - is er mee onder water terecht gekomen; toen was hij op z'n plaats. Lees het tweede hoofdstuk maar eens. Dan is Jona vol van genade, zeggende: "Ik ben uitgestoten." Weggestoten, afgesneden. Dus rechtvaardig veroemd. "Nochtans zal ik de tempel Uwer heiligheid weder aanschouwen." Een stuk, hè. Ja, dat is geloof. Dat kan men niet maken. Nee, daar lees ik van in Hebreeën 11 *dat de muren van Jericho door het geloof gevallen zijn*. Bij Jona ook. Mag ik het zo eens zeggen: Hij was zo vet onder water! Hij kleefde God aan. Hij schreeuwde naar God. Hij dorste naar de gemeenschap Gods.

Laat de Kerk hier dorsten, dan is ze daar gezond. Laat ze daar drinken, dan zijn ze ook eeuwig gezond in Christus. Laat de Kerk hier schreeuwen. De gezondste christenen schreeuwen het meest. Laat ze daar zingen het lied van Mozes en van het Lam. De Kerk heeft op aarde meer klaagzaad dan zangzaad. Maar de dag is beloofd en de dag komt dat het klaagzaad wegvalt en dat vrije genade overblijft. Daar kunt ge het mee doen, daar kunt ge het eeuwig mee doen.

Maar we lezen in het vorige hoofdstuk: *En God sprak tot de vis en hij spuwde hem aan de kant*. Daar lag hij met een nat pak en een nat hart. Ge kunt geloven dat hij er vies uitgezien heeft. Hij was ook drie dagen in de buik van de vis. 't Wier aan z'n hoofd gebonden. Zou dat iets kunnen zijn van hetgeen God tot Zijn Kerk zegt: *Ik zal maken dat ze een walg aan zichzelf hebben*. Dus dan ben je gelukkig als je eens van jezelf mag walgen. Misselijk worden van jezelf. Jezelf wel uit willen braken en niet bij je zelf vandaan kunnen komen. Wat vroeger zo makkelijk ging en nu helemaal niet meer gaat. Tenzij dat ik eens zeg: 'O God, het is nog een groter wonder als weleer, indien dat nog eens gebeurd. Hoe raak ik ooit mijzelf kwijt. Dat ik Christus mag gewinnen.' Kent ge Christus? Kent ge Hem?

In het volgende hoofdstuk zegt Jona dat hij Hem kent. Hij zegt: *Ik wist het wie Gij zijt*.

Maar Jona kreeg andermaal een opdracht naar het Woord des Heeren. Niet het woord van Jona. Dat vergaat, maar het Woord Gods bestaat. Dat is houdbaar en gangbaar. Dat geldt voor vandaag en morgen. "Tenzij dat gij - die daar zit - wederom geboren wordt," anders zijt ge voor eeuwig verloren.

'Nou, nou. Kan dat niet een beetje zachter gezegd worden? Ge moet toch liefde hebben ook, man. Ge moet de hoorders toch in liefde vermanen.'

Ik dacht dat we dat ook deden. Want meestentijds is het: 'Spreek tot ons maar zachte dingen.' We hebben het niet graag benauwd. We hebben niet graag dat ze de vinger op onze borst zetten en zeggen: U kunt vandaag wel sterven. Daar zijn we niet op gesteld. 't Moet niet zo dichtbij komen. We mogen het wel in het algemeen zeggen. Maar indien ge de vinger op de borst van iemand zet en zegt: *Man, 't kan vandaag de laatste dag zijn.... En dan?* Nathan doet dat. Maar ja, ik ben Nathan niet of God moet het Woord gebruiken. Dat kan. Dat zou ik wensen ook.

Want het geldt hier wat van Ninevé geldt aangaande Jona. Predik niet vóór Ninevé, predik ook niet om Ninevé, maar 'predik tegen Ninevé.' Er tegenin, er dwars tegenin. Daar hebt ge de waarheid van de zendbrief van de Galaten. "Mijn Evangelie", zegt Paulus, "is niet naar de mens." Het vijzelt de mens niet op. Maar het ontmenst de gehele mens opdat de mens Jezus in zulk een mens geboren worde ten leven. Zou het al gebeurd zijn? Of hoeft het niet? Is er voor u geen kerkhof in de plaats waar u

woont. Wat is toch een mens. Wij mogen het nog zeggen maar God mocht het eens inleggen, dan zou het wortelen en de vruchten naar buiten openbaren.

Nu heeft Jona er niets meer op tegen. Hij is zo gewillig gemaakt: "Uw volk zal zeer gewillig zijn op de dag Uwer heirkraft." Ze zullen zeer gewillig zijn op die dag om verloren te gaan en zich te laten behouden. Om U te rechtvaardigen en zichzelf te verdoemen en vrije genade te roemen. 't Is het Woord des Heeren.

Jona is ingewonnen. Ik denk aan Jesaja 6. Als de Heere vraagt aan de profeet Jesaja: *Wie zal ik zenden?* Dan zegt hij: *Heere, hier heeft u mij. Zend mij maar.* Vrucht van de liefde. Een vrucht van de ingestorte liefde en een stuk van de vernietiging van onze wil. Om in waarheid te willen wat God wil. Al loopt ons pad dan door de zee, dan zullen geen golven hen overstromen.

Dan gaat Jona heen naar die grote stad. Ik kan me indenken, geliefden, dat die man er tegen op gezien heeft. Die had een Joodse zweer, een grote zweer. God mocht alleen het Jodendom goed doen, maar de heidenen niet. Heidenen moest hij weg doen, maar de Joden moest hij bewaren. Heeft u ook nog een kerkzweer? Een Hervormde zweer misschien, of een Gereformeerde-Gemeente-zweer, een Oud Gereformeerde-Gemeente-zweer? Hebt ge ook nog een zweer? *Bij ons moet ge wezen, bij ons kunt ge nog eens wat horen. Bij ons moet ge zijn!*

Dat is net het bewijs dat ge er niet moet zijn. We mochten wensen indien we zulk soort kerkzweren hadden, dat ze maar goed uitgenepen werden. En dan zeggen ze van binnen: 'Man, ze kunnen je wel doodslaan op die straat. Want je staat daar maar alleen. Ninevé was een geweldige macht. Die was door geen monarch te overweldigen. En daar moest nu zo'n arme Jona naar toe. Hij zei: 'Het is nog nooit gebeurd dat er iemand naar Ninevé ging. Waarom moet ik dat nu doen? Er zijn toch voor mij ook zoveel profeten geweest. Zij behoeften er nooit naar toe.'

Jona voelde en proefde de verwerping van de Jood - die eenmaal zijn zal - en de aanneming der heidenen (hetwelk zich eenmaal openbaren zal). 'k Zou haast "Sela" zeggen. Wat moest hij zeggen? O, een heel klein preekje maar. Hoe lang moeten onze gebeden zijn? Maar net zo lang dat God ziet en hoort hoe het er met ons bij staat. De gave heeft de lengte, maar genade heeft de diepte. Zult ge het onthouden? Hoe lang was het gebed van de tollenaar. 't Was maar één regel. Maar 't was echt. 't Kwam uit de behoefte. Hij schreeuwde: "O God." Daar ging het om. Het ging om God. "Wees mij zondaar genadig." Dan staat er niet "arme zondaar." Dat doen wij er menigmaal maar bij. Want als ge een zondaar zijt, dan zijt ge arm. En als ge geen zondaar zijt, dan zijt ge niet arm. Zo ervaar ik het. Ervaart u het anders? Laat die Farizeeër de lengte hebben en laat die tollenaar de diepte hebben. En daar wil ik nog iets aanhangen: Wanneer in waarheid God met een mens begint, dan opent Hij z'n ellendestaat. Als ge dan zo'n mens eens na kon gaan.... Wel duizend keer op een dag roept hij uit: *Heere, help. Heere, bekeer. Heere, trek me. Heere, vergeef.* Dat zijn van die zwaluw-gebeden. Dat getjilp aan de troon der genade. Dan kunt ge niet meer ophouden. 't Hoeft niet ook. Want ze worden niet als Remonstrant bekeerd. Maar daar worden ze van af gekeerd.

En Jona zeide hetgeen God hem voor zei. Hij deed er niets bij en niets af. Hij ontving getrouwmakende genade, zeggende: *"Nog 40 dagen."* Daar stond die vreemde man. Daar stond die eenzame man. Wat een moed, hè. Als God je moed geeft dan ga je door alles heen zelfs door de dood. *Hij geeft hen moed en krachten, die hopen op Hem wachten.*

Daar staat Jona, in een miljoenenstad. Alleen! Nee, niet alleen. Hij staat daar met Zijn

God, waarvan hij in die vorige openbaring - wanneer hij onderzocht wordt in dat eerste hoofdstuk - zegt: *Ik ben een Hebreëer*; verdoemd en toch verzoend, verloren en toch behouden. Ik ben een deserteur en toch een kind van God. Ik ben een Hebreëer. Hebreëer wil zeggen: Van de overzijde gekomen, van de overzijde gehaald.

Zou het ook al gebeurd zijn?

Misschien zegt ge: Dat weet ik niet.

Dan denk ik het niet. Nee, zalig worden is geen droom, hoor. Het is geen praatje, maar dat zijn daadzaken van inkering, omkering, wederkering en bekering. Zult ge het onthouden? Ach, gave God het.

En Jona zeide: Nog 40 dagen en dan zal Ninevé worden omgekeerd. Nog 40 dagen en dan is Ninevé dood. Nog 40 dagen en dan is Ninevé van de wereld af. Nog 40 dagen en dan is die grote stad Ninevé het kerkhof van miljoenen. En der miljoenen kerkhof zal dan hun Ninevé zijn. 't Is toch een wonder dat ze die man niet doodgeslagen hebben. 't Is toch een wonder dat ze hem niet bij z'n nek gegrepen hebben en niet gezegd hebben: 'Man, kom jij om ons te verontrusten? Kom jij om ons benauwd te maken? Wij, die in zulk een wereld en wellust leven.' Want Ninevé was de stad van wellust en allerlei gruwelen en zonden. Komt u dat nu tegenhouden? Het gaat allemaal anders.

De weg naar de hemel is ook vandaag anders, morgen anders, en overmorgen weer anders. Daar zijn ook geen woorden voor om de veranderlijkheden uit een Onveranderlijk Wezen te openbaren in de bevinding van het leven van de Kerk. Nog 40 dagen en dan is het gebeurd.

En dan staat er zo opmerkelijk: *"En zij geloofden aan God."* En aan Zijn Woord. 't Is toch een wonder. Er heeft nooit een profeet zoveel vrucht gehad op zijn bediening als Jona. Er heeft nooit een profeet gezien wat Jona gezien heeft. Zelfs de 3000 bij Petrus op de Pinksterdag. Hier een stad der miljoenen, dewelke door algemene genade....

Wat zegt u daar? Ge bedoelt zeker "algemene goedheid"? Toch niet "algemene genade"?

Ja, zeker. Maar er is toch geen algemene genade voor een onbekeerd mens? Dan moet ge Jesaja 26 eens lezen als ge vanmiddag thuis mag komen. Wat kunt ge daar lezen? "Wordt de goddeloze genade bewezen."... Dus dat schenkt God hem. Nog een heden, nog een kleed en nog een waarheid om naar te luisteren. "Wordt de goddeloze genade bewezen, hij leert (evenwel) geene gerechtigheid." Want daar ligt de zaligheid in. Hebt gij wel eens van Bunyan gehoord? Of hebt ge hem gelezen ook? Als ge boeken van hem hebt, moet ge ze lezen, hoor. En wat zegt Bunyan in de eerste 10 verklaringen van Genesis (kolom 83)? Daar zegt Bunyan (niet ik, maar 'k ben het er wel roerend mee eens): *De algemene genade vloeit uit de kruisverdienste van Christus*. Hij zegt: Als ge Christus wegneemt, dan is er niets meer te eten en te drinken. Elke hap gras, zegt Bunyan, is een vrucht van Bloed en is een vrucht van de dood van Christus. Maar het is niet tot zaligheid. Dat is punt twee. Daar wil ik dit aanhangen: In de algemene goedheid Gods wordt zoveel aan die mens besteed dat God vrij is in Zijn handelingen en wandelingen met elk mens.

En wat zegt Kohlbrugge? Die kent ge toch ook wel? Als ge een paar centen hebt, moet ge werken van hem zien te kopen. Zijn boeken zijn waardig om gelezen te worden. Kohlbrugge zegt: *Als ge Gethsémané en Golgotha wegneemt, dan zal er geen bloem meer gezien en dan zal er niets meer ontknoot worden. Dan is het afgelopen.*

Ik zal er nog één noemen. Dat is ds. Fraanje. Hebt ge die ook gekend. Ik wel. Ik ben blij dat ik hem gekend heb. Nu is er van die man een catechisatieboekje "Enkele aantekeningen uit de kleine catechisatie." Die man leert openlijk en vrijmoedig dat

God alles nog onderhoudt om des bloeds wil. Daarmee zegt hij niet dat men daarin zalig wordt. Maar de tussenkomst en de inkomst van Christus doet de wereld nog staan en niet vergaan.

En nu wil ik Brakel nog een keer nazeggen in de "Redelijke Godsdienst." Hebt ge dat boek ook? Dan moet ge er in lezen, hoor!

Ge zult zeggen: "Man, ge geeft ons zoveel op om te lezen."

Nou, ge hebt misschien wel vrije tijd. Wat kunt ge dan beter doen dan de werken lezen waar de bevinding in wordt geopenbaard? Brakel zegt: 'De Gibeonnieten waren verkoren tot houthouwers en waterputters, maar niet om in de tempel te dienen. Het is dus het stellinghout wat moet meedienen van de kerke Christi op het bloedfundament van de Enige Middelaar.'

"En Jona begon in de stad te gaan een dagreis." En die stad was drie dagen reizen. Jona behoefde maar ene dag te gaan. En de één vertelde het aan de ander. Ze zeiden: Wat zei die man? *Dat we er over 40 dagen niet meer zijn.*

'Wat zegt ge? Over 40 dagen is er geen mens meer in Ninevé.'

Maar man! En de één die plantte dat weer voort naar de ander. Jona is nooit aan het hof geweest. En die koning hoorde van zijn hofbeambten: 'Nog een ogenblik, o koning van Ninevé, en ge zijt koning af en Ninevé is weg. Nog 40 dagen en dan wordt Ninevé omgekeerd.' Dat is toch een boodschap. Wij luisteren er nu naar. Maar ge moet niet vergeten dat het werkelijk gebeurd is. Het is historie.

En dan trekt die koning zijn koninklijke mantel uit. Hij legt zijn scepter neer. Hij zegt: 'Het is gebeurd.' Hij is koning af. Hoe ver kan het toch gaan in de algemene genade zonder bijzondere genade. Hoe ver kan het toch gaan in de algemene goedheid, zonder bijzondere goedheid ten leve. Dat kunt ge hier zien. Want het is een algemene bekering. Eer men een eeuw verder is, is Ninevé ondergegaan.

Maar we hebben het nu over het heden. Die koning geeft een bevel. Hij zegt: *Er moet geen mens meer eten.* En wat dan? Hij zegt: Ze moeten honger krijgen. Dan gaan ze roepen. *En niet drinken.* Ze moeten dorst krijgen. Dan gaan ze zoeken. *Het vee ook,* het moet aan staken gebonden worden. Ge kunt toch wel indenken dat het een geschreeuw en geloei van schapen en runderen geweest is. De koning zegt: *Dan zal een ieder sterk (met geweld) roepen.* Want we hebben nog 40 dagen.

Daar zag die koning een lichtpuntje. Hij zegt: **Wie weet.** Hij heeft niet gezegd over 4 uur. Hij heeft niet gezegd over 4 dagen, maar Hij heeft gezegd over 40 dagen. Wie weet, wie weet. Hij geeft nog uitstel van 40 dagen. Misschien mag het zijn tot ons behoud, tot onze bevrijding, tot onze verlossing.

En een ieder legde de mode af en had een doodskleed aangedaan. Wat zegt de waarheid. Dat er voor elk mens een laatste mode is: een doodskleed, z'n kist en een graf. Dat is onze laatste mode. Hebt ge het wel eens geloofd? Daar komt het op aan. Die mensen geloofden het. Hij zeide: *Wie weet.* Een aantrekkelijke gedachte is dat. Hij zei niet: 'Het is toch verloren, we leven nog maar een beetje aan. Er is toch niets aan te doen. Ge kunt besluiten niet afbidden. We zullen ons maar gewonnen geven, want het komt toch over ons.'

Nee! Hij zegt: *Wie weet.* Hij, Die een oordeel geeft, kan ook een oordeel wegnemen. Die ziek maakt, kan ook gezond maken. Die slaat, kan ook helen. Wie weet. Dat is veelal ook het woord van de strijdende Kerk op aarde in hun beproevingen, tuchtigingen, diepe verlatingen. Verlatingen, die soms zo diep gaan dat ze de moed verliezen en bij ogenblikken zeggen: 'Wie weet, God mocht zich wenden van de hittigheid Zijns toorns. Hij mocht ons arme zondaars, ellendigen nog eens genadig

zijn.'

Daar hebt ge de taal van de strijdende Kerk. Dat was hier de taal van Ninevé in de algemene bekering. *Wie weet, God mocht berouw hebben.* 'Dat kan niet, man, God heeft nooit geen berouw van hetgeen hij doet.'

Wacht even. Er is bij God geen wezensverandering, maar wel werksverandering. Wat is werksverandering? Heden rampzalig en heden zalig. Heden hel en heden hemel. Heden zonde en heden genade. Wat is werksverandering? Heden verloren en heden behouden. Wat is werksverandering? Heden kwijt en heden God rijk. Dat is werksverandering, maar geen wezensverandering. De rechterhand des Heeren veranderd niet in de openbaring van de Kerk.

Wie weet. Hij had kunnen zeggen: Vandaag nog Nivevé. Vandaag komt nog de omkering. Maar Hij heeft er 40 dagen van gemaakt. En daar hebben de Ninevieten in geproefd: Wie weet wat Hij nog doen zal. We leven nog. Het kan nog want de 40 dagen zijn nog niet om. Hij mocht nog eens horen en zich verheerlijken om zulk een omgekeerde stad te bewaren tot Zijn heerlijkheid. Al is haar uiteinde: Rechtvaardigheid Gods.

Wie weet, zegt hij, ***God mocht zich wenden van de hittigheid Zijns toorns.*** Wat heeft die man - in de algemene zin - een kennis. Wat heeft die man een licht. Nu moet ge eens denken. Het was een heidense Assyrische koning. Het zal niet lang meer duren of het tien stammenrijk wordt door Assyrië weg gevoerd. Door dat Assyrië waar Ninevé de hoofdstad van is. En dat heeft Jona gezien en gevreesd. Straks zullen de Ninevieten het volk zijn en Israël de heidenen. Moet ge eens indenken. Hij getuigt: *Wie weet God mocht Zich wenden.*

En daar leert de strijdende Kerk iets van. Dewelke het niet meer gaat om lijfsbehoud, zelfs niet meer om zielsbehoud. Het gaat dezulken niet meer om henzelf, maar in hun harten leeft: 'Hoe komt God aan Zijn eer en hoe krijgt ik Zijn zaligheid.' Het gaat er in de diepte om: Wie weet, misschien is er bij God nog een weg. Bij mij is er geen weg meer. Wie weet, misschien is er bij God nog een middel. Bij mij is het niet. Wie weet, misschien weet God nog raad. Ik ben radeloos. Misschien is er bij God vandaag nog een weg, waar geen weg meer is en waar Christus Zich openbaart: "Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven."

Ach geliefden, het is een afschaduwing van die meerdere Jona. Dat God zich mocht wenden van de hittigheid Zijns toorns. Moet ge eens horen wat een kennis die koning heeft en dan in de algemene zin. Hij zegt: Die toorn Gods kan niet gepeild worden. In de hittigheid van Gods toorn kan niemand bestaan. Daar moet alle vlees in ondergaan. Maar wie weet, zegt hij, of de hittigheid van Gods toorn nog weggenomen kan worden met behoud van Zijn eer, Zijn deugden, Zijn waarheid en gerechtigheid. En dat is een geheim als het geopenbaard wordt. Dat die gezegende Heere Jezus altijd in de nacht komt, waar de dag voor eeuwig geëindigd is. En dat de Kerk in de aantrekkingen van Hem – door middel van de Bijbel - eens aangetrokken wordt.

'Wie weet, Hij mocht mij ook eens vinden. Hij mocht mij ook eens in Zijn bloed heiligen. Hij mocht mij ook eens in Zijn gemeenschap opnemen. Wie weet, ik leef nog. Hij had al een einde aan m'n leven kunnen maken. Hij had mij al voor eeuwig weg kunnen doen. Dat heeft Hij niet willen doen. Wie weet, draagt Hij mij nog tot bekering. Misschien spaart Hij mij nog tot voldoening in de verzoening van Christus.' Dan krijgt de tijd waarde. Dan krijgt de Bijbel ook waarde. Want dan zoekt zulk één dag en nacht.

Wie weet, zegt hij, Hij mocht zich wenden. Dat wil zeggen: Het oordeel wegnemen. Dat heeft Hij ook gedaan. Dat wonder in de natuurlijke zin gold dan voor Ninevé,

maar inzonderheid geldt het Goddelijke wonder in de strijdende Kerk, waar ze tot ere Gods ondergaan en tot Zijn eer opstaan; tot Zijn eer afgesneden worden en tot Zijn eer ingelijfd.

Wie weet, God mocht zich wenden. Hij heeft zich gewend. En dan wijs ik maar naar ene heuveltop. De vetste heuveltop, de heuveltop van Golgotha, Calvaria. Daar sterft de meerdere Jona, dewelke Psalm 22 heeft vervuld. *O dood'lijkst uur wat hitte doet mij branden.*

Volk, de zone Gods moest de hel in om u uit de hel te kunnen halen. De Middelaar Gods moest om uwentwil verdoemd om u met God te kunnen verzoenen. Hij moest de dood mijnen, opdat gij in het eeuwige leven gemijnd zou kunnen worden. Hij heeft Zichzelf gegeven en dat in een weg waar boven staat: *de ere Gods en de liefde Gods en de eeuwige wijsheid Gods.*

Waarom was het op mij gemund? Waarom heeft Hij mij willen hebben? Waarom heeft Hij mij opgezocht? En dan hoeft ge niet te antwoorden, volk. Hij geeft Zelf het antwoord. *Ik doe het niet om uwentwil.* Want dan hadden we allang uit het verbond gelegen. Want de Kerk zondigt zo verschrikkelijk in d'r waarneming dat ze menigmaal moet zeggen: 'Er gaat geen groter beest over de wereld dan ik.' Maar Hij, Die trouwe houdt en eeuwig leeft en nooit laat varen het werk Zijner handen, werpt ze niet uit Zijn hart, al zondigen ze zichzelf naar hun verdiensten voor eeuwig uit het Hart.

Ninevé is behouden. Tijdelijk. En de meerdere Jona behoudt Zijn Kerk geestelijk. En als we nu in ons land zien.... Ik durf er schier niet aan te beginnen. Ik acht dat het zo ver weg is, dat het eigenlijk een groot wonder genoemd moet worden dat het nog is wat het is. Als we zien hoe welig de zonde voortgaat. We leven in het toppunt, het hoogtepunt van de zonde. Ge zult zeggen: 'Dat is de abortuskwestie.'

Die hoort er wel bij. De president van Amerika haat het plegen van abortus. Dat valt me nog mee. Maar nog verschrikkelijker dingen, nog vreselijker dingen. Men durft openlijk te belijden en te schrijven dat de Zone Gods in Zijn menswording niet door de Heilige Geest maar door Jozef verwekt werd. Daar hebt ge Arius, in de 3e eeuw. Zulk een misvormde professor, die daarin zoekt te verpesten de goddelijke leer die volmaakt is. Maar laat Berkhof leren wat hij leren wil, zijn laatste les zal wezen zonder indalende vergeving: *Gaat weg van Mij!* Gelijk Arius zijn dood op de WC gevonden heeft, zo zal God alle godloochenaars zeker van voor Zijn aangezicht wegdoen. Dit noem ik het toppunt van de zonde, waarin u kunt zien dat we bijna aan het einde der eeuwen zijn.

We komen ver achter Ninevé aan. Dat waren heidenen en die zetten de Joden beschaamd. Zouden we straks nog met enige schaamte naar huis mogen en zeggen: O God, wij zijn veel verder weg! Zouden wij nog opgezocht kunnen worden? Zouden wij in deze wegzinkende tijd nog net gered kunnen worden? Ninevé kreeg 40 dagen. Ik zeg niet, dat ik nog 40 dagen leef. Ik zeg ook niet, dat u nog 40 dagen mag leven. Die koning zei: 'De 40 dagen zullen we benutten en die zullen we niet alleen waarderen, maar we zullen Gode aanroepen of Hij het oordeel van ons wenden wil.' Hij heeft het ook Goddelijk gewend en Zijn Naam en eer verheerlijkt. En straks zullen we zien dat Jona er geen blijdschap in gezien en geproefd heeft. Nochtans redde Hij Ninevé. En God mag redden wat Hij wil en Hij mag ook laten liggen hetgeen Hij wil. Daar mag Jona tegenin bruisen, maar God voert Zijn raad uit. En Zijn raad gaat en staat en baart naar Zijn Goddelijke besluiten het welbehagen Gods.

De Heere zegene Zijn Woord in u en aan ons. Amen.

Gebed. Zingen: Psalm 97 : 5.

11. De voetwassing van de Heere Jezus

Predicatie, uitgesproken te Ede op zondagmorgen 21 oktober 1979

Zingen: Psalm 89 : 19

Lezen: Lukas 7: 31 - 50

Psalm 56: 4 en 5.

Psalm 119: 41.

Gebed

Wij dachten uw aandacht in dit morgenuur te bepalen bij het u voorgelezen Schriftgedeelte, het heilig Evangelie van Lukas, daarvan het 7e hoofdstuk van vers 36 t/ m 50. Ik lees u daarvan alleen het 50e vers waar Gods Woord aldus luidt:

"Maar Hij zeide tot de vrouw: Uw geloof heeft u behouden; ga heen in vrede."

Zingen: Psalm 56: 4 en 5.

Geliefden, aan de hand van Gods Woord, dat onder ons gelezen en overgelezen wordt, kunt u vinden dat genade vrij valt uit de derde hemel. Net zo vrij als in de winter de sneeuwvlokken vallen uit de wolkenhemel. Waar ze neervallen daar blijven ze liggen. Elke sneeuwvlok krijgt zijn bestemde plaats. Zo krijgt ook zaligmakende genade haar vaste bestemming naar het welbehagen Gods waarin de Schrift ons leert dat het vaste fundament Gods staat. Het behoeft niet meer neergezet te worden; het staat. Het staat op de onwankelbare grond van de eeuwige soevereiniteit Gods. Zodat die vrije genade Gods valt waar God ze hebben wil. Daar geeft ze een reformatie in het hart, in het huis, in uw gedachten, in uw woorden en in uw werken. Dat brengt de wedergeboorte allemaal mee en dat gaat dan vanzelf. O ja. Daar behoeft men geen moeite voor te doen, want dat vloeit uit dat nieuwe werk, uit die nieuwe geboorte. Dat kan men niet tegenhouden. (Toen de Bravenboer voor het eerst in de kerk kwam, werd het oordeel aangezegd. Dat komt ongevraagd.)

Daarin ervaart men ook, dat men zich de dood voor eeuwig waardig heeft gemaakt en niet anders denkt dan voor eeuwig weggevaagd te worden. Werd de goedheid Gods niet ontsloten aan het eind van de overtuiging dan kwam al Gods volk aan de strop terecht. Want overtuiging is iemand maken wat hij is en niet wil zijn. Overtuigen wil zeggen: iemand de mond stoppen, geen tegenredenen meer kunnen vinden, God en Adam de schuld niet meer kunnen geven en ook vader en moeder niet. Overtuigen wil zeggen: Gij hebt het zelf gedaan. "Ik heb gezondigd"! Dat is overtuigen en dan niet meer tegen kunnen spreken, maar "amen" moeten zeggen op hetgeen waarvan men van Godswege overtuigd wordt. Dat het waar en rechtvaardig is.

Christus, de van de Vader Gegevene, heeft in Zijn omwandeling op aarde nooit anders genezen dan zieken. Ze hebben ook nooit anderen dan ongeneeslijk zieken bij Hem gebracht. Al wat ze bij Hem brachten, was hopeloos en al wat ze bij Hem brachten was goddeloos. Allen die ze aan Zijn voeten neerlegden, was geen hoop meer voor. Moet u eens over nadenken. En als God het nu niet Zelf deed, gebeurde het nooit. De mens erkent het wel, maar hij wil maar niet zijn wat hij is. Want dan was hij elke dag zalig.

"En één der Farizeeën bad Hem." Dat waren mensen die het hadden. Die wisten het en die konden het. Zij konden een ander zeggen hoe het gaan moest en wat er komen moest. Dat is een geslacht dat heeft nooit enig gebrek aan woorden. Die hebben altijd woorden genoeg. Die zullen het je ook altijd zeggen waar het terecht moet komen. Maar in de praktijk zijn het "weet-nieters." Géén kenners en bezitters. "En één der Farizeeën bad hem, dat Hij met hem ate." Die man had er recht op dat Jezus bij hem kwam en dat Jezus bij hem aan tafel zat. Hij was toch een heilige. Hij was toch een man die leefde overeenkomende de wet. Maar man, wat moet je dan met *Jezus* doen? Ik wil Hem ook eens in huis hebben.

Godsdienst is een niet te verzadigen baarmoeder. Godsdienst kan nooit verzadigd worden. Altijd meer weten, meer zien, meer hebben. Dat is de godsdienst, maar de vreze Gods is nederigheid, ootmoedigheid en boetvaardigheid. Dat is de vreze Gods. Dat is praktisch. En Christus gaat met die man mee, wel wetende als de Almachtige God, dat daar in dat morgenuur een zondares gebracht zal worden door de Vader. Dat daar in die woning vervuld zal worden dat de Vader er één toebrengt die hij van eeuwigheid aan de Zoon heeft gegeven. Hij gaat met hem mee en eet. En dan staat er zo opmerkelijk in de tekst:

"En ziet, een vrouw in de stad....." En hoe was haar naam: Martha, bekommerde? Nee, dat is haar naam niet. Is haar naam: Maria, bedroefde? Nee, ook niet. Haar naam was: Zondares! En zondares wil zeggen: Bij de wet vervloekt zijn en door recht veroemd zijn. Bent u het wel eens geweest? Dan weet u het vanmorgen nog. Al heeft u de kracht er niet meer van. Al mist men wat men er toen in bezat. En bij deze zondares was het de eerste weldaad niet, dat zé bij Christus kwam. Want het staan aan de voeten van Christus is niet de levendmaking. Dat is een vrucht van de levendmaking en uit de levenmaking. Dat is in de dadelijkheid een vrucht van de bediening des Geestes. Wat gaat er menigmaal in het leven van de Kerk niet aan vooraf, voordat ze in die vierschaar is gebracht. Wat gaat er in het leven van Sion niet menigmaal vooraf, voordat ze rijp is voor een afsnijding, zodat ze rijp is om Christo ingelijfd te worden. Wat blijft ze niet hangen in die eerste genade. (Dat dacht ik toen ik het rouwbericht van Bravenboer hoorde. Dat zal wel net zo wezen als altijd, tegenwoordig.) Teveel hebben om verloren te gaan en te weinig bezitten om behouden te worden. Het is in deze dagen een zichtbaar en hoorbaar oordeel dat de winden des Geestes zo weinig meer waaien. Ontdekken, ontbloten en ontgronden. Men kan haast uitrekenen hoeveel men hebben moet om naar de hemel te gaan. Men kan haast berekenen hoeveel men bezitten moet om bekeerd te worden en om bekeerd te zijn. Dat is vandaag het zichtbare oordeel. De wetenschap blijft leven, maar de praktijk ligt te sterven op de bodem van het hart. Deze zondares - wij zouden zeggen – mens, je treft het slecht. Was Christus nu maar in 't huis van Zacheüs geweest. Dat was ook een slechte; dat was er één van haar soort. Dan had ze zo binnen kunnen komen en ook nog verwelkomd geworden. Maar Hij was juist in een huis, waar het tegenovergesteld was. Hij was in het huis van vroomheid zonder dé vroomheid en de godsdienst zonder de vreze Gods.

Maar wanneer gij nu met een weinigje opmerkzaamheid geluisterd hebt, dan hebt gij gehoord dat **"zij verstaande was, dat Hij in des Farizeeërs huis aanzat."** Christus werd geopenbaard in haar hart waar Hij was. Daar werd de weg geopend naar Christus. Daar werd de weg gewezen naar Christus, zodat ze verstond wie Christus was en wat Christus was.

Dit is een ontdekking van de hel naar de hemel. Dit is een ontdekking van onder de

vloek van de wet naar het einde van de wet, dat is Christus. Dan gaat ze ook met vrijmoedigheid dat huis in. Men kan tegen dat mens alles zeggen. Zeg maar eens "slet" tegen haar. Ze zegt: Amen. Zeg maar eens "hoer" tegen haar. Ze zegt: Amen. Je kan dát niet zeggen of ze aanvaardt het. Je kan het minste niet zeggen, of ze erkent het.

Een zondares heeft geen naam meer. De deur dicht. En dan gaat er een deur open in het dal van Achor. Ze gaat zonder kloppen naar binnen. Heeft dat mens geen fatsoen? Nee, daar heb je geen fatsoen meer. Als je nog een grijntje fatsoen hebt, dan ben je de zondares nog niet. Want dan denk je nog aan je eigen naam, je eigen eer. Zij was hier verloren, daar verloren en ginds verloren. Zij was hier en daar en overal een zondares. Daarom behoefde ze ook niet te vragen wie van die dertien de Christus was, want dat was haar geopenbaard. Van een geopenbaarde Christus houdt men wat over. Van een geopenbaarde Christus krijgt men - met eerbied gesproken - een foto in je hart. Christus krijgt een gestalte in het hart, waarvan de apostel spreekt: "Totdat Christus een gestalte in u krijgt."

Deze Christus, daar loopt ze zo op aan. Ze loopt al de jongeren voorbij. Dat doet ze niet uit verachting. Er is er maar één die ze veracht en dat is zichzelf. Er is er maar één die ze verwerpt en dat is zichzelf. Zulk een zondares heeft er maar één die ze haat en dat is zichzelf. Ze haat alles wat God haat en ze bemint alles wat God bemint. Zulk een zondares wordt op de deugden Gods aangetrokken en daar heengetrokken waar God ze rechtvaardig verdoemt. Daar zeggen ze "amen" op. Niet zoals ik wel eens gehoord heb, dat ze zeggen: verdoem mij maar: Dan ben je nog bij jezelf. Dan heb je nog wat te zeggen. Maar als ge aan het eind mag komen met uzelf en de wet, dan hebt u niets meer te zeggen. Niets meer. Dan laat u alleen God aan het woord en Zijn Woord is de Waarheid. Er is daar ook niets gemakkelijker dan je te laten zaligen. Melanchton zeide tot Luther: Moeten we dan niets doen? Hij zei: *Je mocht willen dat je niets kon doen, want dan liet je alles doen.*

Het hart van deze vrouw was gebarsten en haar ogen waren fonteinen geworden. Dat had de wet niet gedaan. De wet had wel haar consciëntie verscheurd en haar ziel in alle folteringen der goddelijke toom gebracht, die ze zichzelf waardig had gemaakt. Christus zien en niet verbroken worden, kan dat? Christus zien in Zijn lijden en niet verbrijzeld worden, kan dat? Christus zien op Golgotha's hout en niet vernederd worden, kan dat? Dat is een vanzelfheid. Dat vloeit uit die bediening. Dat vloeit uit die bedeling. Dan moet je vernederd en je mag vernederd zijn. Dan moet je verootmoedigd worden, maar je mag ook ootmoedig zijn. Een vrucht waar niets van ons bij komt en niets van ons inkomt. Ze plaatste zich achter aan Zijn voeten. Ze vroeg niet eerst: Waar mag ik gaan staan of waar mag ik gaan zitten? Zij koos de plaats der onwaardigheid, de plaats der doemwaardigheid, ze koos de plaats der boetvaardigheid. En ik denk dat dit de beste plaatsen zijn. Want er is geen sierlijker kleeid. "Zijt met ootmoed bekleed."

En als ze daar dan staat - 'k hoor ze niet praten en 'k hoor ze zelfs niet eens bidden - maakt ze niet de voeten van Petrus nat. Nee, want als er één mens helder onderwijs gehad heeft, is zij het wel geweest. Ze wist waar ze zijn moest. Ze wist' wie het was. Ze wist wie het doen kon. Ze wist ook van wie ze een hoop had dat Hij het doen wilde. Gelukkige ziel hè. O, ja.

Zij maakte Zijn voeten nat. Dit is het schoonste water dat op de wereld is. Dit is heilig water. Hebben we het zojuist niet gezongen? Dit water gaat in Zijn flessen. Dit tranenwater gaat in de flessen des verbonds en wordt neergezet in het kabinet des verbonds. 't Zijn de beste tranen. Wie had ze nog meer? Al Gods volk zal er mee

vervaardigd worden op aarde, maar van Petrus lezen we: "Naar buiten gaande, weende hij bitterlijk"; geliefden. Nee, Simon de Farizeeër, dat zijn geen onheilige tranen. Het zijn tranen uit een heilig hart, uit een heilige begeerte, uit een heilig verlangen. Dat zijn tranen die bidden om de inkomst van de Middelaar. Tranen, die smeken om het bezitten van de Borg. 't Zijn de beste tranen.

En Petrus naar buiten gaande, weende bitterlijk. Hoe bitterder de zonde, hoe zoeter voor je hart. Hoe smartelijker de zonde, hoe liefelijker voor je ziel. Dat is ook een wonder. Men zou daar wel willen blijven wenen. Men zou daar wel eeuwig willen doorwener vanwege de zoetheid van de oneindige barmhartigheid en de verheerlijkte rechtvaardigheid Gods, die daar gekend wordt.

En zij droogde de tranen af met het haar van haar hoofd. Zie je dat het mens een zondares was. Als ze geen zondares was geweest, in de ware betekenis van het woord, dan had ze toch wel een doek gehad waar ze de tranen mee had kunnen drogen. Maar nu gebruikte ze die haren, die ze zo menigmaal gebruikt had tot strikken en banden van jongelingen en mannen. Hetzelfde haar dat ze zo menigmaal misbruikt heeft van zonde tot zonde. En Christus laat Zijn voeten maar nat maken en Hij laat Zijn voeten maar afdrogen. En dan door zulke haren des hoofds. Ik denk dat Christus een zielsvervullend vermaak heeft gehad en de waarheid van Johannes 6 is bevestigd, waar de Joden onder elkander murmureerden: 'Wie is dat nu eigenlijk? Wat zegt die Man nu van Zichzelf? Kan die Man zeggen dat Hij God is? Kan Hij zeggen dat Hij de Messias is?' Zo twistten ze onder elkander. En wat zegt Christus: Murmureert niet! Twist met elkander niet, want er komt toch nooit iemand tot mij tenzij dat de Vader hem trekke. En die also komt, ontvang Ik en die zal Ik opwekken ten uiterste dagen. Dus je hoeft niet te twisten. Nergens over. Twist maar met de zonde en met jezelf. Dan heb je waarlijk genoeg tot aan de laatste snik van je leven. Waar de waarheid ook nog op een plaats zegt: Wordt toornig (dat is op zichzelf, op de zonde, op de duivel en op de wereld) en zondig niet.

Maar ondertussen ziet Simon de Farizeeër de bezigheden van dat mens. Die man begrijpt er niets van. Nu is dat geen wonder, hoor! God is niet te begrijpen en Zijn wonderen en Zijn werken zijn ook niet te begrijpen. Je hoeft het ook niet te begrijpen, je hoeft alleen maar gegrepen te worden. Alleen maar gegrepen te worden en dan ga je vanzelf grijpen. "Grijp naar het eeuwige leven", zegt de apostel Paulus en dat was een vrucht dat hij gegrepen was.

"En zij kuste Zijn voeten." Zijn voeten, het zijn de pilaren waarop haar zonde rustte, haar schuld rustte, haar verdoemenis rustte. De pilaren waarop de eeuwige toorn Gods rustte. Die pilaren heeft ze nat gemaakt, afgedroogd en daarna gekust. Ze heeft haar tranen niet gekust. Nee, want berouw is een goddelijke weldaad maar geen grond tot vrijspraak of aanneming. 'k Weet wel de weg naar de hemel is geen weg zonder tranen, maar er is niet één traan die meedoet in de weg naar de zaligheid. Daar worden geen bedroefde mensen gerechtvaardigd, maar alleen zondaren zoals ook hier beschreven staat. Hoe menigmaal doen we het niet - vooral in het begin - van onze tranen een Middelaar maken? Van onze tranen een Zaligmaker maken? Van onze tranen hoop maken dat het toch nog wel terecht zal komen? Ik ben zo bedroefd geweest, ik ben zo bekommerd geweest. Dat alles, geliefden, mag geopenbaard worden. Maar als grond valt alles weg en dan is Christus de Enige grond voor het Aangezichte des Vaders. De Enige grond voor arme zondaren. Luister maar.

Simon denkt: Ik ben blij dat het mijn voeten niet zijn waar dat hoerewater op loopt. Ik ben blij dat het mijn voeten niet zijn, die met haar afgedroogd en door zo'n mens

gekust worden.

En hij sprak bij zichzelf: Als Hij een profeet was, had Hij haar al lang de deur uitgestuurd. Van Zijn Godheid kent hij niets en ziet hij niets. Maar ook van Zijn profetisch ambt ziet hij niets. Dat begint hij ook te verwerpen. Hij zegt: Als het een profeet was zoals Samuël en al de profeten, dan zou Hij wel zien door wie Hij gekust werd en wiens tranen Zijn voeten nat maakten. Daar zou Hij zich heus wel tegen keren. En met eerbied gezegd: Als zou Hij deze zondares geweerd hebben, dan was zij blijven staan. Ze was daar blijven staan, want ze kon niet meer weggaan. Ze kon geen stap verder gaan. Ze was met liefdesnagelen aan die grond genageld om nooit een stap verder meer te gaan. Ze kon niet verder en ze behoefde ook niet verder meer. *Hij heeft in het dood'lijkst tijdsgericht mijn ziel gered, haar tranen willen drogen.*

En wanneer Christus naar Zijn Godheid Simons gedachten leest aangaande haar, dan zegt Hij: **Simon, ik heb u wat te zeggen.** 'k Heb een boodschap voor u. 'k Heb een woord voor u. En Simon? O, een gehoorzame jongen, hé; een gehoorzame man, hé? Hij zegt: **Meester, zegt u het maar,** hoor! U bent hier vrij in huis. Zegt u het maar, ik onderwerp me wel. En daarom onderwierp hij zich juist niet, omdat hij meende dat hij het deed is het nooit gebeurd. Want onderwerping is een Godsdaad. Met God verenigd is van God en geschiedt alleen door God.

Wat zegt de Waarheid? Simon, luister eens: *Er was een schuldeheer, die had twee schuldenaars.* De één was schuldig vijftig penningen? Nee, nee. Pas op! Nee, eerst die slechtste die vijfhonderd penningen schuldig was en dan die van vijftig penningen. Hoor je het! Eerst die van vijfhonderd penningen, hoor! en daarna komt die van vijftig penningen. Dus de slechtste staat weer voorop. De grootste schuldenaar staat weer vooraan. Wij zouden denken: Eerst die van vijftig penningen maar, dat is zo'n grote schuld niet. En dan Nee, eerst die vijfhonderd, want dat was de zondares en daar zou genade in verheerlijkt worden.

Maar Simon, luister eens: Nu wordt hier beide de schuld kwijt gescholden. 't Is vanzelf dat die schuldenaar van vijftig penningen gezegd zal hebben: Dank u wel. Want ja de schuld is hem toch zo kwijt gescholden. Maar, Simon, nu moet je me eens vertellen: Wie zou nu het meest die schuldeiser liefgehad hebben van degenen die de schuld kwijtgescholden is? Die van vijfhonderd of die van vijftig penningen? Oordeel daar eens over, Simon? Geef daar eens antwoord op?

En dan weet Simon het wel. Hij zegt: Ik acht.... En nu staat dat "ik" juist in de weg. Net die "ik" moet uit de weg. Juist die "ik" moet er onder om die goddelijke Ik te bewonderen.

"Ik acht", zegt hij, "die het meest vergeven is."

"Gij hebt recht geoordeeld." Je hebt recht gesproken, rechtzinnig gesproken. Je hebt rechtzinnige taal gedaan. Het is zeker waar.

Maar is haar liefde nu de grond voor haar vergeving? In 't geheel niet. Haar liefde vloeide uit de vergeving. Haar liefde komt uit de vrijspreking. Haar liefde komt uit de afwassing, uit de reinigmakende kracht door bloed en geest.

Simon, ziet gij deze vrouw? Ik ben in uw huis gekomen. Wie heeft mijn voeten gewassen? Is dat niet een vaste gewoonte in Israël, als er gasten binnenkomen, dat hun voeten gewassen worden? Was er voor mij geen water? Simon, is dat alleen voor een ander? En Simon, mij hebt gij niet gekust. En gij hoefde mijn wangen maar te kussen. Gij kon Mij staande kussen, maar deze vrouw heeft Mij bukkende gekust. Al maar bukkende, al maar buigende, al maar in de nederigheid. Maar, Simon, ik heb van u

geen kus gehad. Op Mijn wangen niet, nog minder op Mijn voeten.

Maar deze heeft niet afgelaten Mijn voeten te wassen in haar tranen en te kussen. En in haar kussen heeft ze openlijk betuigd dat Hij haar alleen lossen kon. Betuigd dat Hij haar alleen kon verlossen, haar alleen kon vrij stellen van de wet Gods en van het recht Gods en dat zij alleen door recht verlost kon worden. Ja, zij heeft alles in Hem gezien wat Godverheerlijkend is en wat alleen haar ziel met de ere Gods vrijmaken kon. Hebt ge haar gezien, Simon?

Welnu, haar zonden zijn haar vergeven. Wat hoor je daar zelden meer van! Wat hoor je daar zelden meer van. 't Is net of alles genoeg heeft aan hetgeen wat men heeft. Niet in de belijdenis, maar in de beleving. De belijdenis zegt: Nee, het is ongenoegzaam. (Dat zei Bravenboer ook nog aan zijn vader. Hij zei: nu is alles opgedroogd onder de rechtvaardigheid Gods. Nu heb ik noodzakelijk een Borg nodig. En daar is het blijven liggen.) En daar ligt de Kerk vandaag het meeste! Vandaar hoort ge geen nieuwe ontmoetingen, geen nieuwe bevindingen, geen nieuwe vruchten des levens.

Ze heeft veel lief, Simon, want haar is veel vergeven. Als een vrouw van 500 penningen. Haar schuld is weggefallen en voor eeuwig voldaan, aan het recht Gods genoeg gedaan.

En Hij zei tot haar: ***"Uw geloof..."***

Moet je eens vragen aan die vrouw of ze geloof had. Dan heeft ze dat nooit kunnen vinden. Wel haar schuld kunnen vinden maar nooit enig geloof. Ze kunnen wel de zonden vinden, maar geen bloed. Ze kunnen wel de breuke tussen God en haar ziel vinden, maar nooit enig geloof. Want het zaligmakend geloof als dat doorbreekt in de zondaar dan ziet het van zichzelf af. Dan ziet het naar buiten, dan ziet het naar Boven. Dan ziet het naar het Voorwerp des geloofs. Tijden maakt de Kerk mee dat ze wel de schuld zien en geen Borg. Wel hun zonden zien, maar geen bloed. Wel het veraf staan aanschouwen maar niet hun naderbij brengen. Tijden, dat ze wel zien hoever ze van God afstaan en geen weg meer zien waarin ze nog eens met God verzoend kunnen raken. Noodzakelijk!

En Christus zei: *Uw zonden....* Niet de zonden van je vader of je moeder. Maar uw zonden! Daar loopt het over! 't Loopt over u. Je vader of je moeder mogen binnen zijn, maar het gaat niet over hen. Het gaat over u. Dat woordje "u." Dat is zo persoonlijk dat de zondares in de dadelijkheid gewaar wordt dat ze voor eeuwig met God verzoend is.

Uw geloof, vrouw, heeft de vrijspraak van de Vader ontvangen. Uw geloof heeft die zoete vereniging uit de handen Christi mogen ontvangen. Want geloof is de hand. Geloof is een instrument. Het geloof eigent toe wat het Voorwerp des geloofs geeft. 't Geloof is de hand waardoor men ontvangt. In de rechtvaardigmaking gaat de schenking voor de aanneming. En de schenking is een dadelijke gift door de Middelaar Gods en der mensen van de Vader.

"Uw geloof heeft u behouden." Dat geloof grijpt de Behouder aan. Dat geloof grijpt het Voorwerp des geloofs aan. En dat zegt met Jacob: ' Ik laat U niet los tenzij dat Gij mij zegent.' "Uw geloof heeft u behouden." Waarvan? Dit is een "behouden" niet voor de tijd maar voor de eeuwigheid. Dit is het eens voor eeuwig verlost worden van de oorlog met God. Want de mens is altijd in oorlog met Zijn Maker. En de hel is vol oorlogvoerende zielen, die eeuwig oorlog voeren tegen God maar nooit de overwinning meer zullen ontvangen.

"Behouden" dat wil zeggen: Ontdaan van jezelf. Verlost van jezelf. Alle zonden - erfelijke en dadelijke - weggenomen door Zijn bloed en Zijn gerechtigheid. Behouden

van uzelf, behouden in een Ander. Behouden door een Ander, waaruit ontvangen wordt het eeuwige leven.

"Ga heen in vrede." Moet u eens indenken! Dit is een vrede, geliefden, die alle verstand te boven gaat. Deze vrede heeft Christus in het doordragen van de allerhoogste toorn Gods, van de zondaar afgenomen, verworven. Hij heeft vrede aangebracht door Zijn bloed, Zijn dood, Zijn gerechtigheid, Zijn opstanding, Zijn zitten aan de rechterhand Gods. Dit is een vrede die het verstand der engelen ver te boven gaat. Een vrede des harten, een vrede in de consciëntie. Dat is een paradijsvrede. Vrede in de consciëntie is een paradijsvrede. Daar mag men weer in Christus God aanschouwen. Daar mag men weer door een onbewolkte troon God als Zijn Maker en Hermaker aanschouwen. Daar mag men weer God, Die eerst zijn tevreden Rechter was door het bloed van Christus, als zijn Vader aanschouwen waardoor ze roepen: *Abba, lieve Vader*. Dit is een vrede, die beantwoordt aan de deugden Gods, aan de eigenschappen Gods. Dit is een vrede, die zich uitstrekt naar een nooit meer eindigende eeuwigheid.

Deze zondares krijgt een nieuwe naam. Een geheiligde, een gereinigde, gerechtvaardigde naam. Zij krijgt een nieuwe naam met een witte keursteen op dezelve, waarop die naam geschreven staat: *Abba, lieve Vader*.

Simon, dat gaat uw neus voorbij. En dat heeft deze zondares uit genade ontvangen. Zij mag er van zingen:

Uw goedheid, HEER' is hemelhoog;

Uw waarheid tot den wolkenboog;

Uw recht is als Gods bergen.

Zijn oordeel wordt omhelsd en Christus omhelst haar, zodat deze zondares met een blanke ziel, met een geheiligde ziel door bloed en geest het huis van Simon de Farizeeër verlaat en Gode eeuwig prijzen, danken en loven zal voor de weldaad die haar uit genade geschonken is. Amen.

Gebed.

Zingen: Psalm 119: 41.

12. 'Mijn Heere en mijn God'

Predicatie, uitgesproken te Ede op Tweede Paasdag; 23 april 1973

Zingen: Psalm 143: 10 en 11

Lezen: Johannes 20: 24 - 31

Psalm 73 : 11, 12 en 13.

Gebod

Wij dachten uw christelijke aandacht te mogen bepalen bij het u voorgelezen Schriftgedeelte, waar we beluisterd hebben dat Christus terecht brengt dat niet meer terecht kan kooien. Dat Christus opzoekt, die Christus nooit meer vinden konden. Dat Christus verlost heeft, dat anders in z'n onverlostheid voor eeuwig had moeten omkomen.

Er is u voorgelezen, de geschiedenis van de aantrekkelijke Thomas, vermeld in de Heilige Schrift tot lering en onderrichting, tot bestraffing en vermaning. Onze verhandeling loopt van het Evangelie van Johannes, hoofdstuk 20 van vers 24-29. Daarvan lees ik u alleen het 28e vers:

"En Thomas antwoordde en zeide tot Hem: Mijn Heere en mijn God!"

Zingen: Psalm 73 : 11, 12 en 13.

Geliefden, als Bijbellezers zou u kunnen weten - *beleven* is beter en noodzakelijk - dat God van Zijn Kerk houdt met een eeuwige onveranderlijke, onverminderde en onsterfelijke liefde. God is Zijn Kerk nooit zat. Als dat één minuut kon, was het voor eeuwig kwijt. Want de Kerk is het waardig dat God ze van Zijn hand schudt en zegt: Ik gedenk u niet meer. Vanwaar we dan ook in Paaspredikaties lezen: Eerst Paassmart voor Paasvreugde. Eerst Paasverdriet voor Paasblijdschap_ Eerst Paasnood voor de uitkomst. De nood is de voorloper van de uitkomst, achteraf bezien.

Hij heeft Zijn jongeren opgezocht. Zijn jongeren hadden nooit Christus meer gevonden. Nooit! Maar Zijn Woord is vervuld: "Ik de Heere, worde niet veranderd - al veranderen wij meer dan duizend maal op ene dag - daarom zijt gij o kinderen Jakobs niet verteed."

Daar ligt de wortel, in de onveranderlijkheid Zijner eeuwige verkiezing en verbond waarvan de Waarheid zegt: *Jakob heb Ik liefgehad*. En dan het eeuwige wonder dat God eeuwig doorlieft tot de nooit meer eindigende eeuwigheid. Want de ganse grondslag van de zaligheid is liefde. Ze is uitgevonden door de eeuwige wijsheid Gods. En ze is geopenbaard door de eeuwige liefde Gods, waarvan we lezen in het Evangelie van Johannes, het derde hoofdstuk: Want alzo lief heeft God de mens gehad? Nee, dat staat er niet. Alzo lief heeft Hij een bidder gehad? Nee, dat staat er gelukkig ook niet, want dan moest ik van de preekstoel af. Dan moest ik naar huis gaan. Maar er staat: *Alzo lief heeft God de wereld gehad*. Waar zit hier een wereldling? Wie is er een wereldling? Wie doet zijn hand in zijn boezem en zegt: O God, hier heb je zo'n wereldling, maakt U er eens een hemelling van.

Want ik dacht aan dat versje dat we opgezongen hebben: *"Leer mij o God van zaligheden."* Dat heeft David gezegd uit het gevoel dat hij vlees was, dat hij aan de wereld gekluisterd was. Dat hij niet van de wereld los kon komen. Hij vraagt: *Heere, leer Gij het mij*. Want uw lering is krachtadig en onweerstandelijk. Alle Psalmen in

de ganse Waarheid Gods hebben een ondergrond van de praktijk. En de praktijk is een vrucht en een bediening des Heiligen Geestes.

Hij heeft Zijn jongeren verrast. Dat doet Hij altijd en dat blijft Hij altijd doen. Hij blijft Zijn Kerk eeuwig verrassen, niet alleen met wat van Hem is maar met Hemzelf. Hij is de eeuwige verrassing, volk. Hij komt in het donker en als je op zijn slechtst bent. Als je op zijn goddeloos bent, dan breekt Peres door. "Hoe zijt gij zo doorgebroken."

Als 't van alle kanten teniet gedaan is en 't rechtvaardig verloren ligt, dan is Hij een Vriend van Middernacht. Is het wel eens nacht geweest? Waarvan David spreekt: "Zend, Heer', Uw licht." Bij wie is het nacht. Bij wie is het duister? Wie onder ons moet zeggen: Wachter, wat is er van de nacht. Het is morgen geworden en het is nog nacht? Wie onder ons loopt er met zo'n nacht over de wereld, die dan de zielsvraag stelt: Zal het wel ooit dag worden? Zal er wel ooit licht doorbreken? Zal er wel ooit een Zon in mijn leven opgaan? Zal ik met de nacht niet reizen naar een eeuwige nacht en dan nooit geen dag meer?

En wanneer Hij Zijn jongeren bijeen vergaderd.... Hij is alleen de goede Herder. Ik ben blij dat Hij het is en ook blijft. Dan kan het met dwalende schapen terecht komen. Nou kan het met koppige schapen terecht komen. Nu kunnen schurftige schapen genezen worden. Als we een andere herder hebben, volk, dan konden we beter naar huis gaan. We moeten een herder hebben die alles aan ons doet, die alles in ons doet en die het alleen goedmaakt met Zichzelf. Want de mens die gered wordt door deze goede Herder, daarmee kon het nooit meer terecht komen. En dán wordt die mens terecht gebracht. Die mens kan nooit meer worden opgehaald en dan wordt hij opgetrokken. Die mens zegt: Ik ben voor eeuwig verlaten! En ziet: Daar breekt het Licht door de traliën. "Ziet, hier ben Ik, ziet hier ben Ik."

Tien van Zijn kinderen heeft Hij gered. En dan heeft Christus meer vermaak in hun redding dan dat zij zelf zullen hebben. Het blijft een mysterie, geliefden, dat God vermaak heeft in Zijn volk; en een eeuwig vermaak houdt in Zijn volk. De profeet getuigt er van: "De blijdschap des Heeren, die zal uw sterkte zijn."

Hij heeft Zijn jongeren uit het verdoemelijk ongeloof gehaald. Wie kan het anders doen? Want ongeloof is een macht, de zonde is een macht, de duivel is een macht en ons vlees is een macht. Dat is niet te zeggen. Als ge kennis maakt met het ongeloof en met de kracht van de zonde en de kracht van uw vlees, dan moet ge uitroepen: "De kroon is van mijn hoofd gevallen, wee onzer, wee onzer dat we zo gezondigd hebben." Zijn er nog zondaars in ons midden en weet God er ook van? Lopen er nog hellelingen waar God vanaf weet? Zij, die uitroepen: 'O God, nog niet in de hel geworpen! Wel de hel gezocht, maar er nog niet ingeworpen.' De prediking des Evangeliums buigt zo laag onder een verloren zondaar, dat hij nooit te diep verloren is en nooit te ver weg is. Misschien is er hier één die zegt: Man, ik voel me zo ver weg dat ik soms bang ben dat God me ook niet meer vinden zal. Dat ik soms bang ben, dat God me ook niet meer terecht brengen kan. 'k Heb het zo verzondigd van alle zijden en m'n hart zondigt dag en nacht maar door. Ik ben bang dat Hij vandaag of morgen zal zeggen: Gaat weg van Mij. Ga maar heen, ga maar heen!

En wat moet je er dan achteraan zeggen, volk? Dat Hij groot gelijk heeft! Dat Hij groot gelijk heeft als Hij Zich voor eeuwig van ons onttrekt. 't Is alleen Zijn welbehagen dat Hij ons trekt. 't Is alleen Zijn vrije liefde waardoor wij getrokken worden. 't Is alleen Zijn vrije genade. Maar als dan de zielen van die tien gered zijn in een weg waardoor het nooit kon en toch gebeurde? Hij had hen toch menigmaal gezegd dat Hij van de doden zou opstaan en ze geloofden het niet. Wie is er meer

geloofwaardig dan God in Zijn Woord? Wie is er meer vertrouwenswaardig dan God in Zijn Woord? Wie is ooit bedrogen met God en Zijn Woord uitgekomen? 't Is altijd in vervulling gegaan:

'K Zal nooit herroepen 't geen Ik eenmaal heb gesproken,

't Geen uit Mijn lippen ging, blijft vast en onverbroken.

Volk, Hij houdt zoveel van Zijn Woord, dat Hij de redding geeft. Hij bewaart Zijn Woord. Daar ligt de bewaring van je ziel. Hij verheerlijkt Zijn Woord. Daar ligt de genade in waardoor de Kerk gered wordt. 't Is alles om Zijns Naams, om des Woords wil. En anders moet ik zeggen: 'O Heere, waar heeft U zin in gehad. In zo'n slecht mens, in zo'n goddeloos mens. Waar hebt u zin in gehad, o God. Om daar mens voor te worden en aan een kruisbalk gespijkerd te worden. Om hen vrij te maken van zonde, dood, duivel, hel, vloek en recht.' Maar het is een vanzelfsheid, als God je ziel redt, kan je je mond niet houden. Nee, dan loopt je mond steeds over van Zijn eer, gelijk een bron zich uitstort op de velden. Dan is het waar wat de Schrift zegt: "Dit volk heb Ik Mij geformeerd. Ze zullen Mijn lof vermelden." Waarvan ook de dichter zingt in Psalm 66: Komt, luistert toe gij Godsgezinden. Niet hemelsgezinden, maar Godsgezinden. Het gaat om Zijn eer, Zijn Naam. Wij hoeven geen hemel zonder God. Maar laat God onze Hemel maar zijn en wij hebben Hemel genoeg. Want daar gaat het de Kerk om. De aanhef van het lied der engelen was: *Ere zij God*. Daar leven ze eeuwig van in de hemel. Daar ligt de oneindige ruimte in, volk, in Zijn eer. Daar ligt de zaligheid in: In Zijn eer. Daar ligt het herstel in Gods beeld: In Zijn eer. Daar ligt het: *Abba, Vader*.

Tien discipelen en de vrouwen gezaligd en één niet. Het zal wel niet meer gebeuren. O, ik wenste wel dat er velen onder ons waren, die moesten zeggen: Het zal bij mij wel nooit meer gebeuren. 't Kan bij mij niet meer. Daar liggen zoveel wolken van donkerheid. Daar ligt zo'n diepe kloof tussen God en m'n ziel. Ik moet zeggen: 'O God, hoe moet dat ooit geschieden. Als ik er zo tegenaan kijk dan kan ik niet anders zeggen dan: Straks sterf ik buiten God en dan voor eeuwig. En als ze je dan eens af zouden vragen: Heb je dan nooit iets gezegd? Zeg dan eens: Nee! Als ze aan je vragen: Heb je nooit iets van Christus gezien? Zeg dan eens: Nee! En als ze vragen: Ben je nooit eens opgezocht? Zeg dan eens: Nee! Vaak zit dat volk tussen twee muren in. Vanwaar de oude Kerk een strijdende Kerk is.'

Maar kom! Waar is de elfde? Waar is Thomas? Waar zit Thomas? Wie zou er met een Thomas mogen inleven: 't Kan voor mij nooit Pasen meer worden, want Jezus is dood! Al mijn beloften zijn de dood in gegaan. Mijn leven ligt in de dood. Voor mij is de gehele wereld dood en mijn ziel is ook dood. Want Jezus is dood!' Die mens zou ik haast feliciteren. Want als Christus de oorzaak is van je smart, kan Hij alleen de oorzaak zijn van je blijdschap. Als Christus de oorzaak is van je zielsverdriet, dan kan Hij alleen de oorzaak zijn van je blijdschap des harten. En daarom getuigen de jongeren uit de liefde van hun hart. Want dit goed is gunnend, is aanprijzend, is aanbevelend. Matthéüs en Johannes zeggen: Thomas moet het weten. Ons broertje Thomas moet het weten. Want hij is nog niet gered. Hij zit nog in de nacht, in de duisternis, aan de rand van de wanhoop. We moeten het Thomas bekend maken. Hij heeft ons uit genade gered, opgezocht en bijeen vergaderd. Maar we moeten het ook ons broertje Thomas meedelen dat Hij dezelfde is. Ja, dat Hij ons verschenen is zonder ons te verwijten. Dat Hij ons verschenen is en Zijn vriendelijk aanschijn geopenbaard heeft.

De buit van het overwonnen land wordt uitgedragen, geliefden. Deze jongeren zijn in

de verschijning de gelukkigste mensen geweest op de gehele wereld. We hadden in het paradijs een onbewolkte troon boven ons. We konden zo God zien en God in ons. We zagen in een grassprietje God. Wij zagen God in al de werken der natuur. Wat een verlustiging, wat een bewondering. Dat is er nu in volmaakte zin in de hemel. Daar zien ze eeuwig het aangezicht Gods. En de afstraling van het volmaakte Licht doorlicht ze en dat keert weder naar het centrale punt, waarvan de dichter zingt: *"Verzadigd met Gods beeld."* Daar hebben zulke harten een levend meedragend gevoel voor een onbekeerde medereiziger. Dan staan we er diep onder, volk. Hoe meer genade, volk, hoe meer je onder een mens zakt. Hoe meer je onder de wereld zakt. Hoe meer genade, hoe meer je je gebreken leert kennen en moet zeggen: 'O God, Gij moet met mij het meeste geduld hebben. Gij moet aan mij de meeste lankmoedigheid betonen. Gij moet aan mij al Uw verdraagzaamheid openbaren. Want zo Gij een seconde in het recht zou treden, we werden voor eeuwig vertreden.' Wat is nu ene seconde? Daarom zei de oude Jan Boon nog al eens: We leven van gratie, wij leven van giften, wij leven van lankmoedigheid.

"De discipelen dan zeiden tot Thomas..." Hij was bij de verschijning niet aanwezig geweest. Ach, waar zal hij geweest zijn. Hij had geen zin meer in de kerk, want het hielp toch niet meer. 't Was toch te laat, 't was toch verloren. Laten we maar ophouden met Bijbellezen, maar ophouden met ter-kerk-gaan. 't Is toch niet meer te veranderen. 't Is hier toch de dood. Naar het gezelschap ga ik ook niet meer, zegt Thomas. Wat moet ik er doen. En zo broemt en gromt die man maar. Want ongeloof kan niet bidden. Ongeloof kan alleen God tegenspreken, Zijn Woord verdenken en elkander verdenken. Want ongeloof heeft een hoogte ingenomen, dat spreekt hier God tegen. Dat ongeloof spreekt hier tien jongeren - meer dan twintig ogen - tegen. En toch, die Thomas was een drager van het zaligmakend geloof. Maar hij werd overheerst door het ongeloof. Wat geen geloof heeft kent z'n ongeloof niet. Die nooit eens gelooft, heeft ook geen geloof. En die altijd geloven kan, heeft ook geen geloof. Want Gods Kerk beleeft het in wisselingen!

Zij dan zeiden tot Thomas uit de volheid van hun hart.... Waar je hart vol van is, loopt je mond van over. Is je mond ook wel eens overgelopen van geloof, van Zijn aanbidding, van Zijn waardigheid, van Zijn goedheid en genade en dat voor u? Ge zegt: Man, ik loop meest maar met een stomme mond over de wereld. 'k Durf niet te zeggen dat het nooit gebeurd is, maar het zal wel nooit meer gebeuren. Want zover als ik weg ben, is nooit iemand weg geweest. Zo diep als ik verlaten ben, is nog nooit iemand verlaten. Er is geen beweging, geen zucht, geen traan en geen begeerte meer. Ik moet maar zeggen: O God, ik ben nog minder dan de wereld. Ik ben minder dan de wereld, want die hebben nooit beleefd wat ik heb beleefd. Nee, ik ben de minste, de grootste der zondaren. Dat is levende, ontdekkende genade en die doet al maar zakken en zinken.

Hoe meer genade, volk, hoe lager dat men bukt en hoe slechter men in zichzelf wordt. Hoe meer liefde Gods in je ziel, hoe meer je verteerd wordt van je eigenliefde. "Ik zal maken dat ze een walg krijgen aan zichzelf." Dat is een verbondsbelofte. Geen aangename belofte voor het vlees, maar tot doding van het vlees in zijn eigengerechtigheid.

Ze zeiden: Thomas, luister eens. We hebben goed nieuws. We hebben Goddelijk nieuws. Ach, zegt er iemand: Kreeg ik ook eens nieuws. Gisteren zei er iemand in de consistorie: Er is geen nieuws onder de zon, maar het nieuws komt van boven de zon. 't Komt uit de bovenste hemel, volk. Daar komt het nieuws vandaan. *Ziet Ik maak alle dingen nieuw.* O, wat men op aarde bezit, daar zit altijd een leemte, een leegte in.

Maar wanneer Christus in het hart afdaalt dan is alles vol. Dan is het waar: "Hem prijst mijn ziel."

En wat zei Thomas? Ach, jammer dat ik daar niet bij was? Nee, het ongeloof is hard en stug. Het ongeloof zegt: 'Zo moet het en anders hoeft ik het niet.' Het ongeloof zegt God voor hoe het gebeuren moet. Maar een kruimel zaligmakend geloof dat laat God regeren.

En nu is de belijdenis van Thomas helder, als hij maar uit de vernedering gekomen was. Zijn belijdenis is klaar, als zij maar uit de verootmoediging gekomen was. Want als de tien discipelen zeggen: "*Wij hebben de Heere gezien*", dan zeggen ze dat uit de blijdschap huns harten. 't Is alsof ze zeggen willen: 't Is terecht gekomen met ons, want we zijn terecht gebracht. Wij hebben een Goddelijk bezoek gehad, Thomas. Onverwacht! De deuren waren op slot en Hij kwam toch binnen. Dank zij toch de eeuwige Verbonds- Jehovah, Die binnenkomt als alles op slot is. Als Zijn Woord en de hemel op slot en de hel alleen open is. Dat Hij dan binnenkomt en staat in het midden. De mens aan de kant. De mens er tussenuit, opdat vrije genade naar binnen valt.

"Doch hij zeide tot hen: Indien ik ..." Daar heb je die 'ik.' Dat eigen 'ik' moet je nog kwijt, Thomas. 't Eigen 'ik' moet je nog verliezen en dan ben je zalig. Want er zijn in de diepte der eeuwigheid geen 'ik-ken' verkoren. Maar de Vader heeft personen verkoren. Door middel van de val zijn we 'ik-ken' geworden. Zo moet het! En ik zeg het zus en zo! En Christus - de eeuwige IK - is mens geworden om onze 'ik' in de dood te brengen. Omdat we wederom een Persoon zullen hebben die alleen verlost en opgelost is met de eeuwige IK. Er moet maar één IK overblijven en dat is de Goddelijke IK. We hebben van ons eigen 'ik' dagelijks de narigheid en ellendigheid. Wij dragen dagelijks een zee van ellende mee. Want ik wil God zijn. Ik wil God gelijk zijn. En God wil alleen God zijn. Dus bij gevolg moet ons eigen 'ik' sterven, opdat de eeuwige IK leve. En dat is het Leven van het leven. Daartoe dienen alle beproevingen en alle verdrukkingen, volk, om je aan je verdoemelijke 'ik' te ontdekken en om een smeekbede op te zenden: hoe kom ik ooit van mezelf verlost.

"Indien ik niet zie...." Ja maar, Thomas, Petrus heeft Hem gezien. Dat is toch een broertje van je. Johannes is een borst-discipel, dat weet je wel. En ze hebben Hem allemaal gezien.

't Kan zijn, zegt Thomas. Maar, ik hoor ze maar vertellen: Ik heb de Heere gezien. Ze hebben het helemaal over geen lidtekenen, ze hebben het helemaal over geen wonden. Ik ben bang dat het maar een visioen is geweest. Kortom, ik geloof er niets van.

Nou, nou, Thomas. Ja, maar het ongeloof durft wat, hoor! Was het 't ongeloof niet dat Kaïn zei: 'Mijn misdaad is te groot dan dat ze vergeven wordt.' Hij wilde zeggen: 'Er is voor zo'n zonde geen bloed.' Terwijl het Bloed van de Heere Jezus reinigt van alle zonden. Ongeloof is hard. Het is nog een sacherijnig ding, voor je naaste ook. Er is niets dat trekt. Je hebt liever dat ze je niet aankijken. Je hebt liever dat ze geen woord tegen je zeggen. Een mens die in z'n ongeloof verzwolgen is, die deugt eigenlijk nergens voor. Die loopt terwijl hij zichzelf te veel is over de wereld. Die kán het niet geloven en wil het niet geloven.

Thomas zegt: Ik kán het niet geloven en ik wil het niet geloven. Ik geloof vast dat jullie verleid zijn. Een zenuwachtige tijd, gedroomd, visioenen gezien en dan heb je dat aangenomen voor een Jezus. Ik ben bang dat ge uzelf allemaal misleidt. Alhoewel, we zijn vrienden tot hiertoe, tot aan het kruis. Maar deze zaak neem ik niet over. Deze zaak aanvaard ik niet en deze zaak - zoals ge Hem ontvangen hebt - begeer ik niet.

Hoe moet dat nu terecht komen? Och, die Herder heeft middelen. Die ontbreekt het aan geen middelen. Hij laat hem eens acht dagen in zichzelf lopen. En dan is Thomas gewaar geworden dat z'n mond veel te groot en z'n tong veel te lang was. Maar 't was er weer uit. Nochtans kon hij niet geloven dat zij de zaak ontvangen hadden en hij alleen niet. Daar is ook een zee van bestrijding op afgekomen. Ze hebben hem menigmaal in de nacht wakker gehouden, zeggende: 'Nog een ogenblik en ge zijt een tweede Judas. Nog een ogenblik en ge zijt een tweede Achitofel en een Saul die in z'n eigen zwaard is gevallen. Ge hebt tegengesproken, beter geweten, ja de opstanding van Christus totaal verloochend.'

Is er misschien nog één die zegt: Man dat ben ik. Ik zeg wat vaak op een dag: 'Dat kan toch bij mij niet en dat kan toch voor mij niet zijn. Dat zal alleen maar voor een ander zijn.'

En als ge nog eens iets hoort van een ander, dan zegt ge: Als het maar waar is. 'Je kan alles vandaag maar niet geloven en aannemen.' Ongeloof heeft altijd gelijk. Ongeloof heeft het altijd bij het goede eind omdat het niet aan het eind is. Straks is 't aan het eind.

"En na acht dagen." Hij is als een bal geslingerd en als een scheepje op de golven der baren heen en weer gedreven. Steeds maar dobberende. Dan naar de diepte en dan weer naar de hoogte. Dan zus verloren en dan zo verloren. Thomas, geloof toch man. Geloof het toch. En dan zegt hij: In eeuwigheid geloof ik niet. Ik kan niet geloven. Ik kan beter sterven dan geloven. 'k Kan makkelijker naar de hel gaan dan gedachten over de hemel hebben.

Dat begrijp ik. Dat er almachtige genade voor nodig is om deze arme jongen uit zijn ellende en verdoemelijk ongeloof op te halen. Ach, misschien zegt er hier één: Man, dat is het. Almachtige genade! Dat moet ik ondergaan. Als almachtige genade doortrekt dan trekt mijn eigen 'ik' weg. Dan wordt de Goddelijke Ik geprezen.

Die acht dagen slepen zich voorbij. Die hebben lang geduurd. Dan duurt een dag lang en een nacht duurt lang. Want de nacht verkwikt je niet en het eten smaakt je niet. In alles borrelt het op: Zij zijn toch maar gered en ik ben toch maar ongered. Die vrouwen zijn toch maar allemaal gered en ik zit daar toch maar hopeloos. Je kan aan alles zien, dat je op Judas lijkt. En dat je er niet één bent van degenen die Christi zijn. Waarom is Christus aan hun verschenen en aan mij niet?

Dat zegt Thomas ook. Waarom moet dit nu net gebeuren als ik er eens een keer niet ben? Waar was hij? Hij woonde in z'n eigen straat. Hoe heet die straat? Ongeloof. En wat is zijn huisnummer? Nummer negen, het linkste getal. En daar redeneert hij de gehele dag.

Ik wil toch nog iets vragen aan Thomas. Maar Thomas, wat dunkt u dan van de vorige zaken en de vorige genade die u in het verleden ontvangen hebt?

Daar heb ik niets over te denken. Daar denk ik heel niet aan. Ik denk alleen maar aan het heden. Heden donker, heden nacht. Het zal wel eeuwig nacht blijven. Dat gevoel heb ik. Hoe moet het terecht komen?

Ach, het komt goed terecht, hoor! Jawel, het komt goed terecht. Want Christus heeft van eeuwigheid Zijn Thomas ontvangen en Hij wil hem in der eeuwigheid niet missen. Al is Thomas waardig dat hij eeuwig God en Christus zal missen, God wil hem bezitten. Die wil hem zaligen, omhelzen en verlossen. Ach ja, dat is ook een gezegde van de oude Jan Boon. In zijn gebedsleven zei hij nog wel eens: *We worden zalig omdat God het gewild heeft.* Hoor je wel! En de wil van God is de bodemloze bodem van het eeuwige welbehagen Gods.

En na acht dagen zijn ze toch weer bij elkaar. De liefde trekt. Ze worden toch weer bij

elkander gebracht. Ze zoeken elkander toch weer op. Soort zoekt soort. En soort kent soort ook.

En dan lezen we: "En Thomas." Tot onze blijdschap is Thomas er ook bij. 't Is toch wat. Ben je ook gekomen, Thomas? Och, praat me er niet van. Ben je nog zo ongelovig? Zeg maar niets tegen me. Laat me nou maar zitten. Vraag maar niets ook. God weet het alleen.

"En Thomas was ook met hen." Hij kon er toch niet buiten. Hij zei: In de diepte zijn het toch mijn vrienden. Dan moet ik daar maar omkomen. Als ik moet omkomen, dan wil ik toch daar maar omkomen. Als ik moet omkomen, dan wil ik toch bij Zijn volk omkomen. Dan wil ik toch met de Bijbel, met het luisteren naar preken omkomen. Kom ik om, dan kom ik om.

Maar het ging om die Gouden Scepter. In de diepte is het waar: Nooit wordt het kaarsje van Gods Kerk geheel uitgeblust. Nooit gaat het kaarsje geheel uit. Als ge ze hoort roepen: *Verloren!* Dan is dat een bewijs dat het kaarsje brandt. Als ze roepen: *O God, Gij zijt rechtvaardig in Uw oordelen.* Het kaarsje brandt! Wanneer ze getuigen: *Heere, als Gij Uw aangezicht van mij verbergt....* Het kaarsje brandt. Het is een onuitblusselijk vuur der wedergeboorte.

Nee, de wedergeboorte hangt de mens niet aan, zoals ge een jas aantrekt. De wedergeboorte zit dieper dan onze natuurlijke geboorte. Want de natuurlijke geboorte houdt bij de dood op, maar de wedergeboorte komt van boven de dood en gaat zonder dood naar een eeuwig land van leven.

En ziet, alweer de deuren op slot; met een geredde ziel en dan toch nog bang? Verlost van schuld en dan toch nog angstig? Met te weten een verzoend God in de hemel; moeten dan toch de deuren op slot? Dan vrees ik geen dood, geen hel en geen duivel, zegt er één. Als ik dat mag weten, man, dat mijn breuk geheeld en dat God mijn God is. Dan tart ik de dood en de hel. Ik geloof het graag dat je dat denkt. Ik heb het zelfde ook gedacht in mijn leven. Ja, toen dacht ik ook: Als dat gebeurd is, is het lek boven water. Dan is de zwaarste strijd gestreden, niet wetende dat men voor de rechtvaardigmaking strijdt om het geloof maar in de heiligmaking strijdt door het geloof. En die strijd is nog zwaarder en gaat nog dieper. "Strijdt dan de goede strijd des geloofs."

"En de deuren waren gesloten." Maar zo iemand kan toch wel sterven? Zonder stervensgenade kan niemand sterven! En nu wil ik niet ontkennen dat als rechtvaardigmakende genade en aanneming tot kinderen plaats heeft, dat de ziel zich uitstrekt en zegt:

*God des levens overluidt
Roept mijn ziel mijn heimwee uit;
Wanneer zal ik tot U wederkeren
En zien het Aangezicht des Heeren?*

Dan ziet ge met zakelijke genade over de dood. Maar daar ga je niet mee door de dood. Dat gebeurt alleen met stervensgenade, die maar één keer gegeven wordt en dat bij het sterven. Christus kende dat koppige, schurftige schaap wel. Hij weet, volk, wat van Zijn maaksel zij te wachten. Hoedanig hart dat ge hebt. Hoedanige overleggingen dat ge hebt. Hoedanig je dagelijks leven is. Wat je bidden en je lezen is. Alles wat ge doet ligt naakt en geopend. En dan moet ge mogelijk zeggen: 'Man, wanneer daar naar gehandeld wordt, dan wordt er met mij afgehandeld. Want ik kan niet bidden. Ik heb niet meer te bidden. Ik ben uitgebeden.'

Is 't waar, volk? Weet God er ook van? Dan kan vandaag of morgen de Voorbidder

opstaan en de vrucht Zijner voorbidding openbaren.

"En Jezus kwam." 't Is altijd: Jezus komt! 't Is altijd: Christus komt waar de hel brandt, waar de duivel triomfeert, het ongeloof de baas is, waar de hel geopend is. Ach, Hij zal gedacht hebben: Er is daar in Jeruzalem nog een ongelukkige man, die zal Ik eens gaan redden. Er is daar in Jeruzalem nog een ongelovig kind van Mij, die zal Ik eens gelovig gaan maken. Er is daar in Jeruzalem nog een man die dagelijks in zijn hel zinkt. Ik zal hem eens uit zijn hel halen en Ik zal hem eens brengen in de hemel. Want het is Zijn vermaking te verlossen. Was het onze vermaking eens om zich te laten verlossen! Ik ben de goede Herder. Dit schaap heeft de schurft. Het is waar. 't Is ook een koppig schaap, maar genade is sterker dan onze koppigheid. Genade is sterker dan het ongeloof en het vlees. Wat zeg ik: Genade verniet satans kop en de macht der zonde en genade kiest de zijde Gods en Zijn heerlijkheid.

"En Hij kwam." Ik weet niet of Hij door de deur of door het dak gekomen is. Daar vraag ik niet naar. Als Hij er maar is. Heden niet, heden wel. Heden verloren, heden behouden. Heden nacht en heden dag. Heden gevonnist en heden vrijgemaakt. Ach ja, wat de Heere doet, dat doet Hij kortjes maar zakelijk hoor! Heus je bent er bij als dat gebeurt. Dan slaap je niet. Heus, de rechtvaardigmaking is geen droom. Nee, nee. Gij zult weten van de vierschaar. Van de vuurschaar, wil het eigenlijk zeggen.

"En Jezus kwam als de deuren gesloten waren." Wel aller-zoetste Heere Jezus dan kunt Gij mijn dood ook wegnemen. Dan kunt Gij mijn zonden ook wegnemen, mijn duivel ook vernietigen, mijn vlees er onder brengen. Mijn hart is ook op slot, schuif de grendels er eens af. Hebben jullie ook zo'n gesloten hart? Hebben jullie ook zo'n hart dat meestentijds op slot is? Ja? En weet de Koning der Kerk er ook van? Die moet het weten, hoor! Dat is de Enige Die de grendels er af kan schuiven. Hij is de Enige Die door gegrendelde deuren heen komt: zonder donder en zonder bliksem. Zo stapt Hij binnen en is het: *Ziet hier ben Ik*. Gaat het eens na, volk. Die tijd dat de Heere je opgezocht heeft, gebeurde dat het meeste door een suizen van een zachte stilte. Hij was in het onweder niet. Hij was in de aardbeving niet, maar in het suizen van een zachte stilte. En nu had Thomas over wonden gesproken in de afwezigheid van Christus. Niet in de afwezigheid van de goddelijke Persoon. Want dan is Hij alwetend en alomtegenwoordig. Die twee naturen hebben haar bestaan in de Persoon des eeuwigen Zone Gods.

En staande in het midden, weer met dat zielzaligende woord: **Vrede zij ulieden**. Er is voor u geen oordeel meer, geen dood en toom Gods meer. Er is voor u geen vloekende wet, geen zonde meer. Vrede met de engelen in de hemelen. Vrede met Gods recht en Gods eer.

Vrede zij ulieden, heb ik voor u van 't kruis van Golgotha gehaald. Dat is de vrede die alle verstand te boven gaat. Zelfs het verstand der engelen gaat het te boven. Dit is de enige vrede, waarmee we de doodsjordaan kunnen aandoen en overgaan met die goddelijke Jozua. Want Hij heeft de dood doorgedood, zodat de dood van de Kerk - in de natuurlijke zin - de eerste stap is in het Goddelijke Paradijs.

"Vrede zij ulieden." Dan zwijgen ze allemaal. Gelukkig hè. Zijt ras om te horen en traag om te spreken. En dan staat Christus in het middelpunt. Wij aan de kant. Hoe meer aan de kant, hoe beter, volk. Des te meer Goddelijk onderwijs. Jezus, het middelpunt van je hart, gedachten, gesprekken, overleggingen, werkzaamheden. Hij is waardig het Middelpunt te zijn ook al missen we Hem, volk. En als gemis gemis is, dan is Hij zeker het middelpunt. "Ach, dat ik Hem vinden mocht, Die mijn ziel

liefheeft."

En dan - om kort te zijn - wendt Hij Zich tot dat koppige schaap. Tot dat schaap dat een akelige schurft heeft en God en Christus tegengesproken heeft. Hij wendt het aangezicht naar Thomas, want daar zit de reddeloze, hopeloze, goddeloze, radeloze verlorene. Hij, Die met niets gered kon worden, dan door een gekruiste Heere Jezus, waar God zijn heerlijkheid en gerechtigheid van ontvangen heeft.

Daarna zeide Hij tot Thomas: 'De deur uit, Thomas, zulke schurftige schapen wens Ik in Mijn kudde niet te hebben? Ge moet dit gezelschap verlaten?' Dan denk ik, dat Thomas gezegd zou hebben: *Amen, eeuwig Amen*. O, Thomas is rijp om weggejaagd te worden en daarom is hij precies rijp voor genade om opgeraapt te worden. Hij liet zich oprapen ook en liet zich zaligen zonder verzet. Want ons bestaan is nergens zo tegen gekant dan tegen genade. 't Is nergens zo tegen gekant dan tegen vrije genade. Samen doen: Jezus wat doen en ik wat doen. Maar Jezus is het alleen of Jezus is ons geen zaligmaker. Als Hij alles voor u is, volk, dan is alles wat u is de dood. En Zijn Naam is Wonderlijk, Raad, sterke God, Vader der eeuwigheid, Vredevorst.

"En Hij zeide tot Thomas." Hier gaat Hij de staat zijner Godheid, Alwetendheid en- Alomtegenwoordigheid openbaren.

Hij zegt: 'Thomas, Ik heb je in alles gehoord. Toen gij Mij niet zag, zag Ik je wel. Toen gij Mij niet hoorde, hoorde Ik je wel. Toen ge zo zeide tegen Mijn jongeren, aan wie ik Mijzelf geopenbaard heb, wier zielen Ik gered en vrijgemaakt heb: *Tenzij dat ik zie*. Kom nou maar, hier hebt ge Mijn handen. En neem nu uw vinger maar en doorboor ze andermaal. Want Ik word liever door u duizendmaal gekruist dan dat Ik u mis. Ik wil liever duizend maal voor je sterven dan dat Ik je niet eeuwig op grond van recht zal erven.' Dat is liefde. Daar kan je niet inkomen.

'Kom maar Thomas. Ze hebben Mijn zijde doorstoken en de weg naar het hart opengemaakt; doorsteek andermaal die Fontein. Want Ik word liever andermaal gedood dan dat Ik u in de dood laat liggen. Kom maar Thomas. Hier heb je Mij.'

Hier buigt Jezus onder Thomas. Hier buigt Genade onder Thomas. Hier bukt die Goddelijke Heere Jezus onder zulk één. O wonder van vrije genade! Daar bukt God geopenbaard in het vlees onder Thomas. Hij kruipt er geheel onderdoor.

Hij zegt: Kom maar Thomas, hier heb je ook Mijn handen. Doorsteek ze maar andermaal. Want gij waart het toch die zei: "*Tenzij dat ik zie*."

En ik denk, dat Thomas zijn "ik" wel verloren zal hebben. Hij is al weg geweest toen Christus binnenstapte en zei: *Vrede zij ulieden*. En er niet bij zei: *Vrede zij ulieden* op die ene na. Maar dat woord heeft zijn ziel verbrijzeld, vermorzeld, vernederd, verootmoedigd. Hoe kan Hij tot mij zeggen: *Vrede*. Zo'n beest als ik ben, die met vuisten naar de hemel gebald heeft gestaan? En die gezegd heeft: 'Als het zo niet gaat dan hoeft het niet. Als het zo niet gebeurt, dan doen we het wel zonder Jezus. Dan ga ik wel sterven zonder Jezus.' Want ongeloof is zo hard, daar zijn geen woorden voor. Dat zegt: Nou dan moet God het maar weten, als Hij me toch niet hebben wil dan moet Hij me maar laten gaan.

Dat is ongeloof. Het is een verwoestend dier. 't Is de grootste zonde. Ik lees van Israël niet dat ze vanwege de zonde niet in konden gaan, noch vanwege de ongerechtigheid. *Maar ze konden vanwege hun ongeloof niet ingaan*. Het ongeloof, volk, dat houdt alles gesloten. Misschien is er nog één, die zegt: 'Man, en ik heb niet anders. Ik kan niet anders denken als: voor mij niet.'

Het mocht nog eens smarten en Hij mocht nog eens afdalen gelijk als bij Thomas. Als Hij inkomt, volk, dan brengt Hij alles mee. Dan is het licht in de duisternis; dag in de nacht. Als Hij binnenkomt dan is het altijd zonder verwijten: *Vrede zij ulieden*.

En nu gaan we eens luisteren wat Thomas zegt. Heere, wat heb ik er een spijt van? Wat heb ik toch een berouw en smart. van hetgeen ik gezegd heb? Och, kon ik het maar intrekken? Had ik het maar nooit gezegd? Niets daarvan!

Al is het waar dat berouw op de weg der zaligheid gevonden wordt, het geeft nergens recht op. Het geeft de minste grond niet waarop we gezaligd worden. Al herhaal ik dat er nooit vergeving der zonden geschonken wordt, zonder berouw over je zonde. Want dan zou de vergeving geen blijdschap zijn. Maar je tranen zijn geen beweegmiddelen en ook geen wasmiddelen. De Vader heeft een beter wasmiddel en dat is het Bloed van Zijn lieve Zoon. En nu zou ik er haast wat achter zeggen; en wat is dat? Dat ik zo graag bedroefd ben. Dat ik zoveel op droefheid sta. Dat ik veel meer op gevoel dan op geloof sta. Breidt het zelf maar verder uit.

Wat zegt Thomas? Thomas verliest zijn "ik." Hij verliest zichzelf. Wat kan je beter verliezen dan jezelf. Wat kan je beter verliezen dan je commando's? En hij heeft menigmaal zijn armen geopend en hij kon ze niet dicht krijgen. Maar nu zwaait hij zijn armen dicht, zeggende: *Mijn Jehovah, mijn Gerechtigheid, mijn Leraar, mijn Kwitantie.* Want daar ging het om. Want de wonden van Christus zijn de kwitantie van onze kwijschelding. In die wonden kun je lezen, volk: *God door God voldaan, waarom de zondaar op rechtsgronden vrijuit mag gaan.* Heb je de wonden wel eens gezien. Daar worden de zonden bitterder dan ooit.

"En Thomas zeide: Mijn Heere..." In dat woordje 'mijn' ligt de rijkdom, de verzadiging, de volheid, het verbond en zijn gevende weldaad. In dat woordje 'mijn' ligt de verzoening en de genoegdoening in geopenbaard. Heb je wel eens mogen 'mijnen' en ben je wel eens 'gemijnd'? 't Kan zijn dat je in de uitlatingen van Christus ook wel eens een keertje zegt: mijn. Gelijk Ruth: *Wees Gij mijn losser. Breidt Gij uw vleugelen over mij uit.* Dan kies je Hem en wens je door niemand verlost te worden dan door Hem. Je zit dan altijd nog met: Mocht ik eens 'mijnen', maar mocht ge eens 'gemijnd' worden. Want hier gaat de schenking voor de aanneming. Hier mijnt eerst Christus en dan mijnt Thomas. Eerst mijnt de Heere en dan zingt Thomas in de kracht van het genadeverbond: *'Mijn Heere en mijn God,* de Almachtige om zulk één op zijn plaats te brengen. Om zulk één van zijn hel te verlossen. Mijn God, Uw Naam is Wonderlijk. Uw deugden en werken zijn wonderlijk.'

"Mijn Heere en Mijn God." Met Hem stap ik door de dood. Met Hem stap ik over de dood. Want God wil niets anders zeggen: 'Mijn almachtige, Almachtige genade en Almachtige barmhartigheid had deze arme Judas, in zichzelf, verlost.'

En wat de jongeren nog niet gedaan hadden, dat doet Thomas. Ze waren Thomas voor in z'n openbaring. Maar nu is Thomas hen voor. Want zij hadden niet gezegd: *Onze Heere.* Maar Thomas zeide: *Mijn Heere.* En dan zijn allen verblijd met Thomas.

"Mijn Heere en Mijn God", Die het met mij zo gemaakt heeft dat, de eer alleen voor U is en de aanbidding van mijn ziel. Amen.

***De genade van onze Heere Jezus Christus
en de liefde Gods
en de troostvolle gemeenschap des Heiligen Geestes
zij en blijve met u allen. Amen.***

13. De Hemelvaart van Christus

Psalm ?

Psalm 47

Psalm 47: 2, 4, 5

Psalm 46: 3

Verder wensen wij u nog voor te lezen uit het boek der Psalmen en daarvan Psalm 47

Doch vooraf lezen wij de Wet des Heeren

Onze hulp zij in de Naam des Heeren Heeren, Die hemel en aarde gemaakt heeft.
Die trouwe houdt en eeuwig leeft en nooit of nimmer laat varen de werken Zijner
handen.

**Genade, vrede en barmhartigheid worde u bij de aanvang of bij de verdere
voortgang rijkelijk geschonken van God de Vader
en van Jezus Christus den Heere,
door de gemeenschap des Heiligen Geestes. Amen.**

De woorden uit Gods Woord waarbij wij ulieder aandacht een ogenblik dachten te bepalen is ons nader verklaard in de Evangelist Marcus. En daarvan het laatste hoofdstuk, de twee laatste verzen. Het evangelie van Markus 16^e hoofdstuk, vers 19 en 20. Waar Gods woord aldus spreekt:

De Heere dan, nadat Hij tot hen gesproken had, is opgenomen in de hemel en is gezeten aan de rechterhand Gods. En zij uitgegaan zijnde, predikten overal. En de Heere wrocht mede en bevestigde het woord door tekenen die daarop volgden.

Tot zover

GEBED

Enig, eeuwig, waarachtige God, de Schepper van de hemel en de aarde. Die dezelve nog onderhoudt, wat nooit begrepen kan of zal worden. Gij alleen, Wiens Naam is Wonderlijk, Die alles uit het niet heeft voortgebracht. U alleen, Wiens Naam is Wonderlijk, komt ook alles te onderhouden. In de weg Uwer voorzienigheid aanbrennende wat van node is tot instandhouding van het geschapene.

Gij mocht in de weg der herschepping ons aller ogen openen om Uw werken te aanschouwen in de natuur en in genade. Uw Goddelijke leidingen zowel in het een als in het ander, dat het eens opgemerkt mocht worden. Wij merken niets meer op. Niets, alleen wat ons lijkt en waar wij op staan en wat onze zin en onze wereld is. Daar is de mens altijd toe werkzaam en doende. Daar verslijt hij zijn tijd in. En daarom komt de eeuwigheid meestal onverwachts. U mocht ogen openen om te zien wat we nog nimmer gezien hebben. En wat ook nooit gezien kan worden zonder opening der ogen. Gij mocht onze oren doorsteken, wat wij anders nooit zullen horen en dat wij mogen horen met een oor der wedergeboorte. U mocht ons naar Uw almachtige genade van dood levend maken, voor de eerste maal of andermaal, naar Goddelijke wijze. Gij staat boven alles en gaat over alles en bestuurt alle dingen naar de Raad van Uw welbehagen. U zult nooit iets doen tegen Uw wil, nooit iets tegen Uw Raad, maar die altijd uitvoeren, volvoeren en niets is er in staat om Uw Raad te verduisteren. Want

Gij o Goddelijk Wezen, zijt de God Israëls, de sterke God en Vader der eeuwigheid. Wanneer U een daad doet in het hart door Woord en Geest, dan kan niemand dat weren. Als U een mens wil bekeren door Uw Woord en door U Geest. Zo is het ook met leren. Wij hebben hetzelfde nodig om krachtig onderwezen te worden door Uw Geest en door Uw Woord. En anders leven wij ons leven lang en sterven de dood, gelijk wij geboren zijn, in een staat van een drievoudige dood. Anders lopen we ons leven lang de waarheid na, wat op zichzelf niet af te keuren is. Maar, maar, maar, dat bed is te kort en dat dek is te smal. Want horen met toepassing van de Geest is alleen geestelijk en bevindelijk. Daarin hebben al de Bijbelheiligen het onderscheid in geleerd. Het Woord op zichzelf, of het Woord door de Heilige geest. Dan geeft het licht in de duisternis. Dan geeft het leven in de dood, wijsheid in een dwaas en het geeft opening, waar niets in kan komen. En het geeft verruiming waar niets is dan benauwdheid. Waar U de olie kwijt wil, daar maakt U ook vaten voor om dezelve te verheerlijken tot bewondering van U.

Wij mochten nog heden leven, maar wij kunnen ook heden sterven. Wij mochten heden nog op aarde zijn, daar we ons aller plaats waardig gemaakt hebben met een dubbele begrafenis der aarde en der duisternis. Och, of U inkwam en Uw woorden open kwamen. Uw woord is diep en wij zijn luchtig; lucht, mensen zonder verstand; wij zijn dwaas en veel ook. Genoeg ook. In de Staat der rechtheid zagen wij U overal in. In een leeuw en in een olifant, in de zon en in sterren. Wij konden niet één zijde heenzien, waar we U niet in konden zien. En dat was de zaligheid. Waarin die mens mocht ervaren, naar Uw beeld geschapen te zijn. Daarin kon hij niet ziek worden en was hij onsterfelijk. En dan diende hij een nooit stervend God, Die leeft tot in der eeuwigheid. Gij hebt de onderlinge samenkomsten Zelf ingesteld maar ook bewaard. Anders was dat allang in de dood overgegeven. Dan was dat allang teniet gelopen. Maar nog altijd wordt Uw Woord bevestigd. Het Evangelie zal gepredikt worden tot de voleinding. Als morgen de wereld zou vergaan, dan moet er vandaag nog twee keer gepreekt worden. Nog gepreekt worden en moet ook de Psalmen gezongen worden. Het gaat alles tot het laatste minuutje. En wij weten niet of de zon des nachts onder zal gaan in de natuur, of des daags of des morgens. Dat ligt alles in Uw vrijmacht en wordt door Uw almacht uitgevoerd. Gij mocht ons dan tezamen als dode zondaren, het Evangelie Uws Woords, door een Goddelijke kracht tot levendmaking of tot verlevendiging inbrengen. Hoe meer de kerk het leven ontvangt, hoe meer ze hun machteloosheid leren kennen. Dat de waarheid vervuld zal worden: Zonder Mij kunt ge niet luisteren, zonder Mij kunt gij het niet begeren om te luisteren. Zonder Mij kunt je niet eens wensen om te luisteren. We zijn zonder U begeerteloze zondaren, ten opzichte van het goed. En zijn zo één en eens met de aarde van nature, alsof wij hier eeuwig zullen blijven. Eeuwig blijven en nooit sterven. Want dat is onnatuurlijk. Dat is tegennatuurlijk.

U zou ons nergens meer mee kunnen verrassen dan door Uw hulp, door Uw bijstand in de geest der blijmoedigheid en der vrijmoedigheid. Opdat Uw woord zijn loop nog mocht hebben en inlopen in zulke harten die van alle zijden met sloten der eeuwigheid gesloten zijn en vergrendeld zijn. Zowel van Uw volk als degenen die nog niet van Uw volk zijn, maar die nog onder het zegel van de verkiezing liggen. Want Uw volk weet het dat ze geen oren hebben en ook geen hart hebben. Dat ze niets bezitten dan verstrooien en verwarring. Waarvan ze menigmaal getuigen: Heere, verwar die verwarring eens. En verstrooi die verstrooiingen eens. Dat al die ijdele gedachten eens verwijderd werden en maak in Uw woord onze gang en treden vast.

Gedenk ook de zieken, die ook liever niet ziek zijn, maar ze moeten het zijn en zichzelf niet kunnende genezen, al willen ze dat wel natuurlijk. Verleen opmerkzaamheid dat

Gij ze ziek gemaakt hebt, niet zonder reden. Opdat ze verwaardigd werden met onderwerping de tijd van genezing te mogen inwachten. Want ziek zijn dat moeten ze, daar is een tijd voor, maar genezen worden daar is meestal geen tijd voor. Daarin moeten wij altijd vóórlopen. Wilt U de middelen tegen de natuur genadiglijk ter hand nemen om de natuurlijke mens te overtuigen dat ziek-zijn nog léven is. Maar dat gestorven zijn zonder leven is, opdat ze verwaardigd mochten worden in hun ziek-zijn de goedheid Gods te mogen erkennen en dat de ontfermingen Godes in de lichamelijke ziekten tot welzijn van de melaatsheid der ziel geopenbaard mocht worden.

Het ligt in de natuur en de aard van elk mens zonder pijn te zijn. Gezond te zijn. Wat we ook eenmaal geweest zijn. Dat kon niet beter. We waren gezond over heel ons lichaam ook. Er was niet één lid wat kraakte. Maar door middel van onze diepe, diepe, diepe, diepe val zijn we zo ongelukkig geworden en zullen ook nimmermeer onszelf gelukkig kunnen maken. En nu is een gezonde ziel meer dan een gezond lichaam wanneer die ziel door Uw woord en Geest geleerd en bekeerd wordt.

Gedenk ze allen, Heere. We weten een weinig wat ziek-zijn is en langdurig. Dan heeft die mens geen geduld meer, geen geduld meer. Maar hij wordt ziek, om te leren dat hij geen geduld heeft. Hij is ziek, om te leren dat hij zich niet onderwerpen kan. Opdat er niets overblijft dan stof, wat alleen vuil is; niets dan as, wat alleen waardeloos is en liefdeloos. Gedenk ze allen tezamen, thuis en in het ziekenhuis. Zegen het werk der doctoren en heiligt de middelen door de Middelaar.

Gedenk al Uw knechten. U weet waar ze staan en U weet ook wat ze zijn. Het zijn doorgaans de ellendelingen van alle ellendigen. Een dubbele strijd voor zichzelf, voor gezin en het ambt. U mocht in dit morgenuur al Uw knechten helpen, zowel in ons land als in het buitenland, waar ze net bekeerd worden als in Nederland. En waar ze net bekeerd worden als Adam, door den Tweede Adam's werk en gerechtigheid, hun naaktheid bedekt mocht worden.

Och kom, ach kom, één woord van U is sterk genoeg om al onze krachten te doen vergaan. En Uw Woord is sterk genoeg om de zwakken te doen staan en te gaan. Ach kom, ach kom; U weet wie we zijn. We hoeven niet te zeggen wie we zijn. Maar betoon het nog dat U het weet. Dat wij allen tezamen Geestesblind zijn en alleen door de Geest onze ogen geopend kunnen worden. Ook in het preken. Ook in het preken. We zijn allen even diep ongelukkig en kunnen alleen in luisteren en spreken door U gelukkig gemaakt worden. Amen.

Zingen van de 47e Psalm, vers 2, 4 en 5.

En inmiddels krijgt een iedere gelegenheid om zijn liefdegaven af te zonderen.

²Onze tekst spreekt van hetgeen wat Christus spreekt als de Leraar der Gerechtigheid tot Zijn jongeren. Hij is de enigste Leraar die zolang leeft en die zolang blijft. De enigste Leraar, Wiens ambt als Leraar doorgaat tot de voleinding der wereld. Ja. Hij is van eeuwigheid door de Vader gezalfd met een omverminderbare Zalf. Niet met mate, maar zonder mate. Dat wil dus wel zeggen dat het radelooste en het hopelooste mens bij Hem raad vindt. Hij is de Raadgever bij uitnemendheid. Hij is meerder dan Daniel, die knopen ontbond in de tijd. Maar alle raadgevers en alle oudvaders komen niet terug. Dat hoeft niet ook. Maar deze Leraar is op Golgótha gestorven om Zijn leer te bevestigen en in de staat van verhoging de weldaden toe te passen en Zichzelf te verheerlijken in beide staten. Zijn vernedering waarin Hij de weldaden aangebracht

² Enkele korte zinnen waren niet goed te beluisteren.

heeft en de verhoging van waar het de zondaar toegepast wordt. De ganze kerk die op aarde geweest is of nog op aarde zal komen, die doen het met één Leraar. Maar met één. En die ene Leraar is genoegzaam tot lering, tot onderrichting, tot bestraffing, tot onderwijzing. Die draagt zijn Goddelijke lering in het hart. En wat Goddelijk er ingedrukt wordt, kan niemand er uitrukken. Dat kan niemand, want hoe meer men het er uitdrukt, hoe dieper Hij het er indrukt. Hoe meer dat men het er uit trekken wil, hoe meer men gewaar wordt, dat het niet uit te trekken is. Want dat Rijk kan door niemand overwonnen worden. Dat Rijk overwint alle rijken door de Koning van de kerk. Maar op aarde, omdat men alles graag zien wil en alles wil veranderen, wil men een andere leraar zoeken. Zij willen een andere zien. Ze willen andere klanken. Ze willen andere horen. Maar in de diepte is er nooit iemand geweest, ook nooit geen apostel en ook nooit geen oudvader die het zóver kan brengen als hier. Want de waarheid hangt aan de toepassende daad. Niet alleen aan een horende daad, maar aan de toepassende. En een toepassende daad is de waarheid in het hart brengen, in het hart houden en het daar ook onderhouden.

De Heere dan De Eeuwige, die de Volzalig is, Die honderd vierenveertigduizend onderwijst en ook de Onderwijzer Zelf is. Die een schare die niemand tellen kan onderwijst en niets van Zijn wijsheid verliest. Men noemt Zijn Naam Raad, laat ons naam radeloos zijn. Men noemt Zijn Naam alleen Wonderlijk, maar onze naam is om als een dwaas, als een onwijs mens wijs gemaakt te worden. Want de wijsheid is niet voor een wijs mens.

De Heere dan, Wiens Naam is een uitgestorte olie dat ingestort wordt in het hart. Dat neemt een hele mens in. Dat pakt een hele mens aan. Wat wij met geen 10.000 woorden kunnen, dat doet Christus met één woord. Ja, met één woord, waarvan de hoofdman zei: spreek maar één woord. En als dat in Geesteskracht mag gehoord worden vanmorgen, dan gaat dat mee naar de eeuwige heerlijkheid. En dat ene woord geeft leven in de dorre doodsbeenderen. Omdat het een woord is met kracht, een woord in de macht Gods. Waar de kerk zo menigmaal ervaart: *Heere, ik hoor niets, ik ben doof, ik ben dood; maak mij nog eens levend, bij aanvang of bij voortgang.*

We hebben het maar nooit begrepen, dat een mens levend gemaakt moet zijn, om als een dood mens over de wereld te gaan. We hebben het maar nooit begrepen dat een mens die met God verzoend is, meest op aarde leeft in zijn stand als onverzoend. We dachten als die weldaad beleefd is, och, dan zinkt het schip niet meer. Dan blijft het drijven. Maar dan komt het menigmaal in de nood. Zie David eens in Psalm 116. Was die man nog niet gerechtvaardigd? Was die man nog niet gewassen? Had die man nog geen ontheffing van straf, schuld en oordeel? Dat kunt u in Psalm 32 lezen en in Psalm 51. Maar in Psalm 116 komt hij in zulke banden die hij noemt, helse banden; verschrikkingen des doods; daar hij alle hoop verliest en daar vernieuwende hoop geboren wordt. En de laatste hoop is de beste. De laatste hoop is de sterkste. Dit laatste doet bij vernieuwing smaken: *Ik de Heere worde niet veranderd.*

Hij is zulk een Leraar geliefden, hoe meer dat Hij Zich openbaart, hoe meer de ziel dorst naar Zijn openbaring. Hoe meer Hij Zich ontdekt, hoe meer de ziel trekt naar Zijn schoonheid, en beminnelijkheid. Want Hem horen is Hem zien in Zijn woord en in Zijn getuigenis. Waarvan we lezen in Psalm 34: *zij hebben op Hem gezien.* Hoort u het? En dat geschied door Zijn woord en door Zijn Geest. En hoe meer ge Hem ziet, hoe meer u dorst om Hem te zien.

Je moet eens denken, een leraar als hij 25 of 26 jaar op een plaats staat; ik denk nog aan dominee Fraanje. Daar reisde ik eens mee. Toen zei hij: *ja, als je lang op een plaats staat dan gaan je eigen vogels je pikken.* Je eigen vogels gaan je pikken. En

dominee Lamain zei de laatste keer tegen mij: 'Ik krijg wel eens een briefje waarop staat: wanneer vertrek je nou eens? Wanneer ga je weg?' Wanneer wordt dat oude gezicht eens nieuw? We willen wel eens een ander gezicht zien dan altijd hetzelfde gezicht. Dat is de mens, hé? Dat is de mens. Het kan ten enenmale niet gezegd worden hoe subtiel, hoe subtiel een mens is. Dat is een uiterst subtiel mens.

Maar dat zal men van deze Leraar der Gerechtigheid nooit kunnen zeggen, hoor. Kun je denken. Hij is Nieuw! Hij maakt alles nieuw en Hij blijft altijd Nieuw. En hij maakt het altijd waar: *Die alle dingen nieuw maakt; scheppende een nieuwe hemel en aarde.* Want hoewel God de Oudste is, verouderd Hij niet, hoor. Hij is altijd Nieuw. En Hij blijft altijd Nieuw. En Christus is, wat Hij is. En wat Hij eeuwig geweest is en wat Hij eeuwig zal blijven. Zijn dood bevestigt Zijn eeuwig Verbond met Zijn kerk, wat Hij aanvaard heeft in der eeuwigheid. En dat verbond houdt Hij vast, hoor, tot in alle eeuwigheid der eeuwigheden. Vandaar dat Jesaja 54 getuigt: *Bergen zullen wijken.* Zijn ze al weg, de bergen van zonden? Zijn ze al geweken? Of mogen ze er nog zijn in uw waarneming en kennisneming? Want een dood mensen ziet geen bergen, hij hoort geen bergen. Maar er moet een levendmakende daad plaatsvinden om de bergen te zien, die scheiding maken tussen God en de ziel. En als die bergen beleefd en ingeleefd worden door wet, recht en oordeel, dan wordt er een noodschreeuw geboren. En die is zowel uit God als de verhoring. *Deze ellendige riep en de Heere hoorde hem.* Het stuk van ellende, als ik het zo eens zeggen mag is ook een gift, volk. Dat is ook een gift. Zonder dat die eerst gegeven wordt, is er nooit plaats voor een andere. Het stuk der ellende is nog vaster dan de wet der Meden en der Perzen. Nooit zal God daarvan afwijken. Eerst onrustig, eerst begeerten die door niets vervuld kunnen worden. Eerst een gevoel wat niemand aan kan voelen als degene die het gevoelt. Zo persoonlijk is het. Dat zelfs een huisgenoot het niet aan kan voelen wat een ware verlegen overtuigende zondaar, of een beproefd kind van God gewaar wordt. Want ook daarin geldt het, dat het persoonlijk is en dat het persoonlijk blijft.

De Heere dan Die nooit deze wereld prijs geeft, dan in het laatste als Zijn werk gedaan is. Niet eerder. Die nooit deze wereld loslaat voor en aleer dat de Zijnen er uitgehaald zijn. En die wereld moet zo slecht worden, dat ze niet langer kan bestaan. Ze moet door verharding en de zonden onder het rechtvaardig oordeel Gods, zo goddeloos worden, dat ze zeggen: dat kan niet langer meer. Het kan zo niet langer. Dan komt de mens in alles openbaar. Een natuurlijke mens zegt: *hoe kan God het langer dragen?* Hoe kan God het verdragen? En dan is hij net een beetje te ver. Als hij het van Boven mag zien, dan zegt hij: 'Er is geen mens op aarde zoals ik ben. Dat Hij mij nog draagt. Dat ik er nog mag wezen. Dat Hij mij nog verdraagt. Dat het voor mij nog mogelijk is.' Dan keert de waarheid altijd naar binnen. En dan keert ze ook uit naar buiten.

De Heere dan, nadat Hij gesproken had. En Hij spreekt met lange tussentijden. Zodat men zich gaat afvragen, *zou Hij nog wel ooit Zijn mond tot mij openen?* Zou ik Zijn woord nog nooit horen? Zulke lange tijden, dat men het niet meer kan geloven of Hij wel ooit gesproken heeft en dat Hij nooit meer zal spreken. Met zulke lange vertrekkingen. En hoe langer het duurt in de waarneming, hoe onmogelijker het wordt om Hem nog ooit te horen. Die zo waardig is om eeuwig gehoord te worden. En waar Hij geweest is komt Hij wel terug, als alles verloren is, als er niets meer is. Hij is een Gever, een Gever. En Zijn aangenaamste en liefste arbeid is, wat Hanna betuigt: *de Heere doodt en maakt levend. Amen. En de Heere maakt leeg en Hij maakt vol. Amen.* Je kunt wel leeg doen, maar dat je nog lang niet ledig bent. Je kunt wel arm

lijken, maar dat ze toch nog rijk bent. Want arm praten is niet arm inleven. En je kunt arm praten dat een ander het hoort, je kunt nederig praten, maar dat het niet anders is dan hoogmoed. Weet je dat ook? Ervaar je dat ook?

Nadat Hij tot hen gesproken heeft; en Zijn bevelen en inzettingen geopenbaard heeft, is opgenomen. Niet weggenomen. Ook Gods kerk wordt nooit weggenomen. Ze worden altijd opgenomen. Filippus werd in Handelingen 8 weggenomen en kwam in Azotha weer terug. Maar Gods kerk wordt uit een lichaam des doods opgenomen, naar Binnen genomen om daar eeuwig te blijven. Die worden opgenomen uit de dood, uit de duisternis, uit de ellende, uit de beproeving. Die worden opgenomen uit de verdrukking. Het grote onderscheid tussen sterven en overlijden is, sterven doet de wereld, maar overlijden doet de kerk alleen. Want overlijden wil zeggen, bóven het lijden, uit het lijden, voor eeuwig verlost van lijden. Dat is óverlijden, over je lijden heen zijn en voor eeuwig daar zijn waar men heilig is zonder lijden. Daar moet je eens even over denken. Dan zijn dat vanzelf alleen hen, die hier door Hem en met Hem geleden hebben. Gelijk Christus gekroond is also ook de kerk.

Maar hier gaat het in daadwerkelijkheid om het Lam Gods. Waarvan de waarheid getuigt: *en Hij is opgenomen*. De Vader neemt Zijn Kind op. De Vader neemt die Voedsterling op. Die eenswezens is met de Vader. De Vader neemt Zijn Beeld op, het Beeld des Vaders en het afschijnsel Zijner heerlijkheid. Maar dan neemt Hij Hem op zoals Hij is. Als Profeet blijft Hij leren. Als Koning blijft Hij regeren tot aan het einde van de wereld. En Zijn leerstoel staat nooit leeg. Die preekstoel wordt nooit vacant. Die staat elke dag open en is alle dagen bezet door de Leraar der Gerechtigheid. Die leert ook in de nacht, in de weg der natuur. Die leert al 's morgens vroeg als er maar nood is. Die leert ook op de dag, als het er maar in waarheid om gaat om door de Waarheid bevestigd te worden. De Vader neemt Hem op zoals Hij is. Want Hij neemt Hem op als Middelaar en plaatst Hem aan Zijn rechterhand tussen Zichzelf en de zondaar. Want niemand kan God zien en leven. Onze God is een verterend Vuur. En indien Hijzelf niet voor een Middelaar gezorgd had, had Hij er niet geweest. Niet geweest, hoor. We zouden nooit om Hem gevraagd hebben. We zouden nooit een alarmgeschrei maken voor Hem. Maar God heeft er in voorzien. Eer de zonde er was, was er een Middelaar. Eer de schuld er was, was er een Borg. Eer de hel er was, was Christus er Die de hel voor Zijn rekening heeft genomen. De Vader neemt Hem op, zoals Hij gestorven is voor Zijn volk. En Hij is gestorven als het Lam Gods. Hij kon geslacht worden en Hij is geslacht en Hij blijft het geslachte Lam.

Denk eens aan die Moorman in Handelingen 8. Die man las precies de lijdensstof van Christus, in de Goddelijke voorzienigheid en hij werd straks in de gunste Gods begeleid. Maar als Hij dan aan dat gedeelte komt, zegt Hij: *van wie zegt de profeet dit, van zichzelf of van een ander?* Die man dacht, als dat een andere man is, is het voor mij voor eeuwig kwijt. Als dat Jesaja is, dan is het voor mij eeuwig verloren. Maar toen ging Filippus verklaren wie die Man was; en hij ging openbaren dat die Man geleden heeft en een lijdensweg had die nooit onder woorden is uit te drukken. Al stond ik hier eeuwig met de wijsheid van Gabriel, dan zou ik nog moeten zeggen: *ik heb er een klein stukje van aangeroord*. God werd Mens om geslagen te kunnen worden. Hij wordt Mens om als Borg verdoemd te kunnen worden. Hij is de Middelaar Gods om te staan tussen God, een verterend Vuur en de zondaar als een vuurbrand der hel. Daar moet je eens over denken.

Hij is geliefden, een gepaste Middelaar. Hij past zo precies. Als we een andere middelaar hadden, moesten we voor eeuwig in onze zonden verdrinken en wegzinken. Ja. En die ene Middelaar die neemt ze allemaal voor Zich, al die miljoenen. Een

middelaar voor de tijd is maar voor een tijd. Maar deze Middelaar, dewelke op Golgótha Zijn Middelaarsambt volkomen geopenbaard heeft. Hij leeft voor een ander, Hij stierf voor een ander. Hij werd begraven voor een ander. Het was altijd voor een ander. En nu in de Hemelvaart, dan vaart Hij niet in de eerste plaats op om Zelf te rusten, om Zelf de eer te krijgen, om Zelf de heerlijkheid deelachtig te worden die Hij bij de Vader had eerder de wereld was. Maar voor Zijn kerk!!! Hij vaart op voor Zijn kerk.

En dan hoeven ze niet te denken Hij zal ons nu wel vergeten in zulke heerlijkheid. Dan zal Hij wel niet meer aan ons denken, zo oneindig volmaakt en majestueus. Nu zal Hij ons aan onszelf overlaten.

Als dat mogelijk was, mogelijk was, dan hadden wij niets meer te zeggen als dat we het verdiend hebben. Maar dan moet Hij Zichzelf verloochenen, dan moet Hij Zichzelf verlaten, dan moet Hij Zijn offer verlaten, dan moet Hij Zijn bloed verlaten. En dan moet Hij Zijn eer verlaten. En Zijn eer staat boven alles.

Werd Hij opgenomen, in de hemelen. En dan heeft Hij de weg gebaad. Eerst was Zijn komst van Boven naar beneden. Maar in Zijn Hemelvaart gaat Hij van beneden naar Boven. Hij gaat dwars door alle geestelijke boosheden heen. Niemand kan Hem keren. Hij baant de weg naar Boven. En daarin getuigt Hij, dat er nog een hele stroom van zijn kerk achteraan komt die allemaal naar binnen moeten gaan. Dan is Zijn ingang in de hemel der hemelen niet gelijk Noach in de ark. Want daar lees je van, dat de ark achter Noach op slot gedaan werd met een Goddelijk slot. Maar als Christus gaat in de hemel der hemelen, blijft de deur achter Hem open. Opdat Zijn kerk volgen zal. Hem volgen, volk. Hij werd opgenomen in de hemelen, de plaats die Hij ruim 33 jaar moest verlaten, uit de schoot des Vaders, om Lazarus in de schoot van Abraham te kunnen brengen. In ruim 33 jaar is Zijn grootste smart geweest dat Hij Zijn Vader niet zag, Zijn Vader niet hoorde.

Je leest in Gethsémané wanneer Christus bad: *Abba, Vader*. Wat wil dat zeggen? Dat wil zeggen: *Vader, Vader!* Dat is een openbaring van de onpeilbare smart en het verdriet wat Christus heeft. Omdat Hij daar dadelijk, in eenzaamheid het aangezicht van zijn Vader moet missen. Dat was Zijn lijden in Zijn lijden. Dat was Zijn smart in de smart. Het gemis van de dadelijke vertroosting en gemeenschap van Zijn Vader. Dat is het lijden in Zijn lijden geweest.

Dat lees je ook op Golgótha. *Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?* Daar is Hij Borg en Schuldenaar en God is Zijn Rechter geworden. Dat moet je eens indenken. Ik kan het niet indenken. Want het is grondeloos en bodemloos. Wij kunnen het alleen vanuit de verte zien, als er enig licht op valt. Daar gaat de Vader tonen, - al was Christus duizendmaal Zijn Zoon, Die de straf niet anders aanvaarden kan als Borg zijnde, - dat Hij Hem niet heeft ontzien, al was Hij de Zoon van des Vaders ingewanden. Maar de ganse schuldbrief heeft doorgeleefd en heeft er aan voldaan. Waarvan Jesaja 53 zegt: *De Heere heeft onzer aller ongerechtigheid op Hem doen aanlopen*. Dan kun je niet anders zien, als een onbegrijpelijk, onbegrijpelijk wonder, dat die Goddelijke Vader Zijn Vaderschap verbergt en Zijn Godheid als Rechter openbaart. En als nu een zondeloze Zoon, Die nooit gezondigd heeft, en zonder verschrikking het aangezicht Gods kan aanschouwen, niet gespaard werd, hoe zal Hij dan ons aanzien, die gezondigd hebben en die altijd zondigen? Als zulk een zondeloze Zoon zonder zonde nog schreeuwt van het kruis: *Mij dorst*, welk een dorst moeten zij dan straks hebben, allen die zullen gaan in de plaats der eeuwige rampzaligheid? Indien Christus zulk een dorst heeft gehad, en de minste, de minste gedachte der zonde nooit heeft gehad, wat kun je daarin zien dat God de zonde straft met eeuwige

straffen en de zonde oordeelt en veroordelen moet. Dan kun je zien dat Hijzelf de schuld die Christus als Borg op Zich genomen heeft, door de Vader van Hem geëist wordt en dat Hij die schuld moet dragen en doordragen tot de laatste penning toe.

Dewelke opgenomen is en gezeten aan de rechterhand Zijns Vaders. Welke rechterhand wij niet anders kunnen verklaren dan van Zijn eeuwige volmaakte liefde, gunst, majesteit, eer, en gerechtigheid. Die heerlijkheid die Christus van de Vader gehad heeft, zal ook nooit iemand naast Hem ontvangen. Die komt Hem alleen toe. *Eeuwig bloeit de gloriekroon op het hoofd van Davids grote Zoon.* En de kerk leert nu hier, dat die kroon omgekeerd, omgekeerd, omgekeerd moet worden, en dan wordt Hij geplaatst op het hoofd van Davids grote Zoon. En daar moet Hij eeuwig blijven ook. Hij is gezeten aan de rechterhand van Zijn Vader, om de belangen van Zijn kerk te behartigen. Hebt u werk voor die Hogepriester? Hebt u werk voor die Voorbidder? Loopt u op aarde met de raadsels die niemand op kan lossen dan Hij? Hebt u werk voor deze Hogepriester? Hij is altijd gereed om te helpen. Hij is altijd gereed om te onderrichten. Hij is altijd gereed om te verlossen, dag en nacht. Wie heeft er werk voor Hem? U zult zeggen, *maar mijn eigen werk dan, moet ik dat meenemen?* Nee. Een gelovig hart, moet ik dat meenemen? Nee. Een gerechtvaardigd hart? Nee. Maar waar moet dan dit Lam, als Hogepriester mee gediend worden? Met je schuld. Ja. Met je armoe, met je ellende, met je twijfeling, met je ongeloof, met je zonden, met je smaad, met je hoon. Daarmee moet Hij gediend worden. Dus je mag Hem dienen als een ellendeling? Ja. *‘Hier Jezus, hier heb U mij, zoals ik ben. Zo zwart als de hel. En zo schuldig als ooit iemand op aarde geweest is.’* Dat is de weg!

Ja maar, ... wat ja maar? ‘Moet je niet weten dat je wedergeboren bent? Dan kun je met je wedergeboorte bij Hem komen.’ Probeer het dan maar. Probeer het maar met je wedergeboorte. Zeg maar: ‘Heere, ik ben bekeerd, ik ben wederom geboren.’ Probeer het maar. En terwijl je zegt, dat je het zo niet probeert, probeer je het toch. Want dat verbroken werkverbond zit zo diep, dat we overal eerst zullen zoeken, aler we aan het eind van ons zoeken door het Lam weer opgezocht worden. Ja. Ik heb menigmaal gezegd van mijn moeder, dat ze zei, en het gaat mij ook aan: ‘Hij is mijn Allerbste, Mijn Allerbste, maar ik houd Hem altijd voor het leste.’ Heeft Hij u ooit reden gegeven om Hem te wantrouwen? Heb je ooit een woord van Zijn lippen gehoord, wat niet op zijn plaats kwam? Heeft Hij ooit tot uw ziel gesproken, wat niet zielsverrassend en zielzaligend was?

Hij is opgenomen in de hemel aan de rechterhand Zijns Vaders. Hij bedient het Goddelijk ambt van Zijn priesterschap zodat Hij ze allen voor de Vader stelt zonder vlek en zonder rimpel. Maar nog meer. Hij bidt voor een ellendeling bij de Vader om vrijmaking. Hij bidt voor een zondaar bij de Vader voor vergeving. Hij bidt bij de Vader om licht voor die zondaar. Ge krijgt nooit iets, de minste ademtocht van de ziel niet, of Christus heeft het van Zijn Vader begeerd. En door Christus wordt het de kerk geschonken. Zie je nu wel dat Christus geen ledigganger is, als de Zoon aan de rechterhand des Vaders?

Hij heeft gaven genomen om genade uit te delen. Voor wie? Voor bekeerden, voor mensen die het goed weten? Voor mensen die het hebben? Voor mensen die het kennen? Heeft Hij daar gaven voor genomen? Hij geeft een mens niet wat meer bij zijn rijkdom. Dat doet Hij niet. Want alle genade, - ik wou dat ik het eens goed kon zeggen, goed kon zeggen, - want alle genade is door Zijn lijden, door Zijn bloed, door Zijn dood, door Zijn begrafenis, verworven. Door Zijn Goddelijk bloed. De Vader wilde best Zijn Zoon kwijt, hoor. Heus, de Vader is niet karig. Maar Hij zendt Hem

daar waar plaats voor Hem is. Zelfs in de staat van Zijn vernedering; en in de staat van Zijn verhoging.

En wanneer Christus aan de rechterhand des Vaders is gezeten, zal ook eenmaal Zijn ganse kerk aan de rechterhand van Christus komen.

En dan breek ik het af, maar nog een enkel woord over vers 20. En dan hang ik er dit nog aan.

Die wonderlijke Goddelijke blijdschap die hen in de eeuwigheid vervullen zal, die gaat van de Vader, van de Zoon en van de Heilige Geest uit. Hier op aarde mag u een ogenblik verblijd worden door Zijn inkomst. Maar nauwelijks of ge zijt het weer kwijt en zegt ge: hoe kom ik er ooit weer aan?

Maar hier staat de vrucht van Zijn Hemelvaart: **en zij uitgegaan zijnde**. Hier heb je het geloof. In het geloof waren ze zo gewillig. O ja, gedwongen vrijwilligers. Dat is ook een wonder. Niet zalig willen worden en toch dag en nacht in de weer zijn om zalig gemaakt te mogen worden. Dat is ook een stuk. Onwillig te zijn dag en nacht tobben om te vragen of Zijn Christus uw Christus mag worden. En een vijand van genade te zijn en nochtans te dorsten of er nog genade voor zulk een is. Kortom, het vlees dorst naar de zonde maar de geest dorst naar de Geest de geest dorst om de Geest. En de geest zal dorsten totdat hij verhuisd is naar de eeuwigheid.

Ze gaan heen, gelijk we lezen in Handelingen het 1ste hoofdstuk: *Blijf gij te Jeruzalem*. Niet lopen vóór de tijd, hoor. Niet lopen, stil blijven zitten. Als God je hebben wil dan haalt Hij je wel, al is het met Amos van achter de ossen, geliefden. Je hoeft je nergens voor te gaan haasten. Als de tijd er is, als dat op uw weg ligt, dan komt het vanzelf wel. Het komt wel. Onze haast komt meestal uit het ongelooft, maar geloof wil wachten. Geloof kan ook wachten. En geloof wil wachten. Ja. Want wat is de vrucht van het zaligmakend geloof? *Zal Hij het zeggen en niet doen?* Wordt zijn ja veranderde in een ander ja? Hij kan niet liegen. *‘Die trouwe houdt tot in eeuwigheid. En nooit zal laten varen de werken Zijner handen.’*

Wij leven in een tijd dat zovelen menen dominee te moeten worden en bekeerd worden. Dat is ook een stukje van het oordeel. Dat is een stukje van het oordeel. Want denk maar niet, dat God Zijn kerk zal doen vergaan. Als de Heere er eentje bij wil hebben, dan neemt Hij die. En dan stuurt Hij hem. Want Zijn werk gaat door tot de voleinding der eeuwen.

En zij uitgegaan zijnde predikten overal. Er was geen mens en volk op aarde te slecht, te goddeloos, te vuil, te minderwaardig. Ze predikten tot de hardnekkigste en weerbarstigste en goddelooste hoeren en tollenaars. Ja, ja. Ja, dat zou ik nog wel 10 keer willen zeggen. Want als dat niet waar was, dan was het voor deze man voor eeuwig kwijt, hoor. Voor eeuwig. Dan had hij niets te zeggen als hij aan zichzelf werd overgegeven. Maar, inleving van zonden en bewaring van zonden, dat is Gods werk. En de inleving, daar wordt zo gemakkelijk over gedacht; de inleving van zonden, van hoererij, van overspel en wat het ook mag zijn, ... maar dat is een werk van God. En dan kunnen wij zo gemakkelijk zeggen: *o man, ik ben er gelukkig voor bewaard*. Maar dan ben je nog niet zo gelukkig; dan ben je nog niet zo gelukkig. Maar wat wordt een ontdekte zondaar gewaar? Dat van alle zonde de wortel in hem is en dat hij ze van buiten niet hoeft te doen, want hij doet ze van binnen. En daarom moet hij zeggen: ‘O God, mijn hart is slechter dan de duivel. Mijn hart is slechter dan de slechtste zondaar.’ Dan hoeft hij naar niemand meer te wijzen, dan hier naar zichzelf; eerst zichzelf!

Ze predikten Jezus. (Ja, de tijd gaat alweer.) Dat de jongeren Christus hebben gepreekt tegen moordenaren, tegen zondaren, dat het bloed van Christus vergoten is geworden. Daarvoor zijn ze op de preekstoel! Daarvoor! Daarvoor, hoor. Ze preekten in die stad van moordenaars, in de goddelooste stad die ooit op de wereld geweest is. Want de Heere kenmerkt ze door twee misdaden: ten eerste de misdaden in ons Verbondshoofd Adam, waarin we al onze nakomelingen in de drievoudige dood voor eeuwig, voor eeuwig verdorven hebben. En de tweede misdaad is, - daar volgende week bij leven en welzijn over gehandeld zal worden, - Jezus, Die daar gekruist werd. 'Gij hebt Hem gekruist! Gij hebt de Zone Gods vermoord. Gij hebt de Zone Gods aan het kruis gehangen. Gij hebt dat gedaan! Niet je buurman, dat hebt gij gedaan met je luisteren en met je praten. Dat hebt gij gedaan met uw Bijbellezen. Dat hebt gij daarmee gedaan, om Hem te kruisigen, Hem te vermoorden en Hem te doden.' Dat is een stuk, hé?

Je zou haast zeggen: Man, dan houden we op met Bijbellezen. Dan houden maar op om naar de kerk te gaan.

Nee, daarom moet je juist gaan, om te horen van die grootste Naam van de Zoon van God, Die alleen kan verlossen. Voor de grootste moordenaar is de Zoon in het vlees gekomen om die te zaligen. Als dit nu met toepassing in uw hart verheerlijkt mag worden, dan is er maar een grote zondaar: *en dat ben ik*. Als Christus met toepassing in uw hart verheerlijkt wordt, dan wordt Hij door u gezien, als door u gekruisigd zijnde. En dan nochtans word je de blijdeste van de aarde. Dan word je blij, hoor. Dan zinkt u in het stof: 'Hij voor mij verworpen! Hij voor mij vervloekt. En Hij voor mij, de vuilste, de gruwelijkste zondaar, op Golgótha in toerekening Borg geworden.' En dan genade van Hem en door Hem van de Vader geschonken; een kwitantie door bloed en Geest.

En de Heere, Jehovah wrocht mede. Hier staat de Naam Heere met kapitale letters. Die wrocht mede. De apostelen deden niets. Dat waren de instrumenten. Dat waren de middelen maar. En nu mag een middel nooit vergoed worden, dat zal God zien en zoeken. En een middel mag ook nooit veracht worden, ook dat brengt zijn straf mee. Maar er staat hier inzonderheid: *de Heere wrocht mede*. Laat Petrus spreken, God zegent het. Laat Petrus preken en de Geest toepassen. Laten zij erbuiten staan, en nochtans gesteld worden tot middelen om in die wegzinkende wereld hen te ontvangen en de Zijnen eruit te halen door middel van Zijn woord en Geest. Al mag dan die heidenenwereld, goddelozer zijn dan goddeloos, - ik kan het niet anders zeggen, ik zou dat wel wensen, - dan kan het voor de vuilste van de vuilen, want er is niets vuiler dan de zonde, als het vuilste vuil; en dat ben ik. En al zouden we dan in de grootste oceaan die vol zout water is gedompeld worden, niet één zonde, niet eentje, niet ééntje, gaat er vanaf. En al zou je tranen hebben zoveel als de zee, niet één traan zou die vuile, vuile ziel kunnen wassen. Tranen zijn geen wasmiddelen, geen beweegmiddelen, en geen koopmiddelen. Tranen zijn getuigen van de smart, getuigen van de ellende, getuigen van de schuld, getuigen van de verlorenheid. Getuigen om God verlegen te zijn: ik ben onbekeerd, kan ik bekeerd worden? Tranen zijn getuigen van onze diepe, diepe, diepe verlorenheid. Waar ik geen woorden voor kan vinden. Degene die het inleeft, weet dat het bodemloos, bodemloos, goddeloos, goddeloos is.

En de Heere wrocht mede. Daar heb je het net. Daar heb je het. Daar heb je alles. Als iemand van de hemel kwam met een ontzaggelijk schoon gelaat des hemels, dan zouden we hem gaan bewonderen. En als je nu een talent had van spreken, een schoon talent had van preken, dan zal ze al dit talent en tijd erin besteden. En al zou je niets er

voor onderdoen, als dat je een engel had horen preken. 'Ik heb een engel gehoord.' En dan zou je het nog niet geloven, maar denken dat het voor je buurman is.

Maar, de Heere wrocht mede. En zie in een korte tijd na de uitstorting van de Heilige Geest, hadden ze een gemeente van 5000 mensen. Moet je eens indenken. Elke bekering is een wonder. De Heere maakt hem tot een wonder. Elke wedergeboorte is een wonder. Drieduizend wonderen, dewelke Jehovah heeft geopenbaard. Daar moet je ook eens over denken. Drieduizend; en dan zomaar een uitwendige bekering? Niks ervan, niks ervan. Een persoonlijke bekering. Die drieduizend, zijn die door elkaar en voor elkaar bekeerd? Nee, ze zijn persoonlijk opgezocht. En van dat wonder wil ik er even van zeggen, dat Zijn Naam Wonderlijk is en Wonderlijk moet zijn en dat Hij Wonderlijk moet handelen, om drieduizend mensen levend te maken; drieduizend hoor, om van kinderen des duivels tot kinderen Gods te maken. En drieduizend mensen, die half duivel en half mens zijn, worden bekeerd door een Goddelijke kracht en Goddelijke macht. Tot wie Petrus zei: *'En gij hebt Hem gedood en Zijn bloed vergoten.* En ge kunt behouden worden door Hem die gij gedood hebt en in de Naam van Hem die gij gekruisigd hebt. Een iegelijk van u worde gedoopt in de Naam van de Heere Jezus Christus. En hij zal zalig worden.'

Ziedaar de prediking des Evangelies. Die zo oneindig diep is en in de wereld gepredikt en bestendigd wordt. Dat werd gepredikt en daardoor werd de gemeente uitgebreid in zo een korte tijd door Zijn almachtige genade.

En Hij bevestigde het woord door tekenen die daarop volgden. O God, Gij mocht op deze preek tekenen en wonderen laten volgen; dan zal U verhoogd worden en de ziel gezaligd worden. Amen.

O Goddelijke Immanuël, mocht U het nog eens doen om Uws Naams wil. Alleen om Uws Naams wil. Het is toch ook waar, dat Uw jongeren het hebben gezien en het hebben gehoord en zijn er zalig mee verheugd geweest. Dat was voor Uw jongeren twee hemels. De hemel boven; en hier op aarde de hemel van toebrenging van duizenden. Dat wij die blijdschap mogen ontvangen in de vervulling. Zij zullen planten maar ook de vrucht ervan oogsten. Het is een Paulus die plant, het is een Apollos die natmaakt, maar Gij zijt het, Die de wasdom van binnen naar buiten openbaart. Om Uws Naams wil. Amen.

We zingen Psalm 46 en daarvan het 3^e zangvers

***De genade van onze Heere Jezus Christus
en de liefde Gods
en de troostvolle gemeenschap des Heiligen Geestes
zij en blijve met u allen. Amen.***

14. De waarachtige bekering van Saulus

Predicatie, uitgesproken op 12 juli 1981

Zingen: Psalm 65 : 2

Lezen : Handelingen 9 : 1 t/ m 31

Psalm 139 : 9, 10 en 14.

Psalm 130 : 4.

Als Bijbellezer kunnen we weten - *beleven* is beter en noodzakelijker - dat de verkiezing Gods een vrije daad Gods is. God is een vrij God, ook in Zijn werken, zowel in natuur als genade. Als op aarde Ahasvéros Haman tot zijn eerste boven al de vorsten verkiest, zodat hij naast hem mag zitten en hij de gouden ring van Ahasvéros ontvangt, duurt het niet lang of daar hangt hij al, vijftig ellen hoog! Als een mens een mens verkiest, houdt men een mens over en meer niet. En als men een mens overhoudt, houdt men niet veel meer over dan drek, stank en etter. Dat is een mens! En als men nu meer van een mens verwacht, dan moet die mens wel tegenvallen. Want die mens heeft niet meer dan hij is, en dat is ijdelheid.

Als de Psalmddichter zingt: "Welzalig, dien Gij hebt verkoren", dan is en blijft dat waar. Dit is een waarheid, die gewaarborgd is in een onveranderlijk, Goddelijk Zijn en Wezen. Die verkiezing is naar de woorden des apostels: "Evenwel het vaste fundament Gods staat." Dat is gebeurd, dat staat er. Daar kan men zich wel tegen te pletter lopen, maar men kan dat fundament niet omver lopen. Neen, 'Mijn raad zal bestaan'; vandaag, morgen en overmorgen ook, tot in der eeuwigheid. En het wonderlijke van dit alles is, dat die verkiezing niet alleen Goddelijk, maar ook Vaderlijk is. Zoals zij Goddelijk is, is zij onveranderlijk en zoals zij Vaderlijk is, is zij onberouwelijk. God heeft er nooit spijt van gehad dat Hij Jakob heeft verkoren en Ezau niet. Hij heeft er nooit berouw van gehad dat Hij Jakob opgeraapt heeft en Ezau heeft laten liggen. Nooit! Al Zijn werken zijn volmaakt.

Nu zult u mogelijk vragen: "Waarom heeft Hij Jakob verkoren en Ezau niet? Was hij beter?"

Nee, nee, u moet niet over beter praten. Alles wat van Adam afkomt is slecht genoeg om te sterven. Dat is slecht genoeg om naar de hel te gaan. Zult u dat onthouden? Dat moet u proberen te onthouden, hoor! Alles wat van Adam komt heeft maar ene weg, en dat is naar de hel. Maar het is Gods vrije wil te nemen wat Hij wil en te laten liggen wat Hij wil. Ja, God is aan niemand gebonden. U bent gelukkig als u aan God gebonden wordt, want in Hem alleen wordt de zaligheid gevonden. De verkiezing op zichzelf brengt niemand in de hemel, en de verwerping op zichzelf brengt niemand in de hel. Niemand? Nee! Als Jakob daar was blijven liggen, waar hij geboren was, dan was hij bij Ezau terechtgekomen. Waarin zich de soevereiniteit Gods openbaart.

De naastbijzijnde vrucht van de verkiezing is *de inwendige roeping*. Deze heeft Ezau gemist en Jakob ontvangen. Die daad der inwendige roeping is net zo vrij als de verkiezing. Trouwens, ik zou niet weten, welke daad Gods niet vrij is, zowel in de natuur als in de genade. Hij doet al wat Hem behaagt. Men kan tegenspartelen, er tegen worstelen, het er niet mee eens zijn en er opstandig onder zijn, maar - met eerbied gezegd - God trekt er Zich niets van aan. Hij zegt: "Mijn raad zal bestaan, en Ik zal al Mijn welbehagen doen." Hij gaat voor niemand opzij.

Boven al Zijn werken staat: *De ere Gods!* Dit staat ook boven de verwerping. God

wordt zowel in de hel als in de hemel verheerlijkt. Gelukkig! Maar in welk opzicht wordt God dan in de hel verheerlijkt? Dat elke helleling zal moeten zeggen: "Het is mijn eigen schuld. God is rechtvaardig, want ik heb het zelf gezocht." Elke doemeling zal God moeten rechtvaardigen in de plaats, waar hij naar Gods rechtvaardigheid gebracht wordt.

Zo staat ook boven de poort van de hemel: *De ere Gods!* Nu moesten we eigenlijk verblijd zijn, of wij verloren gaan of behouden worden, dat God Zijn ere krijgt.

Zal ik dat nog eens overzeggen? Daar moesten we nu verblijd mee zijn. Als God Zijn eer maar krijgt! Hoe dan ook! *Dan zou Zijn eer onze zaligheid worden.* Het welbehagen Gods strekt in alles tot Zijn eer en blijft staande tot de verheerlijking van al Gods deugden en volmaakheden.

Aan de hand van de Heidelbergse Catechismus handelen we 's avonds over de waarachtige bekering des mensen. Zij is een vrucht van de verkiezing, de offerande en de verdienste Christi.

Wij zouden u in dit ochtenduur een ogenblik willen bepalen bij de waarachtige bekering van een Saulus, die daardoor tot een Paulus gemaakt werd. In enkele dagen tijds heeft God hem bekeerd, van dood levend gemaakt, gerechtvaardigd, tot een apostel gemaakt en hem op de preekstoel gezet. En dat in drie dagen tijds! Daar moet u eens over nadenken. Wat God toch niet kan! Hij heeft van zulk een vijand een vriend gemaakt, en dat met behoud van Zijn eer. Wat zeg ik? Tot vermaking des Drieënigen Verbondsgod, Die Zich vermaakt in het oprapen van hetgeen niets is en dat te stellen tot Zijn heerlijkheid.

U is het voorgelezen. Het is een bekende geschiedenis. Het mocht eens geheiligd worden in ons aller hart, om daarvan iets innerlijk en bevindelijk te leren kennen, wat de apostel ook uit genade geschonken is.

De Handelingen der Apostelen, het negende hoofdstuk, inzonderheid het vierde en vijfde vers:

En ter aarde gevallen zijnde, hoorde hij een stem, die tot hem zeide: Saul, Saul! wat vervolgt gij Mij?

En hij zeide: Wie zijt Gij, Heere? En de Heere zeide: Ik ben Jezus, Dien gij vervolgt. Het is u hard, de verzenen tegen de prikkels te slaan.

Zingen: Psalm 139 : 9, 10 en 14.

Er staat God niets in de weg een mens te bekeren. Wat Hem in de weg staat, zet Hij uit de weg. Want er is voor Hem geen ding te wonderlijk. Wat in Zijn raad ligt, wordt volvoerd naar Zijn raad. Wanneer Hij iemand hebben wil, neemt Hij hem; en dat met een zodanig nemen, waar geen loslating bij is. Denkt maar eens aan Manasse. Wij zouden zeggen: "Die man, zo'n moordlustige, zo'n hoereerder, zo'n moordenaar moet naar de hel, dat kan niet anders." Maar er was meer genade voor hem dan hij zonden had. Wat doe je daaraan? Zo zou je eigenlijk maar veel zonden moeten hebben, om genade te ontvangen. Als men genade krijgt, krijgt men ook de zonden. En als men de zonden thuiskrijgt, krijgt men genade nodig als vrucht van de genade. Wij zijn zo graag nette mensen, niet? En dat zou wel gaan als we het maar waren. Maar we zijn het niet en worden het ook nooit meer.

De apostel zegt: "En waar de zonde meerder geworden is" (bij inleving, en dat is de beste weg om voor de uitleving bewaard te worden) "daar is de genade veel meer overvloedig geweest." Hoe meer zonden van binnen des te minder zonden van buiten.

Dat is ook een geheim! Daarvan zei ds. Van Oord: "Hoe meer zonden iemand inleeft des te meer genade in hem verheerlijkt wordt." Hebt u die man nog gekend?

Wij willen maar een net mens zijn. Maar dan gaat de zaligheid onze neus voorbij. Maar als men alleen de zonden thuis krijgt en geen Christus, weet men niet waar men het zoeken moet, want er is er maar Eén, Die de zonden weg kan nemen, en dat is Christus! En dan heeft Hij ook de hel weggenomen. Stefanus was een getuige Gods, die getuigde van Jezus Christus en in het zevende hoofdstuk een Goddelijke rede gehouden heeft, die door God bestuurd en geleid is. Hij sprak dus bij ingeving en dat is een dadelijke inspiratie des Heiligen Geestes. Maar dan barsten de harten van de Joodse raad. Waarom? Omdat zij hoorden, dat Christus, Die zij gedood hadden, toch de Zaligmaker was en dat Hij toch Jezus de Zoon Davids was. En dat konden zij niet overnemen. Dat kan nu geen mens overnemen. Daar kan niemand "Amen" op zeggen. "Ik heb Hem gedood. Ik heb Hem gekruist. In al mijn godsdienstige daden heb ik geroepen: "Kruist Hem! Kruist Hem!" De mens wil die vijand niet zijn, die hij eigenlijk is. Als hij zichzelf daarin niet leert kennen, hoe moet hij dan ooit als een vijand met God verzoend worden? Daar moet u nu zelf eens over denken.

Twee vijanden kunnen met elkander niet overweg. Daarom is er ook voor een onherboren mens geen plaats in de hemel. Want God is zijn vijand en hij is een vijand van God. Dat moet verzoend worden. En anders (het is misschien een beetje plat uitgedrukt) hoort een onherboren mens in de hel. Daar is geen plaats voor in de hemel. Wat moet God ermee aan? En wat moet die mens met God aan? Wanneer deze Stefanus biddende gestenigd wordt, drukt hij de voetstappen van zijn Borg en Middelaar, Die op Golgotha als één van zijn laatste woorden uitriep: "Vader, vergeef het hun, want zij weten niet, wat zij doen."

Als ze er achter komen, zullen ze smart genoeg hebben. Als ze er achter komen wat ze heden doen, zullen ze verteren van smart en berouw. En dat is gebeurd ook. Het duurde niet lang of hun ogen werden geopend onder de prediking van Petrus, en daar schreeuwden er drieduizend met een heilzame wanhoop. Hoort u wat ik zeg? Met een heilzame wanhoop! Drieduizend! Dat moet toch een muziek in de hemel geweest zijn. Dat moet de oren van de Heere Zebaoth wel gestreeld hebben.

"Mannen broeders." Dadelijke liefde tot de apostelen. Bij de eerste instorting der genade krijgt men al liefde tot een onbekend God en tot Gods volk. O ja, u zou wel duizendmaal wensen, dat u een kind van God was. Maar ook het gebed van Stefanus heeft op Saulus geen indruk gemaakt. Hij was Saul (huis der vijandschap) en hij bleef Saul. Toen Stefanus uit de weg geruimd was, heeft hij niet anders gedacht dan: "Wie volgt!"

Er is nog nooit plaats op de wereld geweest voor al wat van Christus was, is en blijft. Nooit! Daarop hoeft u niet te rekenen ook. Zij worden genoemd: "Vreemdelingen en bijwoners" waarin ze ervaren, dat zij hier geen vaste woonplaats hebben, maar op reis zijn. Ze worden vervolgd door verdrukkingen, verbergingen van Gods aangezicht en kastijdingen, opdat zij hier maar niet thuis zouden raken. Volk, de één wordt weduwe gemaakt en de ander weduwman, opdat u hier maar geen thuis zult hebben; zodat u het ene Thuis, dat Boven is, zal moeten, willen, gaan en blijven zoeken. Dat is Gods werk!

Deze Saulus blies nog dreiging en moord tegen al wat naar Christus rook. Hij kon dag en nacht over Mozes horen spreken - ja, dat kon! - maar hij kon geen kwartier van de vierentwintig uur de naam *Genade* of *Christus* horen. Dat kon niet, want als Christus de Zaligmaker was, dan moest hij rampzalig zijn. En dat is nu Gods gewone werk, hoor! Hij maakt een mens rampzalig voor een Zaligmaker, helwaardig voor de hemel

en vloekwaardig tot zegening.

Ja, maar waarom kan ik de weg naar de hemel zo moeilijk begeren?

Och, dat zegt niets. Of u Hem begeert of niet begeert, als God het doet, gebeurt het toch. Dacht u, dat wij nog wat in te brengen hadden? O nee, David zegt ervan: "Ik zal mijn mond niet opendoen, want Gij hebt het gedaan." Het ging dus bij Saul tegen de discipelen des Heeren. Ja, dat waren in die dagen de apostelen en hun volgelingen, maar in de eerste plaats de apostelen. In tijden van oorlog, vooral vroeger, gaf men van weerszijden last de mensen met balken en sterren op de kraag er tussenuit te schieten. Dan komt het leger in wanorde. En als er wanorde komt is het vanzelf verloren. Zo is het de duivel altijd te doen om Zijn leraren, Gods knechten en ook Zijn kinderen te doen struikelen, te doen vallen, en als hij het half kan een vroegtijdige dood te bezorgen. Maar er is er Eén, Die leeft en hier op aarde Zijn vonnis geeft.

Nu had Saulus de minste gedachten niet, dat er zulk een wonder zou plaats hebben. Hij had er niet om gevraagd en hij heeft het ook niet begeerd. Als het aan Saulus gelegen had, was het nooit gebeurd.

Daarom, die eerste weldaad, die hoofdzakelijke weldaad krijgt de uitverkoren zondaar ongevraagd en onbegeerd. Toch ontvangt hij die!

Ja, ik bid elke dag om de bekering.

Dat is goed, want waarom zou je het niet doen? Maar gij moet daarom geen bekering verwachten, want de bekering houdt het nauwste verband met de verkiezing. En de verkiezing wordt aan hen geopenbaard. Hoe ver kan een mens het brengen in zijn eigen bekering? Nu, hoever heeft Achitófel, Démas en Bileam het gebracht? Die kennen jullie allemaal als Bijbellezers, zowel ik als u. En hoever heeft die rijke jongeling het gebracht? Heeft hij het verder gebracht dan zelfbehoud? Verder heeft hij het niet gebracht.

Saulus woedde tegen de discipelen des Heeren. Hij wilde hun mond stoppen. Daar gaat het de satan nog om. Want Gods Naam mag op aarde niet verheerlijkt, niet gemeld en niet geëerd worden.

De leeftijd der bekering hangt ook niet aan de mens. De leeftijd der bekering hangt aan God. Wel is waar, dat onze ouden gezegd hebben, *dat de meesten tussen de twintig en de dertig jaar de slag krijgen*. Dat ze tussen de twintig en dertig jaar een haak in het hart ontvangen, een haak in de neus. Dan zullen er velen onder ons moeten zeggen: 'Ja, dan is het wat mij betreft voorbij, want ik ben veertig, vijftig of nog ouder.'

Maar dat is geen stelregel, hoor! Dat hebben onze oudjes maar gemerkt uit datgene, wat in hun dagen toegebracht werd. Tussen de twintig en dertig jaar kregen de meesten de slag der wedergeboorte. Overigens laten we God vrij of Hij er één van vijftig, zestig, zeventig of tachtig bekeert. We hebben het laatst gezien bij Donselaar, die was twee en negentig. Dus dan is er geen leeftijd te jong of te oud. Johannes was al wedergeboren, toen hij nog niet geboren was. En Jozef was ook zeer jong, toen hij wedergeboren werd. En Timotheüs ook. Ik acht ze gelukkig, die vroegtijdig wedergeboren worden, want dan worden ze doorgaans voor veel zonden bewaard. Velen van Gods volk, die in de ouderdom of ouder bekeerd geworden zijn, moeten de zonden hunner jonkheid herkauwen. *Sla de zonden nimmer ga, die mijn jonkheid heeft bedreven!* We zondigen zo gemakkelijk, als we jong zijn. En als we oud zijn komen ze terug, alle in hun bitterheid en smart.

Deze Saulus had zijn ganse hoop op de uitroeijing van Christus gezet. Je zou zeggen: "Waar moet een mens toch hoop op hebben?" De mens is zo door en door blind, geliefden. *Hij is zo blind als een mol*, zegt men wel eens. 't Is waar ook.

Die man zijn leven was, als er maar geen Christus meer leefde en er niet meer over Christus gepraat werd. Christus, Die juist de Zaligmaker is, van Wie het leven komen kan, en Die het alleen verworven heeft. Hij begeerde van de hogepriester brieven, volmachten. Laat ik het anders zeggen, doodvonnissen *voor enigen, die van dien weg waren*. Er staat: "Enigen", dus het waren er toen ook niet zoveel. Dat zal wel zo blijven tot aan de voleinding der eeuwen. Het zijn er altijd "enigen." Er is nooit zo'n grote schare van Gods volk geweest. O nee! Ik denk dat, als al Gods volk op de wereld van de gehele wereld op één dorpje werd gezet, dat dorpje niet zo groot zou wezen. Het is altijd nog een klein volkske, een hoopje, een nachthutje in de komkommerhof. Maar zij zullen er wel blijven. Die enigen, die enkelingen zullen er blijven tot aan de voleinding der eeuwen.

Hij begeerde en kreeg ze maar zo, opdat hij enigen, die van dien weg waren zou binden en naar Jeruzalem brengen. "Beiden mannen en vrouwen." Dus huwelijken breken en kinderen aan de ouders ontrukken. Wat dunkt u, als wij zo eens godsdiensttoefening moesten houden? Moeders, vaders, zou u dan niet zeggen: "Man, of vrouw, ze zagen mij niet meer. Ik zou man of vrouw en kinderen er niet voor over hebben." Voelt u wel, dat het maar over enigen gaat? En die het punt stond gepromoveerd te worden tot Farizeeër. Hij was een leerling van Gamaliël. En zo'n man wordt zomaar op een gegeven moment door genade van zijn verstand beroofd. Dan blijft precies de genade over, en dat is genoeg om zalig te worden.

U zult zeggen: "Ja, moet men dan zijn verstand verliezen?"

Ik zal proberen het makkelijk voor u te maken. Proberen, hoor! Als God een mens bekeert, brengt Hij hem in zulk een ellende, dat hij met zijn verstand nergens meer heen kan. Wat moet men dan met zijn verstand doen? Als God de mens onder het oordeel zet en men niets meer ziet dan een rechtvaardig God, wat moet men dan met zijn verstand doen? *Ik zal het verstand des verstandigen teniet maken!* Maar wat leert God hem? Hij leert hem zuchten, vluchten, vragen en klagen.

Hier roept Saulus: "*Wie zijt Gij, Heere?*" Hij wil zeggen: "Ik heb nooit van U gehoord." En Saulus, u bent zo druk doende geweest Hem van de wereld te krijgen, Hem en Zijn leden. Het is toch nog niet lang geleden, dat gij ook hoorde roepen: "Kruis Hem, kruis Hem!" Hoe kunt gij dan vragen: "Wie zijt Gij?" terwijl Hij alom in Israëls straten en huizen bekend is? En toch mag die man dat vragen, want hij kende Hem niet, zoals Christus Zich hier aan Hem openbaarde. Hij kende Hem wel naar het Oude Testament, maar hij kende Hem niet naar de openbaring van het Nieuwe Testament.

"Wie zijt Gij, Heere?" Op deze vraag kwam een dadelijk antwoord van de Heere. Als het maar waar is. Het gaat er altijd maar over, dat het waar is. Die man zegt hier slechts: "Wie zijt gij, Heere?" Dat is zijn gehele gebed, dat is de hele lengte. In de dadelijkheid geldt: "Eer zij roepen zal Ik antwoorden."

En wat zei die gezegende Christus? *Ik ben de Heere, Die gij vervolgt. Ik ben Jezus, Die gij wilt uitroeien en wegdoen.* "Ik ben Jezus." Van die Naam wilde Saulus niets weten, want die Naam betekende niet alleen, dat Hij de Zone Gods was, maar ook de Zone Davids, de Zaligmaker. 'Ik ben Jezus, uw Verlosser, uw Hulp en uw Middelaar. Ik ben uw Profeet, Priester en de Koning der koningen.

Ik ben Jezus, Die beloofd is in de moederbelofte. De Tegenpartijder van het slangenzaad, dat door Mij verslonden is.'

U kunt toch wel indenken, geliefden, wat dit voor een getuigenis in het hart van die

man moet zijn geweest.

Ik ben Jezus! Daar ligt de vijand, de zondaar, de goddeloze, de bloeddorstige voor het aangezicht van Jezus, Die hij vervolgt heeft. Jezus had hem met één woord weg kunnen doen, maar Hij rukt hem uit het slijk en brengt hem over in Zijn Koninkrijk.

Ik ben Jezus, Die voor zondaars gekomen ben om vijanden met God te verzoenen. Door Mijn bloed heb Ik alles bij de Vader goedgemaakt.

Hoe diep Paulus hier gebogen zal hebben en hoe vernederd en verootmoedigd hij geweest zal zijn, daar zijn geen woorden voor. Dat is alleen maar te beleven, want hij zegt: "Heere, wat wilt Gij, dat ik doen zal?" Zeg het maar! Overgave! Bevend aan alle zijden gewaar worden, dat God rechtvaardig is. "En hij bevende en verbaasd zijnde zeide: Heere, wat wilt Gij, dat ik doen zal?" Zegt het maar. Het geeft niet, wat Gij zegt. Wat Gij zegt, dat doe ik. Saulus verloor hier zichzelf in een zoete overgave aan die Jezus, Die hij vervolgd had; maar Wiens Naam hij zou prediken over het rond der aarde en in Wiens Naam hij veel zou lijden. Ja, hij zou den beelde des Zoons gelijkvormig gemaakt worden om straks heilig te zijn zonder lijden.

Jong en oud, Saulus is gegrepen. Ik hoop, dat God u ook nog grijpt. Saulus is bekeerd. Jullie mochten ook nog eens bekeerd worden. Want alles wat in de wereld is, laat u straks los. Alles! De man moet de vrouw prijsgeven, en de vrouw de man. De kinderen de ouders en sommige ouders hun kinderen. De Heere mocht het nog eens opbinden, gelijk bij Saulus. Hij greep hem, en toen was het gebeurd ook. Een verbondsgreep houdt steek tot in der eeuwigheid. Amen.

Zingen: Psalm 130 : 4.

15. Het Lam op de berg Sion met de verzegelden

Psalm 89: 19

Openbaring 14

Psalm 89: 5, 6, 7

Psalm 36: 2, 3.

Wij willen dit ons samenzijn aanvangen door met elkander te zingen van de 89^e Psalm en daarvan het 19^e vers.

Verder wensen we u nog voor te lezen wat ge opgetekend vindt in de Openbaring van Johannes en daarvan het 14e hoofdstuk

Doch vooraf de Heilige Wet des Heeren.

Eeuwig, Drie-enig God, Vader, Zoon en de Heilige Geest. Verleen ons bij aanvang Uw hulp, Uw genade en Uw barmhartigheid. Opdat onze voortzetting mocht zijn onder de zalving van die aller-onmisbare zegen van God de Heilige Geest. Dat het einde van dit ons samenzijn satans rijk werd ingekort, bestookt en verwoest. En dat het Koninkrijk van eeuwigheid, in de tijd worde uitgebreid door het onweerstandelijke werk van Woord en Geest.

Genade en vrede en barmhartigheid worde u bij de aanvang, of bij de verdere voortgang rijkelijk geschonken van God de Vader en van Jezus Christus, de Heere, door de gemeenschap des Heiligen Geestes. Amen.

Wij lezen in het boek van Job, een bekend man voor elke Bijbellezer. En dan vindt u in de Bijbel maar één Job die zulk een diepe beproeving heeft afgeleefd, die voor hem niemand heeft afgeleefd. Hij was in die tijd een eenling. En hij heeft het ervaren, dat het leven buiten Christus eigenlijk geen leven is. En dat het ook nooit geen leven wordt. Nooit geen leven. Want het leven dat een mens van nature leeft, is niet alleen kort, maar het is ook zat van onrust. Gelijk het 14e hoofdstuk ook getuigt. Want de enigste rust is, van God rust te ontvangen. Dat is de enigste rust. En buiten die Goddelijke rust kun je het overal zoeken, maar het wordt almaar meer onrust. Almaar meer onrust. En het ouder worden geeft ook geen rust. De mens is een rusteloze zee, van de ene dag in de andere. En dan een zee die niets opgeeft dan modder en slijk. Meer niet. Zodat de waarheid ervan zegt, *dat het leven een gestadige dood is*. Een gestadige dood wil zeggen, een doorgaande dood, totdat het eindigt in de dood. En wat zou dan het einde van de mens zijn zonder wedergeboorte? De eeuwige dood. Ja, de eeuwige dood. Waar geen verandering te wachten of te hopen is. Waarvan die man ervaring had in zijn leven.

Job, een Bijbelheilige, zegt: *De mens van een vrouw geboren*. Eva is niet van een vrouw geboren. Eva was geschapen. Maar wij worden van sterfelijke vrouwen geboren, als sterfelijke mensen. En al wat geboren wordt, wordt alleen geboren om te sterven. Ja, om te sterven.

Hij is kort van dagen en zat van onrust. Wij zouden het wel eens anders willen zien, en anders willen doen, maar dit behoort bij het ganse menselijk geslacht. Het is een oordeel wat wij mee nemen in de wereld. Een mens is ontvangen in zonden en

geboren in ongerechtigheid. Daardoor zondigt hij dag en nacht. Hij kan niet ophouden met zondigen. En zonder bloed bezondigt die mens eeuwig door. Dan houdt hij nooit op te zondigen, maar zal hij eeuwig zondigen.

Wij hebben dit morgenuur weer rouwdragers. Alweer een onder ons onverwacht en ongedacht met de sikkel des doods weggemaaid. Hoe menigmaal zal die vrouw van Maas Roelofsen dat versje al gezongen hebben? Hoe lang zal ze het gezongen hebben, dat de dood steeds onder ons zijn werk verricht heeft? Het 19e vers van Palm 89. Dat is vandaag nog waar en morgen is het ook waar. En overmorgen is het ook nog waar. Een mensenleven is, waarvan onze leer boekje getuigt: *dat er naast de duivel geen ongelukkiger schepsel is dan een onbekeerlijk mens*. Ieder ogenblik kan hij in de handen van een vreselijk God vallen. En hij ziet het niet. Hij voelt het niet. En hij gelooft het niet. Dan reist die mens zomaar blindelings op God aan. Wat een oordeel meebrengt dat de eeuwigheid verduren zal. *Een mens van een vrouw geboren*, die alles meebrengt wat dodelijk en doodwaardig en helwaardig is. Daarin kun je alleen al zien de geestelijke doodstaat. Die zo dood is dat hij het onmogelijk geloven kan dat hij op één stap na ook dood kan zijn. Waarin het maar niet mogelijk is om het over te nemen: *hedenavond kan ik de adem geven*. Want deze vrouw was sterk. Maar ja, wat geeft de dood om een sterk mens? Die gaat voor niemand terug. Als die vandaag in uw woning komt, brengt hij zijn geweld mee. En dat dodelijk geweld daar is niemand tegen bestand. Want er is geen geweer in deze strijd. Er zijn geen wapenen tegen de dood. Vervuld wordt het altijd weer, lees de kranten maar en leest dagelijks uw Bijbel en dan zult ge ervaren, dat geboren worden trouwen en rouwen, doorgaande zaken op aarde zijn, totdat, totdat de dag der laatste dagen daar wezen zal. Dan houden deze oordelen op. Want het laatste oordeel neemt de dood van de aarde weg. En zendt u naar de eeuwige dood. Het laatste oordeel neemt ook alle ondergeschikte oordelen weg. En het laatste oordeel heeft het laatste woord; zijn laatste woord. En dat is het laatste woord van de mond van Christus die door de Vader gesteld is om te oordelen de levenden en de doden.

Jong en oud, wij moeten allemaal even Jezus zien. We moeten allemaal Jezus van nabij zien. We moeten allemaal vlak voor Hem staan. En als dan Christus onze Borg niet is, wat zou Hij dan zijn? Onze Rechter. Maar, maar, ... als Christus onze Rechter wezen zal, dan is er geen slachtoffer voor de zonde meer. Dan is er geen verzoening meer. Dan is er geen voldoening meer. Als Christus jong en oud, aanschouwd zal worden als een van de Vader aangestelde Rechter, dan zullen wij Hem zien en Zijn doorboorde handen. We zullen Hem erkennen zoals we Hem in de Bijbel gelezen hebben. En we zullen Hem erkennen zoals Hij voor onze ogen gesteld werd door de prediking van het woord. Dan zult ge Hem zou kennen, dat ge niet zult moeten vragen: *is dat nu Christus? Is Hij dat nou?*

Want dan zullen wij Hem zien, Wiens ogen zijn vlammen vuurs en Wiens voeten zijn gloeiend koper, der krachtigheid en der eeuwige onveranderlijkheid. Dan zullen we Hem zien in dat Koninklijke kleet der eeuwige waardigheid en heerlijkheid.

De Heere gedenke deze weduwan, die dit onverwachts geworden is, wat hij zo menigmaal gelezen heeft van anderen. Zo menigmaal gehoord. Maar nu komt Maas voor uzelf de praktijk. Ja voor jezelf de praktijk. Zesenveertig jaar goed getrouwd. Wat is goed getrouwd geliefden? Dat er liefde is gebleven in het huwelijk. Dat is een goed huwelijk. Goed getrouwd, dan heb je het elke dag goed met elkaar. Dan ben je elke dag blij met elkander. Goed getrouwd dan zijn twee-een geworden. En als de vrouw het slecht heeft dan heeft de man het ook slecht. En als de man het slecht heeft en heeft de vrouw het ook slecht. Dat is één! Als de vrouw wat mankeert, dan wordt de man ongerust. En andersom is het ook zo. Want men weet, ik kan mijn vrouw

verliezen, al geloof ik het niet. Maar zodra het de diepte ingaat, dan wordt er aangetrokken. En dan zeggen ze: *zou het doorgaan?* En hier is het doorgegaan. Het is hier doorgegaan. Zo maar allemaal in één week tijd, zo allemaal een zo'n ogenblik. En nou is er hier nog een ziekbed van een week geweest, hoeveel zijn er niet die zomaar dood op de straat vallen. Die dood blijven op hun kantoor? Wier doodsbed in een auto is? Want ik weet geen plaats vanwaar God ons niet op kan halen. Die plaats weet ik niet. Die plaats is er niet. Men zou de verste verhuizing kunnen maken, ja naar het einde van de wereld, *maar ook daar zal Uw hand mij vinden.*

Geliefden, er is geen plaats waar God niet is. Ik zou zeggen, moeten we daar gaan wonen? Als je een plaats zou vinden waar God niet is, daar is geen kerk ook. Nee, daar is het woord ook niet. Daar is geen ziekte ook. Als u een plaats kon vinden waar God niet is, dan kun je maar aan leven. Dan kun je jezelf uitleven. Dan kun je zondigen en blijven zondigen.

Maar, ... maar ..., nu zeg ik dat 'maar' in een tweeërlei zin. Gelukkig niet voor degenen die ongelukkig door God gemaakt zijn, om eens gelukkig in God te mogen eindigen. Dan mogen ze wel eens blij zijn met de dood.

Maar als een mens onbekeerd is moet hij zeggen: helaas, helaas, mijn leven is zo kort. En dan moet ik een reis doen die nooit meer eindigt.

De Heere mocht u, Maas, kracht geven en een beetje lust en een beetje moed. Want dat zou menigmaal ontvallen. En menigmaal denken ze 's morgens, ik blijf maar liggen. Wat moet ik op doen? Wat moet ik doen? Het bed is leeg, en de kamer is leeg en de stoel leeg, alles is leeg. Alles. Dan zal de moed je wel eens ontvallen.

Ik heb in die tijd ook weleens gedacht: dat kan ik niet volhouden; nu sterf ik liever. Maar dan is het gelukkig als er toch weer eens iets is waardoor je uit bed gejaagd wordt. Waardoor je tot het leven gedreven wordt. Dat je toch weer mag doen wat je hand vindt om te doen.

Zij komt niet meer terug. En ik kan niet zeggen dat je haar zo kort gehad hebt. Al is het altijd te kort. Maar al was je 80 jaar met haar getrouwd geweest in deze weg, dan zou het nog niet lang geweest zijn. Want geliefden, je wilt altijd bij elkander blijven. En je wil altijd met elkaar leven. Maar de waarheid zegt: *Het is de mens eenmaal een gezet te sterven en daarna het oordeel.* De Heere mocht je gedenken en mocht u kracht geven, in deze slag die je meeslepen zal tot de laatste dag van je leven. Hij mocht het genadig heiligen opdat ge in uw weduwstaat nog meer mocht ontvangen dan u in de huwelijke staat ontvangen hebt. En uw huwelijke staat is ten einde.

Maar wanneer u nu weduwman moet zijn, dat het geheiligd mocht worden, dan zou je geestelijke zegeningen ontvangen. Geestelijke die over de dood gaan. Zegeningen die eeuwig blijven zullen. Zegeningen die nooit meer eindigen in eeuwigheid. Ach, dat het God behagen mocht, waar je ook naar het lichaam enigszins behoeftig zijt, je genade te verlenen opdat je arme ziel gered mocht worden voor het te laat is. Gelukkig heb je nog twee mensen naast je, dewelke gehuwd zijn. Maar daar je huisje verbouwd is, kunnen ze samen met je wonen. De Heere geve jullie liefde. Hij geve jullie veel natuurlijke liefde. Hij geve je moed. Want op het sterfhuis heb ik het al gezegd, je hebt nu een oud kind. Ja, een oud kind om hem te verzorgen en voor hem te zorgen. De Heere gedenk jullie en zegene je om het te mogen doen, tot een verademing van zijn leven.

En verder, dat zien we weer in die familie, dat het geslacht bijna uitgestorven is. Er is nog een broer over. Nog één weg; en dan is heel dat geslacht weer weg. De Heere mocht het eens gebruiken tot waarachtige bekering, in de hele familie. De hele familie van tante Mien, zo werd ze genoemd en zo mocht ze genoemd worden. Maar haar plaats is leeg. U mocht verwaardigd worden in de kostelijke tijd, waarin je maar één

ziel hebt, in die kostelijke tijd, die kostbare tijd, dat je bekeerd werd. Als je die tijd verliezen zal dan verlies je ook de middelen om nog ooit bekeerd te worden. Want geliefden, dan verlies je het woord; dan kun je nooit meer horen wat tot je eeuwige vrede dient.

De Heere ontferme zich over u en Hij verheerlijke Zijn genade in u samen tot Zijn heerlijkheid.

Nu dachten we nog een ogenblik uw aandacht te bepalen bij het laatste Bijbelboek. Het boek der Openbaring 14 en daarvan het 1^e vers.

En ik zag en ziet, het Lam stond op de berg Sion en met Hem honderd vierenveertig duizend, hebbende de naam Zijns vaders geschreven aan hun voorhoofden.

Tot dusver.

Vragen we vooraf om een zegen in spreken en luisteren.

Algenoegzaam, Zelfgenoegzaam, oneindig, almachtig en vrijmachtig Goddelijk Zijn en Wezen. Die nooit begrepen is en nooit begrepen zal worden, maar alleen door het waar geloof aanbeden, bewonderd, verheerlijkt en geprezen wordt. Gij zijt alleen God. Wat niemand kan en wat nooit iemand voor U gedaan heeft en nooit nagedaan kan worden. Gij zijt de Onderhouder van al het geschapene. Och, wij kunnen niets onderhouden, onszelf ook niet, als U het ons niet geeft. Als U het eerst niet zegent. Ach, waar zou een mens dan komen? En dat rechtvaardig! Het mocht nog eens een wonder zijn, dat de hemel ons nog dekt. Want dat houdt ook op. En dat de aarde ons nog draagt, dat neemt ook een einde. En dat wij nog gekleed mogen worden, dat zal eens ontkleed worden. En dat wij nog gevoed worden, de dag zal komen dat wij geen voeding meer nodig hebben. En dat wij nog een klein beetje verstand mogen hebben, maar de dag komt, dat ook dat teniet gedaan zal worden. Want de mens gaat naar zijn eeuwig huis. Het mocht ons nog eens aangrijpen. Want wij grijpen het niet. Het mocht er nog eens invallen en doorvallen in onze harten, om daaruit te mogen vallen aan de voeten van de eeuwige Zaligmaker. Waarvan de dichter heeft getuigt: 'die Hem nederig valt te voet'. Ach, wij zijn niet nederig. Maak ons nederig. Wij vallen U ook niet nederig te voet. Ach dat Gij het ons komt te schenken. We hebben ook geen ware ernst, dan alleen door de inkomst des Geestes en de werking des Geestes. Die geeft ernst, Die geeft eerbied, Die geeft een diep ontzag voor de vlekkeloze Majesteit. Waarvan de dichter eenmaal zong: 'Hoe groot, hoe vreselijk zijt G' alom, vanuit Uw verheven heiligdom. Aanbiddelijk Opperwezen.'

Heere, Gij hebt de sikkel des doods ook alweer gezonden. Het is nog maar kort geleden dat een broer van de overledene aan deze familie werd ontnomen. En nog maar heel kort geleden de rouw in de kerk gebracht en nu voor zijn zuster. Ach, op elk geslacht volgt een ander geslacht. Het ene geslacht komt en het andere gaat. Mocht u die man gedenken. Ach, bewaar hem bij de moed en bij de lust. Maar wil het bovenal deze weg gebruiken tot inkering en tot wederkering en tot de waarachtige bekering. Gij mocht het verder wel met hem willen maken. U weet hoe behoeftig dat hij is. Wil in alles voorzien. En laat de roepstem voor ons allen mogen worden een wekstem uit de dood tot het leven. Uit de zonde in de genade en uit de duisternis in het licht. Uit de wereld getrokken naar een nieuwe wereld der rechtvaardigen, naar de volmaakte rechtvaardigen.

Gedenk onze zieken in het ziekenhuis. U mocht hen herstellen. Zegen het werk der medicus, opdat ze allen nog eens weder mogen keren, naar de plaats van hun woning. Gedenk de ouden die thuis zijn en niet meer van huis kunnen gaan. Ach, U mocht hen

eens opzoeken. U mocht ze met genade bezoeken. Gedenk weduwen en wezen. Ook de weduwmannen. Och, laat al die slagen nog eens leiden tot verslagenheid in de geest. Welke offerande nooit bij U veracht zullen worden.

Gedenk Uw knechten. Och, het zijn zulke arme mensen. Het zijn maar ellendige mensen. Het zijn ook maar zondaars. Gevallen mensen. Gevallen mensen die niets vermogen, meer dan een ander. Ja, we menen wel eens, nog minder dan een ander. Want de weg naar de hemel voor Uw knechten zal het smalste wezen. Er moet zoveel teniet gedaan worden, dat God alleen overblijft. Maar Gij mocht de ramshoorn doen blazen, maar ook de zilveren trompetten, als korte stoten: bekeert u! Als korte stoten: nog een ogenblik en ons leven is geëindigd. Die gebroken klanken mochten nog eens het hart breken: 'zo waarachtig als Ik leef, Ik heb geen lust in de dood des zondaars'. Ach, die gebroken klanken voor gebroken harten; en uit dezelve mochten gaan uitroepen: 'Heere ontferm U onzer; ontferm U onzer'. Geef Uw knechten geestelijke vrucht en blijdschap in de prediking des Woords. Omdat het Uw Woord is en Uw Goddelijke bevel, dat heden dezelfde blijft: predikt het evangelie aan alle creaturen. Amen.

Psalmen 89 en daarvan het 5^e, 6^e, en 7^e zangvers.

En een inmiddels krijgt een iegelijk gelegenheid om zijn liefdegaven af te zonderen.

Voor Johannes op Patmos is het een zeer verrassend en zeer verblijdend pad geweest. Hij was daar niet eenzaam, maar met God gemeenzaam. Wat is er beter? Hij hoefde daar niet te zingen: *eenzaam ben ik en verschoven*. Hij was niet verschoven. Ja, wel van beneden, maar niet van Christus. Die had Zichzelf heerlijk aan hem en in hem geopenbaard. Kinderlijk en ambtelijk. Zodat het Patmos een gezegend Patmos is geworden, een onvergetelijk Patmos. David zegt in Psalm 119: *'het is goed voor mij verdrukt te zijn geweest.'* En allen die de Bijbel lezen en een weinig acht mag geven op hetgeen gelezen wordt, dan zult u altijd weer vinden, als God Zijn volk iets bijzonders wil geven, of iets aparts wil geven, of iets wil leren, dan neemt Hij ze altijd weer alleen. Altijd alleen. Dan gebruikt Hij zulke wegen, dat niets en niemand overblijft, dan een verloren mens. En daar kan God Zijn Christus aan kwijt. Want de waarheid blijft altijd waar: *zalig zijn de armen*. Voelen ze zich zalig? Nee, ze voelen zich meestal rampzalig. Maar de belofte hangt daaraan: *zulken is het Koninkrijk der hemelen*. En nu kun je van je armoede niet leven. En de armoede kan je ook niet rijk maken. Maar de armoede is een geestelijke gave in het Koninkrijk der genade. Het is zowel een weldaad als de andere weldaden van het Koninkrijk der genade. Daarom getuigt ook Hanna in het tweede hoofdstuk van Samuël: *de Heere maakt arm*. En dat wil de mens niet. Wie wil er arm worden? En wie wil er een bedelaar worden?

In waarheid bedelaar worden, daar houdt God zoveel van. Daar houdt God veel van, van bedelaars. Een wáár zondaar aan de troon der genade. Hij heeft nooit gezegd tot een arm zondige bedelaar: 'Ik houd daar niet van. Ik wil je niet meer zien aan de genadetroon.' Hij heeft nooit iemand weggestuurd. En gezegd: 'Ik heb je alzo dikwijls geholpen. Nu doe Ik het niet meer. Ik heb je al zo menigmaal uit je benauwdheid gered. En je brengt geregeld jezelf er weer in. Ik laat je nu over aan jezelf.'

En wat denk je dat zo'n ziel dan zou zeggen? *U hebt gelijk, Heere. U hebt gelijk, U hebt gelijk want U hebt genoeg aan mij gedaan*. En dat zou rechtvaardig zijn. En dan wordt alreeds de weg geopend waarin die Koninklijke hoofdman zei: *Ik ben niet waardig, dat Ge onder mijn dak inkomt*. Toen was Hij er, hoor. Hoe meer wij

onwaardig zijn, hoe dichterbij de verlossing. Want Zijn tegenwoordigheid brengt ootmoed en nederigheid en boetvaardigheid mee.

Want denk maar eens aan die vrouw in Lukas 7. Dat mens had niks meer te vragen, niks meer te praten, niks meer te zuchten, alleen maar te schreeuwen; alleen maar te schreeuwen. En nu zijn er tweeërlei tranen. Tranen van verslagenheid en waarachtige droefheid over de zonde. Maar er zijn ook tranen van bewondering, tranen van liefde. Ik denk wel eens als de kerk op zijn plaats is dan wenen ze bijna altijd; aan de binnenkant zeker. Als God Zich verbergt en als Hij hen verlaat, dan wenen ze. Dan zeggen ze: *och, dat Gij nederkwaamt en dat de bergen vervloten van voor U aangezicht.*

Johannes heeft op Patmos ontvangen, geliefden, wat hij nooit verwacht en waar hij nooit over gedacht had. Ik denk dat de grootste verrassing God Zelf is, de oneindigste blijdschap God Zelf is. En als Hij Zichzelf gaat openbaren dan krijg je Hem Zelf en dan wat van Hem is. Dan gaat het niet in eerste plaats om de gaven, maar om de Goddelijke Personen. Die oneindig en eeuwig is en in Wiens genade een eeuwige volheid is.

En nu zalig worden, is alleen door Woord en Geest. Als je het Woord wegneemt, dan is er geen Woord Gods meer. En als je de Geest wegneemt, dan is er geen Persoon meer om door middel van het Woord een mens levend te maken, te overtuigen van zijn zonde en hem een onderwerp te maken voor het eeuwige Voorwerp Jezus Christus en Dien gekruisigd. Ja. Hij toch kan alleen met God omgaan. Hij weet hoe de Vader het hebben wil. Hij weet hoe de Vader is, hoe de Vader Zich openbaart in Zijn Goddelijke besluiten. Hij is de Uitvoerder ervan en de Volvoerder. Hij zegt: *Vader, ik heb voleindigd, het werk wat Gij mij te doen gegeven heb.* En nu kun je alleen zalig worden van toepassing en openbaring.

En de eerste weldaad, is dat het Goddelijk licht in die mens opgaat. In de schepping was het eerste wat God zei: *er zij licht.* En er was licht. God doet wat Hij zegt en dan is het er. God hoeft Zijn vinger maar te wijzen naar de mens en hij is er niet meer.

Maar het is ook de eerste genade dat in het Koninkrijk der genade dat het licht opgaat, waarvan Christus getuigt in het Evangelie van Johannes: *Dat Hij het Licht der wereld is,* verlichtende, - goed luisteren hoor - *verlichtende een iegelijk mens die in de wereld komt* door wedergeboorte. Dan gaat hij de wereld zien en dan gaat hij zien, jongens en meisjes, jong en oud dat de wereld een groot ziekenhuis is. Die hele wereld is een groot krankzinnigengesticht. Wij lezen in Psalm 14 en Psalm 53: *Er is niemand die God zoekt ook niet tot een. Niet één die verstandig is.* En wat is het verstand? Dat wij God zoeken. Dan ga je God zoeken, dan ga je behoud zoeken, dan ga je verzoening zoeken, dan ga je het eeuwige leven zoeken.

De eerste weldaad die God een mens geeft is dat het licht opgaat. En wat zie je dan? Dat je vanaf je inkomst in de wereld het voorwerp van Gods toorn bent. Vanaf zijn eerste inkomst in de wereld is hij een zondaar geweest bent; en dat je nog leeft. Vanaf het begin is hij een goddeloze. Jong en oud, dan zien wij dat wij van God vervloekt zijn en toch nog het leven mogen hebben. Ik moet de laatste tijd nog al eens zeggen: ik heb het altijd wel gehoord dat Uw geduld zo taai is, maar dat het zó taai is, dat het zó taai is ...! Dat Uw lankmoedigheid zo lang is om zulke goddelozen, zulke monsters, zulke overtreders van Uw wet nog te willen dragen en verdragen. Zulke verwerpers en overtreders van Uw Goddelijk Evangelie nog zó lang kan verdragen, dat heb ik nooit gedacht. Het is zo strikt persoonlijk, dat Paulus ervan getuigt: *een ieder zal zijn eigen pak dragen.* En ieder staat straks afzonderlijk voor de Troon. Ik niet voor u en u niet voor mij; maar wij staan straks allen persoonlijk voor de troon.

En hier staat: *En ik zag ...* En die mens leeft in zijn aangeboren blindheid elke dag verder. Hij ziet zijn dood niet. Hij ziet de lengte van de eeuwigheid niet, want hij is voor de eeuwigheid geschapen. Die blindheid, jong en oud, die maakt ons zorgeloos. Die doet ons goddeloos leven. Een mens ziet zijn schuld niet en hij maakt niet anders dan schuld. Die blindheid maakt dat hij maar door zondigt. O die blindheid, die blindheid des harten! Daarin springt hij naar de eeuwigheid, daarin lacht hij naar de eeuwigheid. Die blindheid, die blindheid, die is zo ontzaglijke groot. Dat is het ontzaglijke oordeel dat op de zonde volg. Dat die mens daar zomaar zorgeloos heen leeft en naar de eeuwigheid gaat, dat nooit meer eindigt.

Ga het eens na. Ga het eens na, hoedanig is uw leven? En dan moet je zeggen, man ik leef net eender alsof er alleen in Amerika maar een dood is. Alsof er alleen maar in Amerika een graf is, alsof de mensen daar alleen weduwnaar worden en daar alleen weduwe worden. Ik leef net alsof de dood zo ver weg is, alsof die nooit bij ons komt. Ik leef zo ver van de dood alsof de dood nooit komen zal. Ik leef zo ver weg dat we er helemaal geen erg in hebben dat ik elke minuut, dat ik elke seconde mijn laatste adem uit kan blazen. En daar valt de mens. En daar ligt de mens en hij staat niet meer op.

Johannes mag bij vernieuwing ervaren dat zijn ogen geopend worden. Want, als in het Koninkrijk der genade je ogen geopend worden, zie je dat je blind bent. Dan zult je zien dat je je hele leven lang blind geweest bent. Dan ga je vragen net als Bartimeüs: *Gij zone Davids, ... ik ben blind*. Ik ben waarlijk blind. Ik zie geen genade maar wel schuld. Ik zie geen bloed maar wel zonden. Ik zie geen Borg maar schuld. Ik zie omkomen, maar geen redding. Ik zie dat ik verloren ben, maar ik zie geen behoud. Ik zie het eeuwig verderf maar geen verlossing. Dan hebben we het niet gemakkelijk op de wereld. Want dan staan we alleen op de wereld. We zijn niet op de wereld voor ons plezier. Helemaal niet, helemaal niet. We zijn maar net op de wereld als het wezen mag, om rijp gemaakt te worden voor een nieuwe wereld der volmaakte rechtvaardigen.

En ik zag. Gelukkig de mens die zijn ogen opengaan. Weet je wat je dan ook ziet? Dat je nog nooit gezien hebt dat God goed is. Dat Hij Zijn goedheid openbaart. Dat Hij Zijn liefde zo verklaart met ondervinding en met indrukken in het hart van die zondaar. Hij ziet dat hij de aarde niet waard is, nog minder de hemel. Hij wordt alleen de hel waard. En dan is de eeuwige liefde Gods uitgestort in het hart. Dan smelt hij zomaar weg voor het aangezicht des Heeren. Dan gaat hij uitroepen:

Uw goedheid Heer' is hemelhoog,

Uw waarheid tot den wolkenboog.

Uw recht is als Gods bergen.

In die waarachtige overtuiging door de Heilige Geest gewerkt, geliefden, dan aanschouwt die mens in alle opzichten zijn onwaardigheid en krijgt hij daarin een opening van de eeuwige deugden Gods, van Zijn goedheid en van Zijn barmhartigheid en van Zijn genade; dan ben je net als was. Er is geen ijs zo hard wat de liefde niet kan smelten. Er is geen ijs zo koud wat door de Zon der gerechtigheid niet kan smelten. De liefde verwarmd als de Zon der gerechtigheid doorkomt.

Waar we in de natuur elke dag weer naar uitzien, wat mens en beest zo goed doet. Uitzien om de die zon weer te mogen ontvangen. Al is het waar, al is het waar, geliefden en dan begin ik hier vandaag, dat we niets meer waard zijn. We hebben niets verdiend dan donkerheid. En als je dan dat arme vee ziet, dan zeg ik: *O God, ze hebben geen eten, geen eten*. Wij hebben nog wel een brood. En we hebben nog een warm bed. Maar dat arme vee moet daar blijven staan op de hoeken van het land. En

als ik dan die de arme beesten zie staan, dan praat ik er tegen. Dan zeg ik: *dat is mijn schuld, dat is mijn schuld*. Zie je ze zo wel eens staan, bij God vandaan? Dan zegt de waarheid: *o, hoe zucht het vee*. Wij behoorde te zuchten, maar het vee zucht vanwege onze zonden.

En die blindheid waarmee een mens geboren wordt, die is van zodanige aard geliefden, dat er geen ogenbalsem voor op aarde is. Dat moet uit de hemel komen. Dat is die allerkostelijkste balsem waarvan je leest voor de gemeente van Laodicéa. Dat is een balsem die werkt de schellen van de ogen af. En als die dan wegvallen, wat zie je dan? In de onderhoudende bediening wordt de kerk gewaar dat er een volheid is buiten zichzelf in Christus. Er is een onuitsprekelijke volheid in Christus. Er is in ons niets volk, dan de hel. Maar Hij is de Hemel, die de hel heeft geblust. Hij wilde wonen in zulk een hel om dezelve te maken tot een Goddelijk paradijs.

En ik zag en zie. Nooit zal God de mensen hun ogen openen om niet te zien. Hij opent hun ogen opdat ze zullen zien. En als een mens ziet, wie God is en hoe Hij de mens geschapen heeft, dan zal hij zoveel zien dat hij verlegen staat met zichzelf. En verlegen met al Gods weldaden. En de noodzakelijkheid komt in te leven: *hoe kom ik ooit rechtvaardig voor God?* Hoe kom ik ooit met God verzoend? Hoe kom ik ooit tot God bekeerd? Er is een afstand te zien die in eeuwigheid niet overbrugd kan worden. En een kloof die in eeuwigheid niet gedempt kan worden. Zodat die arme zondaar daar staat als met open ogen: voor mij geen redding; voor mij geen bloed bloed, voor mij geen Zaligmaker, voor mij geen Borg, voor mij geen Verlosser.

En als nu deze zaken, geleerd worden, geliefden, - ik stip het maar aan, want ik kan er ook maar van stamelen, - maar als deze zaken zaken worden, och geliefden, dan kan ik er maar van stamelen. Maar als het zaken worden in je leven, dan ben je een gebroken mens op de wereld, een verbroken mens. Want wat mag je zien? Dat het je eigen schuldig is. En dat het eeuwig je eigen schuld blijft. Dat een mens niet zonder reden vervloekt is, dat het recht niet zonder reden verdoemt. Wat mag je dan zien? Dan mag je zien dat God met zulke adders geen gemeenschap kan hebben. Dat Hij Zich met zulke slangen niet in kan laten. Dan moet je ervaren: *o God, ik ben uw gramschap dubbel waard*.

En als dat mag zijn, dan volgt er: **En ziet, ik zag een Lam.**

O, geliefden, Johannes de Doper zag Hem te midden van het Joodse volk, toen de gezegende Zaligmaker in Zijn omwandeling op aarde kwam.

Ach, dat Hij hierheen kwam. Ach, dat Hij in Ede kwam. Ach, dat Hij in onze gemeente kwam. Ach, dat Hij in onze jongens en in onze meisjes kwam. Ach, die eeuwige Jezus, die alleen maar Jezus is en er is geen tweede Jezus.

En dan staat er dat Johannes Hem zag. En hij zegt: *zie, en ziet het Lam Gods*. Hij zag Hem. Niet alleen als een mens, zo zagen de andere Hem ook. Hij zag Hem door het geloof. En dan ziet hij Hem als God en mens en dan wijst Hij Hem alleen aan. Die gelukkige wijsvinger wees naar Hem. Is Hij je ook wel eens aangewezen? *Die Koning verhore ons ten dage van ons roepen*. Is Hij u wel eens aangewezen? Dat eeuwige Lam Gods, dat Godverheerlijkende Lam. Dat zielzalige Lam. Dat Deugden opluisterende Lam. Dat wetverheerlijkende Lam. Dat Beeldherstellende Lam, Die Zichzelf tot een Lam gegeven heeft naar de wil van de Vader. Ach, geliefden we komen hier op een terrein, dat is voor ons te diep. Dat is zo diepgaande dat er geen grond meer is. Want wie heeft dat Lam verzocht? Wie heeft er ooit naar een Lam gezocht? Ik niet. Ik niet. Maar gelijk de vaders in Israel wel vier dagen vóór het Pascha een Lam moesten zoeken. Dat mocht niet kreupel zijn, dus niet God wat en de

wereld wat; en geen schurftig lam, geen ongeoorloofd leven; en dat mocht ook niet blind zijn, dat moest krachtens schepping een volmaakt lam zijn. Het mocht niet te groot en niet te klein zijn en niet te vet en niet te mager; het moest in alle opzichten een welgeschapen lam zijn. Want Hij moest afstralen die eeuwige Zoon van God, Dat Hij de Vader kende. Hij gaf Zijn Zoon tot een Lam. Had Hij een volmaakter Lam kunnen vinden? Had Hij een gewilliger Lam kunnen vinden? Had Hij een bereidwilliger Lam kunnen vinden? Ach, zo gewillig als de Vader was om het Lam te verkiezen, zo gewillig was dat Lam om Zichzelf te geven. Ach, ik kan alles niet zeggen, daar ben ik te arm voor. Maar de Vader had gezorgd eerdat de zonde er was, dat er een slachting was. Eerdat de zonde er was, dat er een Lam was. De Borgstelling is de val voor geweest. Die Borgstelling, geliefden in de Zoon Zijns welbehagens. Naar de liefde der eeuwigheid. Waarin Christus Zichzelf weggaf, naar Jeremia 3 en Psalm 40. Dan moet je dat maar lezen als je een beetje tijd hebt, gelegenheid en genegenheid. Dan zie je dat Lam in de dadelijkheid. 'Zie Ik kom, om gestraft te worden. Zie, Ik kom om te doen wat niemand van de uitverkorenen ooit zou kunnen doen. Zie, Ik kom om voor eeuwig in de staat van Mijn vernedering een eeuwig Goddelijk werk te doen en een eeuwige verlossing te bewerken.' Dewelke de kerk gegeven zal worden.

En zie het Lam. Geliefden, wanneer een zondaar dat Lam zo afgezonderd ziet, dat Lam in Zijn leven en in Zijn sterven, in Zijn lijdensgraveerselen, ach, dan roept zo een ziel uit: *zulk Een is mijn liefste*. Dan ziet dat volk dat ze een gepaste Middelaar hebben. Dan ziet dat volk Hem in Zijn dierbaarheid en in Zijn beminnelijkheid en in Zijn schoonheid. Ach, dan zegt men: dat Hij ook de mijne was, dat ik Hem kende. Dat ik zeggen mocht: *Hij is de mijne en ik ben de Zijne*. Ik weet zeker geliefden, als je het Lam één keer gezien hebt dan wens je het elke dag te zien. Ik weet zeker, als Hij eens Zijn mond tot je ziel geopend zou hebben, zeggende: *Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven*, dat je niet anders meer kan dan eeuwig verlangen dat Hij spreekt. Dat Hij alleen spreekt. Dan is Mozes uitgepraat. En de mens is zelf ook uitgepraat. En dan zegt de Waarheid: *laat u zaligen*.

En zie, ik zag het Lam, zegt Johannes. Ach, gelukkig zien; o gelukkig het Lam te zien! Dan zie je jezelf niet meer. Dan zie je de Eerste Adam niet meer. Dan zie je niets meer dan het Lam. Want God de Vader woont in het Lam en het Lam in God. Want alles wat aan Hem is en wat je aan Hem ziet, is gans begerlijk. Heb je Hem wel eens gezien? Heb je wel eens een ogenblik door de traliën van je gevangenisleven Hem mogen zien? Dat je uitriep: *ach, ach Gij zijt het die de schatkamer van mijn hart met U alleen maar vervullen kan*.

En zie, hij zag het Lam staande. Volk zie je Hem staande? Hij slaapt niet, en Hij legt niet. O nee, Hij staat in een eeuwige waakzaamheid. Slapen hoeft Hij niet. En vermoeid wordt Hij niet. Hij staat te midden van Zijn kerk. Hij ziet hen in al hun moeite en in al hun verdriet. Hij wandelt tussen de zeven gouden kandelaren als Zijn bruid, als Zijn kerk. Want Hij staat hier. Ach, dan kun je niet anders denken, volk, Hij staat hier in de eeuwige liefde van de Vader. Hij staat hier naar het welbehagen van de Vader. Hij overziet Zijn kerk. En als hij zijn kerk overziet en de kerk Hem ziet, zeg mij dan eens, is een kruis te zwaar? Heb je dan teveel ellende? Is dan je kruis ondraaglijk? Volk, wanneer je ziet op het kruis dat het verheerlijkte Lam Gods droeg, dan is ons lijden geen lijden; maar Zijn lijden geldt alleen. Hij staat daar tussen de 144.000 uit de 12 geslachten Israëls. Daar staat Hij middenin. Ach, Hij staat altijd midden in Zijn kerk. Altijd. Hij ziet Zijn kerk altijd, maar Zijn kerk ziet Hem niet

altijd. O nee, o nee. Hoe menigmaal moeten ze zeggen met Job: *Ga ik voorwaarts dan zie ik Hem niet ga ik achterwaarts ik bemerk Hem niet.* Hoe menigmaal moeten ze klagen: *Zou God Zijn genade vergeten, nooit meer van ontferming weten?* En dan zeggen ze: 'O Heere, het duurt zolang; het duurt toch zolang. Dat Gij Uw aangezicht nog eens wilde openbaren. U hebt zelf gezegd in Jesaja 54, *een klein ogenblik is er in Mijn toorn.*' Ja, dat klein ogenblik kan wel lang duren alsof er geen einde meer aan komt. Dan kun je oud worden en dan beginnen ze van binnen te zeggen: 'Man Hij komt nooit meer. Hij komt echt nooit meer. Ge zult Zijn aangezicht nooit meer zien. Hij zal Zijn oude liefde nooit meer geven.' En dan die smart die daarin meekomt, geliefden. Dat kan ik niet onder woorden zeggen.

Maar Hij staat tussen Zijn kerk. Hij houdt van Zijn kerk. Het is Zijn eigendom. Het is Zijn wettig eigendom. Niet alleen krachtens koping en betaling maar ook krachtens schepping. Want door het Woord is de hemel gemaakt. En Hij is niet alleen de Schepper, maar ook de Herschepper. En daarvoor is Hij een worm geworden. Ik zou het niet gedaan hebben, geliefden, nee nooit, nee nooit. Maar God is een worm geworden aan het kruis en in Gethsémané. En dat voor mij, volk. En dat voor mij. Als je daar een indruk van mag krijgen dan zou je zeggen: *dat had U maar niet hoeven te doen ...* en nochtans gedaan. Daarom zullen wij hem eeuwig bewonderen, volk. We zullen hem eeuwig kronen, we zullen Hem eeuwig prijzen, die waardig is geprezen te worden en niemand anders.

En met hem de honderd vierenveertig duizend; staande met Hem. Hoor je het? Staande mét Hem. ***En de Naam Zijns Vaders geschreven op hun voorhoofden.*** Dan krijgen ze ook een kenteken. Dan krijgen ze ook een kenmerk zoals vroeger in de slavenhandel. Al die mensen kregen een kenmerk. Dat krijgt het volk ook, waar we niet langer om destijds wil op in zullen gaan. Maar zij krijgen een Goddelijk merkteken. Wat zij niet meer kwijt kunnen. Nee. Er werd een engel des lichts uitgezonden in Jeruzalem om een teken te tekenen aan de voorhoofden van hen die zuchtende waren. Dat heeft de kerk ontvangen. Hier krijgen ze een Vaderlijk merkteken. Want de Vader heeft Hen Zelf eerst liefgehad.

(Nu moet je eens luisteren, eventjes nog. Want de vakantie van mijn ziel is de opening in Zijn woord. De vakantie van mijn leven is een kus van Zijn mond. Een kus, dan heb ik rust. O, Hij is de Rust volk.)

En de Naam Zijns Vaders geschreven op hun voorhoofden. We zeiden, de Vader is het eerst begonnen met lief te hebben, in de huishouding Gods. Vanwaar ook Christus zegt: *Ik zeg niet dat ik de Vader voor u bidden zal.* Nee, nee, dat is net eender als ik het zo eens zeggen mag, als een man van huis gaat voor zijn werk, voor weken of maanden, en die vrouw zegt dan tegen hem: je zult toch nog wel eens schrijven, hé? Dan zou die man zeggen, nee, ik schrijf aan jou niet. Je moet niet op een briefje van mij rekenen.

En wat bedoelt die man dan daarmee? 'Ja, dat kan ik toch niet laten mens, om niet aan jou te schrijven. Dat kan ik toch niet laten.' Maar Christus kan het niet laten. Christus kan het niet laten om dag en nacht voor Zijn volk te bidden. Want het zijn zulke ellendigen. Het zijn zulke zwakkelingen.

En zij hebben den naam Zijns Vaders op hun voorhoofden. 'De Vader Zelf heeft u lief.' En daarin hebben zij ontvangen de geest der aanneming tot kinderen Gods. ***Door dewelke wij roepen: Abba, Vader.*** Hij heeft die naam niet geschreven op hun borst, maar Hij heeft die geschreven op hun voorhoofden. Het voorhoofd is de zetel van onze schaamte. (Er is nu geen schaamte meer, hé? De mensen hun voorhoofden zijn van koper.) Als God een mens overtuigt dan krijgt hij een voorhoofd van schaamte. O,

o, wat heeft hij het er toch slecht afgebracht. O, o, wat heb ik toch gezegd? Het voorhoofd is de zetel van de schaamte. Ik hoor het mijn moeder nog zeggen, als ik iets gedaan had; dan zei ze: 'ik zie aan je voorhoofd dat je kwaad gedaan hebt. Ik zie aan je voorhoofd dat je het hebt gedaan.' Ach geliefden, ik denk als God een mens bekeert en hem zijn boze werken thuis brengt, dat hij een voorhoofd krijgt van schaamte over zichzelf.

Maar de Naam des Vaders wordt geschreven op hun voorhoofd. Dat wil zeggen, dat ze in leer en leven in belijdenis en beleving bekend worden als kinderen des Heeren Heeren. En dat ze door de Naam des Vaders gekend en door de Naam des Zoons verlost werden en dat de Naam des Heiligen Geestes hen wilde bearbeiten. Zo hebben ze de Naam des Vaders aan hun voorhoofd om God te eren in ware belijdenis des harten. Waarin hart en mond één zijn. Waarin bevinding en belijdenis één zijn. Waardoor ze moeten zeggen: daar woont een kind van God. En kunnen zeggen: 'Daar woont ook nog een kind van God. Daar zuchten ze om God, of, ze prijzen God. Daar wenen ze om gemeenschap naar God, en om te spreken vanuit de gemeenschap.' En dan worden ze bekend, want de Waarheid zegt: 'Die heb Ikzelf aangewezen. Die heb Ikzelf getekend, die heb Ikzelf gekenmerkt. Ze zijn de Mijne en ze blijven de Mijne. En Ik zal eeuwig door hen en zij door Mij gemijnd worden.' Amen.

Dankgebed

Ach, zegen Uw Woord, lieve Koning. Ach, Uw bloed is goed en Uw bloed maakt goed en Uw bloed doet het altijd goed. Zegen om Uws Naams wil Uw Woord aan ons allen door het geloof. Opdat er nog zondaren door opgewekt mochten worden en Uw kerk geleerd om Uw Naam te prijzen. Aan hun voorhoofden zijn ze getekend waarin de waarheid vervuld wordt: Dit volk heb Ik Mij geformeerd en zij zullen Mijn lof vertellen. Zij leven als vreemdelingen. Ze worden meest gezien als ellendelingen. En ze leven meest eenzaam en verstoten. Nochtans, ze zijn uit de eeuwigheid voor de eeuwigheid getekend, tot het eeuwige leven. Amen.

Psalm 36 het 2^e en 3^e zangvers.

*Bij U Heer is de levensbron.
Uw licht doet klaarder dan de zon,
Ons het heuglijk licht aanschouwen.
Wees die U kennen mild en goed
En toon d' oprechten van gemoed
Uw recht waar z' op vertrouwen.*

***De genade van onze Heere Jezus Christus
en de liefde Gods
en de troostvolle gemeenschap des Heiligen Geestes
zij en blijve met u allen. Amen.***